

Ψηφιοποιήθηκε από το iVote του Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1888.351

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΤΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ

ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΒΡΑΒΕΙΘΕΙΣΑ ΕΝ ΤΩ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ι. ΔΕΡΒΟΥ

ΥΦΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΕΝ ΤΗ ΕΙΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΡΙΖΑΡΕΙΩ ΣΧΟΛΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΩΝ ΚΩ ΠΑΛΑΜΗΑΗΣ

1888.

Ιηντ. 1383
Αριθ. Διεκ. 827

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 23 Αὐγούστου 1887

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣΟΣ

Πρὸς τὸν κ. Γεώργιον Ἰ. Δέρβον,

ὑφηγητὴν τῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Παρεπιστημώφ θεολογίας καὶ καθηγητὴν
τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ριζαρείου σχολῆς.

Διεξελθοῦσα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὸ διὰ τῆς ὑμετέρας ἀναφορᾶς, ἀπὸ
12 τοῦ λήγοντος μηνός, ὑποβληθὲν αὐτῇ χειρόγραφον, ἐπιγραφόμε-
νον Ἐρμηνεία τῶν περικεπῶν τοῦ Κναγγελίου, τῶν περιεχονσῶν τὴν
διδασκαλίαν τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, καὶ μὴ εὑροῦσα ἐν αὐτῷ μηδὲν τὸ ἀπῆ-
δον πρὸς τὰ δόγματα τῆς ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἐγκρίνει αὐτό.

- † 'Ο Ἀθηνῶν ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ, πρόεδρος
- † 'Ο Χαλκιδίος ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
- † 'Ο Σύρου Τήνου ΜΕΘΟΔΙΟΣ
- † 'Ο Θήρας ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
- † 'Ο "Τύρας καὶ Σπετσῶν ΑΡΣΕΝΙΟΣ

Ο γραμματεὺς
Ἀρχ. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ.

V

Πρωτ. 7969

Αριθ. Διεκπ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Ιουνίου 1888.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΝ Γ. ΔΕΡΒΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἔρθρα 7 καὶ 8 τοῦ ἀπὸ 22 Ιουνίου 1882 ἈΜΒ' Νόμου καὶ τὸ ἔρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους Β. Διατάγματος περὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης καὶ τῆς κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κατὰ τὰ ἔρθρα 9 καὶ 14 τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ἐκθέσεως τῆς τρίτης ἐπιτροπείας τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι τὴν εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑποβληθεῖσκον «Ἐρμηνείαν τῶν περικοπῶν τῶν Εὐαγγελίων» ὑμῶν ἐγκρίνομεν ὅπως εἰσαχθῇ ἐπὶ τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους, ώς μόνον διδακτικὸν βιβλίον διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Α'. τάξεως τῶν Γυμνασίων τοῦ Κράτους δημοσίων, δημοσυνηρήτων καὶ ἴδιωτων. Καλεῖσθε δὲ ὅπως συμμορφωθῆτε πρὸς τὸ ἔρθρον 6 τοῦ ἈΜΒ' Νόμου καὶ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἈΧΙ' Νόμου τῆς 20 Δεκεμβρίου 1887 καὶ πρὸς τὸ ἔρθρον 18 τοῦ ἀπὸ 4 Σεπτεμβρίου 1882 Β. Διατάγματος καὶ τὸ ἔρθρον 17 τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος, ώς ἀντικατεστάθη συμπληρωθὲν δι' ὅμοιον τῆς 4 Ιουνίου 1884.

Οὐρανορρήστης
Π. ΜΑΝΕΤΑΣ

Ο διεκπεραιωτής
ΣΤΕΦ. Μ. ΠΑΡΙΣΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ ὑπουργεῖτον τῷρ 'Εκκλησιαστικῷ καὶ τῇρ Δῆμοσίᾳς 'Εκπαιδεύσεως ἐδημοσίευσε τῇ 31 Οκτωβρίου 1887 προκήρυξεῖρ διαγωνισμοῦ πρὸς συγγραφὴν διδακτικῷ βιβλίων, ἐροῦσας καταριθμεῖται καὶ 'Εθριμηνεῖν τῶν περικοπῶν τῶν Εὐαγγελίων, τῶν περιεχούσων τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ιησοῦ Χριστοῦ πρὸς χρῆσιν τῷρ μαθητῶν τῇρ πρώτης τάξεως τῷρ Γυμνασίων. Ἐπόμενος δὲ τῇ προκηρύξει ταύτη συνέγραψα ἀρμηνεῖαν διαιρέσας εἰς τρία μέρη. Καὶ εἰς μὲν τὸ πρῶτον μέρος ἡρμήνευσα τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρον τῇρ Γαλιλαίας διμιλίαν τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ, ἥτις περιέχει πάσας τὰς ὑγιεῖς ἀρχάς, ἐφ' αἵσ σήμερον δὲ ἀληθῆς πολιτισμὸς ἡμῶν κανχᾶται καὶ σεμνύνεται. Ἀρχεται δὲ τῇρ διμιλίας ταύτης δὲ 'Ιησοῦς Χριστός, ως πάντων ὁρθῶς εἶπεν διέργας μεταρρυθμιστὴς Λούθηρος, « μετὰ λεπτοῦ, γλυκέος ωκαὶ μειλιχίου τρόπου διότι οὕτε ἐπιτάσσει, οὕτε ἀπειλεῖ, οὕτε ἐμποιεῖ φρίκην, ως δὲ Μωϋσῆς ἡ ἔτερός τις νομοθέτης, ἀλλὰ δέρεται πρὸς πάντας φιλικῶτατα, θέλγων, προσνελκύων καὶ καλὰ ἐπαγγειλλόμενος ». Εἰς δὲ τὸ δεύτερον μέρος ἡρμήνευσα τὰς διδακτικῶν παραδοσῶν διχλού τῷρ 'Ιουδαίων τεγορότα, ἐκ τῇρ φύσεως καὶ τῇρ ιστορίας τοῦ ἀνθρωπίου βίου εἰλημμέρα, θέλων νὰ παραστήσῃ ζωηρότερον θηρσκευτικὴν ἢ ἡθικὴν τύπανα ἰδέαν καί, ως λέγει δὲ ιερὸς Χρυσόστομος, προτιθέμενος αὖτα ἐμφατικώτερον τὸν λόγον ποιήση καὶ πλεόνα τὴν μητήρ ἐνθῆ καὶ ὑπ' ὅψιν ἀγάγη τὰ πράγματαν. Οὕτω δὲ μετεχειρίσθη τὰς παραβολὰς τοῦ σπορέως, τῷρ ζιζαρίων, τοῦ κόκκου τοῦ συνάπεως καὶ τῇρ ζύμης, τοῦ κεκρυμμένου θησαυροῦ, τοῦ μαργαριτοῦ καὶ τῇρ σαγήνης, τοῦ βασιλέως, τῷρ ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος, τῷρ κακῶν γεωργῶν, τοῦ βασιλικοῦ γάμου, τῷρ δέκα παρθένων, τῷρ ταλάντων καὶ ἄλλας. Ἡ διὰ παραβολῶν διδασκαλία τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ προσειλκνε τὸν ἀμαθῆ δχλον τῷρ 'Ιουδαίων καὶ ἐχρησίμευεν αὐτῷ ως ἀρχὴν

τῆς κατὰ μικρὸν ἀράπτυξεως, καταροήσεως καὶ τέλος τῆς ἐπιστροφῆς καὶ μεταροίας αὐτοῦ. Καθὼς τὸ γάλα εἴραι λκαρή καὶ ἀράλογος τροφὴ εἰς τὰ παιδία, οὕτω καὶ ἡ διὰ παραβολῶν διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἵτο ἀρκοῦσα τροφὴ εἰς τὸν ἐρημιώδει καταστάσει εὑρισκόμενον λαὸν τῷ Ιουδαίων. Εἰς δὲ τὸ τρίτον μέρος ἡρμήνευσα διαφόρον εἴλλας ἡθικὰς διδασκαλίας αὐτοῦ, δι’ ὃν ἀποχαιρετίζει διὰ τελενταίαν φορὰν τὸν μαθητάς τον καὶ ἀποχωρίζεται ἀπ’ αὐτῶν, μέλλων τὰ ἐμφανισθῆ ἐρώπιον τῷ ἀρχιερέων Ἀρρα καὶ Κατάφα καὶ τοῦ Προμαίου ἐπάρχον τῆς Ιουδαίας Πορτίου Ηιλάτου καὶ ἀκούσῃ τὴν ἀρωθερ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ δρισθεῖσαν σταύρωσιν.

Ἔιδος συγγραφὴν δὲ τῆς παρούσης ἐρμηνείας μετεχειρίσθηρ δηγούς, δοκιμωτάτους ἐρμηνευτὰς τῷν εὐαγγελίων, ιδίᾳ δὲ ἐκ μὲν τῷν ἀρχαίων τὸν ιερὸν Χρυσόστομον, Εὐθύμιον Ζυγανθήρον, Θεορύλακτον καὶ ἄλλους, ἐκ δὲ τῷν νεωτέρων τὸν γερμανὸν Meyer, de Wette, Neander καὶ ἄλλους καὶ γαλλικόν τι σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον «Harmonie des Evangelies, méditations religieuses pour servir au culte domestique», ὅπερ εὗρον λιαρ διδακτικόν. Α.Ι.Δ' ἥκολονθησα ιδίαν μεθοδον καὶ διέταξα τὴν ὑ.Ιην εἰς διαφόρους αὐτοτελεῖς παραγράφους πηδὸν εὐκολιαρ τῷν τε διδασκότων καὶ διδασκομένων. «Εχων δὲ ὑπὸ δῆμει, διτὶ τὸ θρησκευτικὸν μάθημα ἐρ τοῖς σχολείοις προτίθεται κνησίως τὴν διάπλασιν καὶ μόρφωσιν τοῦ ηθονος, ἐπεδίωξα μᾶλλον τὴν ἡθικὴν ἐρμηνείαν, ἔκάγων αὐτὴν ἐκ τοῦ κειμένου τῷν εὐαγγελίων καὶ μὴ ἀπομάκρυνόμενος πολὺ ἀπ’ αὐτοῦ. Ήμὴν ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τοῦ κειμένου διενκολύνει τὴν μάθησιν καὶ καταρόησιν αὐτοῦ ὑπὸ τῷν μαθητῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐρμηνεία τῷν εὐαγγελίων προωρίσθη διὰ μαθητὰς τῆς πρώτης τάξεως τῷν Γρυμασίων, διὰ τοῦτο μετεχειρίσθηρ γλώσσαν διαλήτην, σαρῆ καὶ ἀράλογον πρὸς τὴν διαιροητικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν.

Κατὰ ταῦτα συνταξάμενος τὴν ἐρμηνείαν εἰς διαγωνισμὸν ὑπέβαλον τῇ ἐπιτροπείᾳ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, τῇ ἀποτελομένῃ ἐκ τῷ κ. κ. Ζήκον Ρώση, καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Δ. Ηετρίδη, πρώην γρυμασιάρχον καὶ βονιτεντοῦ, Η. Παπαναστασίου, γρυμασιάρχον Ηειραιδῆς, Θ. Μηγοπούλου, διενθυντοῦ τῆς ἐρ Τριπόλει ιερατικῆς σχολῆς καὶ Χρυσ. Ἀρ

τωριάδον, πρώην διευθυντού τῆς ἐρ Κερκύρα λεφατικῆς σχολῆς, οἵτινες κρίναρτες τὴν ἔρμηρείαν μου πρὸς τὰς δύο ἀλλὰς εἰς τὸν διαγωνισμὸν συνυποβιληθείσας ἔρμηρείας, τὴν τοῦ κ. Ἰγρατίου Μοσχάκη, ἐφηγητοῦ τῆς Θεολογίας καὶ τὴν τοῦ κ. Βασιλείου Βυθούλκα ποιοῦται περὶ αὐτῆς τὰς ἑξῆς σκέψεις. «Οφειλομενοὶ δὲ διοικήσαμεν, διτὶ η ἔρμηρεία τῷ περικοπῶν τῆς Κ. Διαθήκης τοῦ κ. Γ. Δέρβου, συγχριτομένη πρὸς τὰς ἀλλὰς δύο, φέρει ἐν ἑαυτῇ ἵκανὰ τὰ πλεονεκτήματα. Τοιαῦτα δὲ εἴραι η ἐκλογὴ τῆς ὄλης, η διαίρεσις αὐτῆς κατὰ παραγράφους δι' ἔκαστην ὑπόθεσιν τοῦ κειμένου, η παράλειψις τῷ στίχῳ 27—33 ἐκ τοῦ κεφαλαίου Ε'. τῆς ἐπὶ τοῦ ὕστορες δημίας, η διάκρισις τῷ ωρῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἔξελεύσεως τοῦ δεσπότου εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς εὑρεσιν ἔργατῶν, η ἐρ § 27 παρατήσης περὶ τοῦ ἀναρταποδότου σχήματος καὶ τῆς ἀποδόσεως αὐτοῦ, τὸ περὶ Βεελζεβούλη Βεελζεβούν ἐρ § 37 στίχ. 25, η σαρῆς καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν διαροητικὴν τῷ παιδῶν ἀράπτνξιν γλῶσσα, ην ἐτήρησε καθ' ὅλην τὴν ἔρμηρείαν, ἐχόμενος αὐτοῦ τοῦ κειμένου, δεικνύοντις ἐργασίαν ἐπιμελῶς καὶ μετὰ θρησκευτικοῦ ζήτου ἔξειργασμένην διὸ καὶ τὸ ἔργον οὐ μόνον παιδαγωγικῶς σύντεταγμένον, ἀλλὰ καὶ εὐσεβέστατον ήγούμεθα. Ηροτείροτες δὲ τὴν ἔργασιν τούτουν εὐχόμεθα καὶ πεποίθαμεν, διτὶ ἀγλαοὺς καρποὺς θέλει ἀπορέρει τῇ σπονδαζούσῃ τερπίτη καὶ ἐδραιώσει τὸ θρησκευτικὸν αὐτῆς φρόνημαν.

Ο συγγραφεὺς
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Γ. ΔΕΡΒΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

H επὶ τοῦ δρους δημι.λία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

(Ματθαίου κεφάλαια Ε', ΣΤ', καὶ Ζ').

Σε.

1.	Οἱ μακαρισμοὶ	1
2.	Ὀποῖοι ὄφείλουσι νὰ ὀσιν οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐμφρνιζόμενοι ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς διδάσκαλοι.	3
3.	Οἱ Ἰησοῦς Χριστὸς συμπληρῶτ καὶ ωχθιστησι πνευματικωτέρω τὴν νομοθεσίαν τῶν Ἐβραίων, ἐρμηνεύων διατάξεις τινὰς αὐτῆς καὶ δρίζων ἀλλας.	5
4.	Οἱ Ἰησοῦς Χριστὸς περὶ φόνου	7
5.	» » » διαλλαγῆς	9
6.	» » » ὅρκου	10
7.	» » » ἐκδικήσεως	12
8.	» » » τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης	13
9.	» » » ἐλεημοσύνης	15
10.	» » » προσευχῆς	17
11.	» » » νηστείας	21
12.	» » » φιλαργυρίας	22
13.	» » » προνοίας Θεοῦ	24
14.	» » » κατακρίσεως	27
15.	» » » αἰτήσεως	29
16.	» » » ψευδοπροφητῶν	31
17.	» » » ἀληθίους καὶ ψευδοῦς πίστεως .	34

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ai παραβολαῖ.

18.	Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως	37
19.	» τῶν ζιζανίων	42
20.	Αἱ παραβολαὶ τοῦ κόκκου τοῦ σινάπεως καὶ τῆς ζύμης.	45
21.	» τοῦ κεκρυμμένου θησαυροῦ, τοῦ μαργαρίτου καὶ τῆς σαγήνης	46
22.	Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλέως	48
23.	τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος	51
24.	» τῶν κακῶν γεωργῶν	53
25.	» τοῦ βασιλικοῦ γάμου	56
26.	τῶν δέκα παρθένων	59

27.	τῶν ταλάντων	61
28.	τοῦ Σαμαρείτου	63
29.	τοῦ ἄφοινος πλουσίου	66
30.	τοῦ ἀπολωλότος προθέτου	68
31.	τῆς ἀπολεσθείσης δραχμῆς	69
32.	τοῦ ἀσώτου νιοῦ	70
33.	τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου	73
34.	τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου	76
35.	τῆς μελλούσης κρίσεως	78

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Διάρροοι ἀ.λ.ται ἡθικαὶ διδασκαλίαι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

§ 36.	Ἡ κλῆσις τοῦ Εὐχαριστοῦ Ματθαίου καὶ ἡ γενομένη κατ' αὐτὴν συζήτησις περὶ νηστείας	81
§ 37.	Τίνα τὰ ὄνόματα τῶν διδεκασθέντων καὶ τίνας ὁδηγίες ὁ Ἰησοῦς δίδει εἰς αὐτοὺς ἀποστέλλων εἰς τὸ κήρυγμα	84
§ 38.	Φιλονεικία τῶν ἀποστόλων περὶ τῶν πρωτείων ἐν τῇ βικαὶ λείξι τῶν οὐρανῶν καὶ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ περὶ ταπεινοφροσύνης	97
§ 39.	Οἱ νιοὶ τοῦ Ζεβδαίου	101
§ 40.	Οἱ Ιησοῦς καὶ ἡ Σαμαρείτις	103

Αἱ τελευταῖαι πρὸς ἀτοχαιρετισμὸν διδασκαλίαι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν μαθητάς του

§ 41.	Οἱ Ιησοῦς διδάσκει τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην	110
§ 42.	Οἱ Ιησοῦς πρὸλέγει τὴν ἔργησιν τοῦ Πέτρου	111
§ 43.	Οἱ Ιησοῦς περιηγορεῖ τοὺς μαθητάς του	112
§ 44.	Οἱ Ιησοῦς ἡ ἀνπελος ἡ ἀληθινή	120
§ 45.	Σχέσις τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν κόσμον	123
§ 46.	Οἱ Ιησοῦς Χριστὸς πρὸλέγει τὸ μέλλον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὑπόσχεται εἰς αὐτοὺς προστασίαν	125
§ 47.	Δέησις τοῦ Ιησοῦ Χριστοῦ	132
§ 48.	Οἱ Ιησοῦς ἐν Γεθσημανῇ	136
§ 49.	Ἀριζέις τοῦ Ιούδα τοῦ Ἰσκαριώτου μετὰ τῆς σπείρας καὶ τοῦ ὅγλου	138
§ 50.	Οἱ Ιησοῦς ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Ἀννα	141
§ 51.	Οἱ Ιησοῦς ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Κατάρχα	143
§ 52.	Οἱ Ιησοῦς ἐνώπιον τοῦ Ηλιάθου	147

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εὐαγγέλιον καλοῦντες οἱ ἀρχαῖοι "Ελληνες ἐνόσουν ἢ τὸ δάρον, τὸ διδόμενον εἰς τὸν φέροντα εὐγάριστόν τινα ἀγγελίαν καὶ εἰδῆσιν ("Ομήρ. Ὁδύσσ. Ε'. 152, 166. Ἡλουτάρχ. Ἀγησιλ. 33), ἢ τὴν θυσιαν, τὴν προσφερομένην ἐπὶ καλῇ τινι ἀγγελίᾳ καὶ εἰδήσει (Ξενοφ. Ἐλλην. βιβλ. Δ'. κεφ. 3 § 14): οἱ δὲ μεταγενέστεροι ἐνόσουν αὐτὴν τὴν χαροποιὰν ἀγγελιαν καὶ εἰδησιν. Οὕτω δὲ ἐν τῇ γλώσσῃ τῆς Κ. Διαθήκης Ἔναγγέλιον καλεῖται ἡ ἀγγελία περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου, φέροντος εἰς τοὺς ἀνθρώπους χαροποιὰν καὶ καλὰ διδάγματα περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀγιασμοῦ, περὶ τῆς ἀπὸ τῶν κακῶν ἀπολυτρώσεως, νισθεσίας καὶ κληρονομίας τῶν οὐρανῶν (Ματθ. Δ'. 23. Θ'. 35. ΚΔ'. 14. Πράξ. ἀποστόλ. Κ'. 24). Τὸν βίον δὲ καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Μεσσίου παρέδισαν ἡμῖν ὁ Ματθαῖος, Μάρκος, Λουκᾶς καὶ Ἰωάννης ἐν τοῖς συγγράμμασί των, τὰ ὅποια ἐκλήθησαν εὐαγγέλια. Τούτων ὁ μὲν Ματθαῖος καὶ Ἰωάννης διετέλεσαν ἀμεσοὶ μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι τοῦ Ἰ. Χριστοῦ ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ δὲ Μάρκος καὶ Λουκᾶς ἵσαν μαθηταὶ τῶν μαθητῶν καὶ ἀποστόλων αὐτοῦ.

Ἐναγγέλιον κατὰ Ματθαῖον.

Λευτὶς ἡ Ματθαῖος εἶναι ὁ συγγραφεὺς τοῦ περὶ οὐ δ λόγος εὐαγγελίου, υἱὸς τοῦ Ἀλφίου, ἔλκων τὸ γένος ἐκ τῆς Γαλιλαίας. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα Λευτὶς ἔφερεν, ὅτε ἦτο τελώνης τὸ ἐπάγγελμα, τὸ δὲ ὄνομα Ματθαῖος ἔλαθεν, ὅτε, καταλιπών τὸ τελώνιον τῇ προσκλήσει τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, κατετάχθη ἐν τῇ γηρείᾳ τῶν 12 ἀποστόλων. "Εθος δὲ ὑπῆρχε περὶ τοῖς Ἐβραιοῖς νὰ μεταβάλωσι τὰ ἀρχικὰ ὄντακτά των σὺν τῇ μεταβολῇ τοῦ ἐπαγγέλματός των" οὕτω καὶ ὁ Παῦλος, πρὶν ἡ γένηται ἀπόστολος τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, ἐκαλεῖτο Σαοὺλ ἡ Σαούλος. Κατὰ ταῦτα οὐδόλως περιδόξον πρέπει νὰ φάνηται εἰς ἡμῖν. ὅτι οἱ εὐαγγελισταὶ Μάρκος καὶ Λουκᾶς (Μάρκ. Β'. 14. Λουκ. Ε'. 27) καλοῦσι τὸν εὐαγγελιστὴν ἡμῶν Λευτὸν μέρι, ὅτε ἦτο εἰς τὸ τελώνιον καὶ προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξιωμα, Ματθαῖον δὲ ἐν τῷ καταλόγῳ, διν περὶ τῶν 12 ἀποστόλων ἀναφέρουσι (Μάρκ. Γ'. 16—20. Λουκ. Σ'. 13—16). Περὶ ἀκιντοῦ δὲ ὄμιλῶν ὁ συγγραφεὺς τοῦ περὶ οὐ δ λόγος εὐαγγελίου μνημονεύει μόνον τοῦ ὄντακτος Ματθαίου, ως οὕτω γνωστοῦ ὄντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (Ματθ. Θ'. 9. Ι'. 3). "Οτι δὲ Λευτὶς ἡ Ματθαῖος εἶναι ἔν καὶ τὸ αὐτὸν πρόσωπον, δηλοῦται οὐ μάνον ἐκ τούτου, ὅτι οἱ τρεῖς εὐαγγελισταὶ Ματθαῖος, Μάρκος καὶ Λουκᾶς ἔξιστοροι οὖσι τὸ γεγονός τῆς κλήσεως τοῦ Λευτὸν ἡ Ματθαῖος εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξιωμα συμφώνως ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ἥτοι μετὰ

τὴν ἔσιν τοῦ παραδιπού ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἀρχαῖας παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας. Διὸ τοῦτο δὲν εἶναι ὅρθη ἡ γνῶμη τοῦ Ἡρακλέωνος, Ὡριγένους καὶ τινῶν νεωτέρων ἐρμηνευτῶν, οἵτινες θεωροῦσι τὸν Λευτὴν Ματθαῖον, ὡς δύο διάφορα πρόσωπα,

‘Ο Ματθαῖος οὐ μόνον ἀπόστολος, ἀλλὰ καὶ εὐαγγελιστὴς ἦτο, καταλιπὼν εὐαγγέλιον ἐν ἑβραϊκῇ γλώσσῃ γεγραμμένον. Περὶ τούτου μαρτυρεῖ ὁ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου αἰῶνος ἀκμάσας ἀπόστολικὸς πατὴρ Παπίας, ἐπίσκοπος τῆς ἐν Φουγίᾳ Ἱεραπόλεως, γράφων ταῦτα· ‘Ματθαῖος μὲν οὖν ἑβραῖος διαλέκτῳ τὰ λόγια συνεγράψκετο (ἢ κατ’ ἄλλην γραφὴν συνετάξκετο) ἡρμήνευσε δ’ αὐτὰς ὡς ἦν δύνατὸς ἔκκατος’ (παρ’ Εὐσεβίῳ ἐκκλ. Ιστορ. Γ'. 39). Επίσης καὶ ὁ Εἰρηναῖος, ἐπίσκοπος Λουγδούνου, ἀκμάσας κατὰ τὸν δεύτερον αἰῶνα, λέγει «οὐ μὲν δὴ Ματθαῖος ἐν τοῖς ἑβραίοις τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν διαλέκτῳ καὶ γραφὴν ἔξηνεγκεν εὐαγγελίου (αὐτῷθι ἐκκλ. Ιστορ. Ε'. 8). Καθόλου δὲ πᾶσα ἡ ἀρχαῖα παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ Ματθαῖος ἔγραψεν εὐαγγέλιον ἑβραϊστί. Σκοπὸς δὲ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ ἦτο νὰ καταδειξῇ εἰς τοὺς Ιουδαίους τῆς Παλαιστίνης ὅτι δὲ Ἰησοῦς εἴραι ὁ ἐν τῇ Π. Διατήνη προσδοκάμερος Μεσσίας. Τοῦτο δὲ τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ γραφὲν περὶ τὸ 64 χάριν τῶν Ιουδαίων τῆς Παλαιστίνης, μετηνέχθη καὶ εἰς τὴν ἑλληνίδην φωνὴν, ἵνα ἡ σήμερον ἔχομεν αὐτό.

‘Αλλὰ γεννήται τὸ ζήτημα, τίς ἡ τύχη τοῦ ἀρχαιοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιου; Φαίνεται δέ, ὅτι οἱ Ιουδαῖοι χριστιανοί, ἐνόσῳ ἔμενον πιστὰ τέκνα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, διετήρουν τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον τοῦ εὐαγγελίου ἀκέραιον καὶ ἀλώβητον, διέτειρον καὶ ἐνόθευσαν αὐτὸν χάριν τῆς ἴδικιτέρας αἰρετικῆς διδασκαλίας των. Τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, ὑποστὰν τοικύτην ἀλλοίωσιν, ἀπώλεσε τὴν ἀξίαν τούτην. Τὴν δὲ θέσιν του κατέλαβεν ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἐκκλησίᾳ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον, ὡς πιστὴ μετάφρασις τοῦ πρωτοτύπου· διὸ καὶ συμπεριελήφθη ἐν τῷ κκνόνι τῆς Κ. Διατήνης. Σημειώτεον δέ, ὅτι οἱ ἔξ θενδὸν χριστιανοί, μετὰ τὸν χωρισμὸν τῶν Ιουδαίων χριστιανῶν ἀπὸ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦντες τὴν ὅρθοδοξὸν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν εἶχον συμφέροντα νὰ διατηρῶσιν ἀκεραίαν καὶ ἀλώβητον τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ εὐαγγελίου, ἵνα προσέλλωσιν αὐτὴν εἰς τοὺς αἰρετικούς.

Περὶ δὲ τοῦ τόπου, ἔνθα ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον του καὶ περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ στερούμεθα ἱκνῶν Ιστορικῶν μαρτυριῶν. Κατὰ τὴν ἀρχαῖαν παράδοσιν ὁ Ματθαῖος ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον εἰς τοὺς ἐν Παλαιστίνῃ Ιουδαίους, ἐπειτα δὲ ἀπῆλθε καὶ ἐφ’ ἑτέρους (Εὐσεβ. ἐκκλ. Ιστορ. Γ'. 24). ‘Αλλ’ ίσορικῶς δὲν δυνάμεθα νὰ δρίσωμεν τοὺς ἑτέρους λαοὺς, εἰς οὓς ὁ Ματθαῖος ἐπορεύθη. Λέγεται δὲ τις ἐπορεύθη εἰς τοὺς Αιθιόπας, Σύρους, Πέρσας, Πάρθους, Μήδους (Ρουφίν. *histor. eccl.* Γ'. 9. Σωκράτ. ἐκκλ.

ιστορ. Α'. 19. Ἀμθρός. εἰς ψαλμ. 45 καὶ Νικηφ. Καλλίστου ἐκκλ.
ιστορ. Β'. 4). Ἐπίσης λέγεται, ὅτι φυσικὸν ἀπέθανε θάνατον, ἡ κατ'
ἄλλους, μαρτυρικόν.

Ἐναγγέλιον κατὰ Μάρκον.

Ο εὐαγγελιστὴς Μάρκος ἦτο νιός Μαρίας τινός, εἰς ᾧ τὸν οἶκον
ἐν Ἱεροσόλυμοις ἵκανοι χριστιανοὶ συνελθόντες προσηύχοντο κατὰ τὸν
φόνον Ἰακώβου τοῦ μετίζονος, νιοῦ τοῦ Ζεβεδαίου (Πρᾶξ. ἀποστόλ. ΙΙ'. 12). Διὰ τοῦτο ἡ πόλις τῶν Ἱεροσολύμων δύναται νὰ θεωρηθῇ,
ὡς τόπος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Οὗτος ὁ εὐαγγελιστὴς ἐκαλεῖτο κατ'
χρικὸς Ἰωάννης (Πρᾶξ. ἀποστόλ. ΙΙ'. 5,13), ἐπωνυμάσθη δὲ Μάρκος,
ὡς φάνεται, μετὰ τὴν μετάβασιν του εἰς τὸν χριστιανισμόν. Κατὰ
πλάνην δὲ πιθανότητα ἡ οἰκογένεια τοῦ Μάρκου ἐπεστράφη εἰς τὸν χρι-
στιανισμὸν ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ὡς γίνεται δῆλον καὶ ἔξ αὐ-
τῶν τῶν λόγων τοῦ ἀποστόλου, καλοῦντος τὸν Μάρκον νιὸν=πνευ-
ματικὸν οὐλόν (Α. Πέτρ. ε'. 13) καὶ ἐκ τῆς στενῆς σχέσεως, ἣν ὁ Πέ-
τρος πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Μάρκου εἶχε (Πρᾶξ. ἀποστόλ. ΙΙ'. 12...)
Ο Μάρκος ἦτο καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Βαρνάβα (Κολοσ. Δ'. 10).

Ἐν τῇ πρώτῃ ἀποστολικῇ ὁδοιπορίᾳ τοῦ Παύλου ἡκολούθησεν ὁ
Μάρκος τοῦτον, ὡς καὶ τὸν συγγενῆ του Βαρνάβαν μέχρι τῆς Πέργης
τῆς Παμφυλίας, ἔνθα ἐχωρίσθη ἀπ' αὐτῶν, μὴ δυνάμενος νὰ ὑφίστα-
ται τοὺς κόπους τῆς ὁδοιπορίας καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα.
"Οτε δὲ ὁ Παῦλος ἀπεφύγεις νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν δευτέραν ἀποστολι-
κὴν ὁδοιπορίαν, διεφώνησε πρὸς τὸν Βαρνάβαν, θέλοντα νὰ συμπερι-
λάβῃ ἐν αὐτῇ καὶ τὸν συγγενῆ του Μάρκον, λέγων, ὅτι ὁ Μάρκος, ὡς
μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὰς ἀποστολικὰς κακουχίας, δὲν πρέπει νὰ
παρακαλουθήσῃ αὐτούς. Διὰ τοῦτο ὁ Βαρνάβας χωρισθεὶς ἀπὸ τοῦ
Παύλου καὶ συμπεριλαβών τὸν Μάρκον ἐξέπλευσεν εἰς Κύπρον (Πρᾶξ.
ἀποστόλ. ΙΕ'. 39). Βραδύτερον ἀπαντῶμεν τὸν Μάρκον, ἀκόλουθον του
Παύλου (Κολοσ. Δ'. 10), ὅστις δὲν ἐν Ῥώμῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακίσει
του ἔγραψε πρὸς τὸν Τιμόθεον, παρακαλῶν τοῦτον νὰ φέρῃ μεθ' ἐκυτοῦ
καὶ τὸν Μάρκον (Β'. Τιμόθ. δ'. 11), διατρίβοντα τότε ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ.
Μετὰ ταῦτα ἀπαντῶμεν τὸν Μάρκον ἐν Βασιλῶνι μετὰ τοῦ ἀποστό-
λου Πέτρου (Α'. Πέτρ. ε'. 13).

Ἡ δὲ παρὰ τῷ Ἐπιφανίῳ (αἱρ. 51. 6) εἰδῆσις, ὅτι ὁ Μάρκος ἦτο
εἰς τῶν 70 ἀποστόλων, ἀντιστρατεύεται διαρρήδην εἰς τὴν μαρτυρίαν
τοῦ ἀποστολικοῦ πατρός Παπίου (παρ' Εὐσ. ἐκκλ. ιστορ. Γ'. 34). Κατὰ
τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν ὁ Μάρκος ἦτο ἐρμηνευτὴς (interpretis, recta-
tor Peiri) τοῦ ἀποστόλου Πέτρου (παρ' Εὔσεβ. ἐκκλ. ιστορ. Γ'. 34.
Εἰρηναῖος κατὰ αἱρ. Γ'. 1). Λέγεται δέ, ὅτι ὁ Μάρκος ἐκήρυξε τὸ
εὐαγγέλιον του ἐν Αἰγύπτῳ, συνέστησεν ἐκκλησίας ἐν αὐτῇ τῇ Ἀλε-
ξανδρείᾳ καὶ πρῶτος ἐπίσκοπος αὐτῆς ἐγένετο (παρ' Εὔσεβ. ἐκκλησία.
ιστορ. Β'. 16, 24. Ἐπιφαν. αἱρ. 51. 6. Ιερώνυμ. de vir. illust. c. 8).

ιδ'.

Κατὰ δὲ μεταγενεστέραν μαρτυρίαν, ἡτις εἶναι ἀμφίβολος, καθόσον οἱ ἀρχαῖοτεροι οὐδὲν περὶ τοῦ θνάτου τοῦ Μάρκου εἴπον, ὁ εὐαγγελιστὴς ἀπέθανε μαρτυρικὸν θάνατον ἐν αὐτῇ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ (Νικηφ. Καλλ. ἐκκλ. ἰστορ. Β'. μγ').

Οἱ εὐαγγελιστὴς Μάρκος ἔγραψεν εὐαγγέλιον μετὰ τὸ 70 χρόνιαν ἐξ ἑθνῶν χριστιανῶν, εἰς οὓς θέλει νὰ δειξῃ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶραι νίδιος τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐμφανεῖται ἐκ τῶν πρώτων λέξεων τοῦ εὐαγγελίου αὐτοῦ «ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, νίδιος τοῦ Θεοῦ».

Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶ.

Οἱ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς κατήγετο ἐξ Ἀντιοχείας τῆς Συρίας, ἦτο ἑθνικὸς καὶ ιατρὸς τὴν τέχνην (παρ' Εὔσεβ. ἐκκλ. ἰστορ. Γ'. 4. Κολοσσ. Δ'. 11, 14), ἀπόθανον δὲ καὶ ζωγράφος, ὡς μεταγενεστέρα παράδοσις ὑπάρχει (Νικηφ. Καλλιστ. ἐκκλ. ἰστορ. Β'. μγ), καθ' ὃσον οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων περὶ τούτου ὄμιλετ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ, καθ' ὃν ὁ Παῦλος ἦτο ἐν Τραχίδι, ἀκολουθεῖ ὁ Λουκᾶς αὐτόν, διότι ὄμιλετ ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Πράξεων τῶν ἀποστόλων, ίδιοφ του συγγράμματι, κατὰ πρώτων πληθυντικῶν πρόσωπων (ισ'. 10, 11). Είτα ἡκολούθησεν αὐτὸν εἰς Μακεδονίαν, Τραχίδα, "Ασσον, Μιτυλήνην, Μιλητον, Ιεροσόλυμα, Κρισάρειαν, ἔνθα ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐπὶ 2 ἔτη εὑρίσκετο ἐν φυλακῇ καὶ τέλος ἀκολούθησεν αὐτὸν εἰς Φώμην κατὰ τὴν πρώτην φυλάκισιν (Πράξ. ἀποσ. ΙΓ'. 10, 11. Κ'. 5—17. ΚΑ'. 17. ΚΔ'. 23. ΚΖ'. 1—28). Ἐκ δὲ τῆς Β'. πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου (Δ'. 11) γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ Λουκᾶς εὑρίσκετο πλησίον τοῦ Ἀποστόλου ἐν τῇ δειτέρᾳ φυλακίσι τοῦ οὐρανού ἐν Φώμῃ. Κατὰ ταῦτα ὁ Λουκᾶς ὑπῆρξεν εἰς τῶν θερμῶν ὄπεδῶν καὶ ἀκολούθων τοῦ Παύλου κατὰ τὰς ἀποστολικὰς ὁδοιπορίας αὐτοῦ.

Περὶ δὲ τῶν μετὰ ταῦτα τυχῶν τοῦ Λουκᾶ ὑπέρχουσιν οὐχὶ τόσον βέβαιαι εἰδήσεις, ὡς λ. χ. ὅτι ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον ἐν Δακλικτίᾳ, Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ, Μακεδονίᾳ, Αιγύπτῳ, Λιβύῃ καὶ Θηραϊδὶ (Ἐπιφρν. αἱρ. 51 καὶ Συμεὼν, ὁ μεταφραστὴς ὑπόμνημα εἰς τὸν Λουκᾶν). Κατὰ δὲ τὸν Ιερώνυμον (de vir illust. c. 7) τὰ ὄστρα τοῦ Λουκᾶ μετηνέθησαν ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ αὐτοκράτορος ἐξ Ἀγαθίας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐν φ Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος λέγει (ἐκκλ. ἰστορ. Β'. μγ), ὅτι τὸ λείψανον τοῦ Λουκᾶ μετήνεγκεν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος ἐκ τῶν Θηρῶν τῆς Βοιωτίας εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀλλοι ἀλλως λέγουσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ πάντα ταῦτα στερούμεθα ἀρχαίων μαρτυριῶν δὲν νομίζομεν βέβαια καὶ βέσιμα.

Αἱ δὲ γνῶμαι τινῶν, ὅτι ὁ Λουκᾶς ἥτο εἰς τῷ 70 Ἀποστόλων καὶ ὅτι μετὰ τοῦ Κλεώπα πορεύμενος εἰς τὴν κάμην Ἐμμαοὺς (Λουκ. ΚΔ'. 13—32) εἶδε τὸν Ἰ. Χριστόν, δέν εἶναι ὄφθατι διότι αὐτὸς ὁ εὐαγγελιστὴς μαρτυρεῖ (Α'. 1), ὅτι οὐτε αὐτόπτης, οὐτε αὐτήκοος τοῦ Χριστοῦ ἥτο.

Γνήσια συγγράμματα τοῦ Λουκᾶ⁷ είναι τὸ εὐαγγέλιον καὶ αἱ Πράξεις τῷ ἀπόστολῷ. Πηγὴς πρὸς συγγράφην αὐτῶν μετεχειρίσθη, τὰς τέως ὑπαρχούσας εἰδήσεις καὶ π. /ηροφορίας περὶ τῷ εὐαγγελικῷ πραγμάτων προηγουμένων συγγραφέων, τὰς π. /ηροφορίας, ἃς αὐτὸς διὰ ζώσης φωνῆς παρὰ τῷ αὐτοπτῷ καὶ αὐτηκόνων παρέλαβε καὶ τέλος πᾶς ὅτι αὐτὸς είδε καὶ ἤκουσε (Λουκ. Α'. 1.... Πράξ. ΙΓ'. 10—17. Κ'. 5—15. ΚΑ'. 1—18. ΚΖ'. 1—28). 'Ο Λουκᾶς προτίθεται δι' ἀμφοτέρων τῶν συγγράμμάτων νὰ διδάξῃ Θεόφιλόν τινα, κατέχοντας ὑψηλὴν κοινωνικὴν θέσιν, ἐπιφανῆ καὶ κράτιστον ἄνδρα, ἵνα ἀσφαλέστερον πληροφορηθῇ, περὶ ὧν κατηγόρηθη λόγων (Λουκ. Α'. 3).

Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην.

'Ο Ἰωάννης ἦτο υἱὸς Ζεβεδαίου (Μάρκ. Α'. 20 Λουκ. Ε'. 16) καὶ τῆς Σαλώμης, μιᾶς τῶν γυναικῶν ἐκείνων, αἵτινες ἤκολούθουν τὸν Χριστὸν πανταχοῦ καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν Ἱεροσολύμων, ἐνθα ἐσταυρώθη (Ματθ. ΚΖ'. 50. Μάρκ. ΗΕ'. 40). 'Ο πρατήρ αὐτοῦ Ζεβεδαῖος ἦτο ἀλιεὺς ἐν τῇ θαλάσσῃ τῆς Γαλιλαίας καὶ φυινεταί, ὅτι δὲν ἦτο πτωχός, καθόσον εἶχε μισθωτούς (Μάρκ. Α'. 20). 'Ο Ἰωάννης ἔλαβε τὰ πρώτα σπέρματα τῆς εὐσεβείας παρὰ τῆς μητρός του Σαλώμης, ἡτις, ὡς ἔξαγεται ἐκ τῆς αἰτήσεως, ἦν περὶ τῶν υἱῶν της ἀπηγόρευε πρὸς τὸν Χριστόν, ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην τῶν εὐσεβῶν Ἰουδαιών, αἵτινες, ὡς ἐπικειμένην περιέμενον τὴν ἐμφάνισιν τοῦ βασιλείου τοῦ Μεσσίου, ὅπερ οἱ προφῆται προεκήρυξτον καὶ προέλεγον. Οὕτω δὲ ὁ Ἰωάννης, μιρρωθεὶς ὑπὸ τῆς μητρός του ἤκολούθησε κατ' ἀργῆς Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, διὰ τῆς μητρυίας τοῦ ὄποιου παρεπέμψθη μετὰ τοῦ Ἀνδρέου εἰ, τὸν Χριστὸν ('Ιω. Α'. 35). 'Ο εὐαγγελιστής Ἰωάννης, ἐλθὼν πρῶτον εἰς τὸν Σωτῆρος διέμεινε παρ' αὐτῷ ἰκανάς ὥρας ('Ιω. Α. 40). 'Ἐπειδὴ δὲ εἰσέτι δὲν ἐσήμανεν ἡ ὥρα, καθ' ἦν ὁ Ἰησοῦς ἔμελλε ὁριστικῶς νὰ προσκλέσῃ τοὺς ὄπαδούς του, ἀφῆκε τὸν Ἰωάννην νὰ πορευθῇ πάλιν εἰς τὸ ἀλιευτικὸν ἔργον του. 'Ελθούσης δὲ τῆς ὥρας, καλεῖ ὁ Ἰησοῦς αὐτὸν, ὅπως τὸν ἀκολουθήσῃ. 'Εκεῖνος δὲ ὑπεκκούσας εἰς τὴν προσταγὴν τοῦ Σωτῆρος ἐγκαταλείπει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰακώβου τὰ δίκτυα καὶ γίνεται ἀκόλουθος καὶ ὄπαδός αὐτοῦ. 'Ο Ἰωάννης ἀπῆλθεν ἰδιαιτέρας ἀγάπης παρὰ τοῦ Σωτῆρος καὶ μάλιστα ἐν τῇ σταυρώσει αὐτοῦ, ὅτε εἶπεν εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ μεθ' ἐκεῖτοῦ τὴν Παρθένον Μάριαν ('Ιω. ΗΓ'. 23. ΙΘ'. 26). Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἰωάννης διέτοιθεν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνομιζετο, ὡς εἰς τῶν τριῶν στύλων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀναφέρει ὁ ἀπόστολος Παύλος (Γαλατ. Β'. 2).

Περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ βίου ἡ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Παύλου καταλιπών τὰ Ἱεροσόλυμα διέτριθεν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ, ἡς πλέσαι αἱ χριστικοὶ κοινότητες ἔθεωρυν αὐτόν, ὡς κέντρον, λαμβάνουσαι μάλιστα παρ' αὐτοῦ τοὺς ἐπισκόπους των. 'Η ἴσχὺς καὶ δύναμις τοῦ Ἰωάννου ἐν

τῇ Μ. Ἀσίᾳ ἀριστα περιγράφεται ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ἐφέσου Πολυκράτους (παρ' Ἑσ. ἐκκλ. ἰστορ. Γ'. 31. Ε'. 24). 'Ο Ιωάννης ἔζησε μέχρι τῆς βικτιλείας τοῦ Τραϊανοῦ (98—117), ως μαρτυροῦσιν Εἰρηνίτος καὶ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (παρ' Ἑνσεβ. ἐκκλ. ἰστορ. Γ'. 23). Ἐπειδὴ δὲν ἦδυνατο πλέον ἔνεκα τοῦ γῆρας νὰ πορεύηται εἰς τὰς συναζητήσεις τῶν χριστιανῶν, ἐβιστάζετο ὑπὸ τῶν μαθητῶν του καὶ ἤρχετο εἰς αὐτάς, ἐν τίς κατώρθου μόνον γ' ἀπαγγέλλῃ τὰς λέξεις ταύτας: «Τεκνία μου, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Ἐρωτηθεὶς δέ, δικτί πάντοτε τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνει, ἀπήντησεν: «ἐπειδὴ ἀρκετὸν είναι, ἐάν τοῦτο μόνον συμβαίνῃ». (Ιερώνυμος in Galat. VI).

'Ο Ιωάννης, εὑρισκόμενος ἐν τῷ μέσῳ τῶν χριστιανικῶν καινοτήτων τῆς Μ. Ἀσίας καὶ διαβλέπων, ὅτι καὶ χριστιανικαὶ ἀλήθειαι μέγαν διέτρεχον κίνδυνον νὰ νοθευθῶσι καὶ παραχωραγθῶσιν ὑπὸ ξένων ἑτεροδιδασκαλῶν, ἀπεφόβισε νὰ συγγράψῃ ἱερὸν εὐαγγέλιον, μηδένα πολεμικὸν σκοπὸν προτιθέμενος, εἰμη μόνον νὰ παραστήσῃ καθηράν καὶ ἀλώβητον τὴν οὔσιαν τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἀγάπης εἰς τοὺς ἀκροατὰς του, ὅπως οὖτοι πιστεύσωσι: «ταῦτα δὲ γέγραπται, λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς Ιωάννης (κεφ. Κ'. 31), ίνα πιστεύσητε ὅτι δὲ Ιησοῦς ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ίνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὄνόματι αὐτοῦ».

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ[†]

Η ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΜΑΤΘ. ΚΕΦ. Ε', ΣΤ' ΚΑΙ Ζ.

§ 1. Οι μακαρισμοί (Ματθ. Ε', στ. 1—12).

1. Ἰδών δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὅρος καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

2. Καὶ ἀνοιξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων·

3. Μακάριοι οἱ πτωχοί τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν, ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Στίχ. 1. Ἰδὼρ δὲ τοὺς ὄχλους ταῦτα ἐκλήθησαν Ἀπόστολοι, οὐχὶ ἀρέβη εἰς τὸ ὅρος. Άφ' οὗ δὲ Ἱη- δὲ πάντες· διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν δώ- σοντος Χριστὸς εἶδεν, ὅτι ὁ λαός, δεκα' Ἀπόστολων συνεπληρώθη ὑπὸ ἐκπληττόμενος διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ, παρηκο- τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ ὅρους ὄμιλίν (Ματθ. θ'. 9). "Ωστε ἡ λέλοιθει καὶ ἐστενοχώρει αὐτὸν εἰς ξις Μαθηταὶ ἔχει ἐνταῦθι γενιτιναὶ πεδιάδα τῆς Γαλιλαίας, ἀνέβη κωτέρων σημασιῶν.

εἰς τὸ ὅρος, ὅπερ ἔκειτο πλησίον Στίχ. 3. Μακάριοι = εὔτυχεῖς, τῆς πεδιάδος ταύτης καὶ ἔκειθεν εὐδαιμονες. Τίνας ὁ Χριστὸς καλεῖ ὄμιλον πρὸς αὐτόν. 'Ο Ἰησοῦς μυκκαρίους; Πρῶτον καλεῖ τοὺς Χριστὸς ὄμιλῶν ἐκ τοῦ ὅρους, ως πτωχοὺς τῷ πτεύματι, ἥτοι τοὺς ἔξ οὐρανού μέρους, ἡδύνατον ἀκούειν οὐρανού πτεύματος, ὃν τὸ πνεῦμα σθήκαλλίτερον εἰς τὸν λαόν.

Προσῆλθορ αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ὅρους ὄμιλον καὶ, ἀλλὰ πτωχόν, ταπεινόν Κατοῦ Χριστοῦ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ λεῖ λοιπὸν πτωχοὶ τῷ πτεύματι αὐτοῦ, ἥτοι ὅσοι ἦσαν ἀκροαταὶ τοὺς ταπεινούς, τοὺς ἔχοντας τὸ καὶ θεαταὶ τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων γνῶθι σκυτόν, τοὺς ἔχοντας συνγραφαὶ αὐτοῦ. Βεβαίως δὲ μεταξὺ τῶν αἰσθησιν τῆς πνευματικῆς καὶ ἡθικῆς προσελθόντων ἦσαν καὶ τινες τῶν καὶ ἀδύνατοις καὶ ἀθλιότητοις τῶν ἰδιαιτέρων μαθητῶν, οἵτινες μετὰ καὶ ὑπόσχεται εἰς αὐτούς, ὅτι ἡ

4. Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.
5. Μακάριοι οἱ πραεῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.
6. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
7. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.
8. Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.

βασιλεία τῶν οὐρανῶν θέλει εἶναι δὲ μεταχειριζόμενος ἐνταῦθα τὴν αἰτημάτων, ὅτι αὐτῷ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Στίχ. 4. *Μακάριοι οἱ πενθοῦτες· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.* 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς καλεῖ εὔτυχεῖς αὐτούς πενθοῦτας, ἵτοι ἑκείνους, οἵτινες βαθέως λυποῦνται διὰ τὰ ἀκμαρτήματά των καὶ ἀληθῶς μετανοῦσι δι’ αὐτὰ καὶ ὑπόσχεται εἰς αὐτούς, ὅτι παρακληθήσονται, ἵτοι περιγγορηθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Στίχ. 5. *Μακάριοι οἱ πραεῖς ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.* 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς καλεῖ εὔτυχεῖς τοὺς πραεῖς, ἵτοι ἑκείνους, οὓδεν διατηροῦσι πάθος κακούς οὐδὲν δικαιοσύνης καὶ ὑπόσχεται εἰς αὐτούς, ὅτι παρακληθήσονται τὴν δικαιοσύνην, ἵτοι θὲν κηρυχθῶσιν ἐν κατὰ τῶν ἀνθρώπων ἑκείνων, οἵτινες τοὺς ὑδρίζουσι καὶ τοὺς καταδιώκουσι καὶ ὑπόσχεται εἰς αὐτούς, ὅτι θὲν κληρονομήσωσι τὴν γῆν δηλ. τὴν αἰώνιον.

Κληρονομεῖν τὴν γῆν εἶναι θόν εἰς τοὺς ἀδελφούς των, εἴτε ἔκφρασις, ἥν ὁ Ιησοῦς παρέλαβεν δίδοντες εἰς αὐτοὺς χρήματα, εἴτε ἐκ τοῦ προφήτου Δαθίδ (Ψαλμ. προσφέροντες εἰς αὐτούς διαφέρους λαζ'. 11), θέλοντος δι’ αὐτῆς νὰ ἐκσυμβουλάξει νοοθεσίας καὶ ὑπόφοράς, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι πειθόμενοι σχεται εἰς αὐτούς, ὅτι θὲν ἐλεηστεῖς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θέλουσιν θῶσιν ἐν τῷ ἀλλῳ κόσμῳ ὑπὸ τοῦ ἐκδιώξει ἐκ τῆς γῆς Παλαιστίνης τοὺς ἐχθρούς των καὶ θέλουσι καταλάβει αὐτήν, ως κληρονομίαν, ροὶ τῇ καρδίᾳ κ.τ.λ. 'Ο Ιησοῦς ὑποσχεῖται τὸν Θεοῦ εἰς Χριστὸς καλεῖ εὔτυχεῖς τοὺς κατούς πατέρως αὐτῶν. 'Ο Ιησοῦς θυροὺς τῇ καρδίᾳ, ἵτοι ἑκείνους,

δὲ μεταχειριζόμενος ἐνταῦθα τὴν ἔκφρασιν ταύτην ἀποδίδει εἰς αὐτὴν πνευματικὴν ἔννοιαν, δι’ ἣς θέλει νὰ εἰπῃ ὅτι οἱ πραεῖς, ἔχοντες τὴν πεποίθησίν των εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, θέλουσι καταλάβει, ως κληρονομίαν, τὴν αἰώνιον γῆν.

Στίχ. 6. *Μακάριοι οἱ πειρῶτες καὶ διψῶτες τὴν δικαιοσύνην κατελλαγῆ.* 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς καλεῖ εὔτυχεῖς τοὺς πειρῶτας καὶ διψῶτας τὴν δικαιοσύνην, ἵτοι ἑκείνους, οἵτινες ἔχουσι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν καὶ πολὺν ζῆλον ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης καὶ ὑπόσχεται εἰς αὐτούς, τούς, ὅτι χορτασθήσονται τὴν δικαιοσύνην, ἵτοι θὲν κηρυχθῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι κόσμῳ δίκαιου.

Στίχ. 7. *Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες κατελλαγῆ.* 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς κατελλαγεῖ εὐτυχεῖς τοὺς ἐλεήμονας, ἵτοι ἑκείνους, οἵτινες πρότερους τὸ ἀγαθόν είναι τοὺς ἀδελφούς των, εἴτε διδόντες εἰς αὐτοὺς χρήματα, εἴτε προσφέροντες εἰς αὐτούς διαφέρους λαζ'. 11, θέλοντος δι’ αὐτῆς νὰ ἐκσυμβουλάξει νοοθεσίας καὶ ὑπόφοράς, ὅτι οἱ Ιουδαῖοι πειθόμενοι σχεται εἰς αὐτούς, ὅτι θὲν ἐλεηστεῖς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θέλουσιν θῶσιν ἐν τῷ ἀλλῳ κόσμῳ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Στίχ. 8. *Μακάριοι οἱ καθαταλάβει αὐτήν, ως κληρονομίαν, ροὶ τῇ καρδίᾳ κ.τ.λ.* 'Ο Ιησοῦς ὑποσχεῖται εὔτυχεῖς τοὺς κατούς πατέρως αὐτῶν. 'Ο Ιησοῦς θυροὺς τῇ καρδίᾳ, ἵτοι ἑκείνους,

9. Μακάριοι οι εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ νίοι Θεοῦ κληθήσονται.

10. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἔνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11. Μακάριοί ἔστε, ὅταν ὁ εἰδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν, ψευδόμενοι ἔνεκεν ἐμοῦ.

12. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιάσθε· ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· σὺν γάρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

§. 2. Όποιοι ὄφειλονσιν τὰ ὕστιν οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐμφανίζομενοι ἐν τῷ κόσμῳ ὡς διδάσκαλοι
(στ. 13—16).

13. Ὦμετε τὸ ἀλατὸν τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἀλατὸν μωρανθῇ,

ὅν τὰ αἰσθήματα καὶ αἱ ἐπιθυμίες τῶν οὐρανῶν θέλει εἶναι κτημάτια εἶναι δίχια τοῦ Θεοῦ καὶ συμμάχων τῶν.

μορφοῦνται πρὸς τοὺς νόμους καὶ Στίχ. 11 καὶ 12. Οἱ Ἰησοῦς Χριστὴν θέλησιν αὐτοῦ καὶ ὑπόσχεται στὸς ἀποτεινόμενος ἐν τοῖς στίχοις αὐτούς, ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι χοις τούτοις πρὸς τοὺς μαθητὰς κόσμῳ δύγοται τὸν Θεόν, ἢτοι θὰ του λέγειν «εὔτυχεῖς εἰσθε σεῖς εὑρίσκωνται ἐν πνευματικῇ σχέσει οἱ μαθηταί μου, ὅταν οἱ ἀνθρώποι καὶ κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ Θεοῦ.

ποιοὶ ὄντεισωσι καὶ καταδιώξωσιν
Στίχ. 9. Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ νίοι Θεοῦ καὶ εἴπωσι πᾶσαν πονηρὰν ποιούντες. Οἱ Ἰησοῦς Χριστὸς καλέσιν, ψευδόμενοι καθ' ὑμῶν ἔνελει εὐτυχεῖς τοὺς εἰρηνοποιούς, καν ἐμοῦ, ὅστις εἶμαι ἡ προσωπότητος ἐκείνους, οἵτινες συμβίβαζον ποίησις τῆς δικαιοσύνης. Πρέπει σιν οὐ μόνον τὰς πρὸς ἀλλήλους νὰ ἔχητε χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, ἔριδχες καὶ φιλονεικίας, ἀλλὰ καὶ ὅτι θὰ ὄντεισθε καὶ θὰ κατατὰς τῶν ἀλλῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπόδιωγθετεύπὸ τῶν ἀνθρώπων, διότι σχεται εἰς αὐτούς, ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι τοὺς πρὸ ὑμῶν προφήτας, οἱ λογοτεκόσμῳ θέλουσιν ἐπαξίωσκαλητινες οὐδὲν ἀδικον, οὐδὲν παράνοθη πνευματικοὶ νίοι τοῦ Θεοῦ.

μον ἔπραξαν, οἱ Ιουδαῖοι κατεστάσιεν
Στίχ. 10. Μακάριοι οἱ δεδι. δίωξαν, ἐλιθίσαν καὶ ἐφόνευσαν. ωγμέροι ἔρεκεν δικαιοσύνης· ὅτι "Ἐχετε λοιπὸν αὐτούς, ὡς ὑπόαντων ἔστειν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, βέβαιοι ὄντες, ὅτι ἡ ἀμοιβὴ παρὼν. Οἱ Ἰησοῦς Χριστὸς καλεῖ ὑμῶν θέλει εἶναι μεγάλη, διότι θέεύτυχεῖς ἐκείνους, οἵτινες καταλατεῖτε τύχει τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ ὑπέρομαχοι καὶ ὑπεροχανῶν»
ρασπισταὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ Στίχ. 13—16. Ἐν τοῖς στίχοις ὑπόσχεται εἰς αὐτούς, ὅτι ἡ βασιλεία τούτοις ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει

ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἵσχει ἔτι εἰμὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

14. Ὅμετες ἐστὲ τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυθῆναι ἐπάνω ὅρους κειμένη.

15. Οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

εἰς τοὺς μαθητὰς του, ὅτι μέλλον— περιστάσει, ρίπτεται εἰς τοὺς δρόπες νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐν τῷ κόσμῳ, μους, ὡς μὴ ἔχον καρμίγινοιςχύν, ὡς διδάσκαλοι, ὄφειλονται νὰ ὀσιν ὡς ἄχρηστον καὶ καταπατεῖται ὑπὸ ἡθικοὶ καὶ ἀμεμπτοι, ὅπως ἡ δι- τῶν ἀνθρώπων. Τοιοῦτο δὲ θὰ πάδασκαλία αὐτῶν καρποφορήσῃ· ἀλλ' θωσι καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, λως δὲ θὰ καταπατηθῶσι καὶ θὰ γενόμενοι διδάσκαλοι, δηλ. θὰ καταπατηθῶσι καὶ καταφρονηθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Στίχ. 13. Ὅμετες ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς. Οἱ Ἰησοῦς Χριστὸς παρομοιάζει τοὺς μαθητὰς του πρὸς τὸ ἄλας τῆς γῆς. Καθὼς τὸ ἄλας ἐνεργεῖ διὰ τῆς στυπτικῆς του δυνάμεως κατὰ τῆς σήψεως τῶν πραγμάτων καὶ καθίστησιν αὐτὰς ὑγιαῖς, οὔτω καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, γινόμενοι διδάσκαλοι, δύνανται διὰ τῆς ἡθικῆς των δυνάμεως νὰ ἐνεργήσωσι κατὰ τῆς σεσηπυίας ἀνθρωπότητος καὶ καταστήσωσιν αὐτὴν ἡθικῶς ὑγιαῖς.

'Εάρ δὲ τὸ ἄλας μωραρή, ἐρ τίτι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἵσχει ἔτι κτλ. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἄλισθησεται εἰναὶ τὸ ἄλας, πὸ δὲ ἐρ τίτι ἐπάνω ὅρους. Καθὼς μία πόλις, δηλοῦτὸ διὰ μέσου. 'Η δὲ ἔννοια τῶν λόγων τούτων τοῦ Χριστοῦ εἰναὶ αὐτὴ· «έὰν δὲ τὸ ἄλας καταστῇ μωρὸν ἦ, ὡς λέγει ὁ Εὐζεγγελιστὴς Μάρκος, ἀρατορ γέρνηται μου, γενόμενοι διδάσκαλοι, δὲν δύνασθε νὰ μένητε ἐν κρυπτῷ, ἀλλὰ θὰ κατέχητε ὑψηλὴν θέσιν καὶ θὰ στέψετε τὸ ἄλας θὲ δυνηθῆ ν' ἀνατὰ ἔργα σας.

κτήσῃ τὴν ἀπολεσθεῖσαν δραστι- Στίχ. 15 καὶ 16. Οὐδὲ κατέκην δύναμιν του; 'Ἐν τοικύτη δὲ ονοι λέχρον καὶ τιθέασιν αὐτὸν

Στίχ. 14. Ὅμετες ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Οἱ Ἰησοῦς Χριστὸς πνευματικῶς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἐν τούς σκότει καὶ σκιᾷ θυνάστου καθημένους, δηλ. τοὺς ἀμαρτωλούς καὶ κακούς, ὡς ὁ ἥλιος φωτίζει τὸν σκοτεινὸν κόσμον.

Οὐ δύναται πόλις κρυθῆναι ἐπάνω ὅρους κειμένην ἐπάνω ὅρους, δὲν δύναται νὰ κρυθῇ, ἀλλ' εἴναι θεατὴ εἰς πάντας, οὔτω καὶ σεῖς οἱ μαθηταὶ μου, γενόμενοι διδάσκαλοι, δὲν δύνασθε νὰ μένητε ἐν κρυπτῷ, ἀλλὰ θὰ κατέχητε ὑψηλὴν θέσιν καὶ θὰ στέψετε τὸ ἄλας θὲ δυνηθῆ ν' ἀνατὰ τὰ ἔργα σας.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

16. Οὕτω Χαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

§. 3. Οἱ Ἰησοῦς Χριστὸς συμπληροῦ καὶ καθίστησιν πνευματικωτέραν τὴν νομοθεσίαν τῷ Εβραιῶν, ἐρμηνεύων διατάξεις τιτάνας αὐτῆς καὶ δρίζων ἄλλας (στ. 17—20).

17. Μή νομίσητε, ὅτι ἡλθον καταλῦσαι τὸν νόμον, ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἡλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι.

ὑπὸ τὸν μόδιον κ.τ.λ. Μόδιος εἰ— Στίχ. 17—20. Ἐπειδὴ ὁ Ι.Χ. ναι μέτρον σίτου (Πλούταρχος ἐν ἥθελεν, ἵνα οἱ ἀκροσταῖ του, οἵτι— τῷ βίῳ Δημητρίου κεφ. 33), εἶδος νες ἥσαν Ἰουδαίοι, μὴ νομίσωσιν, κοιλοῦ, ὅπερ ἐκκλεῖτο παρὰ τοῖς ὅτι διὰ τῆς διδασκαλίας του ζητεῖ Εβραίοις σεὰ καὶ ὅπερ πιθανὸς νὰ καταργήσῃ τὴν νομοθεσίαν αὐτὸνος ἐνταῦθα ὁ Χριστός. Οἱ μη— τῶν, τὴν ἀναπτυχθεῖσαν ὑπὸ τῶν θηταὶ αὐτοῦ παρομοιαζονται ἐν προφητῶν, ἔξηγεῖται ἐν τοῖς στί— τοῖς στίχοις 15 καὶ 16 πρὸς φω— χοις 17—20 λέγων, ὅτι ἡλθεν εἰς τίζοντα λύχνον. Καθὼς καιδύμενος τὸν κόσμον, ἔχων σκοπὸν νὰ συμ— λύχνος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων δὲν το— πληρώσῃ, καταστήσῃ αὐτὴν πνευμ— ποθετεῖται ὑπὸ τὸν μόδιον, δοτις ματικωτέραν καὶ ἀπαιτήσῃ παρὰ ὑπῆρχεν ἐν πάσῃ ἑβραϊκῇ οἰκογε— τῶν ἀνθρώπων, ἵνα διαφυλάξτωσιν νεῖα, ἀλλ' εἰς τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς αὐτήν, ἀσκοῦντες δικαιοσύνην με— οἰκίας, δηλ. ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα γχειτέρων τῆς δικαιοσύνης τῶν φωτίζῃ πάντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οἵτι— εնύρισκομένους, οὕτω καὶ τὸ φῶς νες ἔξηγοῦντες τὴν νομοθεσίαν αὐτὸνος, ἡ διδασκαλία ὑμῶν, οἵτινες τῶν προσέθετον εἰς αὐτὴν πολλὰς μέλλετε νὰ τοποθετηθῆτε ἐν τῷ ἴδιας των διδασκαλίας καὶ οὕτω ὑψηλῷ ἀξιώματι τῶν διδασκάλων, συνετέλουν οὐχὶ ἐπὶ τὸ καλλίτερον ἃς λάχψη ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώ— πων καὶ ἃς φωτίσῃ αὐτούς. Οἱ βίος ὑμῶν πρέπει νὰ εἴνε ἐνάρε— τος ἀγρνός, μὴ παρέχων ἀφορμὴν πρὸς κατηγορίαν, «ὅπως οἱ ἀρθρω— ποι ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν, τὸν ἐρ τοῖς οὐρανοῖς» ὅστις κατέ— στησερ ὑμᾶς ἵκαρον τὰ ἐκτελῆτε τοιαῦτα ἔργα, ὡς ἐκεῖρος εἴραι ὁ αἴτιος.

Στίχ. 17. Μὴ νομίσητε ὅτι ἡ— λθορ καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας κ.τ.λ. Τὸ ρῆμα κατα— λύειν εἴναι ἐν χρήσει πολλάκις καὶ παρὰ τοῖς κλασικοῖς ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ καταρρεῖν (νόμορ ἢ πολιτευμα). Τὸν νόμορ ἢ τοὺς προφήτας. Νό— μος εἴναι ἡ νομοθεσία τῶν Εβραίων ἥτις κυρίως ἐμπεριέχεται εἰς τὰ 5 βιβλία, τὰ ὅποια ἔγραψεν ὁ Μωϋ—

18. Ἀμὴν γάρ λέγω ὑμῖν, ἔως ἂν παρέλθῃ δὲ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, οὕτα ἐν ᾧ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἔως ἂν πάντα γένηται.

19. Ὡς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὗτα τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· διὸ δὲ ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

σῆς ἦτοι εἰς τὴν Γένεσιν, "Ἐξοδον, μικρὰ γραμμή, ὑπάρχουσα εἰς τινα Λευΐτικὸν, Ἀριθμοὺς καὶ Δευτερο- σύμφωνα τοῦ ἑβραϊκοῦ ἀλφαριθμοῦν καὶ τὰ ὄποια ὄνομαζονται του πρὸς διάκρισιν ἀπ' ἀλλήλων. μὲ ἐν ὄνομα Πεντάτευχος. Προφῆται δὲ εἰναι οἱ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐμπνευσθέντες ἀνδρες, οἵτινες συνέγραψαν τὴν συνέχειαν τῆς νομοθεσίας τῶν Ἑβραίων καὶ διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ προφητείας των διδάσκονται ἀνέπτυξαν αὐτήν. Τὸ δὲ ἑπτάπληρον δηλοῖται ἐνταῦθα τὸ συμπληρῶντες τοῦ ἑπταπληρῶν, τελειῶσαι. "Ωστε ἡ ἔννοια κώτερον καὶ τελειόπερον, δὲν θ' τῶν ἐν τῷ 17 στίχῳ λόγων τοῦ ἀπολέση τὸ κῦρός της οὐδὲ κατὰ Χριστοῦ εἰναι αὔτη. «Μὴ νομίσῃ τες εἰς Ιουδαῖοι, οἵτινες ἀκροσθεῖ τῆς διδασκαλίας μου, ὅτι ἔως πραγματοποιηθῶσι καὶ ἐκτείγονται ἦλθον εἰς τὸν κόσμον, ἵνα λειθῶσι πάσαις αἱ ἐντολαὶ τῆς νοκαταργήσω τὴν νομοθεσίαν σας, μοθεσίας ὑμῶν».

τῆς ὄποιάς συνέχειαν καὶ ἀνέπτυξιν ἔκαμψαν οἱ προφῆται σας. Ἔγὼ δὲν ἥλθον νὰ καταργήσω αὐτήν, ἀλλὰ νὰ συμπληρώσω καὶ καταστήσω αὐτὴν πνευματικωτέρων καὶ τελειώτερων.»

Στίχ. 18. Ἀμὴν γάρ λέγω ἐθιῶτα ἡ μία κεραία. "Ωστε ἡ ἔννοια τῶν ἐν τῷ 19 στίχῳ λόγων τοῦ ἑβραϊκοῦ ἀλφαριθμοῦ (Αμεν), ἔχουσα τὴν σημασίαν τοῦ ἀλφαριθμοῦ βεβαίως. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ εἰναι ἔκρησις ἑβραϊκή, ἀλφαριθμητική τὸ ἐλαχίστων ἐντολῶν τῆς συμπληρωθεσίας ὑπ' ἐμοῦ νομοθεσίας σας καὶ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους τὴν παραγιστῶν γράμμα. Ἡ κεραία εἰναι κληθή ἐν τῇ

Στίχ. 19. Ὡς ἐὰν οὐντινούτη. Τὸ ινεῖρ ἐνταῦθα δηλοῖται τὸ καταλέιρ, καταρρεῖτ, παραβατεῖτ ('Ιω. Ζ'. 23. Ἡροδ. βιβλ. Γ'. κεφ. 82). Ελάχισται δὲνταῦθα ἐρτολαὶ εἰναι, διτι ο. I. X. ἀνωτέρω εἰπεν

20. Λέγω γάρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλείον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν!

§ 4. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁμιλεῖ περὶ φόρου (στ. 21-22).

21. Ἡκούσατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· «οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει».

βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ἐλάχιστος· μόνον αὐτοῖς καὶ δίκαιοι καὶ ἀλλ' ὅστις ἥθελεν ἐκτελέσῃ καὶ δι- ἐποίουν τὰ πάντα πρὸς τὸ θεαθῆ- δάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους θέλει ναὶ (ὅρι Ιωάν. Ιουδ. ἀρχ. βιβλ. κληθῆ μέγας ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν Π'). κεφ. 10. § 5. Ιουδ. πολέμ. βιβλ. B'. κεφ. 8. § 14, Ματθ. κεφ.

Στίχ. 20. «Λέγω γάρ ὑμῖν, ὅτι ΚΓ'). «Ωστε ἡ ἔννοια τῶν ἐν τῷ ἔαρι μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη 20 στίχῳ λόγων τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὑμῶν πλείον τῶν γραμματέων καὶ αὐτὴν· «διότι σας λέγω, ὅτι, ἐὰν Φαρισαῖων κ.τ.λ. Δικαιοούντη ἐν ἡ δικαιοσύνη σας δὲν εἶναι μεγατεύθυνοι· ἡ ἀρετή, ἡ λόγῳ καὶ λειτέρᾳ τῆς δικαιοσύνης τῶν Γραμμέργων ἐκδηλουμένη. Γραμματεῖς, ματέρων καὶ Φαρισαίων, ἐὰν σεῖς ἔθραίστη σωπόμ, ἐκαλοῦντο κατ' λέγητε καὶ διδάσκητε καὶ οὐδὲν κατάρχετε οἱ γραφεῖς, εἰτα δὲ οἱ πολυμάθετοι ἀνδρεῖς, οἱ ἐρμηνευταὶ τοῦ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν». *λειτέρᾳ*

Στίχ. 21. Ἐπειδὴ οἱ Γραμματεῖς Λουκᾶς ὄνομάζει κύντος τομικοὺς καὶ Φαρισαῖοι, ἔξηγοῦντες πολλὰς διατάξεις τῆς νομοθεσίας τῶν Ἐθραίων, ἐκόσμουν αὐτὰς μὲν ἰδίας ἐργασίας οἱ γραφεῖς, διὰ τοῦτο μηνείας καὶ ἔξηγήσεις, διὰ τοῦτο δὲ I. X. ἀναφέρει ἀπὸ τοῦ 21 στίχου μέχρι τοῦ 48 διατάξεις τινὰς αὐτὰς καὶ καταδεικνύει πᾶς αὐτοὶ πρέπει νὰ ἔξηγηθῶσι καὶ συμπληρωθῶσι. Καὶ πρῶτον ὁ Χριστὸς ὄμιλετ περὶ τῆς διατάξεως τοῦ φόρου. «Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἀρ φορεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει». Τοῖς ἀρχαίοις = ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, γοῦσι τὴν νομοθεσίαν τῶν Ἐθραίων δηλ. ὑπὸ τοῦ νομοθέτου Μωϋσέως καὶ προσέθετον εἰς κύντον πολλὰς καὶ ὑπὸ τῶν ἐρμηνευτῶν καὶ ἔξηγίδίας τῶν ἐρμηνείας. Εφαίνοντο γητῶν αὐτοῦ, οἵτινες ἔσαν οἱ Γραμ-

22. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὄργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται τῇ χρίσει, ὃς δ' ἂν εἰπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἰπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

ματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Ὁ μὲν νομοθέτης Μωϋσῆς, διδάσκαλον τοὺς Ἐβραίους τὴν διάταξιν τοῦ Θεοῦ περὶ φόνου ("Ἐξοδ. Κ'. 13) «οὐ φονεύσεις» ἀπηγόρευσε τὸν φόνον, οἱ δ' ἐρμηνευταὶ καὶ ἔνηγηταὶ αὐτοῦ, οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, προσθέτον, ὅτι, ὅστις ἡθελε φονεύσῃ, ἔνοχος θὰ εἶναι ἐνώπιον τῆς χρίσεως. Κρίσις εἶναι δικαστήριον. Τοιαῦτα δικαστήρια, καλούμενα χρίσεις ὑπῆρχον εἰς πάσας τὰς πόλεις τῶν Ἰουδαίων (Δευτερ. ΙΓ'. 18. Β'. Παρολ. ΙΘ'. 5), ὧν ἕκαστον ἀπετελεῖτο ἢ 7 δικαστῶν κατὰ τὸν Ἐβραῖον ιστοριογράφον Ἰώσηπον (Ιωσηπ. Ἰουδ. ἀρχαιολ. βιβλ. Δ'. κεφ. 8. §. 14), ἢ ἓ 23 κατὰ τοὺς Ραβδίνους, τοὺς διδάσκαλους τῶν Ἐβραίων. Ομιλῶν λοιπὸν ὁ Ι. Χ. περὶ τοῦ φόνου πρὸς τοὺς Ἰουδαίους λέγει· "Σεῖς ἡκούσατε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, ἔνθι συνέρχεσθε ὅτι ἐλέχθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, δῆλ. ὑπὸ μὲν τοῦ νομοθέτου Μωϋσέως ἡ ἀπαγγέρευσις τοῦ φόνου, τὸ οὐ φορεύσεις, ὑπὸ δὲ τῶν ἐρμηνευτῶν καὶ ἔνηγητῶν αὐτοῦ, τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, ἡ προσθήκη, ὅτι, ὅστις ἡθελε φονεύσῃ, ἔνοχος θὰ εἶναι ἐνώπιον τῆς χρίσεως".

Στίχ. 22. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὄργιζόμενος κ.τ.λ. Τὸ Ἐγὼ ἀντιτίθεται εἰς τὸν Μωϋσῆν καὶ εἰς τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φα-

ρισαίους.⁵ Οἱ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ, «ὅτι, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι διὰ τῆς διδάσκαλίας των ἐτιμώρουν τὴν ἔξωτερικὴν προσέξιν τοῦ φόνου καὶ προσεῖχον μόνον εἰς αὐτήν, ἐγὼ δὲ μωρέ, ως νομοθέτης, λέγω, ὅτι πρέπει νῦν τιμωρῆται ἡ ἐστωτερικὴ αἵτια τοῦ φόνου, ἥτις εἶναι Ἀργῆ. Οἱ ἀνθρώποι κινούμενοι ὑπὸ τῆς ὄργης φονεύουσι καὶ ἐγκληματοῦσι». Σημειωτέον, ὅτι ὁ Χριστὸς τιμωρεῖ ἐν τῷ σίγχρῳ τούτῳ τὴν ὄργην κατὰ τοὺς διαφόρους βαθμοὺς αὐτῆς. Πρῶτον τιμωρεῖ ἐκείνους, οἵτινες ὄργιζονται ἐναντίον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων εἰκῇ, ἥτοι ἄρεν λόγον, ἄρεν οὐδεμιᾶς ἀφορμῆς, λέγων, ὅτι οἱ τοιοῦτοι εἶναι ἔνοχοι ἐνώπιον τοῦ Δικαιοστηρίου. Δὲν τιμωρεῖ δὲ ἐκείνους, οἵτινες μετὰ λόγου καὶ δικαιώσις ὄργιζονται, ως εἶναι οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι, οἵτινες δικαιώσις ὄργιζονται κατὰ τῶν τέκνων ἢ τῶν μαθητῶν των. Δεύτερον τιμωρεῖ ἐκείνους, οἵτινες ὄργιζόμενοι ὑβρίζουσι τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους διὰ τῆς ἐβραϊκῆς ὑβριστικῆς λέξεως Ῥακᾶ=κενὴ κεφαλὴ (παρβλ. Ἰκανόβ. ἐπιστ. Β'. 20), λέγων, ὅτι οἱ τοιοῦτοι εἶναι ἔνοχοι ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου. Συνέδριον παρὰ τοὺς Ἐβραίους ἥτο τὸ ἀνώτατον δικαστήριον, τὸ ὄποιον ἐδίκαζε βαρύτατα ἐγκλήματα καὶ ἐπέβαλε βαρυτάτας ποινάς, ως καὶ τὴν ποι-

§ 5. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διμιλεῖ περὶ διαλλαγῆς
(οτ. 23—26).

23. /Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κάκεῖ μνησθῆς, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ.

24. Ἀφες ἑκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.

25. Ἰσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἵνας ὅτου εἰ ἐν τῇ δὲ φερετ' αὐτοῦ μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντιδίκος τῷ κριτῇ καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ.

26. Ἄμην λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἑκεῖθεν, ἵνας ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. 3

νὴν τοῦ λιθοβολισμοῦ. Τρίτον δὴ Στίχ. 23 καὶ 24. Ὁ Ι. Χρ. δι-
Χριστὸς τιμωρεῖ ἑκείνους, οἵτινες δάσκαιοι ἐν τοῖς στίχοις τούτοις ἡμᾶς ὀργιζόμενοι ὑδρίζουσι τοὺς ἀλλούς ὅτι οὐ μόνον δὲν πρέπει νὰ ὀργιζώ-
ἀνθρώπους διὸ τῆς ὑδριστικῆς λέ- μεθο κατὰ τῶν ἀδελφῶν μας καὶ
ζεως Μωρὸς =κατηραμένες, ἄφρον, νὰ μισῶμεν αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ὀφεί-
ζπιστε, λέγων ὅτι οἱ τοιοῦτοι θέ- λομεν νὰ διαλλαττώμεθα μετ' αὐ-
λουσιν εἶναι ἔνοχοι εἰς τὴν γέεναν τῶν καὶ νὰ καταπάυωμεν τὰ πάθη
τοῦ πυρός.

Ἡ λέξις γέεννα εἶναι ἑβραϊκὴ φέρωμεν θυσίαν εἰς τὸν Θεόν, νὰ (γκε—γινομ), δηλοῦσα τὴν φά- προσφέρωμεν αὐτὴν μετὰ καθαρῆς παραγγα ἢ τὴν κοιλάδα ἀνθρώπου καρδίας διότι τότε ἡ θυσία εἶναι τινος καλούμενου Ἐνώπ. ἥτις ἔκειτο ἀρεστὴ καὶ εὐπρόσδεκτος εἰς τὸν παρὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἔνθα οἱ Ἱερο- Θεόν. Ὁ μέλλων νὰ προσφέρῃ θυσίαν ἥτιται, πεσόντες εἰς τὴν εἰδωλο- διεῖλει ὑπὸ οὐδενὸς πάθους κατὰ λατρείαν, ἔθυσίαζον τὰ τέκνα των τοῦ ἀδελφοῦ του νὰ διακατέχηται εἰς τὸν Μολόχ. (Ἰησοῦς Ναυπ. ΙΕ'. 'Ο ὑπὸ' αὐτοῦ διακατεχόμενος ὀφεί- 8. ΙΗ'. 16. Δ. Βασιλ. ΚΓ'. 10. λει πρῶτον νὰ ὑπάγῃ νὰ συμφι- 'Ιερεμ. Ζ'. 32. ΙΘ'. 6). Τὸ ὄνομα λιωθῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ δὲ τοῦ τέπου τούτου μετὰ τῆς λέ- τότε νὰ ἔλθῃ νὰ προσφέρῃ τὴν θυ- ζεως πυρὸς μετενεγχθὲν εἰς τὴν Και- σίκιαν του.

νὴν Διαθήκην δηλοῦ μεταφορικῶς Στίχ. 25 καὶ 26. Ἰσθι εὐνοῶν τὸ μέρος τοῦ αἰωνίου πυρός, τῆς τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ =ἔσυ εὐ- αἰωνίου κολάσεως, εἰς δὲ θέλουσι νοῶν, ἔχε εὐνοεῖδες, συμβολίζεσθητι ριφθῇ οἱ καλούντες τοὺς ἀδελφούς μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ταχέως των μωρούς. /

3

Στίχ. 25 καὶ 26. Ἰσθι εὐνοῶν τὸ μέρος τοῦ αἰωνίου πυρός, τῆς τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ =ἔσυ εὐ- αἰωνίου κολάσεως, εἰς δὲ θέλουσι νοῶν, ἔχε εὐνοεῖδες, συμβολίζεσθητι ριφθῇ οἱ καλούντες τοὺς ἀδελφούς μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ταχέως των μωρούς. /

§ 6. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁμιλεῖ περὶ ὄρκου
(στ. 33—37).

33/ Πάλιν ἡκούσατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις. «οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου».

τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ» ἦτοι ἔως ὅτου στηρίου καὶ ἀναγκάζεται ὑπὸ τούτους δὲν κατέφυγεν ἀκόμη εἰς τὸ του νὰ πληρώσῃ ἀλλως δὲ δίπτεδικαστήριον καὶ δὲν ἐνεφανίσθη ἐταῖ εἰς τὰς φυλακάς, ἐξ ὃν δὲν νώπιον τοῦ δικαστοῦ, ὅπως ζητήσῃ δύναται νὰ ἐξέλθῃ, εἰμὴ μόνον παρὰ σοῦ πᾶν ὅτι τοῦ ὄφειλεις. μετὰ τὴν πληρωμὴν ὀλοκλήρου «Μηποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντιδίκος τοῦ χρέους του, οὕτω καὶ ὁ ὑδρίτῳ χριτῷ κατέληξεν» ἦτοι ἐάν ὁ ἀντίτικός του εἴπεις τὸν δικαστὸν καὶ μὴ ίκνωποιῶν αὐτὸν ἐν τῷ στήνη καὶ ἀποδείξῃ αὐτῷ, ὅτι σὺ κόσμῳ τούτῳ θέλεις κληθῆ ἐνώπιον τὸν ἔβλαψας, τότε θὰ ἀναγκασθῇ δικαστὸς νὰ σὲ παραδώσῃ εἰς τὸν ὑπότοις τὸν ἔβλαψας, τότε θὰ ἀναγκασθῇ εἰς τὸν πηρέτην, ἦτοι εἰς τὰ ὄργανα τῆς ἔξουσίας, τὰ ὄποια θὰ σὲ μεταφέρωσιν εἰς τὰς φυλακὰς καὶ δὲν θὰ δικασθῇς νὰ ἐξέλθῃς ἐξ αὐτῶν, εἰμὴ τότε, ὅταν πληρώσῃς τὸν ἔσχατον κοδράτην, ἦτοι τὸ τελευταῖον λεπτόν. *Κοδράτης εἶναι λατινική λέξις Quadrans, δηλοῦσα γαλούσιν νόμισμα, ισοδυναμοῦν πρὸς δύο λεπτὰ* (Μαρκ. ΙΒ'. 42).

Διὰ τοῦ εἰκονικοῦ τούτου λόγου ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θέλει νὰ δείξῃ ὅτι ὁ ὑδρίτικός του δικαστὸν τὸν ἀδελφόν του ὄφειλει ν' ἀποδείξῃ εἰς αὐτὸν ἀμέσως πᾶν ὅτι ὄφειλει, δηλ. νὰ διαλλάξτηται μετ' αὐτοῦ. Παρίστησι δὲ τὸν ὑδρίτικον τα καὶ βλάπτοντα ως χρεώτην, τὸν δὲ δικαστὸν τοῦ δικαστήριον καὶ βλαπτόμενον ως γινόμενος εἰς αὐτὸν ἐνάγεται ὑπὸ τοῦ δικαστήριου ἐνώπιον τοῦ δικαστήριου ἐνάγεται καὶ ἔπειρε πὰ τηρῆται καὶ νὰ μὴ παρακαλήσῃς.

34. Ἐγώ δὲ λέγω σαμῖν, μὴ ὀμόσαι σὸλας· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἔστι τοῦ Θεοῦ.

35. Μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἔστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἔστι τοῦ μεγάλου βασιλέως.

36. Μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι σὺ δύνασαι μίαν τρίχαν λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.

Στίχ. 34—36. Ἐγώ δὲ λέγω νοιούμόνον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὃμηρος μὴ ὀμόσαι ὅλως. Οἱ Ἱησοῦς ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ὄνόματα οὐρανοῦ, γῆς, Ἱεροσολύμων· διότι ὁ τῶν νὰ εἴπῃ, ως νομοθέτης, ὅτι ἡ οὐρανός, ἡ γῆ, εἶναι δημιουργήμετς ἐν γένει δὲν πρέπει νὰ ὄμνυται· ματα τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ ὄμνυται εἰς μεν, δὲν πρέπει νὰ κάμνωμεν ὅρ αὐτὰ κάμνει τὸ αὐτό, ως νὰ ὄμνυῃ καὶ τοῦ. Ἑάν ἡ πολιτεία ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν Θεόν, τὸν δημιουργὸν αὐτῶν, ἐπίσης τὰ Ἱεροσόλυμα εἶναι ἡ πόλις τοῦ μεγάλου βασιλέως, τοῦ ἀκόμη εἰς τὸ ὄψος τῆς ἡθικῆς τελείωτης. Ἡν ἀπαιτεῖ ἡ διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μήτε ἐρ τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· μήτε ἐρ τῇ γῇ, ὅτι μήτε ἐρ τῷ ποδῷ αὐτοῦ· κ.τ.λ. Οἱ Ι. Χ. ἵνα δεῖξῃ ὅτι καὶ μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν ἐσὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως· Ἐπειδὴ ὅποικιν οἱ Ἰουδαῖοι ὥμνυνον, εἶναι οἱ Φαρισαῖοι, οἱ διδάσκαλοι τῶν δημιουργημάτων Θεοῦ, λέγει· «Σύ, Ἰουδαίων, διήρουν τοὺς ὄρους εἰς ὑποχρεωτικὸς καὶ μὴ καὶ ὑποχρεωτικὸς ἔθεωρον ἐκείνους, εἰς τὸν νὰ κάμης αὐτὴν μέλαιναν.» Ἐν ὄνόματος τοῦ Θεοῦ, μὴ ὑποχρεωτικὸς δὲ ἐκείνους, εἰς τοὺς ὄποιους γένει ὁ Ι. Χ. συμβουλεύει τοὺς Ιουδαίους νὰ παύσωσι καὶ τοὺς οὐρανοῦ, γῆς, Ἱεροσόλυμων καὶ τῆς κεφαλῆς, λέγων Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ὄνόματα ὅτι καὶ οὗτοι εἶναι ὑποχρεωτικοὶ οὐρανοῦ, γῆς, Ἱεροσολύμων, διὰ καὶ οὐχὶ ως ἐδίδασκοντο ὑπὸ τῶν τοῦτο ὁ Ι. Χ. λέγει ἐνταῦθα, ὅτι Φαρισαίων, ὅτι δὲν εἶναι ὑποχρεωτικοὶ ὄρχοι εἶναι οἱ γινόμε-

37. Ἐστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν· Ναι ναι, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν/

§ 7. Ο Ἰησοῦς Χριστὸς ὅμιλετ περὶ ἀκδικήσεως
(στ. 38—42).

38. Ἡκούσατε, ὅτι ἐρρέθη· «ἀδφαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος».

39. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ἀντιστῆνται τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σὲ ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἀλληγορίαν.

40. Καὶ τῷ θέλοντι δοι κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον.

Στίχ. 37. Ἐστω δὲ ὁ λόγος γηρᾶ, ἦτοι ἀνθρώπῳ. Ἄφ' οὖ δὲ ὑμῶν, rai, ral, oū, οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐστιν. Χριστὸς καταπολεμεῖ τὴν ἀντοδιστάντιν σε τοῦ πονηροῦ ἐστιν. κίνη, διδάσκει τὴν ἀνεξικακίαν. Ο Χριστός, ἀφ' οὗ καταπολεμεῖ καὶ τὴν ὑπομονὴν καὶ συμβούλευει τὴν χρῆσιν τῶν ὄρκων, διδάσκει ἡμᾶς νὰ μὴ ἀνθιστάμεθα εἰς τὸν ἡμᾶς, ὅτι ὀφεῖλομεν, προκειμένου πονηρὸν καὶ κακὸν ἀνθρώπων, ἀλλὰ περὶ ἀληθείας, νὰ λέγωμεν τὸ rai νὰ ὑποχωρῶμεν εἰς αὐτόν. ἢ τὸ δχι. Τὸ δὲ περισσὸν τούτων, Α.Ι.Δ. ὅστις σὲ φαπίσει κτ.λ. Η ἦτοι δι, τι εἶναι περισσότερον τοῦ ἔννοια τῶν λόγων τούτων τοῦ Χριστοῦ εἶναι αὐτη· «σύ, ὁ χριστιανός, γάζει ἐκ τοῦ δικαΐολου/

Στίχ. 38. Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη ἀδφαλμὸν ἀρτὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ δὲ ὁ δρῆτα ἀρτὶ ὀδόντος. Η αὐτοδικία ἐκηρύττετο ὑπό τινος διατάξεως τοῦ Μωσείου νόμου (Ἐξοδ. ΚΑ'. 24), ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζομενοι μισον, ἴματιον εἶναι τὸ ἐπανωφόριον, ἕπει τῆς ὁποίας στηρίζομενοι ριον, ὅπερ εἶναι χρησιμώτερον τοῦ οἱ Ιουδαίοι ἔξεδικοῦντο τοὺς ἐπρώτου. Η δ' ἔννοια τῶν ἐν τῷ χθρούς των, μάλιστα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ι. Χ., ως φαίνεται ἐκ εἶναι αὐτη· «Ἐάν τις πλεονέκτης τῶν λόγων του καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἔλλην σὲ εἰς τὸ δικαστήριον καὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Α'. Κορινθ. Γ'. 7).

Στίχ. 39. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν νὰ εὑρίσκησαι εἰς διαρκεῖς δίκας μὴ ἀρτιστῆραι τῷ πονηρῷ. Πο· μετ' αὐτοῦ.»

Στίχ. 40. Χιτὼν εἶναι τὸ ἐνδότερον τῶν ἐνδυμάτων, τὸ ὑποκάτων τῶν ἐνδυμάτων, τὸ ἐπανωφόριον, ἴματιον εἶναι τὸ ἐπανωφόριον τοῦ ιουδαϊσμού (Ἐξοδ. ΚΑ'. 24), ἐπει τῆς ὁποίας στηρίζομενοι ριον, ὅπερ εἶναι χρησιμώτερον τοῦ οἱ Ιουδαίοι ἔξεδικοῦντο τοὺς ἐπρώτου. Η δ' ἔννοια τῶν ἐν τῷ χθρούς των, μάλιστα ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ι. Χ., ως φαίνεται ἐκ εἶναι αὐτη· «Ἐάν τις πλεονέκτης τῶν λόγων του καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ἔλλην σὲ εἰς τὸ δικαστήριον καὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Α'. Κορινθ. Γ'. 7).

Στίχ. 39. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν νὰ εὑρίσκησαι εἰς διαρκεῖς δίκας μὴ ἀρτιστῆραι τῷ πονηρῷ. Πο· μετ' αὐτοῦ.»

41. Καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἐν, ὑπαγε μετ' αὐτοῦ δύο.
 42. Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσα-
 σθαι μὴ ἀποστραφῆς.

§ 8. 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς διμιλεῖ περὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον
 ἀγάπης (στ. 43—48).

43. Ἡκούσατε, ὅτι ἐρρέθη· «Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου,
 καὶ μισήσεις τὸν ἔχθρόν σου».

44. Έγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθρους ὑμῶν, εὐλο-

Στίχ. 41. Καὶ ὅστις σὲ ἀγγαρεύει μίλιον ἐν, ὑπαγε μετ' αὐτοῦ δύο.
 Στίχ. 43. Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη
 πρόσει μίλιον ἐν κ.τ.λ. Ἀγγαρεύω ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μι-
 σήσει περισσὴ λέξις καὶ γίνεται ἐκ σημειος τὸν ἔχθρόν σου. Ο Χριστὸς
 τοῦ ἀγγαρος, ὅπερ δηλοῖ τὸν τα-
 λέγει εἰς τοὺς Ιουδαίους, ὅτι ἡ
 χυδρόμον. Υπὸ τοῦ Κύρου, βασι-
 λέως τῶν Περσῶν, ἡ ταχυδρομικὴ
 ὑπηρεσία διετάχθη οὕτως, ὡστε οἱ
 ἀγγαροι εἶχον τὸ δικαίωμα ν' ἀγγα-
 ρεύσιν ἀπὸ σταθμοῦ εἰς σταθμὸν
 ἀνθρώπους ἢ ζῶν χάριν τῆς ὑπη-
 ρεσίας των. (Ἡροδότ. βιβλ. Η'.
 98. Ξενοφ. Κύρου παιδεία βιβλ. Η'. 6,17, Ιωσηπ. Ιουδ. ἀρχ. βιβλ. ΙΒ'. κεφ. 2 § 3). Κατὰ ταῦτα τὸ
 ἀγγαρεύειν τινὰ δηλοῖ τὸ ἔκαραγ-
 κάζειν τινὰ πρὸς μετακόμιστον
 πράγματος τινος, τὸ ἔλκειν τινὰ
 ἀδικως. Μίλιον ἐρ=1000 βάρυστα
 ἢ 8 στάδια ἢ 1/5 τοῦ γερμανικοῦ
 μίλιου.

Στίχ. 42. Καὶ τὸν θελούτα
 ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστρα-
 φῆς. Ο Χριστὸς ἐννοεῖ ἐνταῦθα
 δάνειον, ὅπερ τις ὄφειλει νὰ διδῃ
 πρὸς χρῆσιν τινὸς ἀνευ τόκου. Τὸ
 μετὰ τόκου δάνειον ἀπηγορεύετο
 ἐν τῇ Η. Διαθήκῃ ("Εξοδ. ΚΒ'.
 24. Λευτ. ΚΕ'. 37. Δευτερ. ΙΕ'.
 7. ΚΓ'. 20), πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐν
 τῇ Κ. Διαθήκῃ.

Στίχ. 43. Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη
 πρόσει μίλιον ἐν κ.τ.λ. Ἀγγαρεύω ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μι-
 σήσει περισσὴ λέξις καὶ γίνεται ἐκ σημειος τὸν ἔχθρόν σου. Ο Χριστὸς
 τοῦ ἀγγαρος, ὅπερ δηλοῖ τὸν τα-
 λέγει εἰς τοὺς Ιουδαίους, ὅτι ἡ
 χυδρόμον. Υπὸ τοῦ Κύρου, βασι-
 λέως τῶν Περσῶν, ἡ ταχυδρομικὴ
 ὑπηρεσία διετάχθη οὕτως, ὡστε οἱ
 ἀγγαροι εἶχον τὸ δικαίωμα ν' ἀγγα-
 ρεύσιν ἀπὸ σταθμοῦ εἰς σταθμὸν
 ἀνθρώπους ἢ ζῶν χάριν τῆς ὑπη-
 ρεσίας των. (Ἡροδότ. βιβλ. Η'.
 98. Ξενοφ. Κύρου παιδεία βιβλ. Η'. 6,17, Ιωσηπ. Ιουδ. ἀρχ. βιβλ. ΙΒ'. κεφ. 2 § 3). Κατὰ ταῦτα τὸ
 ἀγγαρεύειν τινὰ δηλοῖ τὸ ἔκαραγ-
 κάζειν τινὰ πρὸς μετακόμιστον
 πράγματος τινος, τὸ ἔλκειν τινὰ
 ἀδικως. Μίλιον ἐρ=1000 βάρυστα
 ἢ 8 στάδια ἢ 1/5 τοῦ γερμανικοῦ
 μίλιου.

Στίχ. 44. Ο Χριστὸς συμπλη-
 ρῶν τὴν νομοθεσίαν τῶν Ἐβραίων
 καὶ καταπολεμῶν τὰς ἐρυηνίας
 τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων

γείτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς· καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας
ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διω-
κόντων ὑμᾶς.

45. "Οπως γένησθε μίοι τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς·
ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ
βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.

46. Εὰν γάρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν
ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι;

47. Καὶ εὰν ἀσπάσηθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισ-
τὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι εὗτω ποιοῦσι;

περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀγάπης ἥλιον τοῦ διὰ τοὺς πονηρούς καὶ
ἐδίδαξε τὴν καθολικὴν ἀγάπην, ἀγαθοὺς καὶ βρέχει διὰ δικαίους
εἰπών, «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθρούς σας καὶ ἀδίκους. Τοῦτο δὲ κάμνει ὁ
εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους σας, Θεὸς ἵνα καὶ οἱ πονηροὶ καὶ οἱ ἀδι-
εύεργετεῖτε τοὺς μισοῦντας σας καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόν-
των καὶ καταδιωκόντων». Ο Χρι-
στὸς ἐκήρυξεν, ως κορωνίδια πάντων
τῶν ἀγαθῶν, τὴν ἀγάπην, ὑπὸ τῆς
δόποις ἐμπνεύμενοι δυνάμεθα νὰ
ἥμεθα ἀνεξίκακοι πρὸς ἑκείνους, οὐ-
τινες μᾶς ἀδικοῦσιν.

Στίχ. 45. "Οπως γένησθε νιοὶ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν ἐρ τοῖς οὐ-
ραροῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀτα-
τέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς,
καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδί-
κους. Ο Ι. Χ. προτρέπει τοὺς Ιου-
δαίους νὰ δεικνύσωσιν ἀγάπην καὶ
πρὸς τοὺς ἔχθρούς των, ὅπως γίνω-
σιν ἀληθῆ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅστις,
ώς φιλόστοργος πατήρ, ἀγαπᾷ
ἀδικούτως πάντας τοὺς ἀνθρώ-
πους καὶ τοὺς πονηρούς καὶ ἀγα-
θούς καὶ τοὺς δικαίους καὶ ἀδίκους.
"Οτι δὲ ὁ Θεὸς οὐδεμίαν κάμνει
διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, Ρωμαῖοι, οἵτινες διωρίζοντο ὑπὸ¹
καταδεικνύει, ὅτι ἀνατέλλει τὸν τῆς Ρωμαϊκῆς ἀρχῆς, ὅπως συλ-

Στίχ. 46, 47. Ο Σωτὴρ δει-
κνύει ἐν τοῖς στίχοις τούτοις, ὅτι
ἡ ἀγάπη, ἡτις ἐκδηλοῦται πρὸς
ἀγαπῶντας, δὲν ἔχει μεγάλην ση-
μασίαν, διότι καὶ οἱ τελῶναι καὶ
οἱ ἀκρωταλοὶ ἀνθρώποι δεικνύουσι
πρὸς ἀλλήλους τοικύτων ἀγάπην,
ἡτις εἶναι ταπεινὴ καὶ ἴδιοτελής.
Σπουδαίαν δὲ σημασίαν ἔχει ἡ ἀγάπη
ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἀγαπᾷ
τοὺς ἔχθρούς του, τοὺς μισοῦντας
καὶ ἀδικοῦντας αὐτόν.

Τελῶναι ἦσαν οἱ Ιουδαῖοι ἢ
διάκρισιν μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, Ρωμαῖοι, οἵτινες διωρίζοντο ὑπὸ

48. Ἐσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡςπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν. 3

§ 9. Ο Ἰησοῦς Χριστὸς δύμιλετ περὶ ἐλεημοσύνης
(κεφ. 5', στ. 1-4).

1. Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μή γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2. Ὁταν οὖν ποιῆσθε ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθεν σου, ὡςπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς; καὶ ἐν

λέγωσι τοὺς φόρους. Οἱ Ἰουδαῖοι

λειποι., ὡσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν τέλειος ἐστι. Τὸ ὑμεῖς ἀντιτίθεται εἰς τὸ εἰρημένον τελῶναι. Τέλειοι. 'Ο Εὐθύμιος Ζυγκλήνος ἐρμηνεύων τὴν λέξιν ταύτην λέγει: 'Οι μὲν ἀγαπῶντες τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀτελεῖς εἰσίν εἰς ἀγάπην· οἱ δὲ τοὺς ἔχθρους οὗτοι τέλειοι'. Τέλειοι εἰναι ἔκεινοι, οὓς ὁ Ἰάκωβος περιγράφων καλεῖ ἐν μηδεὶς λειπομένους ('Ιακώβου Α'. 4). 'Ἐν τῷ 48 τούτῳ στίχῳ τελευτῇ ἡ γενομένη ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος συμπλήρωσις τῆς νομοθεσίας τῶν Ἑβραίων καὶ ἀναφέρεται τὸ

συμπέρασμα τῆς συμπληρώσεως ταύτης, διὰ τοῦ ὄποιου οἱ ἀνθρώποι προτρέπονται εἰς τὴν τελείωτην, εἰς τὴν ὄποιαν θεοφάσιαν τηροῦντες καὶ φυλάττοντες τοὺς κκνόνας τῆς χριστιανικῆς ήθικῆς, ἥτις ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ τῷ Ε'. περιεγράφη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Στίχ. 1. Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν κτλ. Εἰς τινας ἀρτῆς σκληρότητας καὶ ίδιοτελείας, χριστάτους κώδικας καὶ μεταμεθόης προσερέροντο πρὸς αὐτούς. φράσεις φέρεται ἀντὶ τῆς γραφῆς ἐλεημοσύνην ἡ γραφὴ δικαιοσύνη, ητις εἶναι προτιμητέα τῆς γραφῆς ἐλεημοσύνη. 'Ωστε κατὰ τὴν προτιμητέαν ταύτην γραφὴν ἡ ἔννοια τῶν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ λόγων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰναι αὕτη. Προσέχετε, ὅταν ἔξασκητε τὴν δικαιοσύνην, ητοι πᾶσκα ἀρετὴν, νὰ μὴ ἐπιδεικνύησθε ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὅπως λάθητε τὴν ἀνταμοιβὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. 'Ἐὰν ἐπιδεικνύησθε, δὲν θέλετε ἀνταμειφθῆναι ὑπὸ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς'. 'Ἐνταῦθα ἡ λέξις δικαιοσύνη δηλοῖ καθόλου πᾶσαν ἀρετὴν.

Εἰ δὲ μή γε. 'Η ἔκφρασις αὕτη πρέπει νὰ συμπληρωθῇ οὕτως· εἰ δὲ μὴ προσέχητε μὴ ποιεῖτε τὴν δικαιοσύνην πρὸς τὸ θεαθῆναι, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ κτλ.

Στίχ. 2. "Οταν οὖν ποιῆσθε ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθεν σου, ὡσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐρ ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐρ ταῖς

ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν οἱ Ἐβραῖοι συνερχόμενοι κατὰ
ἀνθρώπων κ.τ.λ. Ἀφοῦ ὁ Σωτὴρ σάββατον καὶ ἑορτασίμους ἡμέρας
διητῆς σικαιοσύνης, ως περιεχούσης φὴν καὶ προσεύχυνται πρὸς τὸν
πᾶσαν ἀρετήν, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ Θεού. Ιστορικῶς δὲ βεβαιοῦται ἡ
δευτέρου στίχου καὶ καθεξῆς νὰ ὑπαρξεῖς τῶν συναγωγῶν ἀπὸ τοῦ Β'
ὅμιλη περὶ τῶν μερικῶν ἀρετῶν αἰῶνος π. Χ. (Ιωσηπ. Ιουδ. πολ.
τῆς δικαιοσύνης, ἦτοι περὶ τῆς βιθλ. Ζ'. κεφ. 3 § 3, Πραξ. Ἀποσ.
ἐλεημοσύνης (στίχ. 2—4), περὶ ΙΕ'. 21). Ἐπὶ δὲ τῶν χρόνων τοῦ
τῆς προσευχῆς (στίχ. 5—15), περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπῆρχον συναγω-
τῆς νηστείας (στίχ. 16—18). Τι- γχεὶ εἰς τὰς πόλεις τῆς Συρίας, Μ.
Θησιού λοιπὸν ὁ Σωτὴρ ἐν τῷ πρώτῳ Ἀσίας, Αἰγύπτου, Ἐλλαζδος καὶ
στίχῳ τὴν γενικωτάτην ἀρχήν, ἢν μερικῶς ἀναλύει εἰς τοὺς μετ' αὐτὸν στίχους.

Ο Σωτὴρ διδάσκει ἡμᾶς ἐν τῷ δευτέρῳ στίχῳ, πῶς πρέπει νὰ ἔξα-
σκψεν τὴν ἀληθῆ ἐλεημοσύνην, ἦτοι νὰ μὴ σαλπίζωμεν. Τὸ σαλ-
πίζειν ἐνταῦθον ἔχει μεταφορικὴν
σημασίαν καὶ δηλοῦ, ὅτι οἱ Χρι-
στιανοί, ὅταν ἔξασκψει τὴν ἐλεη-
μοσύνην, δὲν ὄφελουσι νὰ κάψυνωσι
πολὺν θόρυβον, πολλὴν ἐπίσειξιν,
ως ἔκκαμνον οἱ ὑποκοριταὶ Φαρι-
σαῖοι, οἵτινες ἐσάλπιζον καὶ διέ-
διδον, ὅτι θὰ κάψυνωσιν ἐλεημοσύ-
νην εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ εἰς τὰς
ὅδούς, ὅπως ἀπολαύσωσι τῆς ἐν
κόσμῳ δόξης καὶ ἐπακινεθῶσιν
τὸ πρωτοπετεῖον τῆς «ἔκεινοι, οἵτινες κάψυνουσιν ἐπιδει-
έλεημοσύνης, ἐν φειχον τὴν διά-
κτικῶς τὴν ἐλεημοσύνην, λαμβά-
νοιαν πλήρη θυμότητος καὶ ἀπαν-
θουσι πλήρη τὴν ἀνταμοιθήν των
θρωπίας.

'Ἐρ ταῖς συναγωγαῖς. Συναγω-
ριμένωσιν τὴν ἀληθῆ ἐν τῷ μέλ-
γαι εἶναι οἱ τόποι, εἰς τοὺς ὄποιούς λογτεῖ.'

Ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.
Τὸ ἀπέχειν ἐνταῦθον δηλοῦ τὸ λαμ-
βάνειν ἐτελᾶς (πρᾶ. Φιλιππ. Δ'.
τῷ κόσμῳ δόξης καὶ ἐπακινεθῶσιν
τὸ πρωτοπετεῖον τῆς «ἔκεινοι, οἵτινες κάψυνουσιν ἐπιδει-
έλεημοσύνης, ἐν φειχον τὴν διά-
κτικῶς τὴν ἐλεημοσύνην, λαμβά-
νοιαν πλήρη θυμότητος καὶ ἀπαν-
θουσι πλήρη τὴν ἀνταμοιθήν των
θρωπίας.

ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, χωρὶς νὰ πε-
ραὶ εἶναι οἱ τόποι, εἰς τοὺς ὄποιούς λογτεῖ.'

3. Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, ὅπως ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ.

4. Καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀποδώσει ἐν τῷ φανερῷ. //

§ 10. Ο Ιησοῦς Χριστὸς διμιλεῖ περὶ προσευχῆς
(οτ. 5—15).

5. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὅπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατεῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέγευσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

6. Σὺ δέ, ὅταν προσεύχῃ, εἴτε λθείς εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

Στίχ. 3 καὶ 4. Σοῦ δὲ ποιοῦντος τὸν οὐρανὸν ἐγώπιον τοῦ θυσιατος. Τὸ Σὺ ἀντιτίθεται εἰς τοὺς στηρίου, ὅπερ ἡτο καὶ τὸ συνηθέ-
ὑποκριτάς, οὓς ἀνωτέρω ἀνέφερεν. στερον (Γ'. Βασιλ. Η'. 22, Μαρκ. Μὴ γράτω ἡ ἀριστερά σου τι ΙΑ'. 25. Λουκ. ΙΗ'. 11) ἡ γόνυ ποιεῖ ἡ δεξιά σου κ.τ.λ. Ἡ ύπερ-
βολικὴ αὔτη ἔκφρασις δηλοῖ, ὅτι επὶ τὰ γόνατά μου», Πρᾶξ. Ζ'. 60 ἐκεῖνος, ὁ ὄποιος κάζμει ἐλεημοσύ-
νην, δὲν πρέπει νὰ λέγη καύτην οὐδὲ γάλη» Παρθ. Μάρκ. ιε'. 19.
εἰς τοὺς οἰκείους καὶ συγγενεῖς Στίχ. 6. Σὺ δέ, ὅταν προσεύχῃς,
του. Ἡ ἐλεημοσύνη πρέπει νὰ γί- εἰσεις τὸ ταμιεῖόν σου κ.τ.λ.
νηται: ὅλως διόλου μυστικὴ καὶ Ταμιεῖον ἐνταῦθι εἶναι δωμά-
τοτε θέλει προσηκόντως ἐκτιμηθῆ- τιον ἡ θάλαμος. Ἀφ' οὐ δὲ Σωτὴρ
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

Στίχ. 5. Φιλοῦσιν = ἀρέσκον-
ται. Οἱ Φαρισαῖοι ἀρέσκοντο εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ εἰς τὰς γω-
τὰς συνηθοῦσαντο, νὰ πολλοὶ ἀνθρω-
ποι συνηθοῦσαντο, νὰ προσεύχων-
ται ιστάμενοι, ὅπως οἱ ἀνθρώποι
βλέπωσιν αὐτούς. Καθόλου οἱ Ιου-
δαῖοι προσηκόντο ἡ ιστάμενοι καὶ
ἔχοντες τὰς χειράς των ὑψωμένας προσεύχηται. Ο Σωτὴρ διμιλεῖ ἐν-

7. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἑθνικοὶ δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται.

8. Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὃν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

9. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς.

Πάτερ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου.

ταῦθα περὶ τῶν ιδιωτικῶν, οὓς δὲ περὶ τῶν κοινῶν ἐν ταῖς ἑκκλησίαις προσευχῶν τῶν χριστιανῶν, τὰς ὁποίας ἀλλαχοῦ συνιστᾷ (Ματθ. ΙΗ'. 20).

Στίχ. 7. 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς συμβουλεύει τοὺς Χριστιανούς, δικαίων προσευχῶνται, νὰ μὴ γίνωνται ὅμοιοι μὲ τοὺς ἑθνικοὺς κατὰ τὴν φλυαρίαν καὶ πολυλογίαν, καθόσον δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην αὐτῆς· διότι ὁ πατὴρ αὐτῶν θεὸς γνωρίζει τίνων προχρηστῶν δέονται. 'Ο Σωτὴρ δὲν θέλει ἐντοῦθον ἀπαγορεύσῃ τὰς μακρὰς προσευχάς, ἀλλὰ τὰς κατ' ἐπανάληψιν γιγαντικές, αἴτινες περιέχουσι μαράξ καὶ ἀνοήτους αἰτήσεις.

Tὸ βαττολογεῖτε καὶ τὸ βατταρίζειν εἶναι ἡρήματα πεποιημένα ἐν τοῦ ἡχοῦ βατ-βατ ἐκείνων, οἵτινες ἐπικενθάρουν τὰ αὐτά, χωρὶς νὰ γίνωνται καταληπτοὶ εἰς τοὺς πολυλογίας καὶ φλυαρίας τῶν θέλουσιν εἰσακουσθῆ ἐνώπιον τῶν θεῶν των.

'Η πολυλογία καὶ φλυαρία τῶν ἑθνικῶν συνίστατο ἐν τούτῳ, διότι προσευχόμενοι ἐπεκαλοῦντο πολλοὺς θεούς καὶ ἐπικενθάρουν τὰς πολλὰς ἐπωνυμίας αὐτῶν. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ ἀληθῆς ἐρμηνεία τῶν ἡρημάτων βαττολογεῖν καὶ βατταρίζειν, ἐπομένως ἐσφαλμένη εἶναι ἡ γνώμη ἐκείνων, οἵτινες νομίζουσιν, διότι τὰ ἡρήματα ταῦτα, παρήγθησαν ἐν τινος ὀνόματος Βάττου, τραχυλοῦ ὄντος, βασιλέως τῆς Λιβύας ('Ηροδ. Δ'. 155).

Στίχ. 8. 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς συμβουλεύει τοὺς Χριστιανούς, δικαίων προσεύχωνται, νὰ μὴ γίνωνται ὅμοιοι μὲ τοὺς ἑθνικούς κατὰ τὴν φλυαρίαν καὶ πολυλογίαν, καθόσον δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην αὐτῆς· διότι ὁ πατὴρ αὐτῶν θεὸς γνωρίζει τίνων προχρηστῶν δέονται. 'Ο Σωτὴρ δὲν θέλει ἐντοῦθον ἀπαγορεύσῃ τὰς μακρὰς προσευχάς, ἀλλὰ τὰς κατ' ἐπανάληψιν γιγαντικές, αἴτινες περιέχουσι μαράξ καὶ ἀνοήτους αἰτήσεις.

Στίχ. 9. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς. Τὸ οὕτως εἶναι ὁμοιωματικόν, δηλ. σεῖς οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ προσεύχησθε οὕτως οὓς καὶ θεπερ οἱ ἑθνικοί, βαττολογοῦντες καὶ πολυλογοῦντες. Τὸ ὑμεῖς ἀντιτίθεται εἰς τοὺς ἑθνικούς. 'Αφοῦ δὲ Σωτὴρ ἐλέγχει καὶ ἀπορρίπτει τὰς μακρὰς προσευχὰς τῶν ἑθνικῶν, αἴτινες περιείχον μαράξ καὶ ἀνόητη κίτηματα, ὑποβάλλει εἰς τοὺς χριστιανούς βραχὺν τύπον προσευχῆς, ὅστις περιλαμβάνει τὰ ὕψιστα καὶ ἀναγκαιότατα εἰς αὐτοὺς αἰτήματα. 'Ο δὲ τύπος τῆς προσευχῆς εἶναι ὁ ἔξης:

Πάτερ ὑμῶν. 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς ζητεῖ διὰ τῆς ἐκφράσεως ταύτης ν' ἀνυψώσῃ τοὺς προσευχομένους εἰς τὸν Θεόν, ὅπως δειξῃ, διότι

10. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

11. Τον ἀρτον ἡμῶν τὸν ἐπιειύσιον δός ἡμῖν σήμερον.

εἶναι ὁ πατὴρ αὐτῶν, ὃν ὄφειλουσι στιχοὶ πρέπει νὰ προσεύχωνται, νὰ λατρεύωσιν, ὡς πνευματικοὶ οἱ ὅπως ἔλθῃ εἰς τὸν κόσμον τοῦ αὐτοῦ, οἵτινες ἀπῆλαυσαν πάστης τὸν ἡ κηρυχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μεσεύεργεσίκς. Διὰ τῆς ἐκφράσεως σίου βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπι-Πάτερ ἡμῶν διδασκόμεθα, ὅτι πάντα κρατήσῃ ἐν αὐτῷ πρὸς παρηγορίαν τες οἱ ἀνθρώποι εἰμεθα ἀδελφοὶ αὐτῶν.

καὶ ὄφειλομεν νὰ συνδεώμεθα διὰ Γερηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς τῆς ἀγάπης.

Ο ἐρ τοῖς οὐρανοῖς. Εἰ καὶ ὁ θόρακας τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἔκτελετ-Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρών, παρί-ται ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπὸ τῶν ἀγγέ-σταται ὅμως ὡς κατοικῶν ἐν οὐ-λών (κατὰ τοὺς Ο'. ψάλμ. 102 ρανοῦς, ἵνα καταδειχθῇ τὸῦ ὄψος στίχ. 21, κατὰ τὸ Ἐβραϊκὸν κεί-τον Θεοῦ ὑπεράνω τοῦ κόσμου, ἡ μενον ψαλμ. 103 στίχ. 21), τοι-ἀναβίθεσις τῶν σκέψεων τῶν προσ-ουτοτρόπως ἡς ἔκτελεσθῇ καὶ ἐπι-ευχομένων ὑπεράνω παντὸς ἐπι-τῆς γῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

γείου, τὸ συναίσθημα τῆς ἔξαρ-Στίχ. 11. Τὸν ἀρτον ἡμῶν τὸν τήσεως αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὑψίστου ὄν-ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον. Ἡ τος.

Ἀριασθήτω τὸ ὄψομά σου. Τὸ ταῦθα καὶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ ἀγιάσειν ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ δο-Λουκᾶ (ΙΑ'. 3) καὶ οὐδὲμοις ἀλ-ξάειν (Ἡσ. ΚΘ'. 23). Ο προσευ-λαχοῦ οὔτε ἐν τῇ Κ. Διαθήκη οὔτε χόμενος διέξαζει τὸ ὄνομα τοῦ ἐν τοῖς κλασικοῖς συγγραφεῦσι, Θεοῦ, ὅταν οἱ λόγοι καὶ αἱ πρά-φανεται, ὡς λέγει ὁ Ὁριγένης, ὅτι ξεις αὐτοῦ εἶναι ἀξιοί. Τὸ ὄνομα ἐπλάσθη ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν τοῦ Θεοῦ εἶναι καθ' ἐκυπὸ ἀγιον, (πρὸ δ. Ὁριγ. περὶ εὐχῆς § 27). ἀλλ' ἡ ἀγιότης αὐτοῦ πρέπει νὰ Ἡ λέξις αὐτὴ εἶναι σύνθετος ἐκ εἰκονιζηται καὶ ἐν τῷ βίῳ τῶν πι-τῆς προθίσεως ἐπὶ κακούμα (ὕπαρ-στῶν αὐτοῦ).

Στίχ. 10. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία ἀπαραιτητος πρὸς τὴν οὐσιαν ἡ-σουν. Καθὼς οἱ Ἰουδαῖοι προσηνύ-μῶν, πρὸς τὴν ὄπαρξιν ἡμῶν. Δὲν γοντο, ὅπως ἔλθῃ ἡ βασιλεία τοῦ ἐκθλιβεται δὲ τὸ ι, ὡς ἐν τοῖς ἐπι-Μεσσαίου, ὅστις ἔμελλε ν' ἀπολ-ούρος, ἐπιοικογονεύω. Οἱ δὲ παρά-λαξη αὐτοὺς ἀπὸ τῶν δεινῶν, τὰ γοντες τὴν λέξιν ἐπιοῦσιοι ἐκ τῆς ὁποῖα κατέτρυχον αὐτοὺς (Λουκ. μετοχῆς ἐπιοῦσα (τοῦ ρήμ. ἐπὶ Β' 25, 26 ΙΖ'. 20 Μάρκ. ΙΕ'. 43 εἴμι) ἥτοι τὴν τροφὴν τηι ἐπει-Λουκ. ΚΒ'. 18. ΚΓ'. 51. Β. Τι-χρημάτηρ, τὴν αὔριαιην, προσκό-μοθ. Δ'. 8), οὕτω καὶ οἱ χρι-πτουσιν εἰς τὸν κατωτέρω στίχον

12. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοὺς ὀφειλέτους ἡμῶν.

13. Καὶ μὴ εἰςενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

"Οτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

14. Έαν γάρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος.

34, ἐν φρήνως λέγεται, ὅτι οὐ- Θεόν, ὅπως μὴ ἐπιβληθῇ εἰς αὐδόλως πρέπει νὰ μεριμνῶμεν περὶ τοὺς ἡ δοκιμασίας αὐτην.
τῆς αὐτούν.

Στίχ. 12. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ τηροῦ. Οἱ χριστιανοὶ ὀφείλουσι νὰ ὀφειλήματα ἡμῶν κτλ. Οἱ προσ- προσεύχωνται εἰς τὸν Θεόν, ὅπως ευχόμενοι ὀφείλουσι νὰ παρακα- οὐ μόνον μὴ φέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν λασι τὸν Θεόν, ὅπως συγχωρήσῃ δοκιμασίαν τῶν πειρασμῶν, ἀλλὰ τὰς ἀμαρτίες των ἐπὶ τῷ ὄρῳ καὶ καὶ ν' ἀπαλλάξτῃ καὶ σώζῃ αὐ- ούτοι νὰ συγχωρήσωσι τὰς ἀμαρ- τοὺς ἀπ' αὐτῶν.
τίας ἀλλων, οὔτινες ἔπραξαν εἰς Αἱ λέξεις αὐται δὲν εὑρίσκονται εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους κώδικας καὶ εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους πατέ- ρως τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲ ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, ὅστις ἀνα- φέρει τὴν Κυριακὴν ταῦτην προσ- ευχὴν (ΙΑ'. 1-4), μηδημονεύονται. Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους προσ- ετέθησαν εἰς τὴν Κυριακὴν προσευ- χὴν αἱ λέξεις αὐται, συμπλήρωσαι αὐτήν. Η δὲ συμπλήρωσις αὐτη πρέπει νὰ ἐννοηθῇ οὕτως: ἡμεῖς προσενέθμενοι ἔκαιοιμενα παρὰ σοῦ πάντα ταῦτα τὰ αἰτή- μένωσιν οἱ ἀνθρώποι πειρασμούνες, ματα, διότι σὺ ἔχεις τὴν βασι- ὅπως ἡ ἀρετὴ αὐτῶν δοκιμάζηται. Αλλ' ἐπειδὴ οἱ ἀνθρώποι οἱ ἀδυνα- τούσι πολλάκις ν' ἀντέχωσι κατὰ τῶν πειρασμῶν, ὡς ἐκ τοῦ ἀσθε- νοῦς χρωκατήρος των, διὰ τοῦτο ἡ βασιλεία κτλ.

Στίχ. 13. Καὶ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. Οἱ χριστιανοὶ ὀφείλουσι νὰ προσεύχωνται οὐ μόνον, ὅπως συγχωρηθῶσι τὰ ἀμαρ- τήματά των, ἀλλὰ καὶ ὅπως μετὰ τὴν συγχώρησιν τῶν ἀμαρτημά- των μὴ ἀφήσῃ αὐτὸς ὁ Θεὸς νὰ περιπέσωσιν εἰς νέα ἀμαρτήματα, εἰς νέους πειρασμούς. Ο Θεὸς ἐπι- τρέπει εἰνίοτε καὶ παραχωρεῖ νὰ ὑπο- μένωσιν οἱ ἀνθρώποι πειρασμούνες, ματα, διότι σὺ ἔχεις τὴν βασι- ὅπως ἡ ἀρετὴ αὐτῶν δοκιμάζηται. Αλλ' ἐπειδὴ οἱ ἀνθρώποι οἱ ἀδυνα- τούσι πολλάκις ν' ἀντέχωσι κατὰ τῶν πειρασμῶν, ὡς ἐκ τοῦ ἀσθε- νοῦς χρωκατήρος των, διὰ τοῦτο ἡ βασιλεία κτλ.

Στίχ. 14 καὶ 15. Εἰς τοὺς στί-

15. Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. *Ἐντ.*

**§ 11. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὅμιλετ περὶ ρηστείας
(στ. 16—18).**

16. "Οταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ σκυρωποί· ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν.

17. Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψά σου τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι.

χους τούτους σκφηνίζεται πλατύ- νοῦντες ('Ησ. NH'. 5. ΞΑ'. 1-3. Πωὴλ τερον ἡ ἔνοιαι τοῦ 12 στίχου. 'Ο Β'. 12. Ζαχαρ. Ζ'. 3. Δανιὴλ Ι'. 3. 'Ιησοῦς Χριστὸς θέλει ἐνταῦθα νὰ Β'. Βασιλ. ΙΔ'. 20. ΗΓ'. 19. Α'. εἶπῃ, ὅτι ἔκεινος, ὁ ὄποιος συνδιαλλάσσεται μετὰ τοῦ πλησίου, δύναται νὰ τύχῃ τῆς συγκωρήσεως τῶν ἀμαρτημάτων του ἐκ μέρους τῶν θεοῦ Θεοῦ. *Σ*

Στίχ. 16. 'Αφοῦ ὁ Ιησοῦς Χριστὸς ὅμιλησε περὶ προσευχῆς μεταβούντες εἰς τὴν νηστείαν καὶ δεικνύει τὸν τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ νηστεύωμεν. Οἱ Ἐβραῖοι, ἐκτὸς τῆς ὑποχρεωτικῆς νηστείας, ἦν ἐφύλακτον καὶ ἡτοι ἡτοι ἡ μεγάλη ἡμέρα τοῦ ἔξιλασμοῦ, διατασσούμενη ὑπὸ τοῦ Μωσείου νόμου (Δευτ. ΙΓ'. 29), εἶχον καὶ ἀλλας *iδιαιτέρας* *rīzouai* την κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπα περὶ προσευχῆς.

Στίχ. 17. Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψά σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπό σου *rīzai*. 'Η ἔνοιαι τῶν τρόπος, καθ' ὃν καθόλου οἱ Ἐβραῖοι ἐτήρουν τὰς νηστείας ταύτας, ἡτοι λίκεν ἐπιδεικτικός, διότι ἡ ἔκυπτον τὴν κεφαλήν των, ἡ περιεβάλλοντα σάκκον, ἡ ἐπέθετον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς των, τὸν ιουδαϊσμόν, οὔτινες ἐν πρόσωπά των, κλίνοντες καὶ θρη-

γοῦ Χριστοῦ εἰναι αὕτη· «Σύ, ὁ

χριστιανέ, ὅταν νηστεύῃς, ὅφειλεις ν' ἀποφεύγης τὰς ἔξωτερικὰς ἐπιδείξεις τῶν Ιουδαίων, οὔτινες ἐν καιρῷ νηστείας ἡλλοίουν τὰς φυσιογνωμίας των, ἔκλαιον καὶ ἐπέν-

18. Ὁπως μὴ φανῆσ τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ὅλλα τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατέρος σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποκέωσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

§ 12. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διμιλετε περὶ φιλαργυρίας
(στ. 19—24)

19. Μὴ θησαυρίζε ε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὃπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι.

θευν, καὶ καθίστων τὰ πρόσωπά πολλάκις βιθρόσκονται καὶ σήποντων ἀφανῆ. Τούνκντιν δὲ ὄφειλεις ται ἀφ' ἔκυτῶν. «Ωστε ἡ ἔννοια νὰ περιπιεῖσαι τὸ πρόσωπόν σου, τῶν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ λόγων τοῦ νὰ φαίνησαι καθαρός, διότι ἡ νη- Ἰησοῦς Χριστοῦ εἶναι αὐτὴ· «οἱ στείχι δὲν πρέπει νὰ θεωρήται, ώς χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν πένθιμον πρᾶγμα, ώς εἰ Ιουδαῖοι μέριμναν καὶ φροντίδα ν' ἀποθηνούμενοιν, ἀλλ' ώς χαροποιὸν καὶ σκυριζωσι πρόσκαιρο, μάταια, ἐπήχριμόσυνον.

Στίχ. 18. «Οπως μὴ φανῆς τοῖς νιζόνται καὶ καταστρέφονται εἴτε ἀτμόποις εποτείων κτλ. Ὁ χρι- διότι ἐπ' αὐτῶν ἐπιδρῶσιν ἔξωτε- στικός, ὃστις γηστεύει δὲν ἔχει ρικὸν αἴτια. ζωύφια καὶ σκωλήκες, ἀνάγκην τῆς δόξης καὶ ὑπολήψεως; εἴτε διότι διὰ τοῦ χρόνου ἀφ' ἔκυ- τῶν ἀνθρώπων, ἀρκεῖ ὅτι ὁ Θεὸς τῶν σήπονται».

γνωρίζει τὴν καρδίαν του καὶ θέλει «Οπον κλέπται διορύσσουσι καὶ κρίνει αὐτὸν κατὰ τὰ ἔργα του. κλέπτονται. Τὸ διορύσσειν σημαίνει

Στίχ. 19. Θησαυρὸς ἐνταῦθα διασκάπτειν, διατριπᾶν τὸν το- εἶναι πάντα τὰ ἐπίγεια ἀγαθά, τὰ χοροῖς τιρὸς (Ματθ. ΚΔ'. 43). διπλῶν δὲν πρέπει νὰ θέτωμεν κατὰ Ἡ ἔννοια τῶν λέξεων τούτων τοῦ μέρους καὶ νὰ φυλάξτωμεν αὐτά, Ἰησοῦς Χριστοῦ εἶναι αὐτὴ· «οἱ θη- ἀλλὰ νὰ κάψυνωμεν καλὴν χρῆ- σιν αὐτῶν βοηθοῦντες καὶ ἐλε- τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐπιδράσεως ἔξωτε- οῦντες. ρικῶν αἴτιων, δηλ. ζωύφιών καὶ

Σῆς, σητὸς εἶναι ὁ κοινῶς λεγό- σκωλήκων, ἢ ἀφ' ἔκυτῶν διὰ τοῦ μενος σκόρπος, ἥτοι τὸ ζωύφιον χρόνου, ἀλλὰ καὶ διαρπάζονται, ώς ἐκεῖνο, τὸ ὄποιον καταστρέψει τὰ λ. χ. τὰ χρήματα καὶ ἀλλα ἀξίας ἐνδύματα. Βρῶσι δὲ εἶναι ἡ σημύς πράγματα, ὑπὸ τῶν κλεπτῶν, εἰ- πράγματός τινος, ἥτις προέρχεται τινες διαρρηγνύουσιν οἰκίας καὶ οὐχὶ ἔξι ζωύτερικής τινος αἴτιας, κλέπτουσι τὰ ἐν αὐταῖς. «Ωστε τὸ ἥτοι ἔξι ζωύφιών καὶ σκωλήκων, ν' ἀποθησαυρίζῃ τις ἐν τῷ κόσμῳ ἀλλ' ἔξι ἔκυτῆς. Οἱ καρποὶ λ. χ. τούτῳ εἶναι μάταιον πρᾶγμα».

20. Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.

21. Ὅπου γάρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.

22. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἔστιν ὁ ὄφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὄφθαλμός σου ἀπλοῦς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτειγόν ἔσται.

23. Ἔὰν δὲ ὁ ὄφθαλμός σου πονηρὸς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἔστι, τὸ σκότος πόσον;

Στίχ. 20. Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν ρίζητε ἀρετάς, αἴτινες σᾶς φέρουσιν θησαυροὺς ἐρ οὐρανῷ κτλ. Θησαυροὺς τὴν αἰώνιότητα καὶ ἀρθροσίαν, ποὶ ἐνταῦθι εἶναι αἱ ἀρεταί, τὰς ἀφεύκτως καὶ ἡ καρδία σας θὰ εἰσποιήσῃς οἱ χριστιανοὶ ὄφειλουσιν ἐπὶ ναὶ ἐστραμμένη εἰς αὐτά».

Στίχ. 21. Αἱ ἀρεταί Στίχ. 22 καὶ 23. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸν χριστιανῶν ἀποταμιεύονται ἐν στόὺς παραβόλαις ἐν τοῖς στίχοις τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν καιρῷ τῷ δέουντι τούτοις τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς θέλουσιν ἐκτιμηθῆναι. Αἱ ἀρεταί τῶν τὸν ὄφθαλμὸν καὶ δεικνύεις, ὅτι, καχριστιανῶν εἶναι θησαυροί, αἴτινες θύες ὁ ὄφθαλμός πολὺ συντελεῖ εἰς ἀγαγούσιν αὐτοὺς εἰς τὴν αἰώνιότητα τὴν κακονικὴν λειτουργίαν τῶν μεντοὶ ἀφθορούσιαν, ἐν φῷ οἱ ἐπιγείοι θητοὶ λῶν τοῦ σώματος, ὡς φωτίζων καὶ σαυροὶ φέρουσιν αὐτοὺς εἰς τὸν ὄφθαλμον καὶ δημητρίαν αὐτά, οὕτω καὶ ὁ νοῦς λεθρον καὶ εἰς τὴν καταστροφήν. τοῦ ἀνθρώπου πολὺ συντελεῖ εἰς Αἱ ἀρεταί τῶν χριστιανῶν εἶναι θητοὶ τὴν μετεκβολὴν τῶν ἐσωτερικῶν δισκυρούς, αἴτινες δὲν ἀφενίζονται, αθέσεων αὐτοῦ. «Ωστε ἡ ἔννοια τῶν αὐδὲ καταστρέφονται, οὐδὲ ἀρπάζονται τὸν λόγον τοῦ ζονται ὑπὸ τῶν κλεπτῶν, ὡς τοῦτο Σωτῆρος εἶναι αὐτὴν· «Καθὼς ὁ ὄφθαλμός εἶναι ὁ λύχνος τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, οὕτω φωτίζει τὸν λόγον τοῦ σώματος τοῦ αὐτοῦ, ἐν τοῖς στίχοις τούτοις λόγων τοῦ ζοντηνούτων τοῦτον ἐνέργειαν τῶν μελῶν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὡς ἐπισκοτίζων αὐτούς τοῦτον εἰνεὶ τοῦ, οὕτω καὶ ὁ πνευματικὸς ὄφθαλμος τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως τὸν λόγον τοῦ ἀνθρώπου, οὕτων εἰνεὶ ὑγιέστερος, καθίστησι η καρδία σας θὰ εἶναι προσηλωμένη τὸν ἀνθρώπον ἥθικόν, οὕτων δὲ εἶνε εἰς αὐτά. 'Αλλ' ἐὰν ὁ νοῦς σας πονηρός, πληροῖ αὐτὸν ποικίλων εἶνε ἐστραμμένος εἰς τὸ νὰ θησαυρούσιν κακῶν καὶ ἐμποδίζει τὴν ἥθικήν

Στίχ. 24. Ὅπου γάρ ἔστιν ὁ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, ἐν φῷ, ἐὰν θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ ὁ ὄφθαλμός τυφλωθῆναι, παρακαλούει καρδία ὑμῶν. 'Η ἔννοια τῶν ἐν τῷ τὴν ἐνέργειαν τῶν μελῶν τοῦ σώματος τούτῳ λόγων τοῦ Ἰησοῦ εἶναι αὐτὴν· «Ἐὰν δὲ νοῦς σας εἴνεται, οὕτως τοῦτον εἰνεὶ τοῦ, οὕτων εἰνεὶ ὑγιέστερος, καθίστησι η καρδία σας θὰ εἶναι προσηλωμένη τὸν ἀνθρώπον ἥθικόν, οὕτων δὲ εἶνε εἰς αὐτά. 'Αλλ' ἐὰν ὁ νοῦς σας πονηρός, πληροῖ αὐτὸν ποικίλων εἶνε ἐστραμμένος εἰς τὸ νὰ θησαυρούσιν κακῶν καὶ ἐμποδίζει τὴν ἥθικήν

24. Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἔνα μισήσει, καὶ τὸν ἔτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαρμωνᾶ.

§ 13. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὅμιλετ περὶ προοΐας τοῦ Θεοῦ (στ. 25—34).

25. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλειόν ἐστι τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;

καὶ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῷ βετῇ δύο κυρίους, τὸν Θεὸν καὶ τοῦ. Ἐὰν λοιπὸν δὲ νοῦς (τὸ φῶς), τὸν μαρμωνῶν. Ὁ Σωτὴρ μέμφεστις ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς φωτισμὸν τοῦ σώματος καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι σκοτεινός, τότε πόσον εἶναι τὸ σκότος, ὥφ' οὐ περιβάλλεται τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου, δῆλον καὶ πυκνόν».

Στίχ. 24. Ἐιδὸς ἀνθέξεται. Τὸ ἀντέχεσθαι τινος δηλοῦ τὸ κρατεῖσθαι ἀπό τινος, τὸ μένειν πιστῶς εἰς τινα, τὸ προσκολλᾶσθαι τινι.

Μαρμωνᾶς εἶναι χαλδαῖη λέξις, δηλοῦσα πλαῖστον, θησαυρὸν. Ἡ λέξις αὕτη πρέπει νὸν γραφῆ μὲν μὲν, ως φέρεται καὶ εἰς ἀρχαίους κώδικας. Ὁ πλουτὸς ἐνταῦθα προσωποποεῖται. Ὁ Σωτὴρ καταπολεμῶν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ τὴν γνῶμην ἐκείνων, οἵτινες φρονοῦσιν, ὅτι ἡ μεγάλη πρὸς τοὺς ἐπιγείους θησαυροὺς ὄρεξις δύναται νὰ συνυπάρξῃ μετὰ τῆς διακοῦσης πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, λέγει, ὅτι τοῦτο είναι ἀδύνατον διότι ἡ τὸ ἐν θέλει μισήσει καὶ τὸ ἔτερον ἀγαπήσει ἡ εἰς τὸ ἐν θέλει προσκολληθῆ καὶ τὸ ἄλλο θέλει καταφρονήσει. Οὐδὲν ὅτι ὁ Θεός, ὅστις σᾶς ἐδώκεις ζωὴν δεῖς δύναται συγχρόνως νὰ ὑπηρετῇ καὶ σῶμα, θέλει μεριμνήσει καὶ

Στίχ. 25. Ὁ Χριστὸς λέγει, ἐπειδὴ δὲν δύναται τις συγχρόνως νὰ ὑπηρετῇ τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλούτον, διὰ τοῦτο σᾶς παραγγέλλων νὰ μὴ φροντίζῃς μετ' ἀγωνίκες περὶ τῆς ψυχῆς σας (σημειωτέον, ὅτι ὁ Χριστὸς λέγων ψυχὴν ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὴν ζωὴν, τὴν ζωικὴν δύναμιν), τι θὰ φάγητε καὶ τί θὰ πίητε καὶ περὶ τοῦ σώματός σας, τί θὰ ἐνδύθῃς. Ἡ μετ' ἀγωνίκες μέριμνα περὶ τῆς συντηρήσεως καὶ θεραπείας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ σώματος σᾶς ὥθετ εἰς τὴν φιλαργυρίαν, σᾶς κακίστας ὀλιγοπίστους, ἐλαττοὶ τὸν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν καὶ πεποιθησίν σας. Δὲν εἴναι ἡ ζωὴ ἀγώτερόν τι τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα δὲν εἴναι ἀγώτερόν τι τοῦ ἐνδύματος; Δὲν ἔχετε πεποιθησίν, δεῖς δύναται συγχρόνως νὰ ὑπηρετῇ καὶ σῶμα, θέλει μεριμνήσει καὶ

26. Έμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὃ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν;

27. Τις δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἔνα;

28. Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἄγρου πῶς αὐξάνει οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει.

29. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων.

περὶ τῆς συντηρήσεώς των; Ὁρθὸς λέγει οἱ ιερὸι Χρυσόστομοις «Οἱ τοιίνυν τὸ μεῖζον (τὴν ζωὴν καὶ τὸ τροφῆν) δούς, πᾶς τὸ ἔλαττον (τὴν σπάσιμα) δούς, πᾶς τὸ ἔνδυμα (οὐδὲν τροφῆν καὶ τὸ ἔνδυμα) οὐδὲν σεις;».

Στίχ. 26. Έμβλέψατε εἰς τὰ φυσικὴν ἔννοιαν. Οἱ Χριστὸς ἥθελε πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κτλ. Ἄφ' οὐ διὰ τῆς ἐκφράσεώς του νὰ δηλώσῃ ὁ Χριστὸς ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι οἱ τὴν ἐλαγγιστηρέπεκτασιν τῆς διαράνθρωποι ὄφειλουσι νὰ ἔχωσι πεκτείνοντας τὴν ζωὴν τοῦ ἀρθρώπου. Ωστε ποιήσιν εἰς τὸν Θεόν, ως τὸν μόνον συντηρητὴν καὶ προνοητὴν αὐτῶν συντηρητὴν καὶ προνοητὴν αὐτῶν, ἔρχεται καὶ διὰ παραδείγματος ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ νὰ πεισῃ τὸν Θεόν τούτῳ νὰ πεισῃ προσηλωμένον εἰς τὰς βιωτικὰς αὐτούς, λέγων· «Παρατηρήσατε μερίμνας εἰναι βέβαιος, ὅτι θὰ ἐπεκμετάξετε προσοχῆς, ὅτι ὁ Θεὸς μεριμνᾷ περὶ τῶν πτηνῶν, τὰ ὄποια εἰς τὸν ἀέρα ἴπτανται καὶ τὰ ὄποια εἰναι κατώτερα τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἔχετε πεποιηθῆσιν, ὅτι μᾶλλον περὶ τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου ἥσετε προνοήσειν».

Στίχ. 27. Κατὰ τινας ἐρμηνεύεται οὗτος ὁ Χρυσόστομος, Ζυγκενῆνας καὶ Άλλοι, ὁ Χριστὸς διὰ τῆς ἐκφράσεώς του προσθεῖται ἐπὶ τὴν ἡλικιανήν τὴν ἔργην ἔργην καὶ φροντίζη, μεταβαίνει εἰς τὸν ἀντικείμενον μερίμνης, εἰς τὸν ἀνάγκην τοῦ προσηλωμέρον εἰς τὸν ἀνάγκην τοῦ προσηλωμέρον, περὶ ἐρδίματος, συμβούλευσιν ἥμας, ὅτι δὲν εἰναι ἀνάγκη νὰ φροντίζωται τοῦ προσηλωμέρον εἰς μεν καὶ περὶ ἐρδυμάτων. Πρὸς ἀπότας βιωτικὰς μεριμνας δύοταται δειξιν δὲ τούτου προσθέπει ἥμας

Χ 30. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἄγρου, σήμερον δῆτα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὗτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον διαιτεῖς, δὲ γάρ πιστοῖ;

31. Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, τί φάγωμεν, η̄ τί πίωμεν, η̄ τί περιβαλλόμεθα;

32. Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπικητεῖ· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι γρήζετε τούτων ἀπάντων.

33. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἐν τῷ ἀγρῷ στιν καὶ πεποίθησιν εἰς τὸν Θεόν, φυόμενα κρίνα, τὰ ὄποια ἡ χεὶρ ὅστις θέλει μεριμνήσει περὶ τοῦ ἐντοῦ ἀνθρώπου δὲν περιποιεῖται, τὰ δύματός μας.»

Στίχ. 31 καὶ 32. *Μὴ οὖν μεριμνήσητε κτλ.* 'Ο Σωτὴρ ἐνρράσσει ἐν τοῖς στίχοις τούτοις τὸ συμπέρασμα τῶν ἀπὸ τοῦ 25 στίχου λεγθέντων. 'Η δ' ἔννοια αὐτοῦ είλεται· «σεῖς οἱ χριστιανοὶ δὲν πρέπει νὰ μεριμνᾶτε, τί θὰ φάγητε, η̄ τί θὰ πίητε, η̄ τί θὰ ἐνδυθῆτε· διότι περὶ τοιούτων προσκαίρων λειπει. Θ'. 15).

Στίχ. 30. *Ἐὰν δὲ τὸν χόρτον ἐπίγεια καὶ σκριπάκ ἀσχολούμενοι τοῦ ἄγρου κ.τ.λ.* 'Η λέξις χόρτος ἔθνικοὶ φροντίζουσι. Τοσούτῳ μᾶλλον ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ γένους, λον δὲν πρέπει νὰ μεριμνᾶτε περὶ ὑπὸ τὴν ὄποιαν τὰ κρίτα ὑπάγονται· ως εἰδίος. 'Η δ' ἔννοια τῶν ἐν νώσκει τίνων ἔχετε ἀνάγκην, ἐποτῷ στίχῳ τούτῳ λόγων τοῦ Χριστοῦ εἰναι αὕτη· «ἐὰν δὲ θεὸς ἐνδύῃ τὸν χόρτον τοῦ ἄγρου, δόστις ἔπιδρχει καὶ αὔριον ἀπίτεται εἰς τὸν κλίβανον (εἰς τὸν φουρνον) ὥπως ἀφκνισθῇ, πολλῷ μᾶλλον θέλον θέλει ἐνδύσει ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες δὲν θέλομεν ἀφκνισθῇ, ως τὰ χόρτα καὶ τὰ κρίτα, ἀλλὰ θέλομεν τύχει κακλιτέρου βίου. 'Ωστε δὲν πρέπει νὰ ἡμεθκ εἴνει η βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ η διολιγόπιστοι, ἀλλὰ νὰ ἔχωμεν πί- καιοσύνη αὐτοῦ καὶ τότε θὰ ἡσθε

34. Μή εὖ μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον με-
ριμνήσει τὰ ἑαυτῆς. Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.^{φωνή}

**§ 14. Ο Ἰησοῦς Χριστὸς δύμιλετι περὶ κατακρίσεως
(Ζ'. στ. 1—6).**

¶ Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε.

2. Ἐνῷ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐνῷ μέτρῳ με-
τρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

βέβαιοι, ὅτι εἰς τὰ ἐπουράνια λαίφ τούτῳ τῷ Ζ'. καὶ ἄλλας κα-
ἄγοθά θὰ προστεθῶσι καὶ ταῦτα κίσις, αἱ ὄποιται ἐπεκράτουν παρὰ
πάρτα, δῆλο. τὸ φυγητόν, τὸ πο-
τὸν καὶ τὸ ἔνδυμα». «Ωστε ταῦτα
πάντα ἀναφέρονται εἰς τοὺς 31
καὶ 32 στίχους.

Στίχ. 34. Ι οὖν μεριμνήσητε
εἰς τὴν αὔριον ἡ γὰρ αὔριον μερι-
μνήσει τὰ ἑαυτῆς. Ἀρκετὸν τῇ
ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

Ἡ γὰρ αὔριον. Ἐνταῦθα προ-
σωποποιεῖται ἡ αὔριον. Ἡ κακία
δηλοῖ ἐνταῦθι τὴν ταλαιπωρίαν,
τοὺς κόπους, τὰ βάσαρα. Ἡ δὲ ἔν-
νοια τοῦ στίχου τούτου εἶναι αὕτη·
«σεῖς οἱ χριστιανοὶ μὴ φροντίσητε
περὶ πραγμάτων, ἀνηκόντων εἰς
τὴν αὐριανὴν ἡμέραν, εἰς τὸ μέλ-
λον» διότι ἡ αὐριανὴ ἡμέρα, τὸ
μέλλον, θέλει μεριμνήσει περὶ τῶν
ἑαυτῆς πραγμάτων. Πρέπει ν' ἀρ-
κεσθῆτε εἰς τὰς ταλαιπωρίας καὶ
τοὺς κόπους, τοὺς ὄποιους καθ'
ἐκάστην ἡμέραν ὑποφέρετε χωρὶς
νὰ σκέπτησθε περὶ μελλόντων κό-
πων καὶ ταλαιπωρίων. Ἐκάστη
ἡμέρα ἂς σκέπτηται περὶ τῶν ἑα-
υτῆς πραγμάτων^{φωνή}.

Στίχ. 1 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ ἡς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως
κριθῆτε. Ο Ἰησοῦς Χριστὸς ἔρχεται κρίνετε τοὺς ἄλλους, διὰ τῆς αὐ-
τοῦ νὰ καυτηριάσῃ ἐν τῷ κεφα- τῆς θέλετε κριθῆναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ

λαίφ τούτῳ τῷ Ζ'. καὶ ἄλλας κα-
άγοθά θὰ προστεθῶσι καὶ ταῦτα κίσις, αἱ ὄποιται ἐπεκράτουν παρὰ
πάρτα, δῆλο. τὸ φυγητόν, τὸ πο-
τὸν καὶ τὸ ἔνδυμα». «Ωστε ταῦτα
πάντα ἀναφέρονται εἰς τοὺς 31
καὶ 32 στίχους. Κ. Διαθήκης (Ρωμ. Β'. 1. ΙΔ'. 4.

Γαλατ. Ε'. 10). Ο Ἰησοῦς Χρι-
στὸς λέγει· «μὴ κατακρίνετε καὶ
καταδικάζετε τοὺς ἄλλους ἀνθρώ-
πους, μὴ γίνεσθε πικροὶ δικασταὶ
τῶν ἄλλων, ἵνα μὴ καὶ σεῖς κατα-
κριθῆτε ὑπὸ τοῦ Θεοῦ». Κατὰ τοὺς
λόγους τούτους τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν
ὁ χριστιανὸς ὄφεῖται ἀκριβῶς νὰ
ἔξεταζῃ τὰ τῶν ἄλλων, ὁ χριστια-
πέρνας νός, δοτις δὲν κρίνει τὰ ἑκυτοῦ
ἄλλα τὰ τῶν ἄλλων σφάλματα,
θέλει κατακριθῆναι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐν
γένει ὁ χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ
ἔχῃ τὸ ἐλάττωμα τῆς κατακρίσεως.

Στίχ. 2. Ἐρῷ γὰρ κρίματι
κρίνετε, κριθήσεσθε κτλ. Ἡ ἐν
ταῦθι δηλοῖ τὸ δργανον, τὸ μέσον.
Κρίμα ἐννοεῖ ἐνταῦθι τὸ κατάκρι-
μα. «Ωστε ἡ ἔννοια τῶν ἐν τῷ στίχῳ
τούτῳ λόγων τοῦ Χριστοῦ εἴναι
αὕτη· «δι' οὗ κατακρίματος ἡ δι'

3. Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;

4. Ἡ πᾶς ἔρεις τῷ ἀδελφῷ σου, ἄφες, ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ίδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;

5. Υποκριτά, ἐκβαλει πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

6. Μὴ δῶτε τὸ ἄγιον τοῖς κυνί· μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς. ¶

καὶ δι' οὗ μέτρου μετρεῖτε τὴν στίχῳ τούτῳ, ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀξίαν τῶν ἀλλων, διὰ τοῦ αὐτοῦ ζητοῦσι νὰ διορθώσωσι τὰ μικρὰ θὺ μετρηθῇ ἡ ἀξία σας ὑπὸ τοῦ σφάλματος τῶν ἀλλων, ὅφείλουσι πρῶτον αὐτοὶ νὰ διορθώσωσι τὰ ἐκυτῶν, νὰ παύσωσιν αὐτοὶ βαρύτατα ἀμαρτάνοντες· ἀλλως δὲ εἰναι ποκριτά, ποκρινόμενοι τοὺς διδασκαλους τῆς θύτικῆς».

Στίχ. 3. Κάρφος εἶναι τεμάχιον ξύλου, ξυλαράκι καὶ δηλοῦ μεταφορικῶς τὸ μικρὸν σφάλμα. Δοκὸς εἶναι μέγχ ξύλον ἐπίμηκες καὶ δηλοῦ μεταφορικῶς τὸ μέγα σφάλμα. "Ωστε ὁ Σωτὴρ ἔξελέγχει ἐκείνους, οἵτινες, ἐν φειδίῳ πλήρεις μεγάλων σφαλμάτων, κατακρίνουσι τοὺς ξύλους διὰ μικρὰ καὶ μηδαμιὰ σφάλματα.

Στίχ. 4. "Ἡ πᾶς ἔρεις τῷ ἀδελφῷ σου, ἄφες, ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου κτλ. 'Ο Σωτὴρ λέγει ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ· «εἰς τὶ στηριζόμενος, ὁ χριστιανός, θεῖς εἰπης εἰς τὸν ἀδελφόν σου, ἄφες νὰ σου ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, ἥτοι ἄφες νὰ διορθώσω τὸ μικρόν σου σφάλμα καὶ δὲν βλέπεις, ὅτι ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου ὑπάρχει δοκός, ἥτοι ὅτι εἰσαι πλήρης καὶ μεστός πολλῶν καὶ μεγάλων σφαλμάτων;».

Στίχ. 5. 'Ο Σωτὴρ λέγει ἐν τῷ ποικιλοτοιχίῳ τοῦ ιεροῦ οἴτηνες οἵτινες δύνανται νὰ συνετισθῶσι καὶ διορθώσωσι καὶ οὐχὶ εἰς ἀμετανοήτους καὶ ἀδιορθώτους ἀνθρώπους, οἵτινες γλευχόουσι καὶ σκώπουσι· αὐτήν. Λέγων δὲ ὁ Σωτὴρ

§ 15. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὅμιλει περὶ αἰτήσεως
(στ. 7—12).

7. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρού-
ετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

8. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ
κρούοντι ἀνοιγήσεται.

τὸ ἄγιον ἐννοεῖ τὴν σιδασκαλιὰν εἰς τοὺς κύνας καὶ χοίρους ἦτοι
καὶ τὸ κήρυγμα τῷρ τὸν ἀ. Ἰησεῖων τοῦ εἰς διεφθερμένους καὶ ἀδιορθώτους
Ἐναγγελιῶν, αἵτινες εἶναι τόσον ἀνθρώπους, αἵτινες θὰ γλευχσωσι,
πολύτιμοι, ὡς οἱ μαργαρῖται. Πε- θὰ σκάψωσιν αὐτὰς καὶ θὰ ὥσιν
ραβήσλλεις δὲ τοὺς ἀμετανοήτους οἱ ἀσπανδοὶ ἔχθροι σας, χωρὶς νὰ
καὶ ἀδιορθώτους ἀνθρώπους πρὸς τοὺς κύνας καὶ τοὺς χοίρους, αἵ-
τινες ἔθεωροιντο ὑπὸ τῶν Ἰου- δαίων, ὡς ἀκάθικτα καὶ λίαν κατα- γους τούτους τοῦ Σωτῆρος δὲ κη-
περρονημένα ζῷα (Φιλιπ. Γ'. 2. ρυκ τοῦ Εὐαγγελίου ὄφειλει νὰ
Β'. Πέτρου 6'. 22). Ὁρθὸς δὲ μεταδιδῇ τὰς ἀληθείας τοῦ χρι-
λέγει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος «κύνας στιανισμοῦ εἰς ἀνθρώπους, αἵτινες
δὲ ἐνταῦθι τοὺς ἐν ἀσεβείᾳ ζῶν- δύνανται νὰ διορθωθῶσι, μετανοή-
τας ἀνίστηται καὶ μεταβολῆς τῆς σωσι καὶ ἐπιστραφῶσιν εἰς αὐτόν,
ἐπὶ τὸ κρείττον οὐκ ἔχοντας ἐλ- οὐχὶ δὲ εἰς πεπωρωμένους ἀνθρώ-
πιδας ἡγιάζοτα καὶ χοίρους τοὺς ἐν πους· διότι τὸ ἔργον αὐτοῦ θέλει
ἀκολάστω βίῳ δικτύοιντας διὰ εἶναι φανερὰ ματαιοπονία. Διὰ
παντός, οὖσπερ ἀπαντας ἀναξίους
ἔφησεν εἶναι τῆς τοιαύτης ἀκροά-
σεως».

Καὶ στραφέντες βήξωσιν ὑμᾶς
καὶ στραφέντες ἀπὸ τοῦ ἀγίου
καὶ τῶν μαργαριτῶν, ἦτοι ἀπὸ τῶν
ἀληθειῶν τοῦ Εὐαγγελίου. ἡρξασιν
ὑμᾶς, ἦτοι καταδιώξωσι καὶ σχί-
σωσιν ὑμᾶς τοὺς κήρυκας καὶ τοὺς
διδασκαλους τοῦ Εὐαγγελίου.

“Ωστε ἡ ἔννοια τῶν ἐν τῷ στίχῳ
τούτῳ λόγων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
εἶναι αὕτη· «σεῖς οἱ μαθηταὶ καὶ
διάδοι μου, μὴ δώσητε τὰ ἄγια,
ἀνθρώπους. **Επί** Στίχ. 7 καὶ 8. Αἰτεῖτε καὶ δο-
τοῦ Εὐαγγελίου, αἵτινες εἶναι τό-
θιστα οἱ μαργαρῖται. ‘Αφ’ οὖν ὁ Σω-
σον πολύτιμοι, ὡς οἱ μαργαρῖται,

9. Ἡ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἀνθρωπος, ὃν ἡὰν αἰτήσῃ ὁ οὐρανὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;

10. Καὶ ἡὰν ἵχθην αἰτήσῃ, μὴ ὅφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;

11. Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δῶ: εἰ ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

γράφω, ὅτι οἱ χριστιανοὶ ὄφειλουσι πνευματικὰ ἀγαθὰ καὶ τὴν βοήν καὶ θεραπεύωσι τὰ σφράγια τῶν, θεικὸν αὐτοῦ, ἥτις εἶναι ὡφέλιμος ἡὰν θέλωσι γὰρ ὧσι διδάσκαλοι τῶν καὶ χρήσιμος.

ἀλλοι, λέγει ἐν τοῖς στίχοις τούτοις, ὅτι πρὸς θεραπείαν τῶν σφράγεων ὄφειλουσι γρὶ ὅπτες κ.τ.λ. Ὁ Σωτὴρ καλεῖται μάτων ὄφειλουσι γὰρ ζητῶσι καὶ τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν διὰ προσευχῆς. Λίτετε, ζητεῖτε, χρούετε εἶναι κλιμακωτὸν σχῆμα, καθ' ὃ τὸ ζητεῖτε εἶναι ἴσχυρότερον τοῦ αἰτεῖτον, τὸ δὲ χρούειτε ἴσχυρότερον τοῦ ζητεῖτον τὸ χρούειτε δηλοῦτο τὸ προσεύχομενος γὰρ περιρρένη. «Πᾶς γάρ ὁ αἰτῶν δηλ. δόματα ἀγαθά, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ 11 κατωτέρω στίχου.

Στίχ. 9 καὶ 10. Ἐν τοῖς στίχοις τούτοις τὸ μὴ εἶναι περιττόν. "Οὐ εἰσὶ αἰτήσῃ = ὅς, ἡὰν αὐτὸν αἰτήσῃ ὁ οὐρανὸς ἄρτον, ἐπιδώσει κατ. Ὁ Σωτὴρ διδάσκει ἐνταῦθι, τι πρέπει νὰ ζητῶμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ, δηλ. πνευματικὰ ἀγαθά, ὡς λ. χ. τὴν ἀφεσιν τῶν ἀμαρτημάτων μας καὶ τὴν ὑποστήριξίν μας ἐκ μέρους αὐτοῦ. Καθὼς οἱ πατέρες διδουσιν εἰς τὰ αἰτοῦντα τέκνα πάντας τις αὐτοῖς συμφέρει πρὸς συντήρησιν αὐτῶν, οὕτω καὶ ὁ οὐρανὸς πατὴρ χορηγεῖ εἰς ἡμᾶς τὰ

12. Πάντα οὖν ὅσα ἀν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἀνθρωποι, οὗτα καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

§ 16. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁμιλεῖτε περὶ ψευδοπροφητῶν
(στίχ. 18—23).

Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης. "Οτι πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς.

14. "Οτι στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιψμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσιν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

Στίχ. 12. Πάντα οὖν ὅσα ἄρ θεσίας καὶ συμβουλᾶς εἰς τοὺς θέλητε κτλ. » Ο Σωτὴρ τελευτὴ ἀκροστάξ του, ὅπως δυνηθῶσι νὰ ἔν τῷ στίχῳ τούτῳ τὴν ἐπὶ τοῦ ὅρους ὁμιλίαν του καὶ ἀνακεφαλαιοῦ πάντα, ὅσα ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου Ε'. στίχου 17 εἶπε περὶ καθηκόντων, τὰ ὅποια ὄφειται τις πρὸς τὸν πλησίον. "Οτι δὲ ἐν τῷ

12 τούτῳ στίχῳ γίνεται ἡ ἀνακεφαλαιώσις τῶν εἰρημένων, καταδεικνύουσι καὶ τὸ συμπερισυμπτικὸν οὖν καὶ αἱ λέξεις «οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται». Ἡ δ' ἔννοια τῶν ἐν τῷ στίχῳ λόγων τοῦ Χριστοῦ εἴναι αὐτὴν πάντα ὅσα θέλετε νὰ σάς κάμνωσιν οἱ ἀνθρωποι, ταῦτα κάρνυτε καὶ σεῖς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δηλ. ἔκτελεῖτε τὰ πρὸς τὸν πλησίον καθηκόντα, τὰ ὅποια συμπεριλαμβάνονται· εἰς τὸ ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν διότι τοῦτο εἴναι τὸ θεμελιώδες πνεῦμα καὶ ἡ σύσιξ τῆς διδασκαλίας τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν».

Στίχ. 13. Ο Σωτὴρ δίδει ἀπὸ τοῦ στίχου τούτου διαιφόρους νου-

τοῦ Σωτὴρ περὶ τῶν λέξεων τούτων ὁ Σωτὴρ παρέστησεν εἰκονικῶς τὴν κλίσιν καὶ τὴν ῥίπην πολλῶν ἀνθρώπων εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμίας. Πάς, λέγει ὁ Σωτὴρ, εἰσέρχεται εὐκόλως διὰ τῆς πλατείας πύλης εἰς τὴν εὐρύχωρον ὁδὸν τῶν ἡδονῶν καὶ ἀπολύτερων καὶ δι' αὐτῆς εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ κόλασιν.

Στίχ. 14. "Οτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιψμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν. Διὰ τῶν λέξεων τούτων ὁ Σωτὴρ παρίστησιν εἰκό-

15. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἵστωθεν δέ εἰσι λύκοι ἀρπαγεῖς.

16. Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μή τι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλήν, ή ἀπὸ τριβόλων σῦκα;

17. Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ.

18. Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν.

νικῶς τὴν δυσχερῆ εἰσεδον τῶν ἀντιτίθεντον τούς, οἵτινες θὰ ὀψοῦσι τὸν δικαιολογοῦνταν τὴν καὶ στερήσεων, διωγμῶν καὶ βίαιων σύνεσθειν, ὅφειλουσιν οἱ ὄπειδοι τοῦ σάνων· ὅπως δὲ εἰσέλθῃ τις εἰς τὸ Χριστοῦ νόον ἀποφεύγωσιν, ἐὰν θέβασινειν τοῦ Θεοῦ ὅφειλει νὰ πει λαοῖς ν' εἰσέλθωσιν εἰς τὸ βασίραχη τὴν στενὴν πύλην καὶ νὰ λειποῦν τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τούτου παραποτήσῃ τὴν τεθλιψμένην ὁδόν, τηροῦμεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἡτοι νὰ ὑποστῇ θλίψεις καὶ βίαιη προεῖδε τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἐμφάσιον τοῦ κόσμου τούτῳ, νὰ νιστεῖ γριστικανῶν ψευδοδιδασκάλων δειξῇ αὐταπάρησιν καὶ νὰ κρατεῖται εἰς τὰς γριστικανὰς κοινότητας. τῆση τῶν σαρκικῶν πειθῶν καὶ ἐπι-

Στίχ. 16. Ἀπὸ τῶν καρπῶν θυμιῶν του, αἵτινες ἀγγούσιν εἰς τὴν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Ὁ ἀπώλειαν, εἰς τὴν κόλασιν.

Χριστὸς συμβουλεύει τοὺς ἀκροαταῖς στενῆς πύλης καὶ τεθλιψμένης ὁδοῦ εἰς τὴν ζωήν, ὅφειλουσι

σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; νὰ ἀποφεύγωσι τὰ εἰς τοῦτο ἐμπόδια, τὰ ὄποια παρεμβάλλουσι μνοῖ γείρισται, οἵτινες οὐδὲν δύνανται τὰς πονηρᾶς διδασκαλίας τῶν ταῖς νὰ παράγωσι καλόν. Ἡ δὲ ἔνοια ψευδοπροφήται. Διὰ τῆς λέξεως νοιᾳ εἶναι· «κακθός δὲν δυνάμεθα ταύτης ἐννοεῖ ὁ Χριστὸς τοὺς γριαταροὺς ἐκείνους ψευδοδιδασκάλους, οἵτινες θὰ συνάντησην τοιούτων θάρυνων νὰ ἔχωμεν προειόντα, ως σταφυλὰς λους, οἵτινες θὰ ἐμφανισθῶσιν ἐν καὶ σύκῃ, οὕτω καὶ ἐκ τῶν ψευδοτριβῶν γριατικανῶν, φέροντες ἐρδύδια διδασκάλων δὲν δυνάμεθα νὰ ἐλματα προβάτων, ἡτοι ἐνδύματα πίζωμεν καλοὺς καὶ ὥφειλημούς ἀθώων καὶ ἡμέρων ζήσων, ἐν φύσει καρπούς».

τερικῶς θὰ ὀψοῦσι λύκοι ἀρπαγεῖς. Στίχ. 17, 18. Ἐν τοῖς στίχοις Τοὺς τοιούτους λοιπὸν ψευδοδιδασκάλους οἱ ψευδοπροφῆται περι-

19. Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

20. Ἀρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

21. Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

γράφονται, ὡς *κοσμρὰ δένδρα*. Ἡ κοῦ λόγου περὶ τῶν καρπῶν τῶν δ' ἔννοια τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι φευδοπροφητῶν, ἥτοι περὶ τῶν ἔραστην· «καθὼς δῆλος εἶναι βέβαιον, γάρ αὐτῶν, ἐκφέρει τοῦτο κύριος· δὲν συλλέγονται σταφυλαὶ καὶ λεκτικῶς εἰς τοὺς στίχους 21—23, σύκα ἔξι ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, λέγων, ὅτι οἱ φευδοπροφῆται δὲν οὔτω βέβαιον εἶναι ἐπίσης, ὅτι δύνανται νὰ τύχωσι τῆς βασιλείας καρποὶ καλοὶ παράγονται ἐκ δένδρου ἀγκυθοῦ, καρποὶ πονηροὶ ἐκ καλοὺς καρπούς, καλὸς ἔργα. Ὅτι δὲ εἰς τοὺς στίχους τούτους γίνεται λόγος περὶ τῶν εἰρημένων φευδοπροφητῶν, δηλοῦται ἐκ τῆς ἐν τῷ στίχῳ 22 λέξεως προεργητεύσαμεν.

Στίχ. 19. Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καὶ λέγων εἴπεν, δὲν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἡ ἔννοια τοῦ στίχου τούτου εἶναι αὐτὴ· «καθὼς Ἱω. ὁ Πρόδρομος (Ματθαῖος Γ'. 10) εἶπεν, ὅτι πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται διὰ τῆς ἀξίνης καὶ εἰς πῦρ βάλλεται, οὔτω καὶ ὁ Ἰησοῦς κτλ. Κύριε, Κύριε. Διὰ τῆς λέξεως Κύριος λέγεται ἐν τῇ Ἀγίᾳ Βασιλείᾳ τῷ οὐρανῷ ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου Χριστὸς λέγει, ὅτι οἱ πρὸς τοιοῦτο δένδρον ὄμοιοι αὐτοῖς εἰς τῷ Θεός, Γραφὴ ὁ Θεός, ως κύριος πάντων ται εἴνεκα τῶν ὑποκριτικῶν φρονητῶν τοῦ Θελούσιν ὑποστῆ τὴν δημιουργημάτων. Ἔπισης καὶ μάτων των Θέλουσιν τὸ συμπέρασμα τοῦ δένδρου, ἥτοι Θεός (Ματθ. Γ'. 3). Ἡ δὲ ἔννοια Θέλουσιν διφθήσεις τὸ πῦρ τῆς αἰώνιας καὶ θέλουσιν τοῦ Σωτῆρος εἶναι αὐτὴ· «οὐχὶ πάντες οἵτινες ὄμολογούσιν ἐμὲ

Στίχ. 20. Ἀραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Ενταῦθα διὰ τοῦ ἀραγε ἐκφέρεται τὸ συμπέρασμα τῶν ἀπὸ τοῦ 17 οὐρανῶν, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐκ τῶν δημοσιογούντων ἐμὲ τοιοῦτον, οἵτινες τῶν κτισμάτων, ἥτοι Θεόν, θεούς τοῦ εἰσέλθουσιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐκ τῶν δημοσιογούντων ἐμὲ τοιοῦτον, οἵτινες τῶν οὐρανοῦς. Δὲν ἀρκεῖ, λέγει

Στίχ. 21—23. Ο, τι ὁ Ἰησοῦς ποιοῦσι τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου Χριστὸς ἀνωτέρω εἶπε διὰ εἰκονι- τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Δὲν ἀρκεῖ, λέγει

22. Πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἔξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;

23. Καὶ τότε ὁμολογήτω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. *(εἰπ.)*

§ 17. Οἱ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁμιλεῖ περὶ ἀληθοῦς
καὶ ψευδοῦς πίστεως (στίχ. 24—29).

24. Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ ποιεῖ

ὅ Σωτήρ, νὰ κηρύξτη τις ὅτι εἶναι λει νὰ δεῖξῃ, ὅτι οὐ μάνον ἡ πίστις ὄπαδὸς καὶ μαθητῆς μου, δὲν ἀρ- δὲν ισχύει χωρὶς ἔργων, ἀλλ’ οὐδὲ κεῖ νὰ εἶναι τις ὄνόματι μάνων χρι- ἡ τῶν Θαυμάτων ἐπιδειξῖς ὡφελεῖ στικνός, ἀλλ’ ὀφείλει διὰ τοῦ βίου τι τὸν Θαυματουργοῦντα χωρὶς ἀ- καὶ τῶν καλῶν ἔργων του νὰ δεικ- ρετῆς. Ἐάν δὲ θαυματουργῶν ἔτι- νύηται ἀληθῶς τοιοῦτος.

Στίχ. 22 καὶ 23. Πολλοὶ ἐροῦσι μισκα καὶ δεικνύν έ μετὰ ταῦτα αἰσχρὸν βίον, οἷον ἔδειξεν Ἰουδας δὲν ισχρώτης, θὰ κόλασθῇ καὶ θὰ τιμωρηθῇ διότι ἐγένετο ἀγνώμων καὶ ἀναίσθητος πρὸς τὸν τιμήσαντα αὐτόν. Καὶ αὐτὸς ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέγει, ὅτι οὔτε πίστις, οὔτε θαύματα ισχύουσιν, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ χροντὸς βίος· «ἐάν ἔχω προφητείν, λέγει ὁ Παῦλος, καὶ εἰδὼ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε δὴ μεθιστάνειν, ἀ- ἐμπνευσθέντες προφητικῶς προειλέ- γομεν τὰ μέλλοντα, ἔξεβάλομεν δικιμόνια καὶ ἐποιήσαμεν πολλὰ θαύματα; δὲν εἴμεθον ἡμεῖς μαθη- ταὶ καὶ ὄπαδοι σου; 'Αλλ' ἔγω θὰ ἀπαντήσω, ὅτι οὐδὲμιν γνωριμίαν μετ' αὐτῶν ἔχω καὶ θὰ εἴπω εἰς αὐτοὺς ν' ἀπομεκρυνθῶσιν ἀπ' ἐμοῦ καὶ ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὴν κόλασιν». *(εἰπ.)*

Διὰ τῶν εἰρημένων ὁ Σωτήρ θε- Στίχ. 24 καὶ 25. Πᾶς οὖρκτλ. ἐμφάσεως ἐτέθη ἡ ὄνομαστικὴ πᾶς.

αύτούς, δόμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὡκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν.

25. Καὶ κατέθη ἡ βροχὴ καὶ ἥλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπιευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθε· μελιώτογέρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

26. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, δόμοιαθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὡκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον.

27. Καὶ κατέθη ἡ βροχὴ καὶ ἥλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπιευσαν

Διὰ δὲ τοῦ συμπερασματικοῦ οὗτοῦ λόγου, ἀλλοτρίων ἔπηρείας, πάντα ὁ Σωτὴρ ἔρχεται εἰς τὸν ἐπίλογον ὅσα ἂν εἴποι τις τὸ ἐν τῷ βίῳ τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλίας καὶ τῶν κακῶν. 'Ἄλλ' οὐδενὶ εἴκει, φησίν, ἴδιαιτέων νοοθεσιῶν, τὰς ὄποιας ἡ τοιαύτη ψυχὴ· τὸ δὲ αἴτιον, ὅτι ὅπο τοῦ στίχου 13 κεφ. Ζ'. ἔδωκεν ἐπὶ τῆς πέτρας τεθεμελίωται. Πέ- εις τοὺς ἀκροστάτους του, θέλων δι' τραν δὲ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἑκυτοῦ αὐτοῦ νὰ δεῖξῃ, ὅτι θάγενται δε- διδοκαλίας καλεῖται.

κτὸς ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν 'Η δ' ἔννοια τῶν ἐν τοῖς στίχοις ἔκεινος, ὅστις μέλλει νὰ ὑπακούσῃ 24 καὶ 25 λόγων τοῦ Χριστοῦ εἰ- εἰς τὰς ἡθικὰς διδοκαλίας αὐτοῦ.

Τοὺς λόγους τούτους = τὰς ἡθικὰς μου διδοκαλίας, τὰς ὄποιας ποιεῖ τὰς ἡθικὰς μου διδοκαλίας πορὸ διδίκηνος εἰπον.

Κατέθη ἡ βροχὴ καὶ ἥλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπιευσαν οἱ ἄνεμοι. Διὰ τῶν λέξεων τούτων ὁ Σωτὴρ μεταφορικῶς ἔννοει τὰς διαγράφους συμφορὰς καὶ τὰ διάφορα δυστυχήματα, τὰς δοικίας ἐπέρχονται εἰς πέσην καὶ ἀν κατ' αὐτοῦ ἐπιπέσωσι τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς δοικίας οἱ ποταμοὶ καὶ βροχὴ ἡ πνεύσωσιν ἀ- ἀληθεῖς χριστιανοί, οἱ στηριζόμενοι τῆς ἀληθῆς χριστι- φέρουσιν. 'Ορθός ὁ ιερὸς Χρυσόστο- μος ἔρμηνεν τὰς λέξεις ταύτας διδοκαλίας μου, δὲν πρέπει νὰ φο- λέγων· 'Βροχὴν καὶ ποταμούς καὶ θηταί, μήπως αὔτη κλονισθῇ καὶ ἀνέμους μεταφορικῶς τὰς ἀνθρώπους πίστεως, διστυχημάτων καὶ προσβληθῆ- γίας, οἷον συκοφαντίας, ἐπιθεούλας, διστυχημάτων καὶ προσβληθῆ- πένθη, θανάτους, οἰκείων ἀποθε-

Στίχ. 26 καὶ 27. 'Η ἔννοια τῶν

οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

28. Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὸν λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

29. Ἡν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

ἐν τοῖς στίχοις τούτοις λόγων τοῦ Ματθαῖος, ὅστις λεπτομερέστερον Χριστοῦ εἶνε αὐτὴν. «Πάντα δὲ, ὅσις ἀκούει μὲν τὰς ἡθικὰς μου διδασκαλίας, ἀλλὰ δὲν πραγματοποιεῖ διότι τὰς καταφρονεῖ, θὰ παρομοιώσω μὲ ἄνδρα μωρόν, ὅσις φύκοδόμησε τὸν οἰκόν του ἐπὶ τῆς ἀζυμού, οἱ δόπιοις κατέπεσεν, ὅταν προσέβαλον αὐτὸν βροχὴ καὶ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι. Τοῦτο ἀύτῳ δὲ θὰ πάθῃ καὶ ὁ χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅστις δὲν ἐστήριξε τὴν πίστιν του ἐπ' ἔμοι. Αὕτη θέλει κλονισθῆ, ὅταν περικυκλωθῇ ὑπὸ πολλῶν συμφορῶν καὶ δυστυχημάτων.»

Στίχ. 28. Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὸν λόγον τούτους ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. Οἱ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος δηλοῖ διὰ τῶν λέξεων τούτων, ὅτι οἱ Σωτῆρες εἶχεν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Θεοῦ νὰ νομοθετῇ καὶ νὰ συμπληρωτὸς τὰς ἐλλειψεις τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, ἐν φόι οἱ Γραμματεῖς, μὴ ἔχοντες τοιαύτην ἐξουσίαν, ἐδιδάσκοντο ιδίας ἐρμηνείας καὶ συνεπλήρων πολλὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου κατὰ τὸ δοκοῦν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΙ ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ

§ 18. Ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως (Ματθ. ΙΓ'. 1—23).

1. Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἔξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν.
2. Καὶ συνήθησαν πρὸς αὐτὸν ὄγλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄγλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει.
3. Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων, ίδού, ἔξηλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.

Στίχ. 1. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸ πλοῖον, ἀπας ὁ ὄγλος εἶχε ἔξελθὼν τῆς οἰκίας, εἰς τὴν ὁποίαν σταθῆ ἐπὶ τὸν αἴγιαλὸν, ἤτοι εἶχεν εἶχον συναχθῆ ὅι μαθηταὶ αὐτοῦ ἐκταθῆ καὶ καταλάθει τὴν ἀκτὴν, καὶ πολλοὶ ὄγλοι καὶ ἔξω τῆς ὁ— “Οτι δὲ ἡ πρόθεσις ἐπὶ δηλοῖ ἐνποίας περιέμενον αὐτὸν ἡ μήτηρ ταῦθι ἔκτασιν, ισοδυναμοῦσα τῇ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ (Μάρκ. Γ'. 20. προθέσει ἀρά, ὅρι Ματθ. ΙΔ'. 19. Ματθ. ΙΒ'. 47), ἐκάθητο παρὰ Στίχ. 3—9. Μίx δὲ τῶν παρατὴν θάλασσαν τῆς Τιθεράδος. Ὁ Βολῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι Εὐχαριστής λέγων θάλασσαρ ἐν— καὶ ἡ παραβολὴ τοῦ σπορέως. Παταῦθι ἐννοεῖ τὴν λίμνην τῆς Τιθεράδος, ην οἱ Ἐβραῖοι ἐκάλουν ὅπερ ἀρύεται τις ἐκ τῆς φύσεως καὶ θάλασσαρ.

Στίχ. 2. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὄγλοι εἰχον περικυλώσει τὸν Χριστὸν καὶ ἐστενοχώρουν αὐτόν, ἡναγκάσθην γάρ τοι εἰς τὴν λίμνην ἐπέβη εἰς τὸ ἥδη ἐν τῇ λίμνῃ ἔτοι— ὅψιν τὴν εἰκόναν ἐνὸς γεωργοῦ, συμμον πρὸς ἀπάλουν εὑρισκόμενον τις ἔξηλθεν ἵνα σπείρῃ τὸν σπόπλοιον. Αφ' οὐ ό Χριστὸς εἰσῆλθεν ρον του. Τι δὲ συνέθη εἰς αὐτόν;

4. Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ἀ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἥλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά.

5. 6. Ἀλλὰ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη.

7. Ἀλλὰ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά.

8. Ἀλλὰ δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἔκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

9. Οἱ ἔχων ὕτα ἀκούειν ἀκούετω. [μ]

10. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἰπον αὐτῷ, διατὶ ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς;

11. Οἱ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.

Ἐν φῶ ἔσπειρε τὸν σπόρον του, διότι ἡ μεγάλη γονιμότης καὶ εὐτινὲς μὲν τῶν κόκκων ἔπεσον φορίκις τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἴδιᾳ τῆς εἰς τὴν πεπατημένην ὁδὸν καὶ ἥλιος Γαλιλαίκις ἦτο γνωστή.

Θον τὰ πετεινὰ καὶ κατέφραγον αὐτὸύς, τινὲς δὲ ἔπεσον εἰς τὸ πετρώδη Στίχ. 10. Ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ τούς, τινὲς δὲ ἔπεσον εἰς τὸ πετρώδη Σωτὴρ διακόπτει τὴν διμιλίκην τριῶδες ἔδικφος, εἰς τὸ ὄποιον δὲν του περὶ τῶν παραβολῶν, τὴν ὄποιαν ὑπῆρχε πολὺ χώμα καὶ ἐβλάστη ἀρχεται ἀπὸ τοῦ 24 στίχου συνεστηκαὶ χωρὶς νῦν γείνη ἡ ρίζα δι’ χίζων, διότι ἡρωτήθη ὑπὸ τῶν ἔλλειψιν χώματος καὶ ὑγρασίας μαθητῶν του, διατὶ ἐρ παραβολὴ καὶ διὰ τοῦτο ἐκάποντα ἔνεκα λαῖς λαλεῖ. Πρὸς τὸ ἐρώτημα τῆς θερμότητος τοῦ ἥλιου καὶ τοῦτο δίδει ὁ Σωτὴρ τὴν ἐξήγησην ἡράνθησαν, ἀλλοι δὲ τῶν κόκκων ἔπεσον εἰς τόπον, ἔνθα διατίχους 11–17.

κανθικούς ὑπῆρχον, αἱ ὄποιαι ἐμεγάλωσαν καὶ κατέπνιξαν αὐτοὺς, ἀλλοι δὲ τῶν κόκκων ἔπεσον εἰς γῆν περ αὐτοῖς, ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶση τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας καλὴν καὶ ἔδωκαν ἀφθόνους καρπούς καὶ ἀλλοις μὲν κόκκος ἔφερεν περ αὐτοῖς, ὅτι δέδοται γνῶση τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. Οὐτε—διότι δέδοται ἡτοι παρὰ τοῦ Θεοῦ. Τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν εἰναι αἱ δόλως δ’ ἀθέλαιον εἰναι τὸ τελευταῖς περιτροπεῖς μέχρι τοῦδε οὖσαι ἀποκεκρυμμέναι ταῖον, ὅπερ λέγει οἱ Ἰησοῦς Χριστός, ἀλλήθειαι περὶ τῆς βασιλείας τῶν

12. "Οστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· οὗτις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

13. Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, οἵτι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συγιοῦσιν

οὐρανῶν, αἰτινες διὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ήτις ἀναφέρεται εἰς τοὺς λίου ἀπεκαλύψθησαν καὶ ἐφαντητημένους εἴτε ὑλικὸν εἴτε πνευρώθησαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ματικόν τι πρᾶγμα. Ἐνταῦθα πρότι ἔννοια τῶν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ κειται περὶ τῶν κεκτημένων πνευλόγων τοῦ Χριστοῦ εἰναι αὐτῷ ματικόν τι πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἔννοια «σεῖς οἱ μαθηταί μου εἰσθε πεφωτισθέντες τὴν πατισμένοι τὴν διάνοιαν καὶ εἰσθε ρομίκιν ταύτην, εἰναι ή ἀκέλουθος εἰς κατάστασιν νὰ γνωρίσητε τὰ μαστήρια τῆς βικασιλείας τῶν οὐρανῶν. Πρὸς τοῦτο προπαρεσκευάσθητε καὶ ἐφωτισθήτε ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' οἱ ὄχλοι, ὡς ἀπαράσκευοι, δὲν δύνανται εἰσέτι νὰ κατάταξισθωσιν αὐτῷ διὰ τοῦτο ἔχουσιν ἀνάγκην τῶν πραρθητῶν, αὐτὰ καὶ λάθωσι δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσετείσιν γνῶσιν αὐτῶν.» Τοιαύτη ται.» Οἱ δὲ ὄχλοι, αἰτινες δὲν δὲ εἰναι ή διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἐφωτισθησαν ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελίου, γνωστικῶν χριστιανῶν, αἰτινες έχουσι τελείαν γνῶσιν τῆς χριστικῆς πίστεώς των καὶ τῶν πιστευτῶν χριστιανῶν, αἰτινες ἀπλῶς πιστεύουσι, χωρὶς νὰ λάθωσι τεροι εἰναι ἀνάγκην γνῶσιν τοῦ χριστιανισμοῦ. Καὶ δὲ ὁ Χριστὸς κατατάσσει ἐνταῦθα ναται νὰ πλουτίζῃ καθ' ἐπάστην εἰς μὲν τὴν χορείαν τῶν γνωστικῶν χριστικῶν τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους του, εἰς δὲ τὴν χορείαν πιστικῶν χριστιανῶν τοὺς στίχων ἀτελῆ γνῶσιν αὐτοῦ, ἐὰν δὲν ὑποστηριχθῇ, ἀπόλλησι καὶ αὐτῶν ὅστις δὲ οὐκ ἔχει καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Οἱ τέλειοι χριστιανὸι προάγηται, δὲ ἀτελῆς ἔχει ἀνάγκην ὑποστηριζεσθαις καὶ αἰσθητοποιήσεως τῶν πραγμάτων.

Στίχ. 12. "Οστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται· οὗτις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὁ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Ο στίχος Στίχ. 13. Διὰ τοῦτο ἐν παρασύτος εἶναι παροιμία (πρᾶλ. ΚΕ'. βολαῖς αὐτοῖς λαλῶ κτλ. Ἡ ἐν-29), περιέχουσα καθολικὴν ἀλήθειαν τοῦ στίχου τούτου εἶναι αὐτη-

14. 15. Καὶ ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς ἡ προφῆτεία Ὡσαίου, ἡ λέγουσα, «Ἄκοη ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Ἐπαχύνθη γάρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὥστι βαρέως ἥκουσαν, καὶ τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμψαν· μήποτε ἵδωσι τοῖς ὄφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὥστιν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ιάσωμαι αὐτούς».

16. Ὅμων δὲ μακάριοι οἱ ὄφθαλμοί, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὕταντα, ὅτι ἀκούει.

17. Αμὴν γάρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἢ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἢ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἥκουσαν.

«ἐπειδὴ οἱ ὅγχοι δὲν προπληρεσκευά- κύτους νὰ ἐπιστρέψωσι καὶ μετα- σθήσαν, ὅπως λαβώσι τελείων γνῶ- νούσωσιν, ἐὰν θέλωσι νὰ θεραπευ- σιν τῶν μυστηρίων τῆς βασιλείας

θῶσιν.

τῶν οὐρανῶν, ἀλλ’ ἔχουσιν ἀτελῆ γνῶσιν αὐτῶν, διὸ τοῦτο λαλῶ οἱ ὄφθαλμοι κτλ. Οἱ Ἰησοῦς Χρι- πρὸς κύτους διὰ περιβούλων, δηλ. δὶς’ αἰσθητῶν πραγμάτων, ὅπως ἐν- ισχύσω τὴν ἀτελῆ γνῶσιν αὐτῶν καὶ καταστήσω αὐτοὺς ἰκανούς, ἵνα εἰσδύσωσι καὶ λαβώσι τελείων γνῶσιν τῶν μυστηρίων τῆς βασι- λείας τῶν οὐρανῶν, διότι οἱ ὅγχοι, ἐν φύσει βλέπουσι καὶ ἀκούουσι τὰ ὑπ’ ἔμοις ἐνεργούμενα θαύματα, ἀπιστοῦσι καὶ ἀπορρίπτουσι τὴν διδασκαλίαν μου καὶ ὁμοιάζουσι μὲ τοὺς προγόνους των Ἰουδαίων, οἵτινες ἡλέγχοντο ὑπὸ τοῦ προ- φήτου Ὡσαίου διὰ τὴν πώρωσιν καὶ σκλήρυνσι τῆς καρδίας αὐτῶν».

Στίχ. 14 καὶ 15. Οἱ προφῆταις Ὡσαῖς (σ'. 9 καὶ 10) ἐλέγχει- τοὺς συγγρόνους του Ἰουδαίους, ὅτι ἔβισκαν τὰ δάκρυα, ἔλεισκαν τοὺς ἀκούσωσι ταῦτα. Οἱ ἄνδρες οὗτοι ὄφθαλμούς, ἐπαχύνθη καρδία των ἔθεσκαντο ταῦτα μάνον διὰ τῆς καὶ βαρέως ἥκουσαν καὶ προτρέπει πίστεως (Ἐθρ. ΙΑ'. 13, 39).

Στίχ. 16. Ὅμων δὲ μακάριοι στὸς μυκαριζεῖ ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ τοὺς μυθητάς του, ὅτι δὲν εἶναι ἀμβλεῖς, ὡς οἱ ὅγχοι, ἀλλὰ βλέ- πουσι καὶ ἀκούουσι τὴν θείαν ἀλή- θειαν, γινώσκουσι καὶ ἀποδέχον- ται αὐτήν.

Στίχ. 17. Αμὴν γάρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν κτλ. Οἱ μυθηταὶ τοῦ Σωτῆρος ὑπῆρξαν μᾶλλον μακά- ριοι καὶ εὔτυχεῖς, ἢ οἱ προφῆται καὶ δίκαιοι καὶ εὔσεβεῖς ἄνδρες τῆς Π. Διαθήκης· διότι εἶδον τὴν παρ- ουσίαν καὶ τὰ θαύματα αὐτοῦ, ἥκουσαν τὴν φωνὴν καὶ τὴν διδα- σκαλίαν αὐτοῦ, ἐν φύσει οἱ προφῆται καὶ οἱ δίκαιοι ἄνδρες τῆς Π. Δια- θήκης ἐπεθύμουν νὰ ἴδωσι καὶ

18. Ὅμεις οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος.
19. Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς.
20. 21. Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν γενομένης δὲ θλίψεως ἡ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται.

Στίχ. 18—23. Ἄφ' οὖν ὁ Σω- νων, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον τὴρ ἀπήντησεν ἐν τοῖς στίχοις τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν ἐνγοῦσιν αὐτόν. 11—17 εἰς τὸ ἑρώτημα τῶν μα- Οἱ τοιοῦτοι ὄμοιαζουσι μὲ τὴν θητῶν του διατί ἐν παραβολαῖς ὁδόν, εἰς τὴν ὅποιαν σπείρεται ὁ λαλεῖ, ἔρχεται νὰ δώσῃ ἐν τοῖς σπόροις ἀλλὰ δὲν καρποφορεῖ· διότι, στίχοις 18—23 τὴν ἔξιγχησιν τῆς καθύστηκτης ἡ πατουμένη ὁδὸς ὑπὸ τῶν παραβολῆς τοῦ σπορέως, ἦν πρὸ ἀνθρώπων εἶναι ἀνεπιδεκτος πρὸς καρποφορίαν, οὕτω καὶ αἱ καρδίαι

Στίχ. 18. Ὅμεις οὖν ἀκού- σατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείρον- τος. Ἡ ἔννοια τῶν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ λόγων τοῦ Σωτῆρος εἶναι αὐτὴ· «σεῖς λοιπὸν οἱ μαθηταί μου, οἵτινες εἰσθε ἐπιδεκτοὶ τῆς θείας

ἀληθείας καὶ δύνασθε νὰ ἐννοήσητε τὸν σπόρον τοῦ Θεοῦ, δέν χρόμεναι τὸν σπόρον τοῦ Θεοῦ, δὲν καρποφοροῦσι, διότι οὗτος ἀρπά- ζεται ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, ἤτοι κα- ταστρέφεται ὑπὸ τῶν πονηρῶν πρά- οἱ σπόρος ἤτοι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δέχονται αὐτὸν. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ὄμοιαζουσι μὲ πετρώδη γῆν· διότι τέσσαρις τάξεις ἀνθρώπων, εἰς καθύστηκτην τὸν σπόρον τὰς καρδίας τῶν ὅποιων ῥίπτεται δὲν δύναταινὰ καρποφορήσῃ, ἐπει- δὴ δὲν ἔχει πολὺ χῶμα καὶ ὑγρα- ὑπὸ τῶν σπορέων, οἵτινες εἶναι αὐ- τὸς ὁ Χριστὸς, οἱ ἀπόστολοι αὐ- τοῦ καὶ πάντες οἱ κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου.

Στίχ. 19. Ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ τὸν σπόρον τοῦ Θεοῦ, δὲν δύ- ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡ νανται νὰ καρποφορήσωσι, διότι ὁ πρώτη τάξις τῶν ἀνθρώπων ἔκει-

22. Ό δε εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.

23. Ό δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιῶν· δεὶς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἐκατόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

§ 19. Ἡ παραβολὴ τῷτε ζιζαρίων

(Ματθ. ΙΙ'. 24—30 καὶ 36—43).

24. Ἀλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, ὅμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.

αἱ καρδίαι αὔταις δοκιμάσωσι θλί-

Στίχ. 23. Ἐν δὲ τῷ στίχῳ
ψεις ἡ διωγμούς, εὐθὺς σκανδαλί-
τούφ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Σωτῆ-
ζονται, εὐθὺς περιπίπτουσιν εἰς ρος ἡ τετάρτη τάξις τῶν ἀνθρώπων
ἀπίστιαν, μὴ δυνάμεναι ν' ἀντι-
έκειναν, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λό-
γον τοῦ Θεοῦ καὶ ἔννοοῦσι καὶ
στῶσιν ἐναντίον αὐτῶν.

Στίχ. 22. Ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ διατηροῦσιν αὐτόν. Οἱ τοιοῦται
ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡ ὁμοιότης μὲ τὴν καλὴν γῆν καὶ
τρίτη τάξις τῶν ἀνθρώπων ἑκείνων,
οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον τοῦ δύνανται νὰ καρποφορῶσι. Καθὼς
Θεοῦ, ἀλλ' ὄμοιαί τους μὲ τὴν γῆν, γῆν καὶ μὴ κωλυόμενος εἰς τὴν
θήτις εἶναι πλήρης ἀκανθῶν· διότι ἀνάπτυξίν του ὑπὸ φυσικῶν κωλυ-
καθώς ἡ τοιαύτη γῆ, δεχομένη μάτων, δύναται νὰ παραγάγῃ πολ-
τὸν σπόρον, δὲν δύναται νὰ καρ-
ποφορήσῃ, ἐπειδὴ καταπνίγει αὐ-
τόν, οὕτω καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἀν-
θρώπων τούτων, δεχόμεναι τὸν πατέρα
σπόρον τοῦ Θεοῦ, δὲν καρποφο-
ροῦσιν, ἐπειδὴ καταπνίγουσιν αὐ-
τὸν καὶ διὰ τὴν μέριμναν τῶν λούς καρπούς, οὕτω καὶ ὁ σπόρος
προκατέων τοῦ κόσμου τούτου Ιουδαίων. Ἡ βασιλεία τῷτε οὐρα-

καὶ διὰ τὴν φροντίδα, τὴν δοπίκην τῷτε. Ἀντὶ τῆς φράσεως ταύτης ὁ
ἔχουσι ν' ἀποκτήσωσι πλούτον. Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἡδύνκτο
Ἐνεκκ τῶν τοιούτων μεριμνῶν καὶ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν λέξιν Μεσ-
φροντίδων καταστρέφεται ὁ σπό-
ρος τοῦ Θεοῦ καὶ καθίσταται σιας, δοτις παρίστατο ὃς ἡ βασι-
λεία τῷτε οὐρανῶν ἐτὶ τῆς γῆς. Ἡ
ἄκαρπος καὶ ἀνωφελής.

δ' ἔννοια τοῦ στίχου τούτου εἶναι

25. Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν αὐτοῦ δὲ ἔχθρὸς καὶ ἐσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν.

26. Ὄτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια.

27. Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καὶ λόγῳ σπέρμα ἐσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει τὰ ζιζάνια;

28. Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, ἔχθρὸς ἀνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ, θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά;

29. Ὁ δὲ ἔφη, οὐ· μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἄμα αὐτοῖς τὸν σῖτον.

30. Ἀφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαυσαὶ αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

αὕτη· «ὁ Μεσσίας, δὲ ἐπὶ τῆς γῆς αὔτη· «ἐν φύλῳ ἔμφανισθεὶς πρὸς θεμελίωσιν λακες τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ, ἦλθεν ὁ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐγένετο ἔχθρὸς καὶ ἐσπειρε ζιζάνια εἰς τὸ νετοῦ ὅμοιος ἀνθρώπῳ, ὅστις ἐσπειρε σπαρτὸν αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθεν».

καὶ λόγῳ σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ του».

Στίχ. 25. Ἐρ δὲ τῷ καθεύδειν τὸν αὐτοῦ ηὔξησε καὶ ὕριμασε, τοὺς ἀνθρώπους δὲ θέλεις αὐτοῦ δέσμοντας τότε ἐφάνησαν ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ἔχθρὸς καὶ ἐσπειρε ζιζάνια ἀρά καὶ τὰ ζιζάνια. Οἱ δὲ δοῦλοι τοῦ μέσορος τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. γεωργοῦ ιδόντες τὰ ἐν τῷ ἀγρῷ ζιζάνια προσῆλθον εἰς τὸν κύριόν ἐννοοῦνται οἱ ἐμπειστευμένοι τὴν Ανθρώπους. Ανθρώποις ἐνταῦθα ζιζάνια προσῆλθον εἰς τὸν κύριόν των καὶ ἡρώτων αὐτόν, πῶς ἐφάρμοσαν τὸν ἀγρόν τὰ ζιζάνια. Οὐλέξις ζιζάνιοι εἰναι σημιτική, δηλοῦσσα τὸν κόκκον, δόστις εἰναι ὀθρωπος ἔχθρὸς ἦλθε καὶ ἐσπειρεν μιοις τῷ κόκκῳ τοῦ σίτου. Τὸ αὐτὰ εἴς τὸν ἀγρόν του. Οἱ δὲ ζιζάνιοι ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ φέρῃ ζάλην εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ τρώγοντος καὶ βλάβην εἰς τὸν στόμαχον αὐτοῦ. Καλεῖται δὲ ἐλληνιστὶ ζιζάνια, έπειτεψη εἰς αὐτοὺς, ἐν τῷ ἀπέλθωσιν εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ νὰ δοῦλοι ηρώτησαν τὸν κύριόν των, έπειτεψη εἰς αὐτούς, δηλαδή, νὰ εἴπειτρέψῃ εἰς αὐτούς ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ νὰ θραύσουσι τὰ ζιζάνια. Οἱ δὲ κύριοι ηρώτησαν εἰς αὐτούς, δηλαδή, νὰ πράξωσι τοῦτο· διάτι τούτῳ λόγων τοῦ Χριστοῦ εἰναι ὄφειλουσι νὰ πράξωσι τοῦτο· φέρεται μέγας ἐπέκειτο φόβος, μήπως μετά

36. Τότε ἀφεις τοὺς ὄχλους, ἥλθεν εἰς τὴν σκίαν ὁ Ἰησοῦς. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἄγρου.

37. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ δὲ ἀγρός ἔστιν ὁ κόσμος.

38. Τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζανία εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ.

39. Ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ ἔστιν ὁ Διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἔστιν· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσιν.

40. "Ωσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζανία, καὶ πιρὶ κατακαίεται, οὗτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.

41. Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἄγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιεῦντας τὴν ἀνομίαν.

42. Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

43. Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλαμψουσιν, ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὥτα ἀκούειν ἀκουέτω.

τῶν ζιζανίων ἐκριζώσωσι τὸν σῖτον. χοις τούτοις ὁ Χριστὸς ἀπαντῶν "Ἄφετε, λέγει εἰς αὐτούς, νὰ συν- εἰς τοὺς μαθητάς του δίδει τὴν αυξάνωνται. τὰ ζιζανία καὶ ὁ σε- ἐρμηνείαν τῆς παραβολῆς, λέγων· τος, ἔως ὅτου ἔλθῃ ὁ προσήκων ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἦτοι ὁ κακιρός, καθ' ὃν δικταῖς τοὺς θε- Μεσσίας, εἶναι ὁ γεωργός, ὅστις ριστάς μου, ἵνα καθαρίσωσι τὰ ζι- σπείρει εἰς τὸν ἄγρον, ἦτοι εἰς τὸν ζάνια ἥπο τοῦ σίτου καὶ ἵνα ἐκεῖνα κόσμον, τὸ καλὸν σπέρμα, ἦτοι μὲν κατακαύσωσι, τοῦτον δὲ δικα- τὰς καλάς του διδασκαλίας. Οἱ φυλάξωσιν εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Στίχ. 36. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χρι- συμφώνως μὲν αὐτὰς θὰ εἰσέλθωσιν στοῦ, προσελθόντες εἰς αὐτόν, ἔζη- εἰς τὴν βασιλείαν του καὶ θὰ θεω- τούν νὰ μαθωσι περὶ αὐτοῦ τὴν ρῶνται, ὡς οἱ μόνοι καλοὶ κληρο- ἔννοιαν τῆς παραβολῆς τῶν ζιζα- νόμοι αὐτῆς. "Ο δὲ ἐχθρός, ὅστις νίων τοῦ ἄγρου, διὰ τοῦτο ἔλεγον σπείρει ἐν τῷ κόσμῳ τὰ ζιζανία, εἰς αὐτόν, φράσοι, ἦτοι ἐρμήνευ- ἦτοι τὰς κακάς του διδασκαλίας, σοι, εἰπὲ εἰς ἡμᾶς τὴν ἕρροιαν τῆς εἶναι ὁ Διάβολος. Οἱ δὲ ἀκούοντες παραβολῆς.

Στίχ. 37—43. "Ἐν τοῖς στί- αὐτὰς θὰ θεωρῶνται, ὡς τὰ μόνα

§ 20. Άι παραβολαὶ τοῦ κόκκου τοῦ σινάπεως καὶ τῆς
ζύμης (Ματθ. ΙΙ'. στ. 31—33).

31. "Αλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, ὅμοια ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, δν λαβὼν ἀνθρώπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ.

32. "Ο μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· δταν δὲ αὐξηθῇ μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστί, καὶ γίνεται δένδρον, ὃστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

τέκνα καὶ οἱ μόνοι κληρονόμοι τοῦ θαρισμοῦ τῶν ζιζανίων ἀπὸ τοῦ πονηροῦ δικίμονος. Ἐνόσφ δ' ὑπέρ- σίτου, ἦτοι τῶν κακῶν ἀπὸ τῶν χειζούτος ὁ κάρσμας, σπείρει ἐν καλῶν χριστικῶν ἀνήκει μόνον εἰς αὐτῷ ὁ μὲν Χριστὸς τὰς καλάς τὸν αἰώνιον κριτὴν καὶ δικαστὴν, του διδασκαλίας, ὁ δὲ Διάβολος ὅστις κατὰ τὴν δευτέραν παρουτὰς κακάς καὶ πονηράς του διδασκαλίας κακούς του, σπέμψη τοὺς ἀγγέλους του, Κηρύττει δ' ἐνταῦθα διδασκαλίας κακούς τους θεριστάς, οἵτινες θὰ συλλέπωτέ τούς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κακούς, δοὶ του, οἱ διδασκαλοὶ τῶν χριστικῶν ἔκκλησιῶν, διείλουσιν τὸν πυρός, εἰς τὴν μὴ καταδιώκωσι τοὺς ἐν τοῖς κόλασιν, ἔνθα θὰ κλίωσι καὶ ποιεῖσθων ἔνρισκομένους ὄπαδούς θὰ διδύρωνται διὰ τὴν ἀθλίαν τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Διαβόλου, καὶ ἐλειειὴν διαγωγήν των. Οι τοὺς αἱρετικούς, νὰ μὴ βασανίζωσιν αὐτοὺς πολυειδῆς καὶ πολυτρόπως, νὰ μὴ ζητῶσιν νὰ ἔκριζωσι τὰ ζιζανία τοῦτα καὶ ν' ἀφρανίσωσιν αὐτά· διότι τότε καὶ σίτος μετὰ τῶν ζιζανίων θέλει πάνθει, ἥτοι καὶ πολλοὶ τῶν ἀληθῶν θεοῦ, ἦτοι καὶ πολλοὶ τῶν ἀληθῶν τοῦ θὰ καταδιωχθῶσι καὶ ποιανισθῶσι. Διὰ τοῦτο λέγει διὰ φραγμούσι. Διὰ τοῦτο λέγει διὰ φρόνις, μήπως οἱ

'Αφ' οὖ λοιπὸν διὰ Ιησοῦς Χριστὸς ἔδωκε τὴν ἔννοιαν τῆς παζηλωτὰ τῆς διδασκαλίας του ἐκριζώσωσι σὺν τοῖς ζιζανίοις, ἥτοι εἰς τοὺς μαθητάς του, εἰπεν διέχωρ σὺν τοῖς αἱρετικοῖς καὶ τὸν σῖτον, ὅτα ἀκούειν ἀκούετω.

ἥτοι τοὺς ἀληθεῖς μαθητὰς καὶ Στίχ. 31 καὶ 32. Τὸ σιραπὶ ὄπαδούς του. Τὸ ἔργον δὲ τοῦ κατατικώτερον καὶ ἀποτελεσματικόν εἶχεν ἐν τῇ

33. Ἀλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ μοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἵως οὖ ἔξυμῷη ὅλον.

**§ 21. Αἱ παραβολαὶ τοῦ κεκρυμμένου θησαυροῦ, τοῦ μαργαρίτου καὶ τῆς σαγήρης
(Ματθ. ΙΙ' στ. 44—52).**

44. Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἀνθρωπὸς ἐκρύψει· καὶ ἀπὸ τῆς γαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

Ἄναπολῇ ἐνίστε τὸ ὑψός μικροῦ ραβδολῆς, ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Μεσδένδρου. Ἡ ἔννοια τῆς παραβολῆς σίου ἐπὶ τῆς γῆς θέλει ἔξαπλωθῆ ταύτης εἶναι· «ἡ βασιλεία τοῦ καὶ δικόδοθη, διὰ τῆς παραβολῆς Μεσσίου ὁμοιάζει μὲν κόκκον συγάπεως. Καθὼς τὸ σίναπι, φυόμενον ἐκ μικροῦ κόκκου, γίγνεται δένδρον, εἰς τὸ ὄποιον τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἔρχονται καὶ κατασκηνοῦνται εἰς τοὺς κλαδούς αὐτοῦ καὶ ἀναπεκύονται, οὕτω καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Μεσσίου ἐπὶ τῆς γῆς, συσταθεῖσα ἐξ ὀλίγων πιστῶν καὶ ὀπαδῶν αὐτῆς, θέλει αὐξηθῆ καὶ ἔξαπλωθῆ, ὥστε ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτῆς οἱ ἀνθρώποι νὰ εῦρωσιν ἀνάπτυξιν καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν βασάνων καὶ ταλαιπωριῶν. Ἡ βασιλεία τοῦ Μεσσίου ἐπὶ τῆς γῆς ἐκπροσωπεῖται ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας, περὶ ἣς ἐκ τῆς ιστορίας μανθάνομεν, ὅτι αὐτῇ, ἀποτελεσθεῖσα κατ' ἀργάς ἐξ ὀλίγων πιστῶν, ηὔκηθη καὶ ἔξπλωθη, περιλαβοῦσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς πλειστους λαούς».

Στίχ. 33. Ἐνῷ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς περιλαβοῦσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς πλειστους λαούς·

Ἐις ἀλεύρου σάτα τρία. Σάτορ ἦτο μέτρον, οὐ χρῆσις ἐγίνετο εἰς τὰ ἀλεύρα καὶ ισοδυνάμει μὲ 1 $\frac{1}{2}$ ἡμικοκκὸν μόδιον (Ιωσήπ. Ιούδ. ἀρχ. βιβλ. Θ'. κεφ. 4. § 5.).

Στίχ. 44—46. Ἄφ' οὐ δὲ Ἰησοῦς Χριστὸς κατέδειξε διὰ τῶν παραβολῶν τοῦ κόκκου τοῦ σινάπεως καὶ τῆς ζύμης τὴν δύναμιν

καὶ ισχὺν τῆς βασιλείας του, ἔρ-

45. Πάλιν δομοία ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας.

46. Ὅς εὑρὼν ἔνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἡγόρασεν αὐτὸν.

47. Πάλιν δομοία ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνη βληθεῖσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ.

48. Ἡν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον.

49. Οὗτως ἔσται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἔξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηρούς ἐκ μέσου τῶν δικαίων.

50. Καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἔκει ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν δδόντων.

χεταὶ διὰ τῶν παραβολῶν τοῦ σωπεῖται ἐπὶ τῆς γῆς, ὄμοιαζει κεκρυμμένου θησαυροῦ καὶ τοῦ μὲ σαγήνην. Καθὼς ἡ σαγήνη ριμαργαρίτου νὰ κηρυξῃ, ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ θησαυρού, περιστείλεια του ὄμοιαζει μὲ θησαυρόν, λαμβάνει ἐντὸς ἑσυτῆς προσγραπτῶντος μυρίαν παρέχει τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ πράξης, ἥτοι χρήσιμα καὶ σαμονίαν, ὄμοιαζει μὲ μαργαρίτην πράξην τοῦ πράξης, ἥτοι χρήσιμα καὶ πολυτελῆ. Καθὼς οἱ τὰ ὄποια οἱ ἀλιεῖς, ἀμα ἀναβιβάνεισαντες την θησαυρὸν πωλοῦσι τὰ σωσιν εἰς τὸν αἰγιαλόν, χωρίζουσι πάντα καὶ ἀγοράζουσιν αὐτόν, καὶ καθαρίζουσι καὶ τὰ μὲν χρήθιδες οἱ ἔμποροι, οἱ εὑρόντες πολύτιμην μαργαρίτην, πωλοῦσι πάντα τὰ ἐπίτιμα τουσι, τὰ δὲ σκηρά καὶ ἀχρηστά ὅσα ἔχουσι καὶ ἀγοράζουσιν αὐτόν, οὕτω καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Μεσσίου ἐπὶ τῆς γῆς, ἥτοι ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ, ἡ ἐκπροσωγειαὶ ἀγαθῶν καὶ νὰ ἐπιδιώκωσι τὰ ποῦσα τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, περιπολυτιμότατα καὶ τιμαλφέστατα λαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους της ἐπουράνια ἀγαθά, οἷον εἶναι ἡ βασιλεία τοῦ Μεσσίου, ἡ ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελίου κηρυττομένη, ἐν ᾧ καὶ μόνη δύνανται νὰ εὕρωσι τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν καὶ εὐτυχίαν των.

Στιχ. 47—50. Ἡ ἔννοια τῆς παραβολῆς τῆς σαγήνης εἶναι αὕτη· ἡ βασιλεία τοῦ Μεσσίου, ἥτις ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας ἐκπροσωγεῖται καὶ διατηρεῖται τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ πονηρούς θέλουσι ρίψει εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός, ἐνθα δὲ εἶναι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ ὄδυρμὸς τῶν δδόντων.

51. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγου-
σιν αὐτῷ, Ναί, Κύριε.

52. Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἔκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

§ 22. Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλέως (Ματθ. ΙΗ', 21—35).

21. Τότε προσελθών αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε, Κύριε, ποσάκις ἀμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἐπτάκις;

Στίχ. 51. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰη- τῶν Ἰουδαίων, εἰχετε ἥδη μάθει, σοῦς, συνήκατε ταῦτα πάρτα; Ὁ τὰ δὲ καινά, οἷς εἴναι ἡ πλήρω- Ἰησοῦς διηγηθεὶς εἰς τοὺς μαθη- σις τῶν προφητειῶν τούτων, ἐδι- τάξ του τὰς παραβολὰς τῶν ζι- δόχητε ὥπ’ ἐμοῦ. Καθὼς ὁ οἶκο- ζανίων, τοῦ κεκρυμμένου θησαυροῦ, δεσπότης συλλέγει καὶ διατηρεῖ τοῦ μαργαρίτου καὶ τῆς σαγήνης εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον του χρή- ἔρωτῷ αὐτούς, ἀν κατενόησαν πέ- ματα καὶ ἄλλα παλαιὰ κειμήλια σας ταύτας· οἱ δὲ ἀπήντησαν κα- καὶ ἔξ αὐτοῦ ἐκβάλλει αὐτὰ καὶ ταραχτικῶς.

Στίχ. 52. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, στικανὸς γραμματεύς, ἡτοι ὁ χρι-
διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μα- στικανὸς διδάσκαλος ἔχει εἰς τὸ
θησευθεὶς κ.τ.λ. Τότε ὁ Ἰησοῦς πνευματικὸν θησαυροφυλάκιον του
Χριστὸς εἶπε πρὸς αὐτούς, ἐπειδὴ παλαιάς καὶ κκινάς γνώσεις, τὰς
σεῖς κατενοήσατε πάσας ταῦτας, ὅποις ἔχει καθῆκον νῦν μεταδίδῃ,
διὰ τοῦτο σας λέγω, ὅτι πᾶς γραμ- γνώσεις, τὰς ὅποις ἀρύεται εἴτε
ματεύς, διατελέσσας μαθητής τῆς ἐκ τῆς Παλαιᾶς, εἴτε ἐκ τῆς Και-
ρυκιαλείας τῶν οὐρανῶν, ἡτοι ἐμὸς νῆσι Διαθήκης.
μαθητής, δύοισι τοι γένεσιν τὸν
οἰκοδεσπότην, ὁ δόποιος ἔχει εἰς βασιλειαν τῷρονθράωρ. Διὰ τῶν
τὸ θησαυροφυλάκιον του καιρὰ καὶ λέξεων τούτων ὁ Χριστὸς διακρί-
παλαιά καὶ ἐκβάλλει αὐτὰ ἐξ αὐ- νει τὸν διδάσκαλον τῆς χριστιανι-
τοῦ καὶ ἐπιδεικνύει αὐτά. Ἐν ἀλ- λαγίαις λέξεις: ὁ Χριστὸς λέγει τοῦτο:
καὶ οἱ μαθηταί μου ἐδιδάχθητε γραμματέως τῶν Ιουδαίων, τοῦ
καιρὰ πρόγυμνα, δηλ. μέχρι τοῦ ὄντος μαθητοῦ τοῦ Μωϋσέως.
δε ἀγνωστα καὶ παλαιά, δηλ. ἥδη Στίχ. 21 καὶ 22. Ἀφ' οὗ ὁ Ἰη-
ἀπὸ πολλοῦ γνωστά. Καὶ τὰ μὲν σοῦς Χριστὸς φύλιησε περὶ διαλ-
παλαιά, οἷα εἶναι αἱ προφητεῖαι λαγῆς καὶ συγχωρήσεως, προσελ-

Γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν
βασιλείαν τῷ οὐρανῷ. Διὸ τῶν
λέξεων τούτων ὁ Χριστὸς διεκρί-
νει τὸν διδάσκαλον τῆς χριστιαν-
ῆς Ἐπικλησίας, τὸν μαθητὴν τῆς
βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἀπὸ τοῦ
γραμματέως τῶν Ἰουδαίων, τοῦ
ὄντος μαθητοῦ τοῦ Μωϋσέως.

Στίχ. 21 καὶ 22. Ἀφ' οὗ ὁ Ἰη-
σοῦς Χριστὸς ὠμίλησε περὶ δικαι-
λαγῆς καὶ συγχωρήσεως, προσελ-

22. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, οὐ, λέγω σοι, ἔως ἐπτάκις, ἀλλ' ἔως ἑδομηκοντάκις ἐπτά.

23. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἡθέλησε συνῆραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ.

24. Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηγέχθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων.

25. Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι.

Ὕπὸν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Πέτρος τιμωρίας εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν ἐπεθύμει ὀφειλέτης μαρτύρων νὰ μάθῃ πρὸς συγχωροῦσι τοὺς ἀμαρτάνοντας, τοῦ διδασκάλου του, ποσάκις ὄφει— ἀφ' οὐ κατὸι συνεχωρήθησαν ὑπὲρ λειτούργων τὸν ἀδελφόν ἄλλων.

του ἀμαρτάνοντακαὶ μετακοοῦντα "Ος ηθελησε συνῆραι λόγον καὶ ἡρώτας ὁ ἕδιος τὸν Ἰησοῦν μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. Ο βασιλεὺς ἐπτάκις; ὃ δὲ φιλάνθρωπος λεὺς τῆς παραβολῆς ἡθέλησεν rā Χριστὸς ἀπαντῶν εἰς τὸ ἑρώτημα πάρη λογαριασμὸν ἀπὸ τοὺς δούλους Πέτρου λέγει ἔως ἑδομηκοντάκις ἀπὸ τοὺς δούλους, rā λογαριασθῇ μὲν αὐτούς. τάκις ἐπτά, ἥτοι κατὰ τὸν λόγον Οἱ Ἑλληνες μεταχειρίζονται ἐν τοῦ Χριστοῦ ὄφειλει τις νὰ συγχωρῇ τὸν ἀδελφόν του ἀμαρτάνοντα, ἐὰν οὗτος μετανοήσῃ 490 οἱ τοιαῦτη ἐννοιᾷ ἀντὶ τῆς φράσεως συνῆραι λόγον μετὰ . . . τὴν φράσιν διαλογίζεσθαι πρὸς τινα. Ιοσφοράξ. Τοῦτον δὲ τὸν ἀριθμὸν ὅριστοι οἱ ἑνταῦθα εἶναι οἱ ὑπόλληλοι σκοτεινοὶ ἀνθρώποι, οἱ ταρίχει αὐτοῦ, λέγει δὲ οἱερὸς Χρυσόστομος, «τὸ οἵτινες εἶχον δικαιοσθῆ χρήματα ἀπειρον καὶ διηνεκὲς καὶ ἀσύνετος». Τὸ κατὰ δὲν εἶχον ἀποδώσει εἰς αὐτὸν κατὸ δὲ λέγει καὶ δὲ οἱ Θεοφύλλακτος «οὐχ ἵνα ἀριθμῷ περικλείσῃ τὴν συγχώρησιν, ἀλλὰ τὸ ἀπειρον ἐνταῦθα σημαίνει ὡς ἂν εἰ ἔλεγεν· ὅσάκις ἂν παίσας μετανοῇ συγχώρει αὐτῷ».

Στίχ. 24. *Mηριών ταλάρτων = 10,000 ταλάντων. Τὸ ταλάντον ισοδυνάμει μὲ 6,000 ἀττικὰς δραχμὰς.*

Στίχ. 23. Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη δίκαιον ὁ ὀφειλέτης, ἡ γυνὴ καὶ τὰ ἡβασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ τέκνα του ἐπωλοῦντο, ὡς δοῦλοι, βασιλεῖ κατὰ. Ο Χριστὸς διηγούμενος τὴν παραβολὴν ταῦτην σκοτεινοῖς τὸ ὀφειλόμενον (Ἐξόδ. ΚΒ'. 2. πεντακόσιοι, δέκας μεγίστης Λευΐτ. ΚΕ'. 39, 47. Δ'. Βασ.δ'.1).

26. Ήεσών οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω.

27. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἔκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.

28. Ἐξειλθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἔκεινος εὗρεν ἔνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὥφειλεν αὐτῷ ἔκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐπινιγε, λέγων, ἀπόδος μοι ὅ τι ὥφειλεις.

29. Ήεσών οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτόν, λέγων, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι.

30. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπειλθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἔως οὗ ἀποδῷ τὸ ὥφειλόμενον.

31. Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ χυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα.

Στίχ. 26 καὶ 27. Ἶνα μὴ πω— *Kai kρatήσας αὐτὸν ἔπειρε.*
ληθῇ ὁ ὥφειλέτης οὗτος δοῦλος Ἐνταῦθα τὸ κρατήσας δηλοῖ, ὅτι τοῦ Εὐαγγελίου μετὰ τῆς γυναικὸς συνέλαβεν ἀπὸ τὸν λαιμόν, καὶ τῶν τέκνων του, ἔπεισεν διότι κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον, εἰς τὰ γόνατα τοῦ βασιλέως καὶ οἱ δανεισταὶ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ παρεκάλει αὐτὸν νὰ φανῇ μακρό— συλλαχθέντωσι πολλάκις ἀπὸ τὸν θυμός, λέγων, ὅτι θὰ πληρώσῃ λαμπόν τους ὥφειλέτας των καὶ πᾶν ὅ, τι ὥφειλει. Ὁ δὲ βασιλεὺς σύρωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν φυλακὴν. σπλαγχνισθεὶς ἀπέλυσε τούτον τὸν¹ **Στίχ.** 29 καὶ 30. Ὁ σύνδουλος δοῦλοις καὶ ἔχαρισεν εἰς αὐτὸν τὸ συλληφθεὶς ἔπεισεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ δούλου καὶ παρεκάλει αὐτὸν δάνειον.

Στίχ. 28. *Ἐκατὸν δηνάριον.* Τὸ νὰ φανῇ μακρόθυμος, ὑποσχόμε- δηνάριον (*denarium*) ἦτο εἶδος νος νὰ πληρώσῃ εἰς αὐτὸν τὰ ὄλλα τινικοῦ νομίσματος, ισότιμον φιλόμενα. Ὁ δὲ δοῦλος δὲν ἤθε- περίπου τῇ δραχμῇ. Ἡ δ' ἔννοια λεν, ἀλλ' ἔσυρεν αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ στίχου τούτου εἶναι αὕτη· φυλακὴ.

«Ἄφ' οὐδὲ δοῦλος, εἰς ὃν ὁ κύριος² **Στίχ.** 31. Οἱ δὲ ἄλλοι δοῦλοι τοῦ ἔχαρισε τὸ δάνειον, συγήνητη— Ἰδόντες τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σεν ἔνα τῶν συνδούλων του, ὃ ὁ— σφόδρα διὰ τὴν ὠμότητα, πλεονε- ποῖος ὥφειλεν εἰς αὐτὸν ἔκατὸν ξίνιν καὶ μνησικκίν αὐτοῦ καὶ περίπου δραχμάς, συνέλαχεν αὐτὸν ἐλθόντες ἀνήγγειλαν τὰ πάντα εἰς τὸν καὶ ἐστενοχώριεν αὐτὸν γ' ἀπο— τὸν βασιλέα.

δώσῃ ὅ, τι ὥφειλε.»

32. Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με.

33. Οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἡλέησα;

34. Καὶ ὥργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἵνας οὖ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.

35. Οὗτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

§ 23. Ἡ παραβολὴ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος
(Ματθ. Κ'. 1—16).

1. Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οίκοδεσπότῃ, ὅστις ἔξηλθεν ἄμα πρῷ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

2. Συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Στίχ. 32—34. Τότε ὁ βασιλεὺς προσκαλεσάμενος τὸν δοῦλον θολὸν περὶ τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελεγκτῶν αὐτὸν διὰ τὴν αἰσχρὸν πελῶνος, ἥτις εἶναι αὕτη. «Οἰκοδιαιγωγὴν του καὶ ὥργισθεὶς παρεδεσπότης τις, λέγει, ἔξελθων λίαν ρέδωκεν αὐτὸν εἰς τοὺς βασανιστάς, πρῷ εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμισθώσατο ἥτοι εἰς τοὺς δεσμοφύλακας, οὐλέργατας, ἵνα πέμψῃ αὐτοὺς εἰς τὸν τινες ὄφειλον νὰ βασκίσωσιν αὐλάμπελῶν του καὶ εἰς ἕκαστον τὸν εἰς τὴν φυλακήν.

‘Ο Χριστὸς εἶπεν ἑτέραν παραβολὴν ἡμερομίσθιον ἀνὰ ἓν δηνάριον ἡμερομίσθιον ἀνὰ μίαν περίπου δραχμὴν περίπου ταύτην, θεμήν (πρᾶλ. Τωβίτ Ε'. 14) καὶ ἀπλῶν νὰ δειξῃ, ὅτι καὶ δὲ περιουράστηκεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνας βασιλεὺς καὶ πατήρ τοιούτον του (στίχ. 1 καὶ 2). ‘Ο αὐτὸς δὲ τρόπως θὲλει μεταχειρισθῆ ἐκείνους, οίκοδεσπότης ἔξελθων εἰς τὴν ἀγοράντινες, ἐν φυγῇ παρακαλεῖται τὸν περὶ τὴν τρίτην ὥραν, ἥτοι τῶν ἄλλων, δὲν ἀφίνουσι καὶ δὲν περὶ τὴν 9 π.μ. καθ' ἡμέρας, εἰδένει παραπτώματα τὰ παραπτώματα καὶ ἄλλους ἐργάτας ὄργους καὶ εἶπεν σφάλματα τῶν ἀδελφῶν των. εἰς ἐκείνους, ὑπάγετε καὶ σεῖς εἰς

Στίχ. 35. ‘Ο Ἰησοῦς Χριστὸς ριον, ἥτοι ἀνὰ μίαν περίπου δραχμὴν περίπου ταύτην, θεμήν (πρᾶλ. Τωβίτ Ε'. 14) καὶ ἀπλῶν νὰ δειξῃ, ὅτι καὶ δὲ περιουράστηκεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνας βασιλεὺς καὶ πατήρ τοιούτον του (στίχ. 1 καὶ 2). ‘Ο αὐτὸς δὲ τρόπως θὲλει μεταχειρισθῆ ἐκείνους, οίκοδεσπότης ἔξελθων εἰς τὴν ἀγοράντινες, ἐν φυγῇ παρακαλεῖται τὸν περὶ τὴν τρίτην ὥραν, ἥτοι τῶν ἄλλων, δὲν ἀφίνουσι καὶ δὲν περὶ τὴν 9 π.μ. καθ' ἡμέρας, εἰδένει παραπτώματα τὰ παραπτώματα καὶ ἄλλους ἐργάτας ὄργους καὶ εἶπεν σφάλματα τῶν ἀδελφῶν των. εἰς ἐκείνους, ὑπάγετε καὶ σεῖς εἰς

3. Καὶ ἔξελθών περὶ τὴν τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς.

4. Κάκείνοις εἶπεν, ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον δώσω ὑμῖν. Οἱ δὲ ἀπῆλθον.

5. Πάλιν ἔξελθών περὶ ἕκτην καὶ ἐννάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως.

6. Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔξελθών, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργούς, καὶ λέγει αὐτοῖς, τί ὅδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοῖ;

7. Λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς, ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὁ ἐὰν ἦ δίκαιον λήψεσθε.

8. Ὁφίας δὲ γενομένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.

9. Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαθον ἀνὰ δηνάριον.

τὸν ἀμπελῶνα καὶ θὰ σες δώσω ἡλίου λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τι εἶναι δίκαιοιν. Αὐτοὶ δ' ἀπῆλθον πρὸς τὸν οἰκονόμον τους νὰ δώσουν εἰς τὸν ἀμπελῶνα (στίχ. 3 καὶ στή εἰς πάντας τοὺς ἐργάτας τὸ 4). Ὁ αὐτὸς δὲ οἰκοδεσπότης ἔξελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν πάλιν περὶ σθησαν κατὰ διάφορον χρόνον. Ὁ τὴν ἕκτην ὥραν, τὸ μεσημέριον καθ' οἰκονόμος, ἐκτελῶν τὴν ἑντολὴν ἡμᾶς καὶ περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν, τοῦ κυρίου του, ἤρξατο τῆς πλητῆρα μῆς ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐργατῶν, τῶν περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ὡς τοὺς πρώτους, εἰς τὸν ἀμπελῶνα καὶ ἔπειμψε τούτους, εἰς τὸν ἀμπελῶνα ἐλθόντων, δοὺς λῶνα καὶ ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς νὰ εἰς ἔκκαστον ἀνὰ ἓν δηνάριον (στίχ. δώσῃ δ', τι εἶναι δίκαιοιν (στίχ. 5). 8 καὶ 9). Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἔξελθὼν δὲ καὶ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, τὴν 5 μ. μ. καθ' ἡμᾶς περισσότερον τοῦ ἑνὸς δηναρίου εὗρεν ἄλλους ἐργάτας ἀργούς καὶ καὶ ἔλαθον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ ἓν δηνάριον. Λαζάροντες δὲ τοῦτο ἐγόργετες εἰς τὸν ἀμπελῶνα καὶ θὰ λάγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου λέθητε δ', τι εἶναι δίκαιοιν (στίχ. 6 γοντες, ὅτι οἱ τελευταῖοι εἰργάζονται). Περὶ δὲ τὴν δύσιν τοῦ σθησαν ἐπὶ μίαν ὥραν, ἐν φαντασίᾳ

10. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται· καὶ ἔλαθον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηγάριον.

11—12. Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, λέγοντες, ὅτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ Ἰσούς ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα.

13. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν, ἔταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηγαρίου συνεφώνησάς μοι;

14. Ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπαγε. Θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ώς καὶ σοί.

15. Ἡ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὁ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὄφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;

16. Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, δλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

§ 24. Ἡ παραβολὴ τῷρ κακῷ γεωργῷ

(Ματθ. ΚΑ'. 33—46· πρβλ. Μάρκ. ΙΒ'. 1—9. Λουκ. Κ.. 9—16).

33. Ἀλλην παραβολὴν ἀκούσατε· ἀνθρωπός τις ἦν οἰκοδε-

ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὑπέφερον καὶ Εὐαγγέλιόν του καὶ ἐργασθέντες τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου. Οὗτος δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐγένοντο ἀληθεῖς μά-
ἀποκριθεὶς εἶπεν εἰς ἔνα ἔκαστον θηταῖ του καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες, τε-
τῶν πρωτων ἐργατῶν, καλὲ φίλε, λενταῖοι ἀκούσαντες τοὺς λόγους δὲν σὲ ἀδικῶ, σὲ συνεφώνησα ἀντὶ τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ καὶ ἐργα-
ένδος δηγαρίου, λάβε αὐτὸν καὶ ὑπαγε, σθέντες ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐγένοντο ἀλη-
ῆγοι θέλω νὰ δώσω καὶ εἰς τὸν τε-
θεῖς ὄπαδοι αὐτοῦ. Καὶ οἱ πρότε-
λευταῖον ἐργάτην ὅ, τι καὶ εἰς σὲ ρον γενόμενοι χριστιανοὶ καὶ οἱ
ἔδωκαν. Δὲν δικαιοῦμαι νὰ κάμω μετὰ ταῦτα θὰ ἔξισθωθῶσιν ἐν τῇ
εἰς τὰ ἰδιαί μου πράγματα ὅ, τι βασιλεία τοῦ Μεσσίου, χωρὶς νὰ
θέλω; Ἐὰν ὁ ὄφθαλμός σου εἴνε ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὁ χρόνος τῆς εἰσ-
πονηρός, φθονερός, λέγω ὅτι ἐγὼ ὅδου αὐτῶν εἰς τὸν χριστιανισμόν.
εἴκαι ἀγαθός, (στίχ. 10—15).

Διὰ τῆς παραβολῆς ταῦτης ὁ σοῦ Χριστοῦ· «οὕτως ἔσονται οἱ
Χριστὸς ἀναπτύσσει τὴν ἔννοιαν, ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι
ὅτι ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν εἰσείσθησαν ἔσχατοι». (στίχ. 16).

0' ἀνταμειφθῶσιν ἔξι ίσου καὶ ἐκεῖ-
νοι, οἵτινες, πρῶτοι κληθέντες ὑπὸ τούτοις ὁ Ἰησοῦς διηγεῖται ἀλλην
τοῦ οἰκοδεσπότου Θεοῦ εἰς τὸν παραβολὴν, τῆς ὅποισας ή μετα-
πνευματικὸν ἀμπελῶνά του, εἰς τὸ φορικὴ ἔννοια εἶναι αὔτη. «Ο οἰκο-

σπότης, οστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ φοδόμησε πύργον, καὶ ἔξεδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.

34. Ὅτε δὲ ἦγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ.

35. Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν.

36. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.

37. Ὅτερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων, ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.

38. Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ κατάσγωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.

39. Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔξεβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν.

δεσπότης, ὅσις ἐφύτευσεν ἀμπελῶν τὸν ἀμπελῶν πρὸς καλλιεργίαν να, εἰναι ὁ Θεός, ὁ ἀμπελώρ, ὁσις ἐψυ- καὶ ἀνεγγύρησεν, εἴναι οἱ ἄρχοτες τεύθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔτυχεν κα- καὶ οἱ οἰδάσκαλοι τῶν Ἰουδαίων, λῃστεριποιησεως καὶ καλλιεργίας εἰς οὓς ὁ Θεός παρέδωκε τὸν ἐκλε- ὑπ' αὐτοῦ, εἰναι ὁ Ἰουδαϊκός λαός, κτόν του λαόν, ὅπως καλλιεργῶ- δην ὁ Θεός ὡς οὐάντου καὶ λαόν του σι καὶ ἀναπτύσσωσιν αὐτόν. Ὅτε ἔξελέξατο καὶ ἔσωσεν ἀπὸ τοῦ ζυ- δ' ἔφθασεν ὁ καιρὸς τῆς συγκομι- γοῦ ἡγύπτου καὶ ὠδήγησεν δῆς, ὁ οἰκοδεσπότης ἀπέστειλε εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ὁ τοὺς δούλους του, ἵνα λάβωσι τοὺς φραγμούς, ὃν ἐν τῷ ἀμπελῶνι περιέ- καρπούς του, ἥτιοι ὁ Θεός ἀπέστειλε θηκεν, εἴναι οἱ μωσαϊκὸς γόμος καὶ τοὺς προφήτας του πρὸς τοὺς ἄρ- ξαι Ἰουδαϊκὰ συνήθεια, δι' ὃν ὁ χοντας καὶ διδασκαλους τῶν Ἰου- Θεοῦ περιεφρούρησεν αὐτὸν καὶ διών, ἵνα ἴδωσιν ἀν οὗτοι εἰρ- ἔχωρισεν αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν γάστησαν ἐν τῷ ἀμπελῶνι, ἥτοι ἄλλων γειτονικῶν ἔθνικῶν λαῶν, ἐπὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἀν ἀπ- ὄ πύργος, ὃν ὁ οἰκοδεσπότης φύσει ἔφερον καρπούς, οἵτινες εἴναι ἡ δόμησεν ἐν τῷ ἀμπελῶνι πρὸς φύ- εὐπείθεια καὶ ἡ ὑπακοὴ τοῦ λαοῦ λαζῶν αὐτοῦ, εἴναι οἱ ἐρ Ἱεροσολύ- εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' οἱ μοις ταῦς, κτισθεὶς πρὸς φύλαξιν γεωργοί, ἥτοι οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, οἱ γεωργοί, διδάσκαλοι τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, εἰς οὓς ὁ οἰκοδεσπότης παρέδωκε συλλαβόντες τοὺς κατὰ διαφόρους

40. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις;

41. Λέγουσιν αὐτῷ, κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς· καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδόσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

42. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, «Λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἔγενην θητὴ εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὄφθαλμοῖς ἡμῶν»;

43. Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ διθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρπούς αὐτῆς.

ἐποχὰς ἀποσταλέντας ὑπὸ τοῦ λέγοντες, ὅτι κακοὺς ὅντας καθεοῦ προφήτας, ἄλλους μὲν ἔδει· καὶ θὰ καταστρέψῃ καὶ τὸν ἀμπελῶνα, ἄλλους δὲ ἀπέκτειναν, ἄλλους δὲ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῶν χειρῶν λους δὲ ἐλίθοβόλησαν. Τέλος δὲ ὁ αὐτῶν καὶ θὰ παραδώσῃ εἰς ἄλλοικοδεσπότης ἀπέστειλε τὸν υἱόν λους γεωργούς, οἵτινες κατὰ τὸν του, ἥτοι ὁ Θεὸς ἀπέστειλε τὸν ωρισμένον χρόνον θ' ἀποδώσωσι υἱόν του Ἰησοῦν Χριστόν, ὃν οἱ ἀρχοῦντες καὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ Ιουδαϊκοῦ λαοῦ ἴδόντες εἶπον πρὸς ἀλλήλους, δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, διότι ἐφοβοῦντο, μήπως ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀρπάσῃ τὴν ἔξουσίαν, τὴν ὅποιαν ἥθελον νὰ ἔχωσιν ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ὡς κληρονομίαν. Οὕτοις δὲ εἶναι, οἵτινες συλλαβόντες τὸν Ἰησοῦν ἔξέβαλον ἔξω τῶν Ἱεροσολύμων καὶ ἐστάρωσαν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ.

Στίχ. 40—43. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς διηγούμενος τὴν παραβολὴν ταύτην εἰς τοὺς ἔχθρους του, οἵτινες ἦσαν οἱ ἀρχοῦντες καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἰουδαίων, ἔρωτῷ τοὺς ἰδίους, πῶς ὁ οἰκοδεσπότης θὰ μεταχειρισθῇ τοιούτους γεωργούς; Οὕτοις δὲ ὄρθως ἀπάντησαν,

44. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δὲ ἀν πέσῃ λικμήσει αὐτόν.

45. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει.

46. Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴν δὲ προφήτην αὐτὸν εἶχον.

§ 25. Ἡ παραβολὴ τοῦ βασιλικοῦ γάμου (Ματθ. ΚΒ. 2—14).

2. Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ.

ταῖς αἰ προφητεῖαι καὶ αἰ ἐπαγγεῖ λίθον, τὸν ἀκρογωνικὸν λίθον λίξιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐφ' οὐ θεμέτερης βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς λιοῦνται πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς. γῆς, ὅστις εἶναι αὐτὸς ὁς Μεσσίας καὶ λέγει, ὅτι, ὅστις ἥθελε σθηθεῖν, κατεφρονήθη καὶ κατεδικάσθη εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ θανάτου, ποιεῖν ὑπὸ τῶν ἀρχάντων καὶ διδασκάλων τῶν Ἰουδαίων, θὰ στερηθῇσι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὅτι τιμωρηθῇσι διὰ τὴν σκληρὰν καὶ ἀγνώμονα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν υἱόν του διαγωγὴν καὶ ἡ καλλιεργία τοῦ κηρύγματος τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ θὰ παραδοθῇ εἰς καλοὺς γεωργούς, οἵτινες θὰ ἐργασθῶσι πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ φωτισμὸν πάντων τῶν λαῶν. Τοιοῦτοι δὲ καλοὶ γεωργοὶ ἔσονται οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ (πρᾶλ. Ματθ. Γ. 5) καὶ πάντες οἱ ὄπαδοι αὐτῶν.

Στίχ. 44. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται κτλ. Ο Χριστὸς ἔξακολουθεῖ ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ ἀγαθῶν ὀφείλομεν νὰ ἐγχω τούτῳ τὴν ἀπειλὴν του καταματικῶν ὄχλων πάσσαν ἀσχολίων εἰς τῶν ἀποδοκιμάζοντων τὸν θεμέτερον διδάσκει ήμας, ὅτι προσκαλούμενοι πρὸς κοινωνίαν τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν ὀφείλομεν νὰ καταλίπωμεν πάσσαν ἀσχολίων εἰς τὰ ἐπίγεια καὶ ὑλικὰ ἀγαθὰ καὶ

Στίχ. 2—14. Αὕτη ἡ παραβολὴ διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι προσκαλούμενοι πρὸς κοινωνίαν τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν ὀφείλομεν νὰ ἐγχω τούτῳ τὴν φύμην τοῦ προφήτου.

3. Καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἦθελον ἐλθεῖν.

4. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, εἴπατε τοῖς κεκλημένοις, ἰδού, τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.

5. Οἱ δὲ ἀμελήσαντες, ἀπῆλθον, ὃ μὲν εἰς τὸν ἰδιον ἀγρόν, ὃ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ.

6. Οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.

7. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὡργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε.

8. Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἔσταν ἀξιοί.

9. Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὕρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους.

νὰ προστρέχωμεν εἰς τὴν φωνὴν εἰς τοὺς ἄγρους καὶ εἰς τὸ ἐμπότου Θεοῦ, ἐξ οὗ καὶ μόνου πηγαζεῖ ρίόν των. Καὶ δὲν ἡρκέσθησαν εἰς τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀπο-

Ίδου δὲ ἡ ἔννοια τῆς παραβολῆς τοῦ Θεοῦ ὕβρισαν καὶ λῆσ ταύτης· «ὁ Βασιλεὺς, ὅστις ἀπέκτειναν (στίχ. 2—6)· ὁ δὲ βα-
ἐποίησε γάμους χάριν τοῦ οἰου του, σιλεὺς Θεὸς ὥργισθεις διὰ τὴν δια-
εῖναι ὁ Θεός, ὅστις ἐκάλεσεν εἰς γωγήν των ἐτιμώρησεν αὐτοὺς καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν χάριν ἀπέστειλε τοὺς δούλους του ἀπο-
τοῦ ἀποθανόντος υἱοῦ του Χριστοῦ στόλους εἰς τοὺς ἑθνικούς, ἵνα κα-
πρὸς πνευματικὴν χαρὰν καὶ εὐτύ- λέσωσιν αὐτοὺς εἰς τοὺς γάμους,
χίσαν διὰ τῶν δούλων του ἀποστόλον τοις ἔπαντας τὴν πνευματικὴν χαρὰν
λῶν πρᾶτον τοὺς Ἰουδαίους, οἵτινες εὐωχίαν τῆς βασιλείας τῶν
νεοῖς εἶχον κλητῆς ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ. οὐρανῶν, ἀφ'ού οἱ κεκλημένοι Ἰου-
Ἀλλ' οὗτοι καταφρονοῦντες τὴν δαῖον ἐφάνησαν ἀνάξιοι (στίχ. 7
πρόσκλησιν τοῦ Θεοῦ δὲν ἦθελον —9). Οἱ Ἀπόστολοι πορευθέντες
νὰ ἔλθωσιν εἰς τοὺς γάμους, ἔνθα εἰς τὸν κόσμον ἐκάλεσαν εἰς τοὺς
ἡθελον ἀπολαύση τῶν πνευματικῶν γάμους πάντας, ὅσους εὔρουν, πο-
κῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ παρεδόθησαν νηρούς καὶ ἀγαθούς, χωρὶς νὰ χω-
εῖς τὰ δικαιὰ καὶ ἐπίγεια ἀγαθά, ρίσωσι τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν δέ, διότι

10. Καὶ ἔξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδούς, συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.

11. Εἰσελθών δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου.

12. Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὥδε, μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Οὐ δὲ ἐφιμώθη.

13. Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις· Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἀρατε αὐτόν, καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον.

14. Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, δλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

μόνος ὁ βασιλεὺς Θεὸς εἶχε τοιοῦτο λιτικὸν κέντρον πάντιν τῶν Ἰουδαιούμακ, ὅπερ μάλιστα ἔξησκη- δαίων, ἐκ θεμελίων κατεστράφη σεν, ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δεῖπνον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, αὐτοὶ δὲ ἔξω- καὶ εἶδε τοὺς ἐν αὐτῷ καθημένους· ρίσθησαν εἰς τὰ διάφορα τῆς γῆς διότι, ἀφ' οὐ παρετήρησεν, ὅτι μέρη, ἔνθι μέχρι σήμερον περι- ἔνθρωπός τις δὲν ἦτο ἐνδεδυμένος πλανῶνται. Ἀλλὰ μημηθῶμεν ἐ- τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου, ἢτοι τὸ κείνους τοὺς δικαίους καὶ εὐσεβεῖς ἔνδυμα τῆς πίστεως, δι' οὐ κοι- θνόρας, οἵτινες διὰ παντοίων ἀ- νωνεῖ τις μετὰ τοῦ Σωτῆρος, ἐπέ- ρετῶν ὄντες κεκοσμημένοι καὶ τὸ πληγεῖν αὐτόν, πῶς ἐτόλμησε νὰ ἔνδυμα τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρε- παρουσιασθῇ εἰς τοὺς γάμους καὶ τῆς ἔχοντες παρέστησαν εἰς τὰς παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τοὺς διακό- ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν τε- νους του νὰ τὸν ῥύψωσιν εἰς τὸ λουμένας πνευματικὰς ἑορτάς. Μὴ σκότος τὸ ἔξωτερον, ἔνθι ἔσται ὁ τολμήσωμεν νὰ παρουσιασθῶμενεις κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὅ- αυτάς, φέροντες τὸ ἔνδυμα τῆς δόντων» (10—14).

‘Ημεῖς οἱ χριστιανοί, ἀκούοντες θέλει ἐπιπλήξει ἡμᾶς καὶ θέλει τὴν παραβολὴν ταύτην τοῦ Σω- εἴπει, πῶς σεῖς, οἵτινες ἐκαλεῖσθε τῆρος, μὴ μημηθῶμεν τοὺς Ἰου- χριστιανοί, διηλθατε αἰσχρὸν βίον, δαίους ἐκείνους, οἵτινες προσκλητοί ἀντιστρατευόμενον εἰς τοὺς νόμους θέντες ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ μετάσχωσι· τῆς χριστιανικῆς θρησκείας; πῶς τῆς πνευματικῆς χαρᾶς καὶ εὐω- σεῖς ἐτολμήσατε νὰ καθήσητε ἐν χίας ἀπεποιήθησαν. Διὸ τὴν ἀρ- τῇ ιερῷ τραπέζῃ, ἐν φέγγετε τὴν νησίν των ἐτιμωρήθησαν ὑπὸ τοῦ συνειδησίν σας ἔνοχον; πῶς δὲν Θεοῦ, ἡ πόλις τῶν Ἱεροσολύμων, ἐσπεύσατε νὰ μετανοήσητε; Καὶ ἡτις ἦτο τὸ θρησκευτικὸν καὶ πο- τότε μὴ δυνάμενοι ν' ἀπολογηθῶ-

§ 26. Ἡ παραβολὴ τῷ δέκα παρθένῳ

(Ματθ. ΚΕ'. 1—13).

1. Τότε ὅμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου.

2. Πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ πέντε μωραῖ.

3. Αἵτινες, μωραί, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἔστησαν, οὐκ ἔλαθον μεθ' ἔστησαν ἔλαιον.

4. Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαθον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.

5. Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι, καὶ ἐκάθευδον.

6. Μέσης δὲ ρυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ίδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.

7. Τότε ἡγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν.

μεν θέλομεν καταδικασθῆνπ' αὐτῆν τὴν ἥθελε νὰ δεῖξῃ, ὅτι κατὰ τὴν τοῦ εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, ὡς καὶ δευτέραν παρουσίαν θὰ ἔλθῃ αἰτεδικάσθη ὁ ἀνθρωπὸς ἐκεῖνος, δές φυηδίως εἰς τὸν κόσμον, ἐκ τοῦ τις δὲν ἦτο ἐνδεδυμένος τὸ ἔνδυμα ὃποίου θὰ ἔξελθωσιν οἱ χριστιανοὶ τῆς πίστεως, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς πρὸς ἀπάντησιν αὐτοῦ, φές ἐξῆλθον αἱ δέκα ἐκεῖναι παρθένοι, αἱ

Τελευτῶν ὁ Χριστὸς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγει· «πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὄλιγοι δὲ ἐκλεκτοί», δι' ὧν προλέγει, ὅτι πολλοὶ θὰ κλητοὶ γίνονται, δι' ὧν προκαταθέσαι τὸ Εὐαγγέλιον του, ἀλλ' ἔνεκα ἐγωισμοῦ καὶ ὑπερηφανείας θ' ἀπορρίψωσιν αὐτό. Μόνον δὲ ὄλιγοι θὰ κούσωσι τὴν πρόσθητην ταύτην καὶ αὐτοὶ θὰ ὄσιν κλητοῖς ταύτην ταύτην καὶ αὐτοὶ θὰ ὄσιν νυμφίος ἔρχεται. Καὶ καθὼς αἱ πέντε μωραῖ παρθένοι, αἵτινες δὲν

Στίχ. 1. Τότε ὅμοιωθήσεται ἡ εἰχον προμηθευθῆ ἔλαιον διὰ τὰς βασιλείας τῷ οὐρανῷ. κτλ. Τότε λαμπάδας τῶν, δι' ὧν ἔμελλον νὰ ἦτοι ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ ὁ ὑποδεχθῶσι τὸν ἐρχόμενον νυμφίον, ἀλλ' ἐζήτουν κατέκεινην τὴν

8. Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον· Δότε ὑμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ὑμῶν σβέννυνται.

9. Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρονίμοι, λέγουσαι· Μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ὑμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἔσυταῖς.

10. Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἥλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.

11. Ὅστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ὑμῖν.

12. Οἱ δὲ ἀποκριθεῖσι εἶπεν· Αμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

13. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾧ ὁ οὐρανὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. (εω)

στιγμὴν ν' ἀγοράσωσιν, ἔπαθον συμφοράν, διότι ἐλθὼν ὁ νυμφίος εἰς τοὺς γάμους ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ, ὅταν αὐτοὶ ἡγόρουσαν ἔλασιον καὶ ἐπιστρέψασι ἔκρουνον τὴν θύραν, δὲν τὰς ἐδέχθη, λέγων, ὅτι δὲν τὰς γνωρίζει, οὕτω καὶ οἱ χριστιανοὶ ἔκεινοι θὰ πάθωσιν, οἵτινες, ἐν φεριμένουσι γὰρ ἔλθη κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν ὁ νυμφίος· Χριστὸς δὲν φροντίζουσινά προμηθεύωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἔλασιον, ήτοι νὰ πράττωσιν ἔργα τὰς ἐλεημοσύνης καὶ τὰς φιλανθρωπίας, τὰς ὁποῖας θὰ δεῖξωσιν, ὅταν ὑποδεχθῶσι τὸν περιμενόμενον Χριστόν. Εἰς τοὺς χριστιανοὺς τούτους, οἵτινες δὲν μεριμνῶσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ περὶ τὰς σωτηρίας τὰς ψυχῆς των, δὲν ἀγαπῶσι καὶ δὲν φοβοῦνται τὸν Θεόν, ἀλλ' εἰναι ἀφωνιώμενοι εἰς τὰ πρόσκαιρα καὶ ὑλικὰ ἀγαθὰ καὶ εἰς τὰς ματαιό-

τητας τοῦ κόσμου τούτου, οἱ Χριστὸς θὰ κλείσῃ τὴν θύραν καὶ θὰ εἴπῃ εἰς αὐτούς, ὅτι δὲν τοὺς γνωρίζει. Τούναντίον δὲ εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἔκεινους, οἵτινες ἐμμήνηθησαν τὰς πέντε φρονίμους παρθένους, πράξαντες ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πᾶν εἶδος ἀρετῆς καὶ ὅντες ἔτοιμοι νὰ ὑποδεχθῶσι τὸν κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν περιμενόμενον Χριστόν, οἱ ἀνοιχθῆν θύρα, ὅπως εἰσέλθωσιν εἰς τοὺς γάμους μετὰ τοῦ νυμφίου καὶ παρακαθήσωσι μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ πνευματικῷ δείπνῳ. Διὰ τῆς παρακολῆς λοιπὸν ταύτης διδασκόμεθα ὅτι ὁ φείλομεν γὰρ γρηγορῶμεν, νὰ προπαρασκευαζῶμεθα, πράττωμεν ἀγαθὰ ἔργα, διότι δὲν γνωρίζομεν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ὥραν τῆς δευτέρας παρουσίας, καθ' ἣν θὰ προσκληθῶσιν ὑπὸ τοῦ δικαίου κριτοῦ, ὅπως δώσωμεν λόγον τῶν πράξεών μας (στίχ. 13).

§ 27. Ἡ παραβολὴ τῷ ταλάντῳ

(Ματθ. ΚΕ'. 14-38).

14. Ὡσπερ γὰρ ἀνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δού·
λους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.

15. Καὶ ὡς μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ὡς δὲ δύο, ὡς δὲ ἓν, ἐ-
κάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως.

16. Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβών, εἰργάσατο ἐν
αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.

17. Ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο.

18. Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβών, ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέ-
κρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

19. Μετὰ δὲ χρόνον πολύν, ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐ-
κείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον.

20. Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβών, προσήνεγ-
κεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, κύριε, πέντε τάλαντά μοι πα-
ρέδωκας· ἵδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

21. Ἐφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε, ἀγαθὲ καὶ πι-
στέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε
εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

Στίχ. 14. Ὡσπερ γὰρ κτλ. εἰ- ἐμπορευθεῖσιν αὐτὰ τὰ τάλαντα
ναι σχῆμα ἀνανταπόδοτον, ὅπερ καὶ νὰ κάμωσιν ἐργασίας, ὥστε ν'
συνήθως εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὰς αὐξήσωσιν αὐτά, οὔτω καὶ ὁ Θεός,
παραβολὴς (πρὸ δ. Μάρκ. ΙΙ'. 34). δημιουργήσας τοὺς ἀνθρώπους, ἐ-
'Ἐν τέλει δὲ τῆς παραβολῆς ταύ- δωκεν εἰς αὐτοὺς διάφορα πνευμα-
τικὰ χαρίσματα καὶ ἀγαθὰ καὶ
καὶ ὁ Μεσσίας ποιήσει.» Ἡ ἔννοια
μάλιστα ἔπειταν εἰς αὐτοὺς τὸν
τῆς παραβολῆς ταύτης εἶναι ἡ ἀκό-
νιος, δοτικὴ εἰχε σκοπὸν ν' ἀναχωρήσῃ
εἰς ξένην χώραν, ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους
του δούλους καὶ παρέδωκεν εἰς αὐ-
τοὺς τὴν περιουσίαν του καὶ εἰς τὸν
μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα καὶ εἰς
τὸν δὲ δύο καὶ εἰς τὸν ἄλλον ἓν,
εἰς ἔκαστον κατὰ τὴν φυσικήν του
ἰκανότητα καὶ εἶπεν εἰς αὐτοὺς νὰ

καὶ νὰ κάμωσιν ἐργασίας, ὥστε ν'
αὐξήσωσιν αὐτά, οὔτω καὶ ὁ Θεός,
δημιουργήσας τοὺς ἀνθρώπους, νὰ
διδάξῃ αὐ-
τούς, πῶς δύνανται νὰ χρησιμο-
ποιήσωσι τὰ πνευματικὰ χαρίσμα-
τα καὶ ἀγαθὰ τῶν, νὰ προαγάγωσι
καὶ ἀναπτύξωσιν αὐτά, πῶς δύ-
νανται νὰ ἐργασθῶσι διὰ τῆς
πνευματικῆς ιδιοφυΐας καὶ ικανό-
τητός των ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως
καὶ κατισχύσεως τῆς βασιλείας τοῦ
Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. 'Αφ' οὖ δ Μεσ-

22. Προσελθών δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπε· Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἀλλα δύο τάλαντα ἔκερδησα ἐπ' αὐτοῖς.

23. "Εφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, εὖ δοῦλε, ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ δλίγα ἡς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.

24. Προσελθών δὲ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφὼς εἶπε, Κύριε ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἴ ἀνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας.

25. Καὶ φοβηθείς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἵδε, ἔχεις τὸ σόν.

26. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ. Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἥδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα.

27. "Εδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριον μου τοῖς τραπεζίταις καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἀν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ.

28. "Αρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.

29. Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοῦλοσεται καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

30. Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν δόδοντων.

σίας διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους λαντα, καὶ ὁ δοῦλος ὁ λαβὼν τὰ δύο τάλαντα ἐκ τοῦ κόσμου τού· δύο, ἐδιπλασίασαν αὐτὰ διὰ τοῦ του καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτὸν ἐμπορίου καὶ τῆς ἐργασίας των καὶ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν καὶ μετὰ θάρρους ἐνεφανίσθησκεν ἐνώπιον τὴν λόγον παρὰ τῶν πιον τοῦ κυρίου των καὶ ἐπηνέθη ἀνθρώπων, ἣν οὔτοι ἐφύλαξαν τὴν σαν ὑπὸ αὐτοῦ διὰ τὴν ἐπιμέλειάν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἐντολάς του, των, ἀκούσαντες τὸ εὖ δοῦλοι ἀγαθῶν ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ ταξειδίου θὲν καὶ πιστοί, οὕτω καὶ οἱ χριτοῦ ὁ ἀνθρωπος τῆς παραβολῆς στιανοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες θὰ ἐργαταύτης καὶ ἐζήτησε παρὰ τῶν σιδῶσιν ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως καὶ δούλων του, ἣν ἐχρησιμοποίησαν ἐξαπλώσεως τῆς βασιλείας τοῦ καλῶς τὰ τάλαντα. Καθὼς ὁ μὲν Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὑπὲρ τῆς ἐμδούλου, ὁ λαβὼν τὰ πέντε τόπεδάσεως τῆς βασιλείας τοῦ Μεσ-

§ 28. Ἡ παραβολὴ τοῦ Σαμαρείτου

(Δουκ. Ι'. 25—37).

25. Καὶ ἴδού, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν, καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

26. Ο δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν. Ἐν τῷ νόμῳ τὶ γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;

27. Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, «Ἄγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς λαζύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου» καὶ «τὸν πληγίον σου ὡς σεαυτόν.»

σίου, θὰ ἔμφανισθῶσι μετὰ παρὸν ἀνταῦθικ λόγος, βλέπων τὴν μερησίας ἐνώπιον αὐτοῦ κατὰ τὴν γάλην φάμην τοῦ ὄνδροιος τοῦ Ι. δευτέραν παρουσίαν καὶ θὰ ἐπαινεῖ. Χριστοῦ, διαδιδομένην ἀνὰ τὴν θῶσι καὶ θὰ εἰσαχθῶσιν, ώς καλοὶ Παλαιιστίνην, ἡθέλησε νὰ πειράξῃ ὁ παδὸς καὶ μαθητὴς αὐτοῦ εἰς τὴν τὸν Ἰησοῦν καὶ ν' ἀμαυρώσῃ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· διότι ἐξερόσημέραι αὐξανομένην ὑπόληψιν τέλεσαν καλῶς τὰ καθήκοντά των. αὐτοῦ, ώς μεγάλου διδασκάλου. Οι δὲ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες Ἀναμφιθόλως ἡτοῦ ἡμέρᾳ Σαββάθῳ καταφρονήσωσι τὰ πνευματικὰ του, ὅτε ὁ Ἰησοῦς ἐδιδασκεν ἐν τῇ χαρίσματα καὶ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ, συναγωγῇ, ὅπότε ὁ νομικὸς ἀραθὼν καταπατήσωσι τὴν διδασκαλίαν τὰς ἐντολὰς τοῦ Μεσσανίου, θὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὴν ὥλην, εἰπεν αὐτῷ· «διδάσκαλε, τί ποιήσεις ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω»; εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμίας, θέλοντες ρίφθη εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός, ὅπερ ἐπαθεν ἐκεῖνος ὁ δοῦλος τησιν ταύτην, δὲν εἶχε σκοπὸν βεβαίως νὰ διδαχθῇ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ. λος, ὁ ὄποιος λαβὼν τὸ ἐν τάλαντον καὶ μὴ καλῶς χρησιμοποιήσας μον, δὲν ἐπρεπε ν' ἀγνοῇ τὸ ζῆτοντὸ ἔξεβλήθη εἰς τὸ σκότος τὸ τηνα τοῦτο. ἔξωτερον, ἔνθιξ εἶναι ὁ κλαυθμὸς Στίχ. 26 καὶ 27. Ο δὲ Ἰησοῦς, καὶ ο βρυγμὸς τῶν ὄδόντων.»

Στίχ. 25. Καὶ ἴδον, νομικός τις νομικοῦ καὶ μὴ θέλων νὰ δώσῃ ἀρέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν κ.τ.λ. ἀφορμὴν εἰς ματαίας συζητήσεις, Νομικοὶ καὶ νομοδιδάσκαλοι ἐκκλησίαν τὸν ἰδιον ν' ἀπαντήσῃ εἰς θεῖς ἐκεῖνοι ἀνδρεῖς, οἵτινες ἦσαν τὸ ζῆτημά του, λέγων αὐτῷ· ἐρέμηνεται τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. τῷ νόμῳ τὶ γέγραπται; πῶς ἀρατεῖς δὲ τούτων, περὶ οὗ γίνεται γιγάντεις; Ο δὲ νομικὸς, ἐρωτώ-

28. Εἰπε δὲ αὐτῷ, ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζῆσῃ.
29. Ο δέ, θέλων δικαιοῦν ἑαυτόν, εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;

30. Ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Τερουσαλήμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἵ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγάς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα.

31. Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἴερεύστις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν.

32. Όμοίως δὲ καὶ Λευίτης, γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν.

33. Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν εὐσπλαγχνίσθη.

34. Καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιγέων ἔλαιον καὶ σίνον, ἐπιβιβάσας δ' αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἔδιον κτῆνος ἥγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.

35. Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθών, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ, τι ἀγπροσδικανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι με ἀποδώσω σοι.

μενος ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, τί ἐν τῷ νὰ διάγῃ βίον κατ' αὐτά, ἢτοι νόμῳ ἀνέγνωσεν, ἀπαντᾷ εἰς αὐτῷ βίον ἀγάπης καὶ εἰρήνης καὶ τότε τόν, ἀναφέρων τὸ χωρίον τοῦ Δευτερονομίου (σ'. 5) ἐν συνδέσει πρὸς μήσεις, ὃ νομικέ, λέγει ὁ Χριστός.

τὸ χωρίον τοῦ Δευτερονομίου (1Θ'. 18), Στίχ. 29. Ο νομικὸς θέλων νὰ ἔχον οὕτως ἀγαπήσεις Κύριος τὸν δικαιώσῃ ἑαυτόν, ὅτι καλῶς ἤγειρε Θεός σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, τὴν συζήτησιν ταύτην, προβάλλει ἔτερον ζήτημα, λέγων πρὸς τὸν ὅλης τῆς ἵσχυός σου, καὶ ἐξ ὅλης Ιησοῦν· Καὶ τίς ἐστι μου πλησίος; τῆς διαροτάς σου καὶ τὸν πλησίον

τῶν ὡς σεαυτόρ. Στίχ. 30. Πρὸς τὸν νομικὸν ἀποκρινόμενος ὁ Ἰησοῦς ἀναφέρει Στίχ. 28. Εἰπε δὲ αὐτῷ, ὁρθῶς τὴν παραβολὴν τοῦ Σαμαρείτου ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζῆσῃ. (στίχ. 30—35), διδάσκων αὐτόν, 'Ο Ἰησοῦς Χριστός ἐνέκρινε τὰ ὑπὸ τίς εἴραι δ πλησίος. Ἰδού δὲ ἡ τοῦ νομικοῦ μνημονεύθέντα χωρία παραβολή· ἀνθρωπός τις κατέτης ἀγάπης καὶ παρώτρυνεν αὐτὸν έχειν ἀπὸ Ἱεροσολύμων εἰς Ἱε-

36. Τις οὖν τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πληγούν γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς;

37. Οὐδὲ εἶπεν, διποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ηροεύου καὶ σὺ ποίει δμοίως.

ριχώ καὶ καθ' ὁδὸν περιέπεσεν εἰς Στίχ. 36 καὶ 37. Τις οὖν τούληστάς, οἵτινες ἐνεφώλευον ἐν τῷ τωρ τῷρ δοκεῖ σοι πληγούντες τόπῳ, τῷ χωρίζοντι τὴν γεγονέται κτλ. Ἀφ' οὗ ὁ Σωτὴρ Ἱεριχώ ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων (Ἰώντας ἑτελείωσε τὴν παραβολὴν τοῦ Σασηπ. Ἰουδ. πολ. βιβλ. Δ'. κεφ. 8. μαρείτου, ἐρωτᾷ τὸν νομικόν, τίς 3. Ἱερών. ad Jer. 3, 2). Οἱ λησταὶ οὗτοι ἐκδύσαντες καὶ πληγώσαντες αὐτὸν ἀνεχώρησαν, ἀφέντες αὐτὸν ἡμιθανῆ. Κατὰ τύχην 'Ο δὲ νομικὸς ἡναγκάσθην' ἀπανδὲ ιερεύς τις κατέβαινεν εἰς τὴν τήση, εἰπών, ὅτι τοιοῦτος ὑπῆρχεν ἐκείνην καὶ ἴδων αὐτὸν ἐπέξειν ὁ Σωμαρείτης, ὃτοι ἐκεῖνος, ρασεν ἀπ' ἐμπρός του, χωρὶς νὰ ὅστις ἔθεωρεντο ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τὸν πλησιασθη. Τὸ αὐτὸν δὲ ἐπράξει ὥς ὁ διπονδὸς ἐχθρός. 'Ο δὲ πλησταὶ Λευτῆς, ὅστις διήρχετο τὸν γωθεὶς ἦτο Ἰουδαῖος. Γνωσταὶ εἰτόπον τοῦτον. Τρίτος δέ, ὅστις ναι αἱ ἔχθραι μεταξὺ Σωμαρείτων ἐπέροξεν ἀπὸ τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ Ἰουδαίων.

Ἔτοι εἰς, ὅστις κατέγετο ἐκ Σωμαρείκαις καὶ ὅστις ἴδων τὴν κατάπτωσιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τετραυματισμένου ἐλυπήθη καὶ καταβάς ἐπὶ τὸν ζῷον ἀπλησίασεν αὐτὸν, ἐκαθάρισε τὰς πληγάς του καὶ ἐπέδεσεν αὐτᾶς. Μὴ ἀρκούμενος δὲ θρησκείας, διέτι δύος ὁ κόσμος εἰσεῖς τὰς πρώτας περιποιήσεις, τὰς οὐαὶ ὁ πλησίον μας. 'Αναγινώσκων διοπίσις παρέσχε τῷ ἀσθενεῖ, θέτει αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἰδίου του κτήνους, ἀκολουθεῖ αὐτὸν πεζὸς καὶ ὁδηγεῖ εἰς τις τις ξενοδοχεῖον. Μείνας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ἰδίου του κτήνους, βιαζόμενος ν' ἀναγκωρήσῃ ἀφίνει εἰς τὸν ζενοδόχον χρήματα, ἵνα ὁ ἀσθενὴς ἔχῃ περιποιήσεις καὶ ὑπόσχεται, ὅτι εἰς τὴν ἐπιστροφήν του θὰ πληρώσῃ πάσας τὰς δαπάνας, ἀς ὁ οὐρανὸς ζενοδόχος θελει κάμη.

Τοὺς λόγους δὲ τούτους τῆς παραβολῆς ἀπευθύνει ὁ Σωτὴρ καὶ στασιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τετραυματισμένου ἐλυπήθη καὶ καταβάς τοὺς χριστιανούς, δεινούντων, ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἡμεθεούμενοι πρὸς πάντα τὸν κόσμον εὐεργετικοὶ πρὸς πάντα τὸν κόσμον ἐκαθάρισε τὰς πληγάς τους καὶ ἐπέδεσεν αὐτάς. Μὴ θρησκείας, διέτι δύος ὁ κόσμος εἰσεῖς τὰς πρώτας περιποιήσεις, τὰς οὐαὶ ὁ πλησίον μας. 'Αναγινώσκων δὲ τις τὴν παραβολὴν ταύτην ἀκαλύπτει τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ εἰκόνι τοῦ Σωμαρείτου· διὸ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ τινες ςυγγραφεῖς, ὁ Ὁριγένης, ὁ Ἀμερικός, ὁ Αὐγουστῖνος, ὁ Θεοφύλακτος, Εὐθύμιος ὁ Ζιγαθηνὸς καὶ ἔχη περιποιήσεις καὶ ὑπόσχεται, ἀλλοιοι ήμηνευσαν ἀλληγορικῶς τὴν παραβολὴν ταύτην καὶ ἐνόησαν ζενοδόχος θελει κάμη.

§ 29 Ἡ παραβολὴ τοῦ ἄρρονος πλευσίου.

(Δον. ΙΒ'. 13—21.)

13. Εἰπε δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὅχλου, Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν.

14. Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, ἀνθρώπε, τίς με κατέστησε δικαστὴν καὶ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς;

14. Εἰπε δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁρāτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύει τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ.

16. Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων. Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα.

Στίχ. 13. Εἶπε δέ τις αὐτῷ κτλ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς περιστοιχούμενος ὑπὸ ἀναριθμήτου ὅχλου παρεκλήθη ὑπό τινας, ὅστις εἶπεν εἰς αὐτὸν· Διδάσκαλε, ὅμιλοσον εἰς τὸν ἀδελφόν μου, ἵνα δικαιείμητετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν μαζί· Ἐκ τούτου παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ πρὸς τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ ἔρως φέρει διαιρέσεις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας, μεταξὺ ἀδελφῶν, μεταξὺ ἑκείνων, τοὺς ὄποιους ἡ φύσις συνέδεσε καὶ συνέσψιγχε διὰ τῶν ιερωτάτων δεσμῶν καὶ οἵτινες ὥφειλον νὰ στηρίζωσι τὴν εὐδαιμονίαν των ἐπὶ τῆς ἑνώσεως καὶ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης. Λυπηρὸν δὲ εἶναι νὰ βλέπῃ τις ἀδελφούς, οἵτινες ἀνετράφησαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην, οἵτινες ἀπήλαυσαν τῆς χαρᾶς τοῦ οἴκου των, νὰ προτιμῶσιν ὄλιγα χρήματα ἀπὸ τὸ σπουδαιότατον χρῆμα τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ νὰ λησμονῶσιν ἐνεκκα τοῦ μικροῦ τούτου συμφέροντος πάσας τὰς ὥραιάς ἀναμνήσεις τοῦ βίου των.

Στίχ. 14 καὶ 15. Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, ἀνθρώπε, τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁράτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας κτλ. Ὁ Σωτὴρ μὴ θέλων ν' ἀναγιγθῇ εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς ἑκείνους, οἵτινες τὸν ἡκροῶντο λέγει· Ὁράτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας κτλ., ἵτοι προσέχετε καὶ προφυλαχθῆτε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας διότι, εἰ καὶ τις ἔχει περίσσειαν καὶ ἀφθορίαν τῷ ἀγαθῷ, δὲρ ἐξαρτᾶται ὅμως ἡ ζωὴ τοῦ ἐκ τῶν ἀγαθῶν τον. Τὰ πλούτη δὲν ἀσφαλίζουσι τὸν οὐράνιον βίον, οὐδὲ τὸν ἐπίγειον. Εὐτυχῆς ὁ ἀνθρώπως ἐκεῖνος, ὅστις ἀρκεῖται εἰς τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα! Όποια εἰρήνη ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ καὶ ὄποια ἀπλότης ἐν τῷ βίῳ του!

Στίχ. 16—21. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε καταλλήλως τὴν παραβολὴν ταύτην, ἵνα βεβαιώσῃ ἐκεῖνο, ὅπερ πρὸ ὄλιγου εἶπεν, ὅτι δηλ. ἡ ἀπόκτησις πλούτου δὲρ ἐξασφα-

17. Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς χαρπούς μου;

18. Καὶ εἶπε. Τοῦτο ποιήσω· καθειλῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου.

19. Καὶ ἦρῶ τῇ ψυχῇ μου, ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἕτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου.

20. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός· Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἀ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται;

21. Θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.

λίκει τὴν εὐδαιμονίαν καὶ ὅτι μου». Μάταια σχέδιο! 'Ημεῖς καθ' πολλάκις ὁ πλοῦτος εἴραι πηγὴ ἐκάστην βλέπομεν πλουσίους, ἀνε-ἀνησυχιῶν. 'Η δὲ παραβολὴ τοῦ γείροντας μεγάλοις επεπῆκτίρια, καὶ Χριστοῦ εἶναι αὐτῇ· 'Ἄρθρωπον τασκευάζοντας μεγάλα καταστή-τυρὸς πλοντὸν εὐφρόνησεν ἡ χώρα ματα, εἰς τὰ ὄπιστα συνάγουσιν καὶ διελογίζετο ἐρ ἑαυτῷ, λέγω, ἀπασαν τὴν περιουσίαν των, χωρὶς τὶ ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τὸν χρήματα μους; 'Ιδού λοιπὸν αἱ συνειθίζουσιν οἱ πλού-μέριμναι καὶ φροντίδες τοῦ πλοου-σίου τούτου. Τινὲς νομίζουσιν, ὅτι τὰ πλούτη παρέχουσιν εὐδαιμο-νίαν καὶ ὅμως ἡ πετρὰ διδύσκει ἡμᾶς, πόσας μερίμνας καὶ ἀνησυ-χίας φέρουσι τὰ πλούτη. Πολὺ δὲν ἀνησυχεῖ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος, ὅστις ποιεῖται καλὴν χρῆσιν τοῦ θέ-λημα τοῦ Θεοῦ καὶ καθιστᾷ τοὺς σκέπτομενος περὶ τῶν ματαίων σχεδίων του, λέγει εἰς αὐτόν· "Α-ձλλους ἀνθρώπους εύτυχεῖς 'Ἄλλ' φρωτ, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν ὁ πλούσιος τῆς παραβολῆς ταύτης σον ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἀ δὲ ἡτο-ἀνησυχεῖ, διαλογίζεται ἐν ἑαυτῷ, μασας, τίνι ἔσται; 'Ἐν φινώσκο-σκέπτεται καὶ ἀφ' οὐ παρέρχεται μεν, ὅτι ἡ ὥρα τῆς ἀποχωρήσεως ἡ ἀβέβαιότης καὶ ἀμφιβολία, εἰς μας ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου εἶναι ἦν ἐπὶ πολὺ εὐρίσκετο, ἀποφασίζει ἀβέβαιος καὶ ὅτι ὁ θάνατος δύνα-λέγων· 'Τοῦτο ποιήσω· καθειλῶ ταὶ ἐν ἐκάστῃ στιγμῇ νὰ κρούσῃ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας τὴν θύραν μας, δὲν εἶναι ἀφροσύνη οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα καὶ μωρία ν' ἀσχολώμεθα εἰς τὰ τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά κοσμικὰ ἀγαθά; Δυστυχός τοι-

§ 30 Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀπολωλότος προβάτου.

(Λονκ. ΙΕ'. 1—7.)

1. Ἡσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἀμαρτωλοί, ἀκούειν αὐτοῦ.

2. Διεγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες, ὅτι οὗτος ἀμαρτωλὸς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

3 καὶ 4. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων. Τις ἀνθρωπὸς ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλίπει τὰ ἐννενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἔως εῦρῃ αὐτὸν;

5 καὶ 6. Καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὄμοιους ἑαυτοῦ χαίρων, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.

αὕτη εἶναι ἡ τύφλωσις ἡμῶν εἰς δὲ ἀπαντῶν ὁ Ἰησοῦς ἀναφέρει τὴν αὐτὰ καὶ οὐδεμίαν προσοχὴν δίδοι παραβολὴν τοῦ ἀπολωλότος προμεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ, Βέρτου, δι' ἣς δεικνύει εἰς αὐτοὺς ὅστις μῆς δικτάσσει νὰ δικανέμω ὅτι ὁ Θεὸς χαίρει διὰ τὴν ἐπιμέν αὐτὰ εἰς ἑκείνους, οἵτινες ἔχουν στροφὴν καὶ μετάνοιαν τῶν ἀμαρτιών ἀνάγκην αὐτῶν. Ἀποθύήσκει τολῶν, ως ἀπολωλότων προβάτων. τις πλούσιος ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων Ἰδοὺ δὲ ἡ παραβολὴ: «Πᾶς ἀνπων καὶ πτωχὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ: Ὁρωπὸς, ὅστις ἔχει ἑκατὸν πρόβατα, «οὗτως ὁ θησαυρίζων ἔκυτῷ καὶ λέγει ὁ Χριστός, καὶ ἀπολέσει ἐν μὴ εἰς Θεὸν πλούσιον».

Αἱ τρεῖς παραβολαῖς, ἡ τοῦ ἀπολωλότος προβάτου (§ 30), ἡ τῆς λεσθέν, τὸ ὄποιον εὑρὼν θέτει εἰς ἀπολεοθείσης δραχμῆς (§ 31) καὶ ἡ τοὺς ὄμοιους καὶ φέρων αὐτὸν εἰς τὸν τοῦ ἀσώτον νιοῦ (§ 32) ακρύττουσι οἰκόν του προσκαλεῖ τοὺς φίλους τὴν μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν τοῦ του καὶ τοὺς γείτονάς του νὰ χα- ἀμαρτωλοῦ.

Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀπολωλότος ἀπολωλός. Τὸ αὐτὸν κάμνει καὶ ὁ προβάτος. Οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ Θεός· ὅταν ἴδῃ, ὅτι ὁ ἀνθρωπὸς, Γραμματεῖς, βλέποντες, ὅτι ὁ Ἰησοῦς πλανηθεὶς τῆς εὐθείας ὄδοι καὶ σοῦς ὑπεδέχετο μετὰ χαρᾶς τοὺς παραδοθεῖς εἰς τὰς σαρκικὰς ὄδο- τελώνικες καὶ ἀμαρτωλοὺς καὶ συν- νάζεις καὶ ἐπιθυμίας προσκαλεῖται ἐτρωγε μετ' αὐτῶν, ἥρεσαντο γογ- ὑπ' αὐτοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ μετα- γύζοντες κατ' αὐτοῦ. Πρὸς τούτους νοήσῃ καὶ ἐπιστρέψει καὶ μετανοεῖ,

7. Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννενήκοντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας.

§ 31. Ἡ παραβολὴ τῆς ἀπολεσθείσης δραχμῆς.
(Λουκ. 11. 32.)

8. Ἡ τις γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἀπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἔως ὅτου εὑρῃ;

9. Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα, συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα.

10. Οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

τότε χαίρει καὶ εὐχαριστεῖται διὰ καὶ ἐπιστρέφοντα. Καθὼς ὁ ποιμὴν τοῦτο.» Εἰς πάσας περιστάσεις ὁ χαίρει ἐπὶ στιγμὴν μᾶλλον διὰ τὸ Θεὸς δὲν μᾶς ἐκάλεσεν, ἐν φήμες ἀνευρεθὲν πρόδροτον ἢ διὰ τὰ ἐνέτρεχομεν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς διανεύκοντα ἐννέα, τὰ ὅποια μένουν φθορᾶς καὶ τῆς ἀκολασίας, χωρὶς νουσιν ἡσυχα, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς νὰ θέλωμεν νὰ τὸν ἀκούσωμεν; χαίρει μᾶλλον δι' ἐνα ἀμαρτωλὸν Καθὼς τὸ πρόδροτον τῆς παραβολῆς ἢ διὰ ἐννενήκοντα ἐννέα δικαίους. Λᾶς ἀκούει τὴν φωνὴν τοῦ βοσκοῦ, Στίχ. 8 — 10. 'Ο σκοπὸς τῆς στάματος, στρέψει τὴν κεφαλήν του, παραβολῆς ταύτης ταυτίζεται μὲ βλέπει, πόθεν ἔρχεται ἡ φωνή, ἥτις τὸν σκοπὸν τῆς παραβολῆς τοῦ τὸν καλεῖ, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἀποπλα- ἀποπλωλότος προβάτου. 'Ο δὲ Ἰηνῶμενοι ὄφειλομεν νὰ στρέψωμεν τὴν σοῦς προστίθησι τὴν παραβολὴν κεφαλήν μας καὶ νὰ θεωρῶμεν τὸν τῆς ἀπολεσθείσης δραχμῆς εἰς τὴν ποιμένα Χριστόν, ὄφειλομεν νὰ ἐπι- προνηγουμένην παραβολήν, ἵνα δειξῃ στρέψωμεν ἀπὸ τῆς σκολιᾶς ὁδοῦ εἰς ἡμᾶς νὰ ἐννοῶμεν καλλίτερον καὶ νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς αὐτὸν μετὰ τὴν ἔκβασιν τῆς εὐσπλαχγγίας του χαρᾶς καὶ πεποιθήσεως. Καθὼς ὁ πρὸς τὸν ἀμαρτωλὸν ἀνθρώπον καὶ ποιμὴν, ὁ εὑρὼν τὸ πρόδροτόν του, νὰ μᾶς ἐνθαρρύνῃ εἰς τὴν ἐπιερο- ἔλαθεν αὐτῷ εἰς τοὺς ὅμοιους του, φὴν αὐτοῦ. 'Ιδοὺ δὲ ἡ παραβολὴ δὲν τὸ τιμωρεῖ, χαίρει μᾶλιστα αὕτη: «Καθὼς γυνὴ τις, ἔχουσα ὅτι τὸ ἀνεῦρεν καὶ μετὰ χαρᾶς τὸ δέκα δραχμὰς καὶ χάνουσα τὴν ὁδηγεῖ εἰς τὴν οἰκίαν του, οὕτω μίαν, ἀνάπτει λύχνον, σαροῖ τὴν ποιεῖ καὶ ὁ ποιμὴν Ἰησοῦς Χρι- οἰκίαν τῆς καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, στός, ὅταν βλέπῃ τὸν ἀποπλων- ἔως ὅτου εὑρῇ αὐτὴν καὶ εὑροῦσα μενον ἀμαρτωλόν, μετακνοοῦντα προσκαλεῖ τῆς φίλας της καὶ χαί-

§ 32 Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου νιοῦ.

(Λουκ. ΙΕ'. 11—32.)

11. Εἶπε δέ, ἀνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς.
12. Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας· καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον.
13. Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἀπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως.
14. Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμός ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι.

ρει μετ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ εὐ-
ρέσει, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ζητεῖ ἐπι-
μελῶς νὰ εὑρῃ τὸν ἀμαρτωλόν, ὅσ-
τις χάνεται εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ
διασκεδάσεις, σκοτῖ τὴν καρδίαν
του, καθηρίζει αὐτὴν καὶ σώζει.
Διὰ τοῦτο μεγάλη χαρὰ γίνεται

ἐν οὐρανῷ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων
τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ ἀ-
μαρτωλοῦ.»

‘Η παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ
διδάσκει ἡμᾶς νὰ ἴδωμεν, ὅτι με-
γάλη εἰναι ἡ χαρὰ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ
τῷ ἐπιστρέφοντι καὶ μετανοοῦντι
ἀμαρτωλῷ, εἰς δὲν τὰ πάντα συγ-
χωρεῖ, ως εἰναι ἡ χαρὰ τοῦ ἐν τῇ
παραβολῇ ταύτῃ πατρός, ὅστις
συγχωρεῖ τὸν υἱόν του, ἐπιστρέ-
ψαντα καὶ χύσαντα πικρὰ δάκρυα
μετανοίας διὰ τὰ ἀμαρτήματά του.

Στίχ. 12. Τὸ ἐπιβάλλον μέρος
τῆς οὐσίας ἦτοι τὸ ἀράλογον μέ-
ρος τῆς περιουσίας, τὸ ὄποιον ἀνή-
κεν εἰς αὐτόν. Κατὰ τὸ Ἔθραϊκὸν
κληρονομικὸν δίκαιον ὁ νεώτερος
ἀδελφὸς ἐλάχιστες μόνον τὸ ἥμισυ
ἔκείνου, ὅπερ ὁ πρεσβύτερος ἐλάχι-

καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον =
καὶ διένειμε μεταξὺ αὐτῶν τὴν
περιουσίαν. *Blos* (πρβλ. Μάρκον ΙΒ'.
44. Λουκ. Η'. 43) εἶναι ἔκεινο,
ἔλαχιστος ἡ οἰκογένεια ἔζη, τ. ἔ. οὐδὲν
ἄλλο ἡ ἡ περιουσία (πρβλ. Ἡροδ.
1, 31, 8, 51).

Στίχ. 13. συναγαγὼν ἀπαντα
ἥτοι ὅ, τι, ως κληρονομικὸν μέρους
ἔλαχιστος. Καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε κτλ.

‘Ο νεώτερος υἱὸς ἔζητησε πλήρη
έλευθερίαν καὶ δέν ἤθελε νὰ ὑπο-
βληθῇ εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ πατρός
του, ἐπανεστάτησε κατ' αὐτοῦ, ἔ-
λασθε πᾶν δ, τι ἀνῆκεν εἰς αὐτὸν
καὶ ἀνεγάρησεν, ἀποκατασταθεὶς
εἰς ξένην χώραν, ἔνθι ἤρξατο κα-
ταδαπανῶν τὸ μέρος τῆς περιου-
σίας του, ὅπως κορέσῃ τὰς ἀγνοθί-
κους ἐπιθυμίας καὶ τέρψεις του.

Στίχ. 14. Δαπανήσατο δὲ αὐ-
τοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς
κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην καὶ αὐ-
τὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. “Οπως ὁ
ἀσώτος υἱὸς αἰσθανθῇ τὰ ἐπακό-
λουθα τοῦ ἀμαρτωλοῦ βίου του,
ἔπρεπε νὰ ἀπέλθῃ ἀνὰ τὴν χώραν
ἔκείνην, ἐν ἥ εὐρίσκετο μεγάλη ἔλ-

15. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης καὶ ἔπειψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους.

16. Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὃν ἥσθιον οἱ χοῖροι καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.

17. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε, πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι;

18. Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ. Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου.

19. Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἀξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου.

λειψίες σίτου, ὅπότε οὗτος κατα- ἡς ἐγεύοντο καὶ οἱ πτωχοὶ (ὅρι Ρο-
στρέψας τὸ μερίδιον τῆς περιου- βινσῶν «Πελαιστίνη» III. σελ.
σίας του ἤρξατο νὰ περιπίπτῃ εἰς 272).

μεγίστας ἀνάγκας. Πόσον ὄλγον διαρκοῦσιν αἱ ἥδοναι καὶ αἱ δια- =σκεψθεὶς δέ. Ἡ ἀνάγκη φέρει σκεδάσεις!

Στίχ. 15. Ἡ πρώτη πικρία, ἣν πρώτον εἰς ἀνάμνησιν τοῦ πατρί-
ὸς ἀσωτος υἱὸς ἐδοκίμασεν, εἶναι, κοῦ οἴκου, ὃν εἰχε λησμονήσει, ὅτε
ὅτι ἡναγκάσθη νὰ γίνη ὑπηρέτης εὑρίσκετο ἐν τῇ τύρῳ τοῦ ἀμαρ-
καὶ δοῦλος ἐνὸς τῶν κατοίκων τῆς τωλοῦ βίου του.

χώρας ἐκείνης, ὅστις τὸν ἔπειψεν Στίχ. 18. Ἀραστὰς πορεύσομαι
ἴνα βόσκῃ χοίρους. Ὄποιον αἰσχρὸν πρὸς τὸν πατέρα μου κ.τ.λ. Ὁ ἀ-
ἔργον δι' Ιουδαῖον τὸ νὰ βόσκῃ τυχὴς υἱός, αἰσθανθεὶς βαθέως τὴν
χοίρους! Οὐτος ὁ υἱὸς ἐζήτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ εὗρε τὴν δου-
τὴν τοῦ πατέρα του καὶ τὴν φρικῶδην
τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ εὗρε τὴν δου-
τὴν τοῦ πατέρα του, εἰμὴ τὴν φιλοστοργίαν του καὶ τὴν πρὸς
λείκιν, αἱ τέρψεις του μετεβλήθη-
σαν εἰς πικρίαν καὶ οὐδὲν ἔμενεν πατέρος του. Λαμβάνει θάρρος νὰ
εἰς τὸ βαθός τῆς ψυχῆς του, εἰμὴ τὴν φιλοστοργίαν του καὶ τὴν πρὸς
ἡ ἀποθύρρυνσις καὶ ὁ ἀπελπισμός. αὐτὸν ἀγάπην του. Συναισθάνεται
Ἀνάότος υἱός, δὲν ἡθέλησε τὴν τὸ ἀμάρτημά του, τὸ ὄποιον θεω-
υτικὴν ὑπακοὴν πρὸς τὸν πατέρα, ρεῖ ως ἔγκλημα κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ
ὅστις τὸν ἡγάπα καὶ ἐπροτίμησεν τῶν ἀνθρώπων καὶ εἶνε ἔτοιμος νὰ
ἀντ' αὐτῆς τὴν δουλείαν σκληροῦ τὸ ὄμολογήσῃ. Συναισθάνεται ὅτι
καὶ τυραννικοῦ κυρίου.

Στίχ. 16. Καὶ ἐπεθύμει γεμί- το ἀνάξιος τῆς θέσεώς του, ως υἱοῦ,
σαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καὶ ζητεῖ νὰ γίνη δοῦλος ἐν τῷ οἴ-
κερατεω, ὥρ ἥσθιον οἱ χοῖροι κτλ. καφ τοῦ πατέρος του.

Κερδεται ἥσην τροφὴ τῶν χοίρων,

ἔνεκα τοῦ ἀμαρτήματός του ἐγένε-

20 Καὶ ἀναστὰς ἥλθε πρὸς τὸν πατέρα ἔσυτος. Ἐπι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ εὐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.

21. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· Πάτερ ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου.

22. Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δαχτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας.

23. Καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν.

24. Ὁτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὸς ἦν, καὶ εὑρένη καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

25. Ἡν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν.

Στίχ. 20. Καὶ ἀναστὰς ἥλθε Οἱ δοῦλοι ἐπορεύοντο, γυμνοὺς ἐπρὸς τὸν πατέρα ἔσυτοι κ.τ.λ. Ὁ χοντες τοὺς πόδας. Ἡ δὲ χρῆσις υἱός, ἀμφὶ συνέλαθε τὴν ἀπόφασιν, τῶν ὑποδημάτων ἵτο σημεῖον ἐπροέβην εἰς τὸ ἔργον καὶ σηκωθεὶς λευθέρων ἀνθρώπων καὶ ὁ ἐπιστρατῆλθε πρὸς τὸν πατέρα του. Ὁ δὲ φεὶς ὕψειλε νὰ φέρῃ αὐτά, διότι ἐπατήρ, ἀμφὶ εἶδε τὸν υἱόν του ἐπιστρέφοντα καὶ μετανυσσοῦντα, εὐσπλαγχνίσθη καὶ δραμὼν ἐπεσεν εἰς τὸν τράχηλον του καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ἡ ἀγαθότης τοῦ πατρὸς τούτου εἰκονίζει τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Στίχ. 22. Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην κ.τ.λ. Στολὴ πρώτη εἶναι καὶ λιστὴ στολὴ, ἡ ὡς λέγει· Εὐθύμιος ὁ Ζυγαρίηνός, ἡ τιμιωτατη Στολὴ εἶναι τὸ μακρὸν καὶ πλατὺ ἐπανωφόριον τῶν ἀρχέντων (πρβλ. Μάρκ. ΙΒ'. 38. ΙΓ'. 5. Ἀποκαλ. 5'. 11).

Καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας.

Στίχ. 23. Τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε. Μόσχος σιτευτὸς εἶνε ὁ θρεμμένος διὰ σφάξιμον μόσχος. Τὸ σιτευτὸς ἐκ τοῦ ῥήματος σιτεῖω=τρέφω κυρίως ζῷον, ἵνα παχύνη, σιτίζω. Θύσατε=σφάξατε.

Στίχ. 24. Ὁτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦρ, καὶ ἀρέζησεν κ.τ.λ. Ταῦτα πρέπει νὰ ἐννοηθῶσιν ἐν τῇ μεταφορικῇ ἐννοίᾳ ὡς καὶ πᾶσα ἡ παραβολὴ. Ὁ Εὐθύμιος Ζυγαρίνος λέγει· «νέκρωσιν καὶ ἀπώλειαν, φησί, τὴν ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἀναζώσιν δὲ καὶ εὑρεσιν τὴν ἀπὸ τῆς μετανοίας».

Στίχ. 25—28. Ὁ πρεσβύτερος

26. Καὶ προσκαλεσάμενος ἔνα τῶν παιδῶν, ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα.

27. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἤκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.

28. Ὡργίσθη δέ, καὶ οὐκ ἥθελεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἔξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.

29. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί, ἰδού, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδεποτε ἐντολὴν σου παρῆλθον καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ.

30. Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.

31. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἡμὰ σά ἐστιν.

32. Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη.

§33. Ἡ παραβολὴ τοῦ πλονστού καὶ τοῦ Λαζάρου.

(Λουκ. ΙΣΤ', 19—31).

19. Ἀνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς.

υἱὸς ἐλθὼν ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἤκουσε χοις τούτοις ὁ πατὴρ λέγει εἰς τὸν μουσικὸν καὶ χοροὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὄργισθέντα πρεσβύτερον υἱὸν του, πατρός του καὶ μαθών, ὅτι ταῦτα ὅτι διττῶς προτιμᾶται τοῦ ἀδελγίνονται διὰ τὸν ἐπιστραφέντα γε- φοῦ του, πρῶτον ὅτι διαρκῶς δια- ὠτερον ἀδελφόν του, ὥργισθη καὶ μένει μετ' αὐτοῦ καὶ δεύτερον, ὅτι καὶ δὲν ἥθελε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἀπασα ἡ περιουσία του ἀνήκει εἰς οἰκίαν. Ὁ πρεσβύτερος υἱὸς εἰκο- αὐτόν, ὡς τὸν μόνον γενικὸν κλη- νίζει ἐνταῦθι τὸν Φαρισαῖον, διότι ρονόμον.

φαίνεται ζηλότυπος καὶ φθονερὸς Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε τὴν πα- καὶ διότι ὑπερηφανεύεται διὰ τὰς ραβδοὺς τοῦ ἀσώτου υἱοῦ εἰς τοὺς ζηλότυποι καὶ φθονεροὶ καὶ ὑ- ζητάς του.

Στίχ. 29 καὶ 30. Μνείαν δὲ τῶν σαν ζηλότυποι καὶ φθονεροὶ καὶ ὑ- ἀρετῶν του εἰς τὸν πατέρα του κα- περήφρων διὰ τὰς ζητάς των, ὡς μνεὶ ὁ πρεσβύτερος υἱὸς εἰς τοὺς ὁ πρεσβύτερος υἱός.

Στίχ. 31 καὶ 32. Ἐν τοῖς στι- ομιλεῖ ἐν τῇ παραβολῇ ταύτη περὶ

20. Πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος.

21. Καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐργόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ.

22. Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεγθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ· ἀπέθανε δὲ καὶ δ πλούσιος, καὶ ἐτάφη.

ἐνὸς ἀνθρώπου πλουσίου καὶ περὶ ᾧψη βλέμμα συμπαθείας καὶ οἴ-
ένὸς πτωχοῦ, καλούμενου Λαζάρον πρὸς τὸν δυστυχὴν πτωχόν, ὅ-
ρου. 'Ο μὲν πλούσιος ἐνεδύετο ὑ-
περφύσιας, φορῶν ἐνδύματα ἐκ του. 'Ο πτωχὸς Λάζαρος ἐδείκνυε
πορφύρας καὶ βύσου. Πορφύρα εἶνε μεγάλην ὑπομονήν, εἰχε τὴν ἐλ-
τὰ μαλλινὰ ἐκεῖνα ἐνδύματα, τὰ πιδα καὶ πεποιθησιν εἰς τὸν Θεὸν
κεχρωματισμένα μετὰ πολυτίμου
χρώματος, τὰ ὄποιαὶ οἱ Ἐβραῖοι ἐ-
φόρουν ως ἔξωτερικὴν στολὴν. Βίσ-
σος δὲ εἶνε τὰ λεπτὰ ἐκεῖνα ἐνδύ-
ματα, τὰ κατακευαζόμενα ἐξ Αἰ-
γυπτιακοῦ βύσου, ἤτοι ἐκ λευκοῦ
μαλλίου, τῶν ὄποιαν ἐσωτερικὴ
χρήσις ἔγινετο, δηλ. ἔχρησίμευνον
τὰ ἐκ βύσου ἐνδύματα, ως ἐσωτε-
ρικὰ ἐνδύματα. Οὐ μόνον δὲ ἡ ἐν-
δυμασία τοῦ πλουσίου τούτου ἤτοι
μεγαλοπρεπῆς καὶ βασιλικῆς, ἀλλὰ
καὶ ἡ τράπεζα του πλουσιωτάτη,
ἐν ἥ εὐφραίνετο καὶ ἔχαιρεν. 'Ο δὲ
πτωχὸς Λαζάρος ἐκεῖτο εἰς τὴν
θύραν τοῦ πλουσίου τούτου, πλή-
ρης πληγῶν καὶ ἕκτηι νὰ τρώγῃ
τὰ ψυχία, τὰ ὄποια ἔπιπτον ἀπὸ
τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου. 'Ητο
δὲ ὁ πτωχὸς οὗτος τοσοῦτον ἔξη-
σθενημένος, ὥστε δὲν ἥδυνατο νὰ καὶ Ισκὼν
διώξῃ καὶ τοὺς κύνας, οὔτινες ἡρ-
τάκοντο καὶ ἔλειχον τὰς πληγάς του. ζαρος, τὸν ὄποιον δὲν ἥξιον τις ν'
'Ο πλούσιος ἐνδύμαζεν, δηλ. διέφερε ἀτενίσηρ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὄποιού
τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, δὲν ἥξιον νὰ οἱ κύνες ἔλειχον τὰς πληγάς, ἀν-

23. Καὶ ἐν τῷ Ἀδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὅρᾳ τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ.

24. Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὁδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.

25. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ, τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαθες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος διαβῆναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς δὲ ὅδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὁδυνᾶσαι.

26. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἔκειθεν πρὸς ὑμᾶς διαπερῶσιν.

νέχθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν τοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν οὐρανὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ὧ ὁ γλῶσσαν μου· ὅτι ὁδυνοῦμαι ἐν τῇ δυστυχήσει πλούσιος κατεκρημένοθη φλογὶ ταύτῃ· ὁ πλούσιος ζῆτει εἰς τὴν κόλασιν (στίχ. 22). "Ἄς νὰ τύχῃ παρὰ τοῦ Ἀβραάμ μικρῆς παρακαλέμεν καὶ ἡμεῖς τὸν Θεόν, τινὸς ἀναψυχῆς (στίχ. 24). 'Αλλ' ὅπως παράσχῃ εἰς ἡμᾶς τὴν ἀληθινὴν ἀληθινὴν ἀληθινὴν ἀληθινὴν ἀληθινὴν ἀληθινὴν, ἦν ἀπολαμβάνως πρέπει νὰ παραπονήται, διότι νουσιν ἐν τῷ οὐρανῷ αἱ ψυχαὶ τῶν αὐτός μὲν ἀπήλαυσεν τῆς εὐδαιμονίας τῷ πεπονισμῷ, οὓς ὁ Θεός διὰ δοκιμασίας ἐν τῷ ἐπιγείῳ κόσμῳ, ὁ δὲ σιδῶν ἐκάθηρεν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ οὐ— Λάζαρος τῆς κακοδαιμονίας, ἐν δὲ τινες ἀπαλλαγέντες ἀπὸ ὅλων τῶν τῷ ἐπυρανίῳ κόσμῳ συμβάνει τὸ κακῶν τοῦ βίου ἀναπαύονται, γῦν ἐναντίον. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ. 'Αποθνήσκει τοι τὸν οὐδεμία κοινωνία καὶ σχέσις δύνασκων δὲ αἰσθάνεται, ὅτι ὑπάρχει ταὶ νὰ ὑφίσταται (στίχ. 25 καὶ ἔτερος κόσμος καὶ βλέπει ὅτι ἐν 26). Τότε ὁ πλούσιος παρακαλεῖ αὐτῷ ζῆ ἐν τῇ αἰωνιότητι ὁ Ἀβραάμ, ἵνα εἰδοποιήσῃ εἰς τὸν Ἀβραάμ, καὶ εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ ὁ τοὺς πέντε ἐν τῷ κόσμῳ ζῶντας Λάζαρος, δικατεφρόνει (στίχ. 23). Διὰ τοῦτο ἥρξατο φωνῶν αὐτὸν ὡς φρίνεται, διῆγον τὸν βίον τῶν καὶ λέγων· «Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέην ἡδονῶν καὶ τῶν δικσκεδάσεων, ὅτι σόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα αὐτὸς ὑποφέρει ἐν τῷ Ἀδῃ ὅπως ζάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ καὶ αὐτοί, ἐρχόμενοι εἰς τὸν

27. Εἰπε δέ, ἐρωτῶ οὖν σε, Πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου.

28. Ἐγὼ γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου.

29. Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ, ἔχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν.

30. Ο δὲ εἶπεν, οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐὰν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν.

31. Εἰπε δὲ αὐτῷ, εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἑάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

§ 34. Ἡ παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου
(Δουκ. ΙΙΙ', 10—14).

10. Ἀνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἔτερος τελώνης.

11. Ο Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἀδικοί, μοιχοί, ἢ καὶ ως οὗτος ὁ τελώνης.

τόπον τῆς βασάνου, ὑποφέρωσι τὰ καὶ τοῦ ὥματος ἀραβαττειν. Περὶ αὐτά. Ὁ δὲ Ἀβραὰμ ἀπαντᾷ εἰς τῶν λέξεων Φαρισαίος καὶ Τελώνιον, λέγων, ὅτι ἔχουσι τὸν νόλωντος ὄρα τὰς 3 στίχ. 20 καὶ 8 μον τοῦ Μωϋσέως καὶ τὰ συγγράμματα τῶν προφητῶν, τὰ δόπια τελώνης 46 καὶ 47.

ματα τῶν προφητῶν, τὰ δόπια τελώνης 46 καὶ 47. Στίχ. 11. Ο Φαρισαῖος σταθεὶς ἀκαταπάντως ὅμιλούσι περὶ τοῦ πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο. Τὸ μέλλοντος βίου καὶ ἡς τὰ ἀκούσια πρὸς ἑαυτὸν δὲν πρέπει νὰ συνδεθῇ σωσι καὶ ἡς μετανοήσωσιν. Ὁ δὲ μὲ τὸ σταθεῖς, διέτι τότε θὰ ἥτο πλούσιος λέγει, ὅτι δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, πρὸς ἑαυτὸν δὲν πρέπει νὰ συνδεθῇ σωσι καὶ ἡς μετανοήσωσιν αἱ Ἀγιαι Γραφαὶ (στίχ. 27—31).

Στίχ. 10. Ἀνθρωποι δύο ἀρέτης ηγέτο πρὸς ἑαυτὸν τὸν ἔδιον, ἐν βησαρ εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· τῇ ψυχῇ του ἡ ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν ὁ εἰς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἔτερος Τελώνης. Τὸ ἱερὸν εἶναι ὁ ἐν τῇ ἀνω πόλει τῶν Ἱεροσολύμων κείμενος κηρυκεῖος εἶναι περιφρονητική· νακός· διὰ τοῦτο γίνεται χρῆσις προσηύχετο πρὸς ἑαυτὸν = προσηύχετο (Ξενοφ. Ἀναβ. 5, 10, 11. Πραξ. ΚΗ' 16. Ιακώβ. 6, 13. 17), ἀλλὰ μὲ τὸ προσηύχετο. "Ως προσηύχετο πρὸς ἑαυτὸν = προσ-

- 12· Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι.
13. Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστώς οὐκ ἥθελεν οὐδὲ τοὺς ὄφθαλμούς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπῆραι· ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων, ὁ Θεός, ἵλασθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ.
14. Λέγω δοκίμην, κατέθη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ ἐκεῖνος. "Οὐτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἔαυτὸν ταπεινωθήσεται· ὁ δὲ ταπεινῶν ἔαυτὸν ὑψωθήσεται.

Στίχ. 12. Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου. ἔπραξε καὶ εἰς τὸν Τελώνην, ὅστις νηστείεις, ἡτις δις τῆς ἑβδομάδος συμπροσηγέτο μετ' αὐτοῦ. 'Ο δὲ νηστείεις, ἡτις δις τῆς ἑβδομάδος Τελώνης, ἔχων συναίσθησιν τῶν ἔγίνετο. Αἱ ἡμέραι δέ, καθ' ἣς οἱ Φαρισαῖοι ἐνήστευον, ἦσαν ἡ Δευτέρα καὶ Ηέμπτη. Τὸ κτῶματος ἔπραξε καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Τελώνην, δὲν ἔτολμα ψήση τοὺς ὄφθαλμούς του εἰς τὸν οὐρανόν. 'Η συγείδησις ἔτυπτεν αὐτὸν ἀναμιμησκόμενον τοῦ ἀμαρτωλοῦ βίου του· διὸ ἔτυπτε τὸ στῆθος του καὶ ἔλεγε· Θεέ μου,

Στίχ. 13. Μακρόθεν. 'Ο Τελώνης ἐστάθη μακρὸν τοῦ Φαρισαίου, ὅπιστος τοῦ μωροῦ τούτου δικαίου, καὶ δὲν ἔτολμα νὰ προχωρήσῃ.

"Ἄς ἰδωμεν τὴν παραβολὴν. 'Ο Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει, ὅτι δύο ἀνθρώποι άνέβησαν εἰς τὸν ναὸν νὰ προσευχηθῶσιν. 'Ο εἰς ἡτο Φαρισαῖος, ἡτοι ἀνθρώπος, νομιζόμενος ὃπο τοῦ λαοῦ, ὡς εὐσεβὴς καὶ δικαιος, ὁ δὲ ἔτερος Τελώνης, ἡτοι ἀνθρώπος, ὅστις ἀνήκειν εἰς τὴν τάξιν ἐκείνων, οἵτινες ἐπεδίδοντο προσευχόμενοι ὄφείλομεν νὰ καταπολεμῶμεν τὴν οἰησιν καὶ τὸν νιστὸν βίον. Τι ἐζήτει; διὰ τῆς ἐγωϊσμόν μας καὶ νὰ μάθωμεν, ὅτι προσευχῆς του ὁ Φαρισαῖος, ἐλθὼν εἰς τὸν ναόν; ἐζήτει τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν ἀφεσιν τῶν ἀμαρτημάτων του; Οὐχὶ ὁ Φαρισαῖος, κατεχόμενος ὃπο ἐγωϊσμοῦ καὶ οιήσεως, ἐζήτει διὰ τῆς προσευχῆς του νὰ ὑβρίσῃ τὸν λοιπὸν ἀνθρώπους, ὡς πλήρεις δικαρδών ἀμαρτημάτων, νὰ καταφρονήσῃ αὐτοὺς καὶ νὰ ἔξευτελίσῃ, ὡς τοῦτο

§ 35. Ἡ παραβολὴ τῆς μελλούσης κρίσεως
(Ματθ. ΚΕ'. 31—46).

31. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἄγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ.

32. Καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἔριφων.

33. Καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἔριφα ἐξ εὐωνύμων.

34. Τότε ἔρει ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ήτοι μασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

35. Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἦμην, καὶ συνηγάγετέ με·

36. Γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ησθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἤλθατε πρός με.

Στίχ. 31. Ἐν τῇ παραβολῇ ἀπό τε γάλακτος, ἀπό τε τῶν τιτανύτηρος προλέγει, ὅτι, καὶ κτομένων, ὃν ἀπάντων ἔρημος ἔριθημενος ἐπὶ θρόνου δόξης καὶ περιφρόις· «Ο Σωτήρ, ὃς καλὸς ποιμὴν, στοιχούμενος ὑπὸ τῶν ἄγγέλων, θέλει χωρίσει κατὰ τὴν μέλλουθέλει ἐκ δευτέρου παρουσιασθῆ εἰς σαν κοίσιν τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν τὸν κάσμον, ὅπως κρίνῃ πάντας ἔριφων καὶ θέλει θέσει ἔκεινα μὲν, τοὺς ἀνθρώπους, δικαίους καὶ ἀδίκους· ἡτοι τοὺς δικαίους, οἵτινες ὑπήκουος, οὔτινες θὲ δυναχθῶσιν ἐνώκουσαν εἰς τὴν φωνὴν του, ἐκ δεπιον αὐτοῦ καὶ θὲ δώσωσι λόγον ξιῶν, ταῦτα δέ, ἡτοι τοὺς ἀδίκους, τῶν πράξεών των. Καὶ παραβάλτοντος παραβάλτας τῶν ἐντολῶν του, λει τοὺς μὲν ἀδίκους ἀνθρώπους ἐξ ἀριστερῶν (στίχ. 31-33). Μετὰ πρὸς τὰ ἔριφα, διότι τὰ ζῷα ταῦτα ταῦτα ὁ Σωτήρ θέλει εἴπει πρὸς εἶνε σκληρὰ καὶ ἄγρια καὶ δὲν ἀποαύτούς, τοὺς δὲ δικαίους μέντοι τοῦ πατρός μου, ἔλθετε ἀνθρώπους πρὸς τὰ πρόβατα, διότι σεῖς οἱ εἰς τὰ δεξιά ιστάμενοι διτὰ ζῷα ταῦτα εἶνε ἀθύωτα καὶ ἄκαποι, ἔλθετε καὶ κληρονομήσατε μερα καὶ ἀποφέρουσι μεγάλην πρότην την βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἥτις σοδον, ἥτις κατὰ τὸν ιερὸν Χρυσὸν ἀνωθεν ἀπεφασίσθη νὰ σᾶς δοθῇ, σόστομον προέρχεται «ἀπό τε ἔριου, ὡς ἴδικόν σας κτῆμα» διότι ἐπει-

37. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σε εἰδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; ή διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν;

38. Πότε δέ σε εἰδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ή γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν;

39. Πότε δέ σε εἰδομεν ἀσθενῆ, η ἐν φυλακῇ, καὶ ἥλθομεν πρός σε;

40. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνī τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

41. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἄγγέλοις αὐτοῦ.

42. Ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατε μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με.

νασα καὶ ἐδώκατε εἰς ἐμὲ νὰ φάγω· στηρίξωμεν τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀνε-
ἐδίψησα καὶ με ἐποτίσατε· ξένος στίους, τοὺς πάσχουντας καὶ ἀσθε-
ῆμην καὶ με διδηγήσατε εἰς τὴν νεῖς, διότι εἶναι ἀδελφοί μας. Τὰς
οἰκίαν σας καὶ με ἐφιλοξενήσατε· συμβουλάς αὐτοῦ ἡκουσαν πάντες
γυμνὸς ἦμην καὶ μ' ἐνεδύσκατε· ἔκεινοι οἱ χριστιανοί, οἵτινες ἰδρυ-
ῆσθέντος καὶ μ' ἐπεσκέψθητε· ἐν σαν φιλανθρωπικὰ καταστήματα,
φυλακῇ ἦμην καὶ ἥλθατε πρός με» (34—36). Πρὸς τοὺς λόγους τού-
τους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ θ' ἀπο-
κριθῶσιν οἱ δίκαιοι, λέγοντες, ὅτι
οὐδὲν τοιοῦτον ἀγκύλον ἔργον ἔπρα-
ζαν εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Σωτὴρ θὰ
εἴπῃ εἰς αὐτοὺς, ὅτι, ὅσα ἔργα φι-
λανθρωπίας καὶ ἐλεημοσύνης ἔπρα-
ζαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῷ κό-
σμῳ τούτῳ, εἶναι ὡς νὰ ἔπραξαν
εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον: «Ἄμὴν λέγω
ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνī τού-
των τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχί-
στων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (37—40).
Ο Σωτὴρ λοιπὸν συμβουλεύει ἡ-
μᾶς ἐνταῦθα, ὅτι ὁφείλομεν νὰ ὑπο-
ποταῖται, ὅτι ὁφείλομεν νὰ δεχθῶμεν τὰς συμ-
βουλὰς αὐτοῦ.

Τοὺς δ' ἀδίκους ἀνθρώπους ὁ Σω-
τὴρ θέλει θέσει κατὰ τὴν δευτέραν
παρουσίαν εἰς τὰ ἀριστερά του καὶ
κρίνων αὐτοὺς θέλει τιμωρήσει καὶ
θέλει ἔχαποστείλει εἰς τὸ αἰώνιον
μῆτρας ἐνταῦθα, ὅτι ὁφείλομεν πῦρ· διότι οὐδὲν ἔργον φιλανθρω-

43. Ξένος ἡμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ πειθάλετέ με· ἀσθενής, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεικέψυχοθέ με.

44. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ καὶ αὐτοί, λέγοντες, Κύριε, πότε σε εἰδομεν πεινῶντα, η διψῶντα, η ξένον, η γυμνόν, η ἀσθενῆ, η ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι;

45. Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.

46. Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δικαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

πίκς καὶ ἔλεημοσύνης πρὸς τοὺς ἡμῖν, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυάγηρώπους ἔπραξαν. Οἱ ἀδικοὶ θέμνάς καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθελουσιν ἀκούσει παρὰ τοῦ Χριστοῦ νήσ, καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεπό «πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἰκατησκεψυχοθέ με» (41—43). Τέλος ὁ ραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ Σωτὴρ ἀναφέρει διὰ δύο λέξεων τὸ ήτοι μακρύνον τῷ δικτύῳ καὶ τοῖς συμπέρασμα τῆς ὄμιλίας του, λέαγγέλους αὐτοῦ. Ἐπείνασκα γάρ, γων, ὅτι οἱ μὲν ἀδικοὶ ἀπελεύσονται οὐκ ἐδώκατέμοι φραγεῖν· ἐδιται εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ διψυσκ καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ξένος καὶ οἱ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΑΛΛΑΙ ΗΘΙΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

§ 36. Ἡ κλῆσις τοῦ Ἐναγγελιστοῦ Ματθαίου καὶ ἡ
κατ' αὐτὴν γερομέρη συζήτησις περὶ υηστείας
(Ματθ. θ'. 9—17).

9. Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἤκολούθησεν αὐτῷ.

10. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδού, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

Οἱ τρεῖς Εὐαγγελισταί, Ματ- εἶδεν ἄνθρωπον, καθήμενον εἰς τὸ θαῖος, Μάρκος καὶ Λουκᾶς, ἀνα- τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον καὶ φέρουσιν, διτὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματ- λέγει εἰς αὐτόν, ἀκολούθει μοι, ὡς θαῖος ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χρι- μαθητὴς καὶ ἀπόστολός μου».
στοῦ, ὡς εἰς τῶν δώδεκα μαθητῶν εἰδεν ἄνθρωπον, καθήμενον εἰς τὸ καὶ ἀποστόλων του, καθ' ὃν χρόνον ἀρακειμένον ἐρ τῇ οἰκίᾳ κτλ. Τὸ εἴχε θεραπευθῆ παραλυτικός τις ἀρακεῖσθαι καὶ κατακεῖσθαι ἔχου- ὑπ' αὐτοῦ (πρὸβλ. καὶ Μάρκ. Β', 13. Λουκ. Ε'. 27).

Στίχ. 9. Καὶ παράγων ὁ Ἰη- την τῷ τραπέζῃ. Ἐν τοιαύτῃ ἔννοιᾳ οἱ σοῦς ἐκεῖθεν, εἰδει ἀρθρωπον κα- κλασικοὶ μεταχειρίζονται τὸ κατα- θημενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Μα- κεῖσθαι, ὁ δὲ Πολύνθιος, Ἀθήναιος θαῖορ λεγόμενορ, καὶ λέγει αὐτῷ, ἀκολούθει μοι. Ἡ δὲ ἔννοια τοῦ Στίχου τούτου εἶναι αὕτη· «ὅτε ὁ Ιησοῦς Χριστὸς διήρχετο ἐκεῖθεν, ἔνθα ἐθεράπευσε τὸν παραλυτικόν, πέζη, στηρίζοντες ἐπ' αὐτῆς τὸν

11. Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

12. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς, οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἵτις ὄντες ἱατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.

13. Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, «Ἐλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν»· οὐ γάρ ἥλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἀμαρτωλούς εἰς μετάνυσταν.

ἀριστερὸν βραχίονα καὶ ἔχοντες τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰησοῦ, διατί ὁ ἔξηπλωμένους ὅπισσα τοὺς πόδας διδάσκαλος αὐτῶν ἐσθίει μετὰ τῶν των. "Ἐτρωγον δὲ μὲ τὴν δεξιὰν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν.

χεῖρα.

Ἐκ τῇ οἰκίᾳ. Ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Μάρκος (Β'. 15) δὲν λέγουσιν ὀρισμένως, τίνος ἡτοί οἰκία αὐτη, εἰς ἣν ὁ Ἰησοῦς ἥλθε καὶ ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζαν, ὁ δὲ Λουκᾶς (Ε'. 29) λέγει ὀρισμένως, ὅτι ἡτοί ἡ οἰκία τοῦ Ματθαίου. Φαίνεται δέ, ὅτι, ἀφ' οὗ ὁ Ματθαῖος ὅριστικῶς ἐγένετο Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ, ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν του, ἵνα δειπνήσῃ. "Οτι δὲ ἡ οἰκία αὐτη ἡτοί ἡ τοῦ Ματθαίου δηλοῦται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι προσῆλθον εἰς αὐτὴν πολλοὶ τελῶναι, διμότεροι τῷ Ματθαίῳ καὶ ἐπομένως γνωστοὶ καὶ φίλοι αὐτοῦ.

Πολλοὶ τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοί. Εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀμαρτωλῶν κατατάσσονται ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ καὶ οἱ τελῶναι, ὡς ὑπόδληλοι τῆς Ρωμαϊκῆς ἀρχῆς, οἵτινες συνειθίζον ν' ἀπατῶσι τοὺς ἀλλούς ἀνθρώπους (Λουκ. Γ'. 13. ΙΘ'. 7).

Στίχ. 11. Οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες τὸν Ἰησοῦν, ὅτι συνέτρωγε μετὰ τῶν τελωνῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ματθαίου, εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν εἴτε τυ- λέγει σιονεὶ πρὸς αὐτούς· «σεεὶ οἱ χαίρως εἴτε σκοπίμως καὶ εἴπον εἰς Φαρισαῖοι ἐκ τῆς μελέτης τοῦ χω-

κούσας τοὺς εἰρημένους λόγους τῶν Φαρισαίων λέγει πρὸς αὐτοὺς εἰρωνικῶς· «οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἵτις ὄντες ἱατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες», ἥτοι οἱ ὄγιες, οἱ δίκαιοι, οἱ ἐνάρετοι, μετεκέντων ὅποιων σεῖς κατατάσσεσθε, δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἱατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες, ἥτοι οἱ πνευματικῶς ἀσθενεῖς, οἱ ἀδίκοι. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ως πνευματικὸς ἱατρός, συνανεστρέφετο μετὰ τῶν πνευματικῶν ἀσθενῶν, οἵτινες ἥσαν οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἀμαρτωλοί, ὅπως ἀπελλαγῇ ἀπὸ τῆς κατατρυχούσης αὐτούς ἀρρωστίας.

Στίχ. 13. Οἱ Ιησοῦς Χριστὸς θέλων νὰ καταδείξῃ εἰς τοὺς Φαρισαῖος, ὅτι δὲν ἥσαν δίκαιοι, ὄγιες, ἴσχυροι, ἀλλὰ πνευματικῶς ἀσθενεῖς, ἐπειδὴ πᾶσαν ἀρετὴν παρημέλουν καὶ προσεῖχον μόνον εἰς τὰς ἔξωτερικὰς θυσίας, λέγει πρὸς αὐτούς· ὑπάγετε καὶ μάθετε ἐκ τῶν Ἀγίων Γραφῶν, ὅτι «Ἐλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν». Ο Χριστὸς θαίου, εἰσῆλθον εἰς αὐτὴν εἴτε τυ-

14. Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσι;

15. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, μὴ δύγανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶντος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἔστιν ὁ νυμφός; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφός, καὶ τότε νηστεύσουσιν.

16. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγγάφου ἐπὶ ἵματίῳ παλαιῷ· αἱρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἵματίου, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται.

17. Οὐδὲ βάλλουσιν οῖνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δέ μή γε, φήγυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οῖνος ἐκχείται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οῖνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότερα συντηρεοῦνται.

ρίου «ἔ.λεος θὲ.λω καὶ οὐ θοσιαρ» τῷτορ ('Ιωάν. Β'. 16. Τωδιτ σ'. 16). τὸ ὄποιον δύνασθε ρ' ἀραγρώσητε Σιοὶ τοῦ νυμφῶνος καλοῦνται οἱ εἰς τὸν προφῆτην 'Ωσηὲ σ'. 6. Θὰ πεισθῆτε, ὅτι εἰσθε ἀγθρωποι πρεν- παράρυμφοι, οἱ φλ.ιοι τοῦ νυμφίου, οἵτινες ὠδήγουν τὴν νύμφην μὲ ἀ- ματικῶς ἀσθετεῖς, διότι προσέχετε μόρον εἰς τὴν ἔξωτερην λατρεί- αρ, εἰς τὰς θυσίας καὶ οὐχὶ εἰς τὸν ἔ.λεορ.

"Ἐ.λεος, ὅπερ παρὸς τοῖς κλασι- κοῖς συνήθως εἰς ἀρσενικὸν γένος ἀπαντᾷ, εἴναι ἐνταῦθα μετάρρυκσις τοῦ ἑρρακίου χεισεδ καὶ ἔχει την ἔν- νοιαν τῆς ἐρ πρενύματι δικαιοσθ- ρης ἐερρογυμένης ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον των, δὲν δύνανται νὰ πεν- θωσι (διότι ἡ νηστεία κατὰ τοὺς Ιουδαίους ἦτο ἐκδήλωσις πένθους). Εάν ποτε ἐγὼ ἀποχωρισθῶ ἀπ' αὐ- τῶν, τότε θὰ νηστεύσωσι πρὸς ἔκ- φρασιν τοῦ πένθους των».

Στίχ. 14. Πολλὰ—συγχά. "Οτι δὲ πρόδρομος Ἰωάννης ἐνήστευεν, ἐ- πομένως καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καθθέδε καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ὅρα Ματθ. ΙΑ'. 18. Λουκ. ΙΗ'. 12.

Στίχ. 15. Οι νιοὶ τοῦ νυμφῶ- ράκους ἀγγάφου, ἔτοι διάπτων ἐπά- ρος. Νυμφῶν εἴναι ὁ νυμφικὸς κοι- νω αὐτοῦ νέον τεμάχιον· διότι ἡ διά-

§ 37. Τίτα τὰ ὄρόματα τῷ δώδεκα Ἀποστόλων καὶ τίτας
δόηγιας δὲ Ἰησοῦς δίδει εἰς αὐτὸύς, ἀποστέλλων εἰς τὸ
κήρυγμα (Ματθ. Γ'. 2—42).

2. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ δόνόματά ἔστι ταῦτα· πρῶ-
τος Σίμων δ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας δ ἀδελφὸς αὐτοῦ·
Ἰάκωβος δ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης δ ἀδελφὸς αὐτοῦ.

τοῦ νέου τούτου τεμαχίου γενομένη
συμπλήρωσις ἀφικεῖται πέπο τοῦ ἀ-
χρήστου καὶ παλαιοῦ ἐνδύματος.
Ἐν ἅλλαις λέξεσιν δὲ συμπλήρω-
σις, ἀντὶ νὰ διορθώσῃ τὸ ἀχρηστὸν
καὶ παλαιὸν ἔνδυμα, καταστρέφει

αὐτό, ἀνοίγει τὸ ἔνδυμα καὶ σχί-
ζεται. "Ἄρχ νέον τεμάχιον (ἢ ἑμ-
βάλωμα) δὲν πρέπει νὰ φάπτηται
παλαιὸν καὶ ἀχρηστὸν ἔνδυμα
Ἐπίστης οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον
εἰς παλαιοὺς ἀσκούς· διότι, ἀντὶ δὲ
οἶνος οὗτος νὰ δικωθῇ, οἱ ἀσκοὶ

θὰ διαρραγῶσι καὶ δὲ οἶνος θὰ ἐκ-
χυθῇ. Διὰ τοῦτο νέος οἶνος πρέπει
νὰ τίθηται εἰς νέους ἀσκούς".

"Ο Σωτὴρ διὰ τοῦ εἰκονικοῦ τού-
του λόγου ἥθελε νὰ ἔκφρασῃ τοῦτο·
«οἱ παλαιοὶ τύποι τῆς εὐσεβείας,
τοὺς ὄποιούς ὁ Πρόδρομος Ἰωάν-
νης καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἥθελον,
νὰ φυλάττωσι, δὲν δύνανται νὰ ἐ-
φαρμοσθῶσιν εἰς τὴν νέαν θρησκεί-
αν, τὴν ὄποιαν ἔγῳ κηρύστω. Η
νέα θρησκεία ἔχει ἀνάγκην νέων
τύπων».

"Ἀσκοί. Οἱ ἀσκοὶ κατεσκευά-
ζοντο ἐκ δερμάτων, ως ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον δὲ ἐκ δερμάτων αἰγῶν ('Ομή-
ρος 'Ιλιάς Γ'. 247. 'Οδύσσ. Ζ'. 78.
Γ'. 196). 'Εν τῇ Ἀνατολῇ δὲ οἶνος
διετηρεῖτο εἰς ἀσκούς καὶ δι' αὐ-
τῶν μετεκομίζετο ('Ιουδ. Γ'. 6).

Στίχ. 2. Τῷ δὲ δώδεκα Ἀπο-
στόλων κ.τ.λ. 'Ο Θεοφύλακτος λέ-
γει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔξελέζατο δώ-
δεκα μαθητὰς κατὰ τὸν ἀριθμὸν
(Ματθ. ΙΘ'. 28).

'Ἀποστόλων. 'Η λέξις Ἀπόστο-
λος εἶναι τίτλος, τὸν ὄποιον οἱ μα-
θηταὶ προσέλαθον παρὰ τοῦ Ἰη-
σοῦ, ως μέλλοντες ν' ἀποσταλθῶσιν
(Ιωάν. ΗΓ'. 16. εἰς τὸ κάρυγμα (Ιωάν. ΗΓ'. 16.
Λουκ. σ'. 13).

Πρῶτος Σίμων. Εἰς πάντας τοὺς
καταλόγους, οὔτινες ἀναφέρουσι τὰ
ὄνόματα τῶν Ἀποστόλων, ὅπερ δηλοῖ,
ὅτι δὲ Πέτρος κατεῖχε τὴν πρώτην
Γ'. 16. Λουκ. σ'. 14. Πρᾶξ. Ἀποσ.

Α'. 13), φέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Πέ-
τρου πρῶτον μεταξὺ τῶν ὄνομά-
των τῶν Ἀποστόλων, ὅπερ δηλοῖ,
ὅτι δὲ Πέτρος κατεῖχε τὴν πρώτην
μεταξὺ αὐτῶν τιμητικὴν θέσιν,
εἰχε τὸ πρωτεῖον τῆς τιμῆς (pri-
matum honoris), ἡτο primus
inter pares, ἥτοι πρῶτος μεταξὺ^{τῶν} τῶν ἰσων. Οἱ δὲ Δυτικοὶ διῆγυρί-
ζονται, ὅτι δὲ Πέτρος κατεῖχε τὸ
πρωτεῖον τῆς δικαιοδοσίας (pri-
matum jurisdictionis), ἥτοι τὸ
πρωτεῖον ν' ἀγγεῖ καὶ φέρῃ τοὺς λοι-
ποὺς ἀποστόλους καὶ δικδόχους
αὐτῶν ἐπισκόπους καὶ νὰ κρίνῃ καὶ
δικάζῃ αὐτούς. Τοιοῦτο δὲ πρω-
τεῖον ἐκήρυξαν οἱ Δυτικοί, ως δόγ-

3. Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεεβαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος.

μα, ἐν τῇ τελευταίᾳ συνόδῳ τοῦ Στίχ. 3. *Βαρθολομαῖος*. Ἐθρα-Βατικανοῦ κατὰ τὸ 1870· ὁ δὲ τὴν λέξιν *Bâr* = υἱὸς καὶ Θαλομᾶ Πάπας, ὃς διάδοχος τοῦ Ἀποστόλου θαλομαῖ (B'. Βασιλ. ΙΓ'. 37), λου Πέτρου, χρηματίσαντος πρώτην δηλ. υἱὸν τοῦ Θαλομαῖ, ὃνομα πατού ἐπισκόπου ἐν τῷ Ρώμῃ καὶ ἀπό τρωνυμικόν. Τὸ κύριον ὄνομα τοῦ θυνόντος ἐκεῖ, ὃς αὐτὸν φρονοῦσιν, Βαρθολομαῖον ἥτο *Ναθαραῆ* (Ἰ-Ἐλλαθε παρ' αὐτοῦ τὸ πρωτεῖον τῆς ωάν. Α'. 46).

δικαιοδοσίας καὶ ἔξήσκησεν αὐτὸν Θωμᾶς. Ἐθραῖστι Θεόμ = Δι-ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ πρέπει κατὰ δύμος (Ιωάν. ΙΑ'. 16. Κ'. 24), τὰς ἀποφάσεις τῆς εἰρημένης Συγ-κληθεὶς ἵσως οὕτως ἐκ τοῦ εἰδούς ὄδου νὰ ἔξακολουθῇ, ἔξασκῶν αὐτὸν τῆς γεννήσεώς του.

τό. Διὰ τοῦτο οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ματθαῖος ὁ τελώνης πρόβλ. κεφ. Δύσεως θεωροῦνται, ὃς ὑπάλληλοι Θ'. 9.

τοῦ Πάπα, διορίζομενοι καὶ πανό-*Ιάκωβος* ὁ τοῦ Ἀλφαίου. Καὶ ὁ μενοι ὑπ' αὐτοῦ. Ἡμεῖς δὲ εἰς δύο πατήρ τοῦ Ματθαίου ἐκαλεῖτο Ἀλ-πραγματείας «περὶ τῆς μυθώδους φαῖος (Μάρκ. Β'. 14), διάφορος πορείας τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου δύμως τοῦ περὶ οὐδὲ λόγος ἐνταῦθα εἰς Ρώμην» καὶ «περὶ τῶν αἰτίων, Ἀλφαίου, ὅστις καὶ Κλωπᾶς ἐκ-δι' ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία κα-λεῖτο (Ιω. ΙΘ'. 25).

ταπολεμεῖται ὑπὸ τῶν ἐσπερίων πατήρ τοῦ Εὐρώπης» κατεδείξα-*Λεεβαῖος* ὁ ἐπικληθεὶς Θαδ-μεν, ὅτι οἱ ισχυρισμοὶ τῶν Δυτι-*δαῖος*. Οὐτος ὁ Ἀπόστολος εἶναι κῶν στηρίζονται ἐπὶ παθροῦ οἰκο-*Ιακώβος*, ὃντος οὐχὶ ἀδελφὸς τοῦ Ιακώ-δομήματος, ἐπὶ πλαστῶν καὶ νό-*Ιούδας* Ιακώβου, ὃντος θων πηγῶν.

Ο λεγόμενος Πέτρος = ὅστις καλεῖται Πέτρος. Ο Ιησοῦς ἔδω-*Ιούδας* Ιακώβου, ὃντος στολοὶ ἥσκαν καὶ Ιακώβος, ὃς οὐδὲ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Ιούδας, ὃς οὐδὲ τοῦ Ιακώβου. Ο Ιούδας ἐκαλεῖτο

Ἀρδρέας εἶναι ἑλληνικὸν ὄνομα Λεεβαῖος = θαρραλέος (ἐκ τῆς ἐ-*(Ηροδότ. σ'. 126) ὃς καὶ Φίλιπ-*θρακῆς λέξεως λέμπ = καρδία) πος. Ἀμφότεροι οἱ Ἀπόστολοι εἰ-καὶ ἔμεινεν αὐτῷ ὃς ἀποστολικὸν χον ἀρχικῶς ἐθρακὰ ὄνόματα, τὰ ὄνομα. Ο Ιούδας, ἐκτὸς τοῦ ἐπω-ὅποτα εἰς ἡμᾶς εἶναι ἀγνωστα. Ο Ιούδας, εἶχε καὶ ἀλλο Φίλιππος κατήγετο ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπώνυμον Θαδδαῖος (πρόβλ. Μάρκ. Βησθαϊδά, ἔξης καὶ ὁ Πέτρος καὶ Γ'. 18), οὗτινος ἡ ἐτυμολογία δὲν ὁ Ἀνδρέας (Ιωάν. Α'. 45).

εἶναι ὠρισμένως γνωστή.

4. Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ παράδεις αὐτόν.

5. Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων, εἰς ὅδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε.

Στίχ. 4. Σίμων ὁ Καραρίτης. ὁδηγίας, τὰς ὁποίας ὁ Χριστὸς δί-
καραρίτης = Ζηλωτὴς ἐκ τοῦ ἑ-
ραϊκοῦ ῥήματος *Karà*=εἰμὶ ζη-
λωτής. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Εὐαγγελι-
στὴς Λουκᾶς (Γ'. 15) λέγει, *Σίμων* ὁ
καὶ λούμενος ζηλωτής. Φαίνεται δέ,
ὅτι ὁ Σίμων ἡτο εἰς ἔξι ἑκαίνιων τῶν
Ἐθραίων Ζηλωτῶν, οἵτινες κατὰ
τὸ παράδειγμα τοῦ Φινεές ('Ἄριθμ.
ΚΕ'. 9) κατεπολέμουν οὓς μάνον
λόγῳ, ώς οἱ προφῆται, ἀλλὰ καὶ
ἔργῳ, πάσσαν παραβάσιγ καὶ κατά-
χροντιν τῆς μωσαϊκῆς θρησκείας.
Οἱ Ζηλωταὶ παρεξετρέποντο πολ-
λάκις. Ἡ δὲ γνώμη ἐρμηνευτῶν
τινῶν, ὅτι ὁ Σίμων ἐλέγετο *Kara-*
rítης, ώς κάποιος τῆς πόλεως
τῆς Γαλιλαίας Κανά, εἶναι σφα-
λερός, διότι τότε θὰ ἐλέγετο οὐχὶ
Kararítης, ἀλλὰ *Karaīos*, ώς οἱ
κάποιοι τῆς ἐν Αἰολίδι πόλεως
Kárai ἐκκληῦντο *Karaíoi* (Στρά-
βων ΠΓ'. 1. σελ. 581).

'Ιούδας ὁ Ἰσκαριώτης.'Ισκαριώ-
της εἶναι ἐθραϊκὴ λέξις, σύνθετος
ἐκ τοῦ ἰσχ=ἀγῆρ καὶ *Kepriyáth*=
Καριώθ (πόλις). 'Ο Ιούδας λοιπὸν
ἐκαλεῖτο Ἰσκαριώτης, διότι ἡτο
ἄνηρ, καταγόμενος ἐκ τῆς πόλεως
Καριώθ ἐν τῇ φυλῇ τοῦ Ιούδα
('Ιησοῦς Ναυῆ ΙΕ'. 25).

Στίχ. 5—42. 'Οδηγίαι τοῦ Ἰη-
σοῦ πρὸς τοὺς Ἀποστόλους του.
'Ο Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἀναφέ-
ρει εἰς τοὺς στίχους τούτους τὰς

δει εἰς τοὺς δώδεκα μαθητὰς του,
μέλλοντας ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸν
κόσμον, ὅπως κηρύξωσι τὸ Εὐαγ-
γέλιον. 'Ο δὲ Εὐαγγελιστὴς Λου-
κᾶς (Θ' καὶ Ι') λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς
ἔδωκε τὰς ὁδηγίας ταύτας οὐ μό-
νον εἰς τοὺς δώδεκα μαθητὰς καὶ
ἀποστόλους του, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς
έθδαμάκοντα.

Στίχ. 5. Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ
ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρει-
τῶν μὴ εἰσέλθητε. 'Οδὸν ἐθνῶν =
όδόν, ἡτις φέρει πρὸς τοὺς ἐθνικούς
(Πρᾶξ. Ἀποστ. Β'. 28. ΙΓ'. 17).
Καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσ-
έλθητε.'Ο Χριστὸς κατατάσσει τοὺς
Σαμαρείτας μεταξὺ τῶν ἐθνικῶν,
διότι οἱ Ιουδαῖοι οὕτω κατέτασ-
σον αὐτούς, ἐπειδὴ εἴχον ἀναμι-
χθῆ μὲ τοὺς ἐθνικούς, τοὺς ὁποίους
οἱ Σαλμανάσκρ, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσ-
συρίων, εἴχεν ἐγκαταστήσει εἰς
τὸ βασίλειον τοῦ Ἰσραὴλ (Δ'. Βα-
σιλ. ΙΖ'. 24). Διὰ τοῦτο οἱ κατὰ
διαταγὴν τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν
Περσῶν, ἐπιστραφέντες ἐκ τῆς Βα-
σιλιωνίου αἰχμαλωσίας εἰς τὰ Ἱε-
ροσόλυμα Ιουδαῖοι ἐμίσουν τοὺς
Σαμαρείτας, ώς νόθους Ιουδαίους
καὶ δὲν ἥθελον νὰ βλέπωσιν αὐ-
τοὺς μετέχοντας τῆς λατρείας των.

Διὰ τοῦτο οἱ Σαμαρείται ἐλατρεύον-
τὸν Θεὸν εἰς τὸν ναόν, ὅστις ὑπῆρ-
ρει εἰς τοὺς στίχους τούτους τὰς
χενεῖς τὸ ὄρος Γαριζείν, τὸ ὄποιον

6. Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατά τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ.

7. Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες, ὅτι ἥγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

8. Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. Δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

9. Μὴ κτήσῃσθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν.

10. Μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ράβδον· ἀξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν.

μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰωσήπου ταῦθι τοῦ κηρύγματός του, ὡς ἔθεωρεῖτο ὡς ἄγιος ('Ιω. Δ'. 19— καὶ ἐν κεφ. Δ'. 17. Οὕτω δὲ καὶ 21. Ἰωσήπ. Ἰουδ. ἀρχαιολ. βιβλ. πρὸ αὐτοῦ ἐκήρυττεν Ἰωάννης ὁ ΙΗ'. κεφ. 4 § 1. Ἰουδ. πολέμ. βιβλ. Πρόδρομος συμφώνως μὲ τὰς Ἰου- Γ'. κεφ. 7 § 32).

Στίχ. 6. Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα πενετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεοῖκον Ἰσραὴλ. Κατὰ τὸ θεῖον σωκρόντες ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλτηριῶδες σχέδιον (Ματθ. ΙΕ'. 24) λετε. Διὰ τῶν λέξεων τούτων ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει, ὅτι τὸ Σωτήρ παρέχει εἰς τοὺς Ἀποστόλους ἐγγέλιον του πρέπει πρῶτον εἰς λους τὴν ἔζουσίαν νὰ θεραπεύσωσι τοὺς Ἰουδαίους νὰ κηρυχθῇ ὑπὸ πᾶν εἶδος ἀσθενείας καὶ ἀπαιτεῖ τῶν μαθητῶν του, εἰτα δὲ εἰς τοὺς ἀπ' αὐτοὺς ν' ἀσκῶσι τὸ ἐπάγαλλον λαὸν καὶ εἰς τὰ ἀλλα γελμα τοῦτο δωρεάρ, νὰ δέχωνται θηρίων (Ματθ. Η'. 11. ΚΑ'. 43. ΚΒ'. ταῦ δὲ μόνον παρὰ τῶν ἀνθρώπων 9. ΚΗ'. 19. Πράξ. Ἀποστ. Α'. 8). διὰ τοῦτο καὶ ἀνωτέρω εἶπεν εἰς (στίχ. 10 πρβλ. Α'. Κορινθ. Θ'. 4). τοὺς μαθητάς του· εἰς ὁδὸν ἐθρῶν· **Στίχ. 7.** Μὴ κτήσῃσθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς πρειτῶν μὴ εἰσέλθητε.

Τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οίκου Ἰσραὴλ. Τὰ μέλη τῆς οίκου γενείας Ἰσραὴλ, τοῦ θεοκρατικοῦ ζωσιν εἰς ἐκυτοὺς χρυσόν, ἄργυρον λαοῦ, εἶχον ἀποκενωθῆ ἀπὸ τῆς καὶ χαλκόν, ἥτοι καθόλου χρήθείας ἀληθείας καὶ ἀπὸ τῆς κοινωνίας μετὰ, βάλλοντες αὐτὰ ἐντὸς τῆς νωνίας μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ περιζώνης των. Ἡ ζώνη, ὡς καὶ σήμερπλανῶντο, ὡς πρόβατα ἀνευ ποιον, χρησιμεύει καὶ πρὸς φύλαξιν μένος ('Εξόδ. ΙΘ'. 3. Λευϊτ. Ι'. 6). τοῦ χρήματος.

Στίχ. 8. Ο Ἰησοῦς ἤρξατο ἐν-

Στίχ. 8. Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε τὰ πρόβατα τὰ αὐτοῦ πενετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεοῖκον Ἰσραὴλ. Κατὰ τὸ θεῖον σωκρόντες ἐγείρετε, δαιμόνια ἐκβάλλτηριῶδες σχέδιον (Ματθ. ΙΕ'. 24) λετε. Διὰ τῶν λέξεων τούτων ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει, ὅτι τὸ Σωτήρ παρέχει εἰς τοὺς Ἀποστόλους ἐγγέλιον του πρέπει πρῶτον εἰς λους τὴν ἔζουσίαν νὰ θεραπεύσωσι τοὺς Ἰουδαίους νὰ κηρυχθῇ ὑπὸ πᾶν εἶδος ἀσθενείας καὶ ἀπαιτεῖ τῶν μαθητῶν του, εἰτα δὲ εἰς τοὺς ἀπ' αὐτοὺς ν' ἀσκῶσι τὸ ἐπάγαλλον λαὸν καὶ εἰς τὰ ἀλλα γελμα τοῦτο δωρεάρ, νὰ δέχωνται θηρίων (Ματθ. Η'. 11. ΚΑ'. 43. ΚΒ'. ταῦ δὲ μόνον παρὰ τῶν ἀνθρώπων 9. ΚΗ'. 19. Πράξ. Ἀποστ. Α'. 8). διὰ τοῦτο καὶ ἀνωτέρω εἶπεν εἰς (στίχ. 10 πρβλ. Α'. Κορινθ. Θ'. 4). τούς μαθητάς του· εἰς ὁδὸν ἐθρῶν· **Στίχ. 9.** Μὴ κτήσῃσθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. Ο Ἰησοῦς προτέπει τοὺς Ἀποστόλους του ἐν

τῷ στίχῳ τούτῳ νὰ μὴ προσπορίγενείας Ἰσραὴλ, τοῦ θεοκρατικοῦ ζωσιν εἰς ἐκυτοὺς χρυσόν, ἄργυρον λαοῦ, εἶχον ἀποκενωθῆ ἀπὸ τῆς καὶ χαλκόν, ἥτοι καθόλου χρήθείας ἀληθείας καὶ ἀπὸ τῆς κοινωνίας μετὰ, βάλλοντες αὐτὰ ἐντὸς τῆς νωνίας μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ περιζώνης των. Ἡ ζώνη, ὡς καὶ σήμερπλανῶντο, ὡς πρόβατα ἀνευ ποιον, χρησιμεύει καὶ πρὸς φύλαξιν μένος ('Εξόδ. ΙΘ'. 3. Λευϊτ. Ι'. 6). τοῦ χρήματος.

Στίχ. 10. Μὴ πήρας εἰς ὁδὸν

11. Εἰς ἦν δ' ἄν πόλιν ἥ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἀξιός ἔστι· κάκει μείνατε, ἔως ἂν ἐξέλθητε.

12. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν.

13. Καὶ ἐὰν μὲν ἥ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἥ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μη̄ ἥ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω.

14. Καὶ δις ἐὰν μη̄ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἡ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.

ἥτοι μὴ κτήσησθε πήρατε εἰς ὁδόν. **Στίχ. 11.** *Tic ér aútē ἀξίδες τὸ εἰς ὁδὸν πρέπει νὰ συγδεθῇ κυ- ἐστι. Τὸ ἀξίος ἐνταῦθα εἰναι ὁ ρίως μὲ τὸ πήρατε καὶ ὅλιγώτερον ἀξιότιμος ἀνθρωπος, παρ' ᾧ οἱ μα- μὲ τὸ κτήσησθε καὶ τότε ἡ ἔκφρα- θηταὶ ὄφείλουσι νὰ διαιρένωσι, χω- σις πήρατε εἰς ὁδὸν δηλοῖτὸν ὁδοι- ρις ν' ἀλλάσσωσι διάφορα κατα- πορικὸν σάκκον, εἰς διν οἱ δόδοιπό- λυματα.*

ροι βάλλουσι τὰ πρὸς τὸ ταξείδιόν **Στίχ. 12.** *Eἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν· Οἱ*

Μηδὲ σύδο χιτῶρας. Οἱ Ἰησοῦς Ἰησοῦς λέγει ἐνταῦθα εἰς τοὺς συμβουλεύει τοὺς μαθητάς νὰ μὴ μαθητάς του, δτι εἰσερχόμενοι εἰς λαμβάνωσιν εἰς τὴν ὁδοιπορίαν των τὴν οἰκίαν ἐκείνου, ἐν τῇ ὁποίᾳ δύο χιτῶρας, ἥτοι ἔνα νὰ ἐνδύωνται τὰς ὁδοιπορίαν των τὴν οἰκίας, ὁ ἀξίος, ὁ ἀξιότιμος, μεθ' ἑαυτῶν πρὸς μέλλονταν χρείαν ὄφείλουσιν νός, νὰ ἐπενέχωνται εἰρήνην αὐτῇ.

Μηδὲ ὑποδηματα. Οἱ Ἰησοῦς κτι ἀξία, ἐλθέτω ἥ εἰρήνη ὑμῶν συμβουλεύει τοὺς μαθητάς του, ἐπ' αὐτήν κτλ. Η ἔννοια τῶν ἐν δτι ἐκτὸς τῶν ὑποδημάτων, τὰ ὁ- τῷ στίχῳ τούτῳ λόγων τοῦ Χρι- ποῖα μεταχειρίζονται, δὲν ὄφείλου- στοῦ εἰναι αὔτη· «ἐὰν ἡ οἰκογέ- σιν ὁδοιποροῦντες νὰ λαμβάνωσιν νεια, ἥτις μέλλει νὰ σᾶς ὑποδεχθῇ, ἀλλα.

Μηδὲ ράσδοι. Οἱ Ἀπόστολοι δὲν ὄφειλον οὔτε μίαν ράσδον νὰ αὐτήν, ἐὰν δὲ δὲν εἴναι ἀξιότιμος, λαζωῶν εἰς τὰς κειρές των, ὅπως τότε λαβόντες τὴν εἰρήνην μεθ' στηρίζονται καὶ προφυλάσσωνται ἑαυτῶν ἐξέλθετε τῆς οἰκογενείας (πρβλ. Τωβιτ Ε'. 17).

Ἄξιος γάρ ὁ ἐργάτης τῆς τρο- φῆς αὐτοῦ ἔστιν. Διὰ τῶν λέξεων τοτς Ἐβραίοις σαλάμ, δηλοτ τὴν γαζόμενος πρέπει ν' ἀπολαμβάνῃ Στίχ. 14. Ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. Η ἔκ-

15. Ἀμήν λέγω ὑμῖν, Ἄνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἥ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

16. Ιδού, ἐγώ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μεσῷ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

17. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς.

φρασις αὕτη εἶναι ἔρδειξις περι- δεικνύουσι τοσαύτην φρόνησιν, ὥστε φρονήσεως. Οἰονεὶ λέγει ὁ Ἰησοῦς· καταδιωκόμενοι προσπαθοῦσι νὰ μὴ ἔχετε πλέον μὲ αὐτοὺς νὰ κά- διατηρήσωσι τὴν κεφαλὴν των, ὡς μητε, δῆλο. περιφρονήσατε αὐτούς. τὸ μᾶλλον καίριον τοῦ σώματός

Στίχ. 15. Ἀμήρ λέγω ὑμῖν, των, ἔστω καὶ ἂν μέρος τοῦ σώματός των ἀπεκόπηκαι ἀπωλέσθη. Ἡ δὲ ἀκεφαλίτης τῶν μαθητῶν ἐπρεπε πὰ συνισταται ἐν τούτῳ, ὅτι, ἂν καὶ ὑπέφερον πολλὰ παθήσιναι αὔτη· «ἡ τιμωρία τῆς χώρας ματα παρὰ τῶν ἐχθρῶν, ὄφειλον τῶν Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν νὰ μὴ ἐκδικθνται αὐτούς, νὰ φαινηρέρχ κοιτεως, τῆς χώρας, ἐν ἦτο ἀμάρτημα ἐπλεόνασε, δὲν θέλει νὰ συγχωρῶσιν αὐτούς. Ἡ φρόντισις ἔχει τότε ἀξίαν, ὅταν εἶναι συγκεκριμένη μὲ τὴν τοιαύτην ἀκεφαλίτητα, εἰλικρίνειαν καὶ

Στίχ. 16. Ἰδού, ἐγώ ἀποστέλλω στότητα.
Ἄλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐρ μέσῳ λύκων· γίγεσθε οὖρ φρόγυμοι, ὡς ὁ δρεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραῖ· Ὁ Ιησοῦς λέγει εἰς τοὺς μαθητὰς του, ὅτι εἰς τοὺς ἐπικειμένους αὐτοῖς κινδύνους ἐν τῷ κόσμῳ ὄφειλουσι νὰ δεικνύωσι φρόνησιν, ἵνας πρέπει νὰ εἴνε συγκεκρισμένη μὲ τὴν ἀκεραιότητα καὶ εἰλικρίνειαν. Η φρόνησις τῶν μαθητῶν ἔπειτε νὰ συνίσταται ἐν τούτῳ, ὅτι ἡδύναντο καταδιωκόμενοι ν' ἀπολέσωσι τὰ πάντα καὶ αὐτὸ τὸ σῶμά των, προσπαθοῦντες νὰ διατηρήσωσι τὸ κεράλαιον τῆς πίστεως, ὡς οἱ δρεις, οἵτινες Ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραῖ· Ἀκέραιος κατὰ τὸ μέγα ἐτύμολογικὸν εἶναι· «ὁ μὴ κεκριμένος κακοῖς, ἀλλ' ἀπλοῦς καὶ ἀποικιλος» (πρᾶλ. καὶ Ρωμ. ΙΓ'. 19). Τοιούτον ἄνακον καὶ μὴ ἐκδικητήκον ζῷον εἴναι ἡ περιστερά.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

18. Καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἔνεκεν ἑμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

19. Ὄταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γάρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε.

20. Οὐ γάρ ὑμεῖς ἔστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.

21. Παραδόσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνου· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.

22. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δὲν ἐκείνη τῇ ὥρᾳ τοῦτο θὰ δοθῇ εἰς ἀνήκουσι (Ιω. ΙΕ'. 19) καὶ ὁ ὄποιος αὐτοὺς ἔνωθεν ὑπὸ τοῦ Πνεύματος μισεῖ αὐτοὺς (Ιω. ΙΖ'. 14).

Συνέδρια ἔννοοῦνται ἐνταῦθα πάντας εἶδος δικαστηρίου. 'Er ταῖς συναργωαῖς μαστίγωσσονται. "Οτι ἡ μαστίγωσις ἦτο μίκη τῶν πειθαρχικῶν ποιεῦν τῶν συναγωγῶν δηλοῦται καὶ ἐκ τῶν ἀκολούθων χωρίων (Πράξ. Ἀποστ. ΚΒ'. 19. ΚΓ'. 11. Β'. Κορινθ. ΙΑ'. 24).

Στίχ. 18. Εἰς μαρτύριον αὐτοῖς γῆσσαι καὶ κηρύξωσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, διὰ τοῦτο θὰ οἱ ἀπόστολοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, προκαλέσωσιν εἰς αὐτὸν ἐπαναστάσεις καὶ ἐμφυλίους πολέμους, ὥστε ὑπὸ τε τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Ἕθνικῶν, θέλουσι δεῖξει εἰς ἀμφοτέρους, ὅτι μαρτυροῦσιν ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου των καὶ τοῦ Ἔναγγελίου τον.

Στίχ. 19 καὶ 20. Ὁταν δὲ παραδιδῶσι ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τι λαλήσητε κτλ. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ συλλαμβανόμενοι καὶ τύχει τῆς βασιλείας τῶν οὐδὲν πρέπει νὰ στενοχωρῶνται, τίτι ρανῶν, ὅστις ὑπέμεινε καὶ ἐνεκαρτρόπῳ ἢ τι θὰ λαλήσωσι, διότι ἐν τέρησε μέχρι τέλους ὄμολογῶν καὶ

Στίχ. 21 καὶ 22. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς κτλ.

'Η ἔννοια τῶν ἐν τοῖς στίχοις τούτοις λόγων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι αὕτη: «ἐπειδὴ οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ ἀπόστολοι αὐτοῦ θὰ δύολο-

τοῦ εἰς τὸν κόσμον, διὰ τοῦτο θὰ προκαλέσωσιν εἰς αὐτὸν ἐπαναστάσεις καὶ ἐμφυλίους πολέμους, ὥστε οἱ ἔνθρωποι μέλλουσι νὰ γίνωνται καὶ ἀδελφοκτόνοι καὶ παιδοκτόνοι τερόυς, καὶ μαρτυροῦσιν ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου των καὶ τοῦ Χριστοῦ θὰ μητηθῶσιν ὑπὸ πάντων, ὡς κήρυκες

τοῦ ὄνόματος αὐτοῦ καὶ ὡς αἴτιοι καὶ δημιουργοὶ πολλῶν κακῶν ἐν τῷ κόσμῳ. Άλλ' ἐκεῖνος θέλει σωθῆ

23. "Οταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἀλλην. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, Οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραήλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου.

24. Οὐκ ἔστι μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.

25. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ,

κηρύττων τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· τὸ ὅποιον ἦτο τύπος τῆς δευτέρας ὁ δὲ ὑπομείρας εἰς τέλος, οὐτος παρουσίας αὐτοῦ· ὥστε ἡ ἔκφρασις περὶ ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου ἐν τῇ σωθήσεται».

Στίχ. 23. "Οταν δὲ διώκωσιν Κ. Διαθήκη δὲν ἀναφέρεται πάντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε τοτε εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν εἰς τὴν ἀλληλη. Ἀμὴν γὰρ λέγω αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς μεγάλα ἴστοντά, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις ρικά γεγονότα, τὰ ὄποια εἰναι τοῦ Ἰσραήλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ νιὸς τύπος τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ λέξεις ταύτη καὶ αὐτοῦ.

Στίχ. 24 καὶ 25. Οὐκ ἔστι μαθειτικῶς. 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς δει- θητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ κνύων διὰ τοῦ δικτύου διαφό- δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.' Αρ- ρους πόλεις λέγει εἰς τοὺς μαθη- κετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς τὰς τους. «ὅταν σᾶς καταδιώκωσιν ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ καὶ ὁ δοῦλος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκο- τὴν ἀλλην· διότι ἀληθῶς σᾶς λέγω, δεσπότην Βεβλέεβοντὶ ἐκάλεσαρ ὅτι δὲν θὰ περιέλθητε ἀπάσας τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραήλ, φυγαδεύομε- νοι ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἀλλην, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Μεσσίας».

Οὐ μὴ τελέσητε. Τὸ τελεῖται ἐν- ταῦθα δηλοῖ τὸ περιέρχεσθαι, κατ' ἄλλους τὸ φέρειν τι εἰς τὴν χρι- στιανικὴν τελειότητα. 'Ο Χριστὸς ληγη καλλιτέραν τύχην, δηλ. καὶ θέλει διὰ τῶν λέξεων τούτων νὰ αὐτοὶ θὰ καταδιωγθῶσι καὶ θὰ ὑ- δειξη, ὅτι οἱ μαθηταὶ του δὲν θὰ προφήτασσον τὰ περιέλθωσιν ἀπάσας τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ καὶ δὲν δὲ ὁ μαθητὴς δὲν δύναται νὰ ὑ- θά ἐκτελέσωσι τὴν ἐξαποστολὴν περτερήσῃ τοῦ διδάσκαλου καὶ ὁ των εἰς πάσας αὐτὰς ἔως τῆς ἐλεύ- δοῦλος τοῦ κυρίου του. 'Αρκεῖ δὲ σεως τοῦ Μεσσίου. 'Ο δὲ Μεσσίας ὅτι ὁ μαθητὴς καὶ ὁ δοῦλος ὑφί- ἔμελλε νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν κα- στανται τὰς αὐτὰς ταλαιπωρίας, ταστροφὴν τῶν ιεροσολύμων, εἰς τὰς ὄποιας ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύ- τὸ μέγκα τοῦτο ιστορικὸν γεγονός, ριος» (πρᾶλ. Ιω. ΙΕ'. 20).

καὶ δὸσιλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζε-
βοὺλ ἐκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ;

Ἐτὶ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζε- ἐλατρεύετο. Οἱ Πλίνιος (Natur.
βοὺλ ἐκάλεσαν κατὰ. Ἡ λέξις Be- Histor. X. 28 (40), 75, XXIX. 6
ελζεβοὺλ εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ (34), 166) λέγει, ὅτι ἐλατρεύετο
Βααλ=κύριος καὶ τοῦ ζεβοὺλ= θεός τις καλούμενος Μυῖοdes ἦτοι
οἰκία. Οἱ Διάβολος καλεῖται κύ- Μυιαγρος, μᾶλιστα ἐν Ὀλυμπίᾳ.
ριος τῆς οἰκίας, τὴν ὄποιαν κα- Οἱ δὲ Πχυσανίας (H'. 26, 7) ἀνα-
τοικοῦσι τὰ πονηρὰ δαιμόνια. Μετὰ φέρει, ὅτι ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐλατρεύετο
ταῦτα ἡ λέξις Βεελζεβοὺλ μετε- θῆρας τις, καλούμενος Μυιάγρος καὶ
βλήθη σκωπτικῶς ὑπὸ τῶν Ιου- ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἀπειλάρυνε τὰς
δίκιων εἰς Βεελζεβέλ ἢ Βααλζε- ἐνοχλητικὰς μυίας, ιδρύσας ιερόν,
βέλ, σύνθετον ἐκ τοῦ Βααλ=κύ- εἰς τὸ ὄποιον ἐλατρεύετο ὁ Ζεὺς
ριος καὶ τοῦ ζεβέλ=κύριος. "Ωστε ἀπόμνιος (E'. 14, 1). Οἱ δὲ Κλή-
οἱ Διάβολος ἐκλήθη κύριος ἡ θεὸς μης ὁ Ἀλεξανδρεὺς (Προτρεπτ. B'.
τῆς κόπρου.

Ἄλλὰ πόθεν οἱ Ιουδαῖοι ἐλα-
βον τὴν λέξιν Βεελζεβοὺλ καὶ δι' αὐτῆς ἐδήλων κύριον καὶ θεὸν πο-
νηρόν; Ἐν τῇ πόλει τῶν Φιλι-
σταίων, τῇ καλουμένῃ Ἐκρών ἢ Ακκαρών, νῦν δὲ Ἀκίρ, ἐλατρεύετο
ὁ Βααλζεβέλ ἦτοι ὁ θεὸς τῶν μυιῶν (ἐκ τοῦ Βααλ=κύριος καὶ θεὸς καὶ τοῦ ζεβούλ=μυῖα). Οὐ-
τος ὁ θεὸς τῶν εἰδωλολατρῶν ἦτο περιβόητος διὰ τοὺς χρησμούς του,
διότι βλέπουμε τὸν Ὁχοζίαν, βα-
σιλέα τοῦ Ἰσραήλ, ἀφ' οὗ ἔπεισεν
ἐκ τῶν κιγκλίδων τοῦ ὑπερφού τῶν ἀνακτόρων του καὶ ἡσθένησε, ν'
ἀποστέλλῃ ἀνθρώπους εἰς τὸν Θεὸν λεσκαν τὸν Ἰησοῦν Βεελζεβούλ, ἦτοι
τοῦτον, ἵνα ἐπερωτήσωσιν αὐτόν, κύριον καὶ θεὸν πάντων τῶν πο-
έαν θὰ θερπευθῇ ἐκ τῆς ἀσθε- νηρῶν δαιμόνων. Ὅστε ὁ Ἰησοῦς,
νείας του. "Ο Θεὸς οὗτος παριστά- δεσπότης τοῦ οἴκου του, τὸν
νετο ὡς Μυῖα (Δ'. Βασιλ. α'. 2, δόποιον κατοικοῦσιν οἱ ἀγαθοί, ἐ-
3, 16. Ιωσήπ. Ιουδ. ἀρχαιολ. βιβλ. κλήθη Βεελζεβούλ, ἦτοι κύριος καὶ
Θ'. κεφ. 2. § 1). "Ἐπίσης παρὰ τοῖς δεσπότης τοῦ οἴκου, τὸν δόποιον
"Ελληνος καὶ Ρωμαίοις παριστά- κατοικοῦσιν οἱ κακοὶ καὶ πονηροὶ^{νετο} ἡ Μυῖα, ὡς θεός, ἀπωθῶν (ὅρα καὶ ἐγκυλ. προτεσταντικὸν
καὶ καταστρέφων τὰς μυίας καὶ λεξικὸν τοῦ Herzog εἰς τὴν λέξιν

26. Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ χρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται.

27. Ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὁ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.

28. Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.

Βεελζεύσον). Κατὰ ταῦτα Βεελζεύσειργέται καὶ πᾶσαν ἀρετὴν ἐπιζεύσοντα προσῆλθεν ἐκ τοῦ Βεελζεύσειργέται δεικνύμενοι οὐ τοῖς ἐκείνων προσέβοιβ, θεοῦ τῶν μυιῶν, μεταβολὴ ζουσι λόγοις οἱ ἀνθρώποι, ἀλλὰ τοῦ ἐ εἰς λ, ὡς φαίνεται πιθανόν, τῇ τῶν πραγμάτων ἀληθείᾳ· καὶ τὸ δὲ Βεελζεύσοντα ἐγένετο κατὰ οἱ μὲν συκοφάνται καὶ ψεῦσται καὶ παραφθορὰν τοῦ Βεελζεύσοντα, ὅπως κακηγόροι, ὑμεῖς δὲ τοῦ ἡλίου φαδηλωθῆ ὁ κύριος τῆς κόπρου.

Στίχ. 26. Μὴ οὖρ φοβηθῆτε χρόνου ἐκκαλύπτοντος ὑμᾶς καὶ αὐτοὺς κτλ. Ὁ Ἰησοῦς παρακαλεῖ ἀνακηρύττοντος καὶ σάλπιγγος τοὺς μαθητάς του, λέγων εἰς αὐτούς· λαμπροτέραν φωνὴν ἀφίεντος καὶ τούς· «μὴλοιπόνσεῖς φοβηθῆσθε τούς μάρτυρας ἀπαντας τῆς ὑμετέρας διώκτας καὶ κατηγόρους σας»· διότι θ' ἀποκαλυφθῇ καὶ θὰ γνωσθῇ εἰς τὸ μέλλον, διότι ἀδίκως κατηγορεῖσθε καὶ συκοφαντεῖσθε. Ἡ ἀρετὴ σας θὰ λάμψῃ, ἣν καὶ οἱ διώκται σας ζητοῦσι νὰ ἐπισκιάσωσιν αὐτῶν».

Τὸ οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον — ὃ οὐ γνωσθήσεται εἶναι τὸν παροιμία, ἦν ἀριστα ὁ ἵερὸς Χριστοῦ σόστομος ἔρμηνει καὶ ἀναπτύσσεται, λέγων· «τίνος γάρ ἔνεκεν ἀλλαγεῖτε; διότι γόντας ὑμᾶς καλοῦσι καὶ πλάνους; ἀλλ' ἀναμείνατε μιαν κρόν καὶ σωτῆρας ὑμᾶς καὶ εὔεργέτας τῆς οἰκουμένης προσεροῦσιν γέτας τὴν οἰκουμένην ἀπαντεῖς. Καὶ γάρ ἀποκαλύπτει τὸν δωμάτων ὄχιστον δηλοῖ, διότι οἱ μαθηταὶ του πρέπει νὰ κηρύξωσι τὸ Εὐαγγέλιον μετὰ πάσης ἐλευθερίας καὶ παρησταῖς εἰς ἀπασχον τὴν οἰκουμένην.

Στίχ. 28. Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ πραγμάτων φαίνησθε σωτῆρες καὶ τῷ ἀποκτεινότεω τὸ σῶμα κτλ.

29. Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἀνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν.

30. Υμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσί.

31. Μή οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

32. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

33. Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

'Αφ' οὗ δὲ Χριστὸς ἀνεπτέρωσε τὴν ἐγίνετο πολλάκις χρῆσις τοῦ ὄνδριάνοισκ τῶν μαθητῶντος καὶ κατ- ματος αὐτοῦ, ὅπως δηλοῦται ἡ ἐστήσεν αὐτοὺς ὑπερτέρους πάντων, εὐτελῆς ἀξίας πρᾶγματός τινος, ὡς προλέγει καὶ τοὺς κινδύνους, οἱ καὶ ἡμεῖς σήμερον λέγομεν, ὅτι ὅποιοι θὰ περιστοιχήσωσιν αὐτοὺς αὐτὸν τὸ πρᾶγμα δὲν ἀξιζεῖ ἐν καὶ τοὺς ὄποιους πρέπει νὰ μὴ λεπτόν. φοβηθῶσι.

Φοβηθῆτε ἀπό. Ἡ σύνταξις αὕτη Οὐ καὶ ἐνταῦθα—καὶ ὅμως.
εὑρίσκεται συχνότερον ἐν τῇ Π. Δια- Οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν. Ἐν-
θήκη, ἐν δὲ τῇ Κ. Δ. ἐνταῦθα καὶ νοεῖται ἡ ἐκ τοῦ ἀέρος ἡ ἐκ τῶν ἀπαξὲν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Λουκᾶ κλάδων πτῶσις εἰς τὴν γῆν νεκροῦ (ΙΒ'. 4). Ἡ σύνταξις αὕτη τοῦ πτηνοῦ. "Ἄρεν τοῦ πατρὸς—δινευ ὥρματος δὲν ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς τῆς γνώσεως τοῦ πατρός. Τὴν ἔν-
"Ελληνιν, οἵτινες ὅμως λέγουσι γοιαν τοῦ χωρίου τούτου διδώσιν φόδος ἀπότινος (Ξενοφ. Κύρου πα- δεία βιβλ. Γ'. κεφ. 3 § 53. Πολύθ. 2, 35, 9. 2, 59, 8).

Στίχ. 29. "Ινχ μὴ οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ νομίσωσιν, ὅτι κατα- διωκόμενοι θὰ ἐγκαταλειφθῶσιν, ὁ Ιησοῦς εἰσάγει τὸν περὶ τῆς προ- ροτας τοῦ Θεοῦ λόγον, λέγων· οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐρὲ ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ

τὴν γῆν κτλ. ἐνάξιον Θεοῦ· ἀλλ᾽ ὅτι οὐδὲν αὐ- τὸν λανθάνει τῶν γινομένων".

Στίχ. 30 καὶ 31. Υμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθ- μημέναι εἰσι. Μή οὖν φοβηθῆτε κτλ. Ο Ιησοῦς θέλει νὰ δείξῃ ἐν τοῖς στίχοις τούτοις, ὅτι ὁ Θεὸς γι- νώσκει ἀκριβῶς τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ προνοεῖ περὶ ἡμῶν.

Στίχ. 32 καὶ 33. Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν καὶ ισοδυνάμει μὲ 10 λεπτὰ καὶ ἀνθρώπων κτλ. Ο Ιησοῦς εἶχεν

Tὸ ἀσσάριον εἶναι λατινικὴ λέ-
ξις as assis (πρᾶξ. καὶ Πλούταρ-
χον ἐν τῷ βίῳ Καρμύλου κ. 13) ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν
καὶ ισοδυνάμει μὲ 10 λεπτὰ καὶ ἀνθρώπων κτλ.

34. Μή νομίσητε ὅτι ἥλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἥλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.

35. Ἡλθον γὰρ διχάσαι ἀνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς.

36. Καὶ ἔχθροι τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ.

37. Ὁ φιλῶν πατέρα ἡ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἀξιος καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἡ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἀξιος.

ἐνθαρρύνει ἀπὸ τοῦ στίχου 16—31 ἀσπασθῶσι τὴν χριστιανικὴν διδαστὸν μαθητάς του, ὅπως σταθεοῦσι σκαλίαν, τινὰ δὲ θὰ καταπολεμήσουσι ἀφόβως κηρύττωσι τὴν διδασκαλίαν του, ἕρχεται δὲ εἰς τὸν 32 στίχον νὰ ὑπομνήσῃ εἰς αὐτοὺς, τῶν φιλτάτων ἔχθρων καὶ διχοπῶς θὰ κριθῇ καὶ θὰ ἔξετασθῇ ἡ κατὰ τὸ κήρυγμα διαγωγὴ των.

Πᾶς..... σχῆμα ἀνακόλουθον
—Partl. 'Er ἐμοὶ = ἐν τῷ ὄνόματί μου. 'Η δύολογία τοῦ ἀληθοῦς μαθητοῦ τοῦ Χριστοῦ εἰναι ἡ δύολογία τοῦ ὄντος αὐτοῦ.

'Er αὐτῷ=περὶ αὐτοῦ, ὡς ἀληθοῦς μαθητοῦ καὶ ὄπαδον μου, θὰ δύολογήσω.

"Εμπροσθετ τοῦ πατρός μον τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 'Ο Χριστὸς ἔννοετ τὸν χρόνον, ὅτε κατὰ τὴν ἐν δέξῃ ἀνάληψιν θέλει καθίσει ἐκ δεξιῶν, ὡς σύνθρονος τοῦ Θεοῦ (πρβλ. καὶ ΚΓ'. 64. 'Αποκάλ. Σ'. 5).

Στίχ. 34. Μὴ νομίσητε ὅτι ἥλθορ βαλεῖτε εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἥλθορ βαλεῖτε εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. 'Ο Ιησοῦς προλέγει ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ καὶ ἐν τοῖς ἐπομένοις 35 καὶ 36 τοὺς διωγμούς, τὰς διαμάχας καὶ τὰς διχοστασίας, τὰ ὅποια θὰ ἐπακολουθήσωσιν ἔνεκκ τῆς διδασκαλίας του. Τινὰ μὲν μέλη τῆς οἰκογένειας θ'

διχοστασίαν.
Στίχ. 35. διχάσαι=νὰ θέσω εἰς διχοστασίαν.

Στίχ. 36. Καὶ ἔχθροι τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. 'Η δ' ἐννοια εἶναι «καὶ ἔχθροι τοῦ εἰρημένου ἀνθρώπου, δόστις θὰ ἔλθῃ εἰς διχοστασίαν μετὰ τοῦ πατρός του. . . . θὰ ὕσιν οἱ ἀνθρωποι τῆς οἰκίας αὐτοῦ».

Στίχ. 37. Ὁ φιλῶν πατέρα ἡ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μον ἀξιος κτλ. 'Απὸ τοῦ στίχου τούτου δ' Ιησοῦς λέγει, ὅποια πρέπει νὰ εἴνει ἡ διαγωγὴ τῶν μαθητῶν καὶ ὄπαδῶν του κατὰ τοὺς εἰρημένους διωγμούς, διαμάχας καὶ διχοστασίας. Ούτοι δηλ. οφείλουσι νὰ δεικνύωσιν ἀγάπην μᾶλλον πρὸς τὸν Χριστόν, ἡ πρὸς τὰ ἀτομα τῶν οἰκογενειῶν των. ἀλλως δέ, δὲν δύνανται νὰ ὕσιν ἀξιοι μαθηταὶ καὶ ὄπαδοι του.

Φιλεῖτε ὑπὲρ=φιλεῖν μᾶλλον ἡ (πρβλ. καὶ Λουκ. ΙΓ'. 8).

38. Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὁ πίσω μου, οὐκ ἔστι μου ἄξιος.

39. Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.

40. Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται.

41. Καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται.

Στίχ. 38. Καὶ ὃς οὐ λαμβάνει ἀπολέσῃ αὐτὴν εἰς τὴν αἰώνιον τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ζωὴν καὶ ὅστις θέλει ἀπολέσει τὴν ὄπιον μον., οὐκ ἔστι μου ἄξιος. ψυχὴν του εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, λαμβάνει τὸν σταυρὸν δηλοῖ τὸ δεικνύων αὐταπόρνησιν ὑπὲρ ἐμοῦ ὑπομένειν ἔκουσιάς τους διωγμούς κατὰ τοὺς διωγμούς, θέλει σώσει καὶ τὰ παθήματα, τὰ ὄποια καὶ αὐτὴν εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν».

ὁ Χριστὸς ὑπέμεινε (Β'. Κορινθ. Α'. 5. Φιλιππ. Γ'. 10). Ἡ εἰκὼν ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά εἰλημένη ἐκ τοῦ Θεοῦ, καθ' ὃ οἱ με κτλ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐνθρόμελλοντες σταυριῶς νὰ τιμωρηθῶσιν (*crucifixii*) ὥφειλον αὐτοὶ οἱ ἔδιοι νὰ λαμβάνωσι τὸν σταυρὸν των φέρωσιν εἰς τὸν τόπον, ἔνθα ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ θανατικὴ ποινὴ (*Ιω. ΙΘ'. 17—Ματθ. KΖ'. 32. Λουζ. ΚΓ'. 26. Κικέρων de divin. 1, 26*). Ὁ Ἰησοῦς μεταχειρίζομενος τὴν φράσιν λαμβάνει τὸν σταυρὸν ὑπαντίτεται καὶ τὸν σταυρικὸν θάνατόν του.

Στίχ. 39. Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτὴν κτλ. Ἡ ἔνοικα τῶν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ λόγων τοῦ Χριστοῦ εἴναι αὐτὴν· «ὅσις θέλει εὔρει ἡτοι σώσει τὴν ψυχὴν του εἰς τὸν πρόσκαρπον τοῦτον βίον, ἀρνούμενος τὸ ὄνομά μου οἱ Ἀπόστολοι, ως φορεῖς καὶ κάτα τοὺς φοιεροὺς διωγμούς, θ'

μένης ἀπάστης».

Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς δρομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται κτλ. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν προφητῶν καὶ τῶν δικαίων κατατάσσονται ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ οἱ Ἀπόστολοι, ως φορεῖς καὶ κήρυκες τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ

42. Καὶ ὅς ἐὰν ποτίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχρὸν μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μιθὸν αὐτοῦ.

§ 38. Φιλορεικία τῷ Αποστόλῳ περὶ τῷ πρωτείῳ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῷ οὐρανῷ καὶ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ περὶ ταπειοφροσύρης (Ματθ. ΙΙ. 1—11).

1. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Τις ἄρα μειζών ἐστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;

2. Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἐστησεν αὐτὸν μέσω αὐτῶν.

Μεσσίου δοθείσης ἀποκαλύψεως λοι ἔβλεπον, ὅτι ὁ Χριστὸς προε- (προφῆται) καὶ ὡς ζῶντες ἐν τῇ τίμᾳ τὸν Πέτρον ἀπ' αὐτοὺς καὶ δικαιοισύνη ἔνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν συνωμίλει μετ' αὐτοῦ ἴδιαιτέρως, πίστεως (δίκαιοι). Οἱ δεχόμενοι δὲν ἤνεγκοντο τοῦτο καὶ μὴ θελοιπὸν αὐτοὺς θέλουσι τύχει εἰς λοντες νὰ ἐρωτήσωσι κατ' εὐθεῖαν τὴν ἀλληλή ζωὴν τοῦ αὐτοῦ μισθοῦ, τὸν Ἰησοῦν, διατί προτιμᾷ τὸν Πέτρον ἀπ' αὐτούς, ὑπέβαλον εἰς αὐτὸν τὸ ἐρωτηματικό τίς ἄρα μειζώρ ἐστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῷ οὐρανῷ. Ορθῶς λέγει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος: «ὅτε μὲν γάρ (οἱ μαθηταὶ) τοὺς τρεῖς εἶδον προτιμωμένους (τὸν Ἰάκωβον, Ἰωάννην καὶ Πέτρον) οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθον· ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν ἕνα (τὸν Πέτρον) περιέστη τὸ τῆς τιμῆς, τότε ἥλιγησαν».

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Σωτῆρος καλοῦνται μικροί, διότι θὰ θεωρηθῶσιν ὑπὸ τοῦ κάρσουν ὡς καταπεφυσονημένα καὶ ἔξουθενημένα ὄντα. Τὸ μόρον ἀναφέρεται εἰς τὸ ποτήριον ψυχροῦ. Στίχ. 1. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ = ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, καθ' ἓν ὁ Χριστὸς συνωμίλει μετὰ τοῦ Αποστόλου Πέτρου περὶ τῶν λαμπενόντων τὰ δίδραχμα (Ματθ. ΙΖ'. 25). Ἐπειδὴ δὲ οἱ λοιποὶ ἀπόστο-

λέμενος ὁ Ἰησοῦς παιδιον, ἐστησεν αὐτὸν μέσῳ αὐτῶν, καὶ εἰπεν τοιοῦτον τὸν λαμπενόντων τὰ δίδραχμα (Ματθ. ΙΖ'. 25). Ἐπειδὴ δὲ οἱ λοιποὶ ἀπόστο-

3. Καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

4. "Οστις οὖν ταπεινώσῃ ἔαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

5. Καὶ ὅς ἂν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἐν ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

6. "Ος δ' ἀν σκανδαλίζῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευ-

βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. "Οστις σθιται ταῦτα καὶ μὴ φυσάσθι: ἐπ' οὐρ ταπεινώσῃ ἔαυτὸν ὡς τὸ παι- κύτοις" (ὅρα Χρυσοστ. ἐρμηνεία εἰς διορ τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων τὸ χωρίον τοῦτο).

ἐρ τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Οιο- Στραφῆτε = μετανοήσητε. Εἰ- νεῖ λέγει ὁ Σωτὴρ εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν μετανοίαν εἰναι ἡ ἐπι- τάξ του: «σεῖς ἐρωτᾶτε, τίς ἐστιν στροφὴ ἀπὸ τῆς αἰσχροῦ εἰς τὴν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων εὐθείαν ὄδόν.

καὶ φιλονεικεῖτε περὶ πρωτείων· Στίχ. 5. *Παιδιον τοιοῦτον.* Ἐν- ἀλλ' ἐγὼ λέγω, ὅτι δὲν εἰναι ἀξίος ταῦθα δὲν πρέπει νὰ ἔννοήσωμεν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν πραγματικὸν παιδιον, ὡς τινες ἐρ- ούρων μετανοεῖται νομίζουσιν, ἀλλ' ἀρθρω- πονε ἀφελεῖς καὶ ταπειρούς, δμοιά- των γενόμενος».

'Ως ὑπόδειγμα δὲ τῆς ταπεινώ- Σεως φέρει ὁ Ἰησοῦς τὸ παιδίον, Σέξηται Τὸ δέχεσθαι ἔχει τὴν πειθῶν τοὺς μαθητάς του νὰ ὥσι ἔννοιαν τοῦ μετ' ἀγάπης ὑποδέχε- ταπεινοὶ καὶ ἀπλαστοι, ὡς κύτοι οθαι τιτα καὶ μεριμνᾶν περὶ τῆς διότι, ὡς λέγει ὁ ἵερὸς Χριστός τοιούτον περαιτέρω θεραπείας τῆς ψυχῆς μοι: «καὶ φθόνου καθαρὸν τὸ παι- ζοτας πρὸς τὰ παιδία.

δίου καὶ κενοδοξίας καὶ τοῦ τῶν Η δ' ἔννοια τῶν ἐν τῷ δι στίχῳ πρωτείων ἐρχν καὶ τὴν μεγίστην λόγων τοῦ Χριστοῦ εἰναι κύτη· κέκτηται ἀρετήν, τὴν ἀφέλειαν καὶ σεῖς θὰ λάθητε μέγκυ μισθόν, θ' τὸ ἀπλαστον καὶ ταπεινόν.....»

καὶ κατωτέρω ὡς κύτος λέγει: «τὸ νον γένησθε, ὡς τὰ παιδία, ἀλλὰ τοιοῦτον παιδίον καὶ ἀπονοίας καὶ τὴ ταπεινὰ παιδία, ὑποδέχθητε δοξομανίας καὶ βασκνίας καὶ φι- λονεικίας καὶ πάντων τῶν τοιού- μετ' ἀγάπης ἔνεκα τοῦ ὄνόματός των ἀπήλλακται παθῶν καὶ πολ- μου καὶ φροντίσητε περὶ τῆς πε- λᾶς ἔχον τὰς ἀρετάς, ἀφέλειαν, ραιτέρω ψυχικῆς καὶ πνευματικῆς ταπεινοφροσύνην, ἀπραγματισύνην, θεραπείας καὶ σωτηρίας κύτων». ἐπ' οὐδενὶ τούτων ἐπικίρεται: ὅπερ

διπλῆς ἐστι φιλοσοφίας, τὸ κεκτή- Στίχ. 6. "Ος δ' ἀν σκανδαλίσῃ ἦρα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πι-

όντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος δινικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.

7. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι’ οὗ τὸ σκάνδαλον ἔργεται.

στενότερων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ λίθος μέγας· ὁ τοιοῦτος διαφθορᾷα κρεμασθῇ μύλος ὄρικὸς ἐπὶ τῷ ρεὺς δῆλος. Θέλει κύστηρῶς τιμωτράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. Τὸ σκαρδαλίζειν εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ δέχεσθαι καὶ δηλοῖ τὸ δίδειν τινὶ ἀφορμήν, ἵνα ἀμαρτησῃ, ἔξωθεν τινα εἰς ἀμάρτημα, διαφθείρειν τὴν ψυχὴν τινός. Μόλις ὄρικὸς εἴναι μέγας μύλος, ὅσις ἔκινετο ὑπὸ ὄνου, ἐν φύπηρογχον καὶ μικροὺ μύλοι, οἵτινες ἔκινοῦντο ὑπὸ τῆς χειρὸς καὶ ἐκαλοῦντο χειρομόλαι τὴν χειρόμυλοι (πρᾶλ. καὶ Ματθ. ΚΔ'. 41).

Καταποντισθῇ. 'Ο καταποντισμὸς δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ, ὡς εἰδος Ἰουδαϊκῆς ποινῆς, διότι οἱ Ιουδαῖοι δὲν εἶχον τοικύτην ποινήν, ἀλλ' εἴναι ἐνταῦθις ζωηρὰ ἔκφρασις τῆς βλάβης, τὴν ὅποιαν θὰ ὑποστῇ ὁ σκανδαλίζων ἀνθρώπος καὶ ἡ τοικύτη βλάβη εἴναι ἡ ἀπώλεια τῆς αἰώνιου ζωῆς.

'Η δὲ ἔννοια τῶν ἐν τῷ στίχῳ προτούτῳ λόγων τοῦ Χριστοῦ εἴναι κατηγ. «ὅστις οὐ μόνον δὲν μεριμνᾷ περὶ τῆς ψυχικῆς θεραπείας ἐνὸς τῶν μικρῶν, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, ἀλλὰ καὶ διαφθείρει κύτον, τότε εἴναι προτιμώτερων καὶ συμφερώτερον εἰς τὸν διαφθορέα, ἵνα κρεμασθῇ εἰς τὸν τράχηλόν του

Πήδην οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι’ οὗ τὸ σκαρδαλίζεται. 'Ο Σωτὴρ ταλαντίζει τὸν ἀνθρώπον ἐκείνον, ἐκ τῆς κακῆς φύσεως τοῦ

8. Εἰ δὲ ἡ γείρα σου ἢ ὁ ποῦς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοφον αὐτὰ καὶ βάλε ἀπὸ σου· καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυιλόν, ἢ δύο γείρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.

9. Καὶ εἰ ὁ ὄφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σου· καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὄφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

10. Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

ὅποίου προέρχεται τὸ σκάνδαλον καὶ οὐχὶ βεβαίως ἐκ τοῦ Θεοῦ. Τὸ σκάνδαλον ἐνδιαίτηται ἐν τῇ ἀμαρτωλῷ φύσει αὐτοῦ.

Στίχ. 8 καὶ 9. *Kai ló̄r ἐστιν* ἂντι *kai llior* — ἦ, ὡς τὸ ἐν τῷ 6 στίχῳ συμφέρει ἀντὶ εἰραι συμφερότερον. *Eἰς τὴν ζωὴν* = εἰς τὴν ζωὴν λειπείν τῶν οὐρανῶν.

Xω.lō̄r ἢ *xv.lō̄r*. Τὸ χωλός ἀναφέρεται εἰς τοὺς πόδας, τὸ δὲ κυλλός εἰς τὰς χεῖρας. *Mορόφθα.lmor*. Κατὰ τὸν γραμματικὸν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἐπρεπε νὰ γράψῃ ἐνταῦθα ἐτερόφθα.lmor καὶ οὐχὶ μορόφθα.lmor, τὸ ὄποιον τε-

λευταῖνον κατὰ τὸν Ἀττικὸν λέγεται περὶ ἐκείνου, ὅστις ἐγεννήθη μὲ ἑτα μόρον ὄφθα.lmor ('Ηρόδοτ. Γ'. κεφ. 116. Δ'. κεφ. 27. Στρα-βῶν Β'. σελ. 70). Ο Εὐαγγελιστὴς ἐννοεῖ ἐνταῦθα δύο ὄφθαλμούς, τῶν ὄποιων ὁ εἰς τυφλοῦται.

Η δ' ἔννοια τῶν στίχων 8 καὶ 9 εἶναι κατὰ τὸν Ἀφ' οὐδὲ δεῖξεν εἰς τὸν στίχον 7, ὅτι τὰ σκάνδαλα προέρχονται ἐκ τῶν ἀν-

θρώπων, ἔρχεται εἰς τοὺς στίχους τούτους νὰ δεῖξῃ εἰκονικῶς, ὅτι ὁφείλει τις τοιούτους πονηροὺς ἀνθρώπους, φέροντας τὰ σκάνδαλα,

νὰ μὴ ἔχῃ φίλους, ν' ἀποτέμνῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς φιλίας, ὡς ὁφείλει τις νὰ ἐκκόπτῃ πολλάκις πολλὰ τῶν μελῶν του, ὅταν αὐτὰ ὥσιν ἀνίκτα καὶ μέγας ὑπόργη φόβος νὰ φέρωσι βλάβην εἰς τὰ λοιπὰ μέλη. Οὕτω δὲ ὁ ἀνθρώπος δύναται νὰ τύχῃ τῆς αἰωνίου σωτηρίας του, ἐάν παύσῃ νὰ συναντέφηται μετὰ πονηρῶν ἀνθρώπων, ἐάν ἀποτάμῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς φιλίας του.

Στίχ. 10. Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσετε ἐνὸς τῷ μικρῷ τούτῳ λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῷ ἐρ ὀνφαροῖς διὰ πατρὸς β.λέπονται τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐρ ὀνφαροῖς. Ο Ιησοῦς διακόψει τὴν περὶ τῶν ταπεινῶν ὄμι-

λίαν του διὰ τοῦ ἐν τοῖς στίχοις 7—9 μικροῦ ἐπεισοδίου ἔξακολουθεῖ αὐτὴν εἰς τὸν 10 τοῦτον στίχον, λέγων, ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ

11. Ἡλθε γάρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

§ 39. *Oi viοi τοῦ Ζεβεδαίου (Ματθ. Κ'. 20—28).*

20. Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ.

21. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, τί θέλεις; λέγει αὐτῷ, εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἰς ἐκεῖνων σου, καὶ εἰς ἑξ εύωνύμων, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

καταφρονή τοὺς ταπεινούς, τοὺς θεδαίους, οἵτινες ἦσαν ὁ Ἰάκωβος παρὰ τοὺς πολλοὺς νομίζομένους καὶ Ἱωάννης ὁ Εὐαγγελιστής. Ἡ μικρούς, οἵτινες τασαύτην περιβάλλοντες μήτηρ καύτῳ ἐκαλεῖτο Σαλώμη λονται δόξαν, ὥστε ἔχουσι φύλακας καὶ ἡτοὺς ἀδελφὴ τῆς μητρὸς τοῦ κακού προστάτας ἀγγέλους, βλέποντας διὰ παντὸς τὸ πρόσωπον ρείκιν ἐκείνων τῶν γυναικῶν, αἴτιοῦ Θεοῦ καὶ δοντας ἐγγὺς καύτῳ.

Στίγ. 11. *H. Iθε γάρ ὁ υἱὸς τοῦ ταχοῦ καὶ μέχρις καύτῳ τῶν Ἱερο-ἀγροφών σύστει τὸ ἀπολωλός.* Ὁταν τις καταφρονῇ ἔνα τῶν εἰοη-μένων μικρῶν καὶ ταπεινῶν ἀνθρώπων καὶ προσπαθῇ νὰ δικριθείῃ παρὰ τῶν υἱῶν της τὴν ὑπόσχεσιν, καύτον, τότε καθίστησιν καύτὸν ἡνὸς Χριστὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ καθ' ἡνὸν οὗτοι θὰ ὀσι πρόσθιτον. Τοῦτο δὲ ποιῶν εἶναι μετὰ τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὴν δευτέρηθρὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ρων παρουσίαν κριταὶ καὶ δικασταὶ τοῦ λαοῦ, μέλλοντες νὰ καθίσωσιν ἐπὶ θρόνων πλησίον τοῦ θρόνου τοῦ Ιησοῦ (Ματθ. ΙΘ'. 28), νομίζουσαν δέ, ὅτι ἡβασιλεία τοῦ Χριστοῦ εἶναι Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς ἐπὶ θύραις καὶ αἰσθητὴ καὶ ἐπίγειος κτλ. Τότε, ἦτοι μετὰ τὴν ἴδιαν της τροχίσιμην τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν συναρμολίσιν τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν θύραν μαθητῶν του, εἰς οὓς, ἀνατρέψαντας τὸν μαθητῶν του, εἰς οὓς, ταξιδεύοντας τοὺς Αποστόλους, προσῆλθεν εἰς καύτον ἵνα αἰτήσῃ τι παρ' αὐτῷ μέλλοντα νὰ συμβάσῃ κατ' αὐτῷ. *Aἰτοῦσα τι=ἔχουσα αἴτησιν τοῦ, δηλ. ὅτι θὰ συλληφθῇ ὑπὸ τινα.*

τῶν Ιουδαίων, θὰ ἐμπαχιγθῇ, θὰ Στίγ. 21. *Η αἴτησις τῆς Σαμαρατιγωθῆ καὶ τέλος θὰ σταυρωθῇ λόγως ἡτοὺς νὰ καταλάβωσιν οἱ δύο* (Ματθ. Κ'. 17—19), προσῆλθεν εἰς οὓς της ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Μεστὸν Χριστὸν ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζε- σίου τὰς δύο ὑψίστας τιμητικὰς

22. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; Λέγουσιν αὐτῷ, δυνάμεθα.

23. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πιεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἵς ήτοί μασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου.

Θέσεις, ὃ μὲν τὴν ἐκ δεξιῶν, ὃ δὲ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; Τὸ τὴν ἐξ εὐωνύμων διότι παρὰ τοὺς ποτήριον εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς εὐτύχαντολικοῖς λαοῖς αἱ ἐκ δεξιῶν καὶ χίας καὶ τῆς δυστυχίας (Ψαλμ. ἀριστερῶν θέσεις πλησίον τοῦ βαπτιστηρίου 5. ΚΒ'. 5. Γ'. 5. Ησ. ΝΑ'. σιλέως ἥσαν αἱ μάλιστα τιμητικαί. Οὕτω δὲ ὁ Σκούλη, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, καθεσθεὶς ἐν τῷ δείπνῳ, εἶχεν ἐκ δεξιῶν τὸν υἱόν του Ἰωνάθαν, ἐξ ἀριστερῶν τὸν ἀρχιστράτηγον Ἀβενήρον (Ἴωσήπ. Ιουδ. ἀρχ. βιβλ. Σ'. κεφ. 11 § 9),

Στίχ. 22. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε κτλ. Οἱ Ιησοῦς λέγει εἰς τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἵτινες ἦσαν παρόντες μετὰ τῆς μητρός των, ὅτι δὲν γνωρίζουσι τί ζητοῦσι, δὲν γνωρίζουσιν, ὅτι ἔχεινοι μόνον δύνανται ν' ἀποκτήσωσι τὰς ὑψίστας τιμητικὰς θέσεις ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Μεσσίου, οἵτινες προηγουμένως θέλουσιν ὑποστῆ βάσανα καὶ θανάτους, καθὼς αὐτὸς ὁ Ἰδιος ἔχει νὰ ὑποφέρῃ αὐτὰ καὶ τέλος τὸν θάνατον. Οἱ Ιησοῦς προβάλλει εἰς τοὺς αἰτοῦντας τὸν ὄρον τοῦ νὰ συμπάθωσι μετ' αὐτοῦ. Βάσανα, αὐτούς, θάνατος δὲν ἔγουσιν εἰς τὴν ἕδρυσιν ἐπιγείου βασιλείας, οἷαν οἱ ιεροί Ζεβεδαίου ἐφαντάζοντο.

Ιύρασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πέμπλικα πικειρ καὶ τὸ βάπτισμα ὃ

22. Ιερεμ. MN. 12. Μαρτύριον Πολυκάρπου 14). Ή λέξις αὗτη δηλοῖ ἐνταῦθα τοὺς ἀγῶνας, τὰς βασάνους, τὰς θλίψεις, τὰς δυστυχίας καὶ τὰς πικρίας. Βάπτισμα εἶναι βάπτισμα πυρὸς ὅρα Λουκ. ΙΒ'. 50.

Λέγονται αὐτῷ, δυνάμεθα. Οἱ ιεροί Ζεβεδαίου λέγουσι τῷ Χριστῷ, δότι δύνανται νὰ πάσι τὸ ποτήριον τῆς πικρίας καὶ νὰ βαπτισθῶσι τὸ βάπτισμα τοῦ θανάτου, θέλοντες νὰ δείξωσιν εἰς τὸν διδάσκαλόν των τὴν εἰλικρινῆ πεποίθησίν των. Οἱ ιεροί Ζεβεδαίου εἶχον ἐννοήσει τὸν εἰκονικὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ περὶ ποτηρίου καὶ βαπτίσματος, ὡς λεχθέντα περὶ θλίψεων καὶ θανάτων.

Στίχ. 23. Καὶ λέγει αὐτοῖς κτλ. Οἱ δὲ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ εἰς αὐτούς, λέγων· τὸ μὲν ποτήριόν μου πιεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆσθε, ἥτοι θὰ πάθητε τὰ αὐτὰ παθήματα, τὰ ὅποια καὶ ἐγὼ θὰ πάθω καὶ θὰ καταξιωθῆτε τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου· ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἐμὸν δου-

24. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν.

25. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἔθνων κατακυρεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.

26. Οὐχ οὗτοι δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃς ἔὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος.

27. Καὶ διὰ ἑαυτοῦ θέλη ἐν ἡμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν διούλος.

28. Ὡσπερ δύο διὰ τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἥκιθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονηθεῖαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

§ 40. Ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ Σαμαρεῖτις (Ἰωάρ. 4'. 3—42).

3. Ὁ Ἰησοῦς ἀφῆκε τὴν Ιουδαίαν, καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

4. Ἐδει δὲ αὐτὸν διέργεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.

σίαν μου νὰ δώσω καὶ παράσχω λέγει εἰς τοὺς μαθητάς του· οἴτην ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἀριστερῶν δατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῷρ ἐθνῶτι τιμητικὴν θέσιν· ἀλλ᾽ αὐτῇ δυθή· κατακυριεύοντες αὐτῶν, καὶ οἱ σεται ἑκείνοις, οἱ ἱερίμασται ὑπὸ μεγάλου κατεξουσιάζονται αὐτῶν. τοῦ πατρός μον. Τοιούτοιτρόπως δὲ Συνιστῷ δὲ εἰς κύτους τὴν ταπει- ὁ Ἰησοῦς ἀποκρούει τὴν αἰτησιν ρωσιν, τῆς ὁποίας αὐτὸς ὁ Ἰδιος τῶν οἰδιών Ζεβεδαίου, δεικνύων, ὅτι εἰναι ὑπόδειγμα, διότι, ἐν φειδείᾳ τὸ αἰτούμενον χορηγεῖται ὑπ' αὐτοῦ βασιλεὺς τοῦ οὐρανοῦ, κατεδέχθη τοῦ τοῦ Θεοῦ, οὐχὶ δὲ ὑπὸ τοῦ νὰ γίνη ἡνθρωπος καὶ νὰ κατα- ιδιου, ὡς μὴ ἔχοντος τοιοῦτο διτ φρονηθῆ καὶ νὰ ὑθρισθῆ καὶ εἰς κατώμα. Ὁ Ἰησοῦς ὄμιλων, ὡς ἐν σύνδετο τοῦτο ἡρκέσθη, ἀλλὰ καὶ τὴν θρωπος, ἔδειξεν εἰς κύτους, ὅτι δὲν ψυχὴν του ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ λύ- ἔχει τοιοῦτο δικαιώμα.

Στίχ. 24. Καὶ ἀκούσατες οἱ ν' ἀποθένη. Ἐὰν ὁ Χριστὸς ἐτα- δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῷρ δύο πεινώθη τοσοῦτον, πάσον μᾶλλον ἀδειγῶν. Εὑθύμιος ὁ Συγαθηνὸς ὄφειλουσιν οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ ὀπα- λέγει· «οἱ δέκα τοῖς δυσὶ μαθητῇ δοῖ του νὰ ταπεινωθῶσι! ταῖς ἐφθόνησαν, τῶν πρωτείων ἐφι-

Στίχ. 3 καὶ 4. Ὁ Ἰησοῦς μέλ- λων νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἐκ τῆς Ιουδαίας ἔπρεπε νὰ διέλθῃ διὰ τῶν νὰ δειξῃ, ὅτι ἴδιοι τῷρ ἐθνο- τῆς Σαμαρείας, ἥτις ἔκειτο ἐν τῷ κῶτειρ τὸν ἀγαπῶσι τὰ πρωτεῖα, μέσῳ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Γαλιλαίας.

Στίχ. 25—28. Ὁ Ἰησοῦς θέ- τῶν νὰ δειξῃ, ὅτι ἴδιοι τῷρ ἐθνο- τῆς Ιουδαίας ἔπρεπε νὰ διέλθῃ διὰ τῶν νὰ δειξῃ, ὅτι ἴδιοι τῷρ ἐθνο- τῆς Σαμαρείας, ἥτις ἔκειτο ἐν τῷ κῶτειρ τὸν ἀγαπῶσι τὰ πρωτεῖα, μέσῳ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Γαλιλαίας.

5. Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας ἡ εγομένη Σιγάρ, πλησίον τοῦ χωρίου δὲ ἐώκεν Ιακώβος Ἰωσήφ τῷ νίῳ αὐτοῦ. Ἡν δὲ ἔκει πηγὴ τοῦ Ιακώβου.

καὶ τῆς Ἰουδαίας. Καὶ οἱ Γαλι- ἔχεις;» (Η'. 48). Ἀλλὰ καὶ οἱ Σα- λαῖοι θέλοντες νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν μαρεῖται ἐπετίθεντο κατὰ τῶν Ἰου- ἔλθωσιν εἰς τὴν μαρεῖται ἐπετίθεντο κατὰ τῶν Ἰου-
'Ιουδαίαν ἔπερπε νὰ διέλθωσι διὰ διάσιών, ὡς πληροφορεῖ ἡμᾶς ὁ
τῆς Σαμαρείας (Ἰωσήπ. Ἰουδ. ἀρχ. Ἐβραῖος ἴστοριογράφος Ἰώσηπος
βιβλ. Κ'. κεφ. 6. § 1) ως καὶ τάνα- ('Ιουδ. ἀρχαιολ. βιβλ. ΙΗ'. κεφ.
παλιν οἱ Ἰουδαῖοι. Ἀλλὰ μεταξὺ 2. § 2).
τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Σαμαρείτῶν
ἔγεννήθησαν ἔχθραι καὶ μίση τοι-
αῦτα, ὡστε οἱ Ἰουδαῖοι θέλοντες
νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν προ-
ετίμων τὴν διὰ τῆς Περαίας ὅδὸν
καὶ ἀπέφευγον τὴν διὰ τῆς Σαμα-
ρείας. Οἱ Ἰουδαῖοι ἀπεστρέφοντο
τοὺς Σαμαρείτας· διότι παρεδέ-
γοντο μόνον τὰ πέντε βιβλία τοῦ
Μωϋσέως, ἥτοι τὴν Πεντάτευχον,
τὰ δὲ λοιπὰ τῆς Ἅγιας Γραφῆς
ἀπέρριπτον καὶ διότι εἶχον οἰκο-
δομῆσει ἐν τῷ δρει Γαριζεῖν ναόν,
ἐν τῷ ὄποιφ ἑτέλουν τὰ τῆς λα-
τρείας των. Ἐνεκαὶ δὲ τῆς ἀπο-
στροφῆς καὶ τοῦ μίσους τούτου ὁ
Ἰωάννης Τρκνός, ἀρχιερεὺς τῶν
Ἰουδαίων, μετὰ τὸν θάνατον Ἀν-
τιόχου τοῦ Ζ' (128 π. Χ.), κατέ-
στρεψε τὸν ἐν τῷ δρει Γαριζεῖν ναὸν
τῶν Σαμαρείτῶν (Ἰωσήπ. Ἰουδ.
ἀρχ. βιβλ. ΙΓ'. κεφ. 9. § 1) καὶ τὴν
πόλιν Σαμαρέιν ἡφάντιζε καὶ κατέ-
στρεψε (αὐτόθι: βιβλ. ΙΓ'. κεφ. 10.
§ 2). Τὸ μῆσος δὲ τῶν Ἰουδαίων κατὰ τῶν Σαμαρείτῶν ἥτο τόσον μέγα,
ὡστε, ὅταν ἥθελον νὰ ὑδρίσωσι τινα, τὸν ἐκάλουν Σαμαρείτην. Ο
Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀναφέρει,
ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι εἶπον ποτὲ τῷ Χρι-
στῷ· «οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι
Σαμαρείτης εἰ σὺ καὶ δαιμόνιον

Στίχ. 5. Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, λεγομένην Σιγάρ. Πρέπει νὰ σημειώσωμεν, ὅτι μὲ τὸ σημερινό μέρος τοῦ Ισραὴλ Σαμαρείας ὡνομάζεται καὶ ἀπαρχία ἡ κειμένη, ως εἰπομένη ἀνωτέρω (στίχ. 3 καὶ 4), μεταξὺ Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας· ὡστε ἐνταῦθι ἡ λέξις Σαμάρεια δηλοῖ τὴν ἀπαρχήν ταύτην.

Σιγάρ. Ἡ πόλις αὕτη, ἡς ὄρθο-
τέρᾳ γραφὴ εἶναι Σιγάρ, εἶναι κατά τινας ἡ αὔτη πόλις μὲ τὴν Συγέμη ἡ Σικίμα, τὴν ὄποιαν ἀπαντῶμεν ἐν τε τῇ Π. καὶ Κ. Διαθήκῃ (Γενέσ. ΛΓ'. 18. Ἰησοῦ Ναοῦ Κ'. 7. Πράξ. Ἀποστ. Ζ'. 16) καὶ ἦτις ἐκαλεῖτο καὶ Νεάπολις (Ἰωσήπ. Ἰουδ. πολ. βιβλ. Δ'. κεφ. 8 § 1), νῦν δὲ καλεῖται Nabulus. Κατ' ἀλλούς δὲ ἡ πόλις Σιγάρ ἔκειτο πλησίον τῆς Συγέμη, δηλ. τῆς νῦν καλουμένης Nabulus, ἐν ᾧ μέχρι σήμερον σώζονται Σαμαρεῖται τινες (Rogers on the modern Samarit. London 1855. Bargès les Samaritains de Naplouse. Paris 1855).

Πηγὴ τοῦ Ιακώβου—φρέαρ (πρᾶλ. στίχ. 11). Ονομάζεται δὲ φρέαρ τοῦ Ιακώβου, διότι κατὰ τὴν παράδοσιν οὗτος ὁ πατριάρχης κατε-

6. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακώς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὗτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. "Ωρα ἡν ὥσει ἔκτη.

7. Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι υδωρ.

8. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, δός μοι πιεῖν· οἱ γάρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπειλήθησαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.

9. Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρείτις, πῶς σὺ Ἰουδαῖος διὸ παρ' ἐμοῦ αἴτεις πιεῖν, οὐσης γυναικός Σαμαρείτιδος; Οὐ γάρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις.

10. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ. Εἰ ηὔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὶς ἔστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ητησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι υδωρ ζῶν.

11. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, οὔτε ἀντλῆμα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἔστι βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ υδωρ τὸ ζῶν;

σκεύασεν αὐτό. Τὸ φρέαρ δὲ τοῦτο Θεοῦ καὶ τὸ ἔστιν ὁ λέγων σοι, σώζεται σήμερον καὶ τιμῆται λίαν, δός μοι πιεῖν, ἢτοι ἐὰν ἐγνώριζες, ἀλλ' εἶναι ξηρόν.

Στίχ. 6. "Ωρα ἡν ὥσει ἔκτη = δηλ. νά με συναντήσῃς καὶ νά συνομιλήσῃς μετ' ἐμοῦ, ἐὰν ἐγνώριζες,

Στίχ. 7. Γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας = Σαμαρείτις.

Στίχ. 8. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, δός μοι πιεῖν. Ὁ Ἰησοῦς ἀποτείνεται εἰς τὴν γυναικαν ταύτην καὶ ζητεῖ παρ' αὐτῇς υδωρ, διότι εἶχε σκοπὸν ν' ἀνοιξῃ μετ' αὐτῆς συνομιλίαν καὶ διδάξῃ καὶ ἐπιστρέψῃ αὐτήν εἰς τὴν διδασκαλίαν του.

Στίχ. 9. Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ τὸ υδωρ τὸ ζῶν. Ἐκ τῆς ἐρωτήσης της Σαμαρείτις κτλ. Η Σαμαρείτις σεως ταύτης τῆς γυναικὸς γίνεται ἀποκορίνεται εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ δῆλου, ὅτι αὐτῇ δὲν ἐνόησε τὴν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετ' ἀπορίας η μὲν ἔκφρασιν τοῦ Ἰησοῦ ζῶν υδωρ καὶ εἰδός τι εἰρωνείας, διότι, ὡς εἴποι ἐνόμισεν, ὅτι ὅμιλει περὶ ἀπλοῦ μεν, οὐδεμία σχέσις ὑπῆρχε μεταξὺ υδατος· διὰ τοῦτο λέγει εἰς αὐτούς, Ιουδαίων καὶ Σαμαρείτων.

Στίχ. 10. Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει κάθιν, ἵνα ἀντλήσῃ υδωρ, διότι τὸ εἰς αὐτήν, εἰ ηὔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ φρέαρ ἦτο βαθύ.

12. Μὴ σὺ μείζων εἴ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβῳ, δις ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;

13. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὄντος τούτου διψήσει πάλιν.

14. Ὡς δὲ ἂν πίγη ἐκ τοῦ ὄντος οὐ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὄντωρ ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὄντος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.

15. Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὄντωρ, οὐα μὴ διψῶ, μηδὲ ἕρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.

16. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ὕπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.

17. Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας, "Οτι ἄνδρα οὐκ ἔχω.

Στίχ. 12. Μὴ σὺ μείζωρ κτλ. 14). ὄντος ἀλλομέρου. "Ὕδωρ Ἡ Σαμαρείτις ἔξακολουθεῖ, λέ— ἀλλομέρον, ἦτοι ὄντωρ, τὸ ὄποιον γουσα τῷ Ἰησοῦ, μὴ σὺ δύνκεσαι θὰ βέρη ἐντὸς τῆς καρδίας καὶ θὰ περισσότερον, μὴ σὺ εἰς θέσιν εἰσεσαι διακρέσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. "Ωστε δὲ τι νὰ δώσῃς τι καλλίτερον ὄντωρ; "Ὕπὸ ὁ Ἰησοῦς ἀνωτέρω ἀρρητικῶς εἰτοῦ πατριάρχου Ἰακώβῳ ἐδόθη εἰς πεν. οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα, ήμερς τὸ φρέαρ καὶ σὺ δύμιλεῖς, ως τοῦτο λέγει καταφατικῶς διὰ τοῦ ἐὰν εἶχες ἄλλο καὶ καλλίτερον ὄντος ἀλλομέρου.

Στίχ. 15. Ἡ γυνὴ δὲν ἔννοει

Στίχ. 13 καὶ 14. "Ἐν τοῖς στί— ἀκόμη τὴν ὑψηλοτέρουν ἔννοιαν τοῦ χοιριού τούτοις ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέ— ὄντατος, ἀλλὰ θορυβεῖται καὶ παγεῖ εἰς τὴν Σαμαρείτιδα. «Ἐάν τις ρακαλεῖ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν τὸ θυσι— ἐκ τοῦ φρέκτος τούτου πέρη ὄντωρ, μάσιον τοῦτο ὄντωρ. Θὰ καταπάνῃ στιγμιαίως τὴν δι—

Στίχ. 16. "Ο Ἰησοῦς Χριστός, φυγαν τοῦ σώματός του καὶ θὰ δρο— ἵνα δώσῃ εἰς τὴν Σαμαρείτιδα νὰ σίσῃ αὐτό, ἐν φ., ἐάν τις πίγη ἐκ ἔννοιήση μετὰ τίνος δύμιλεῖ, δόποιος τοῦ ζῶντος ὄντατος, τὸ ὄπιον ἐγὼ γνωρίζει τὰς ἀμαρτίας τῆς καὶ ἵνα θὰ δώσω εἰς αὐτόν, δὲν θὰ διψήσῃ ἔξαναγκασθῇ αὐτὴν νὰ τὰς δύμολο— εἰς τὸν αἰῶνα». "Ο Ἰησοῦς ἔνοει γῆστρ, ὅπως δοθῇ εἰς αὐτὴν μετα— ζῷωρ ὄντωρ ἀπασχον τὴν χρέιν τῆς νοούσαν τὸ ζῶν ὄντωρ, λέγει πρὸς ἀνηγγεννήσεως, ἀπασχον τὴν ἀλή— αὐτήν· φώνησον τὸν ἄνδρα σου.

Θεικαν, ἐν πνευματικῇ ἔννοιᾳ, ως Στίχ. 17—19. Ἡ γυνὴ δύμολο— καὶ ἀλλαχοῦ (Ιω. Ζ'. 38, 14. Α'). γετ, δὲν ἔχει ἄνδρα, ὁ δὲ Ἰη-

18. Πέντε γάρ ἀνδρας ἔσχεις· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας.

19. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.

20. Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὅρει προτεκύνηται· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἔστιν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν.

21. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὅρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρὶ.

22. Ἡμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἰδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ιουδαίων ἐστίν.

23. Ἀλλ᾽ ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἔστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γάρ ὁ πατὴρ τοιςύτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν.

24. Πνεῦμα δὲ Θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.

σοῦς δίδει εἰς αὐτὴν νὰ ἐννοήσῃ, τῷ ὅρει προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς ὅτι δὲν ἀγνοεῖ τὸν ἀτακτὸν καὶ λέγετε, ὅτι ἐτὸν Ἱεροσολύμοις ἔστιν αἰσχρὸν βίον τῆς. Ἡ γυνὴ αὕτη ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. Ἡ εἶναι ἀξία ἐπαίνου, διότι ἀναγγείλησε τὸν ὄρος Γαρίζει, ὅτι εἶναι ἀμαρτωλὸς καὶ ἀριζείν, εἰς τὸ ὄπιον ἵτο φύοδοπαντῷ μὲ δύο λέξεις, κίτινες ἀπομημένος ὁ ναύτης τῶν Σχυλαρειτῶν, τελοῦσι τὴν ταπεινὴν ὅμολογίαν ὅστις κατεστράψῃ, ὡς εἴπομεν ἀνωτοῦ αἰσχροῦ βίου τῆς, λέγουσα· τέρω (στίχ. 3 καὶ 4), ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Ἰρκανοῦ (128—9 π.Χ.), «Κύριε, θεωρῶ, ὅτι προφήτης εἶ σύ». νου τοῦ Ἰρκανοῦ (128—9 π.Χ.), 'Ο Χριστὸς συγκινηθεὶς διὰ τὴν ταπεινὴν τοῦ ἀλλ᾽ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς πείνωσιν τῆς Σχυλαρείτιδος δὲν μέμηταις καὶ ιερὸς τόπος (Ἰωάνν. Ιουδ. φεται αὐτήν). Οὕτω πως φέρεται ἀρχαιολ. βιβλ. ΙΗ'. κεφ. 4. § 1. πρὸς τοὺς ἀμαρτωλούς, ὅταν βλέπῃ Ἰουδ. πολέμ. βιβλ. Γ'. κεφ. 7. αὐτοὺς ἀληθῶς μετανοοῦντας. § 32).

Στίχ. 20. Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐτούτῳ προσεκύνησαν κτλ. τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς τοὺς λόγους τῆς Σχυλαρείτιδος εἶναι λίγην ρίσκεται ἐνώπιον Προφήτου, ἀρχεῖταις οἰστημείωτος. Οἰονεὶς ὁ Ἰησοῦς ται νὰ δημιουρῇ περὶ θρησκείας καὶ λέγει· ἔρχεται ὁ χρόνος, καθ' ὃν νὰ λέγῃ· οἱ πατέρες ἡμῶν ἐτούτῳ δὲν θὰ γίνη πλέον συζήτησις οὔτε

25. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται (ὁ λεγόμενος Χριστός)· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.

26. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

27. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάχει· οὐδὲις μέντοι εἶπε, Τί ζητεῖς; ἦ, Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς;

28. Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν.

29. Καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, Δεῦτε, ἴδετε ἀνθρωπὸν, ὃς εἴπε μοι πάντα ὃσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;

30. Ἐξῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

περὶ τοῦ ἐν τῷ ὅρει Γαριζείν να-
οῦ σας, οὔτε περὶ τοῦ ναοῦ τῶν
Ἱεροσολύμων, καθ' ὃν δὲν θὰ ὑπάρ-
χωσι πλέον θυσίαι, οὐδὲ σφράγια·
ἀλλὰ ὅταν θυσίῃ λατρεία, τὴν ὁποίαν
ὁ Θεὸς ἀπεκτιεῖ, λατρεία ἀληθής,
εἰλικρινής, λατρεία, ἡ ὁποία δὲν
φανεροῦται εἰμὶ διὰ τῆς θυσίας
τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας,
διότι πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τὸν
προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐρ πνεύμα-
τι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. Καὶ
τῷ ὄντι· οἱ λόγοι τοῦ Χριστοῦ ἐ-
πληρώθησαν. Ἐν φῷ οἱ ναοὶ τῶν
Ἰουδαίων καὶ τῶν Σαμαρείτῶν κα-
τεράρησαν, ἡ Ἐκκλησία ὅμως τοῦ
Ἰησοῦ, ἐν τῇ διπύλᾳ πνεύματικὴ θυ-
σία προσφέρεται, ἐπὶ τοσούτους
αιῶνας ὑρίσταται. Ἀλλ' εἰμεθ ά-
ληθεῖς προσκυνηταί; λατρεύομεν
τὸν Θεὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ;
Προσφέρομεν εἰς αὐτὸν τὴν εἰλι-
κρινὴν θυσίαν τοῦ πνεύματός μας,
τῆς καρδίας μας, τοῦ βίου μας;

'Ουμιλῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος εἶπεν εἰς αὐτήν· ἐ-
μείς προσκυνεῖτε ὁ οὐκ οἴδατε· τὸν προσδοκώμενον Μεσσίαν, ἐπι-
ήμετε προσκυνοῦμεν δούλαμεν· ὅτι θυμοῦσα νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς

ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ιουδαιῶν ἐστὶν
(στίχ. 22). 'Η ἔννοια τῶν λόγων
τοῦ Χριστοῦ είναι αὕτη· «σεῖς οἱ
Σαμαρείται, ἐπειδὴ δέχεσθε μόνον
τὴν Πεντάτευχον, στερεῖσθε τῆς
εἰς τὰ λοιπὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς
Διαθήκης καὶ ιδίως τῶν Προ-
φητῶν ὑπαρχούσης γνώσεως τῆς
ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ, ιδίως
τῆς καθηρῆς καὶ ζώσης ἀναπτύ-
ζεως τῆς βασιλείας τοῦ Μεσ-
σίου, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν οἱ Ιου-
δαῖοι.» Διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς ἤδύ-
νατο τὴν περὶ τοῦ Θεοῦ γνῶσιν τῶν
Σαμαρείτῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν
τῶν Ιουδαίων, οἵτινες εἶχον διηγ-
τήρι ἀποκάλυψεν καὶ τὰς ἐπαγ-
γελίας, νὰ δηλώσῃ ως μὴ γνῶσιν
(οὐκ οἴδατε).

'Η Σαμαρείτις τοσοῦτον ἐνεφυ-
ρήθη τῶν ἀληθειῶν, τὰς ὁποίας ὁ
Χριστός ἐδίδαξεν αὐτήν, ἡ πίστις
αὐτῆς τοσοῦτον ἀπέβη ζῶσα, ὥσε
ἀφήσασα τὴν ὑδρίαν της ἔδραμεν
εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνήγγειλε εἰς τοὺς
συμπολίτας της, ὅτι συνήντησε
μείς προσκυνεῖτε ὁ οὐκ οἴδατε· τὸν προσδοκώμενον Μεσσίαν, ἐπι-

31. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡρώων αὐτὸν οἱ μαθῆται, λέγοντες, Ραβδί, φάγε.

32. Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγὼ βρῶσιν ἔγω φαγεῖν θην ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.

33. Ἐλεγον οὖν οἱ μαθῆται πρὸς ἄλληλους, Μήτις ἔνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;

34. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.

35. Οὐχ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἔτι τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερι- σμὸς ἔρχεται; ιδού, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμούς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερισμὸν ἥδη.

36. Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὅμοιος χάριῃ καὶ ὁ θερίζων.

37. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.

38. Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὁ οὐρανὸς ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασι καὶ ὑμὲῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

μετόχους καὶ κοινωνούς τῆς μεγά- ρατε τοὺς ὄφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεί- λητος ταύτης εὐτυχίας. Οὔτοι δ' ἂν σασ ε τὰς χώρας, ὅτι λεικαὶ εἰσι κούσκυτες ταῦτα ἔξτηλον τῆς πό- πρὸς θερισμὸρ ἥδη. Διὰ τῶν λέ- λεως καὶ ἡρχοντο πρὸς τὸν Ἰησοῦν ζεων τούτων ὁ Χριστὸς ἐνόει τοὺς (28—30). Ἀλλά, πρὸν οἱ Σαμαρεῖ- ἔρχομένους Σαμαρείτας, οἵτινες ἦ- ται πλησιάσωσιν, οἱ μαθῆται ποσ- σαν ὕριμοι πλέον, ὅπως διδαχθῶσι εκάλουν τὸν Ἰησοῦν νὰ φάγῃ ἄλλ' εκάλουν τὸν Εὐαγγέλιον (31—35). Λέγει οὐτος εἶπεν εἰς αὐτούς, ὅτι ἐμὸν δὲ εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅτι αὐτὸς βρῶμικ εἶναι νὰ διδεξω ἐκείνους, εἶναι ὁ σπείρων τὸν σπόρον τοῦ οἵτινες ἔρχονται πρὸς ἐμέ, διότι θεοῦ καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ μέλλοντες ἐνετάλην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ πράξων νὰ θερισωσι καὶ νὰ συνάξωσι τοὺς τοῦτο. Οἱ ἔρχόμενοι Σαμαρεῖται εἶναι ὕριμοι πρὸς θερισμὸν. Σεῖς δὲν λέγετε, ὅτι ἀκόμη εἶναι τετρά- τὴν αἰώνιον ζωήν. Οὔτω δὲ θέλουσι μηνον, δηλαδὴ ὅτι παρῆλθεν ὁ λάθει μισθὸν καὶ θέλουσιν ἀντα- τέταρτος μήνιν ἀπὸ τῆς σπορᾶς καὶ μειοφθῇ. Καὶ ὁ σπείρων Χριστὸς καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; Ἀλλ' ἔγω σας οἱ θερίζοντες μαθῆται θὲλ χαρῶσι λέγω, σηκώσατε τοὺς ὀφθαλμούς (36—38). Πολλοὶ δὲ τῶν Σαμα- σας καὶ ἔδετε τοὺς ἄγρούς, ὅτι εἰνε ρειτῶν πιστεύσαντες εἰς τὴν διδα- πλέον λευκοὶ πρὸς θερισμὸν ἐπά- σκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ

39. Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης; πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, "Οὐτὶ εἴπε μοι πάντα ὅτα ἐποίησα.

40. Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἡρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.

41. Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ.

42. Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, "Οὐτὶ οὐκέτε διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν αὐτοὶ γάρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΠΡΟΣ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ ΤΟΥ Ι. ΧΡΙΣΤΟΥ
ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΟΥ (Ιω. Ιη'. 31—Ιητ'. 33)

§ 41. Ο Ἰησοῦς διδάσκει τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην
(Ιητ'. 31—35).

31. "Οτε οὖν ἐξῆλθε, λέγει ὁ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ.

32. Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτὸν.

Σωτῆρος τοῦ κόσμου, παρεκάλεσκεν εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. Ο Χριστὸς αὐτὸν νὰ μείνῃ παρ' αὐτοῖς ὁ δὲ κηρύξας ἐπὶ τῆς γῆς τρίκ ἔτη τὰς Ἰησοῦς ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας θείας ἀληθείας ἀπέδειξε τὴν θεότητά του διὰ τῆς ἀγιότητος τοῦ

Στίχ. 31 καὶ 32. Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστικοῦ δείπνου καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀναχώρησιν τοῦ Ιούδα, ὅπως τὸν παραδώσῃ, ὁ Χριστὸς ἐδώκει μικρὸν πρὸ τοῦ θυνάτου του εἰς τοὺς μαθητάς του, ως φιλόστοργος πατὴρ εἰς τὰ ἀγαπητὰ τέκνα του, τὰς τελευταίας ὀδηγίας καὶ διδασκαλίας, δι' ὧν ἀποχωρεῖτίζει αὐτούς. Νῦν ἐδοξάσθη, λέγει ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ καὶ ὁ θέλει εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατόν του δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ δοξάσει αὐτόν, ἐπιστρέφοντα εἰς

33. Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις, "Οτι ὅπου ὑπάγω ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ δικῆς ἐγώ ἀρτί.

34. Ἐντολὴν καὶνὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἡγάπητα συμπλέξ, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

35. Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

§ 42. Ο Ἰησοῦς προλέγει τὴν ἀρνησιν τοῦ Πέτρου
(36—38).

36. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Οπου ὑπάγω, οὐ δύναται μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ὑστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.

τὸν κόλπον του, ἐξ οὐ ἔξηλθε καὶ ἐν τούτῳ, ὅτι αὐτοὶ ὄφειλουσι νὰ ἐγένετο ἀνθρωπος, ἥτοι θέλει προσ- ἔχωσιν ἀγάπην κατὰ τὸν νέον τρό- φέρει εἰς αὐτὸν τὴν ἐκ δεξιῶν θέσιν. πορ, καθ' ὃν αὐτὸς ἐδιδαχεν κύ-

Στιχ. 33—35. Ἀφ' οὐ ὁ Ἰητούς διάτι ἀγάπη ἀγάπης διασοῦς Χριστούς ὑπέδειξεν ἀπλῶς διὰ φέρει. Διὰ τοῦτο ὁρθῶς ὁ εἰρός Χρυτῶν ἀνωτέρω λόγων, ὅτι θ' ἀπο- σόστομος λέγει· «αὐτὸς αὐτὴν ἐποίησην καὶ εἰδε συγκεκινημένους τοὺς ησε καινὴν τῷ τρόπῳ». Καὶ τῷ ὄντι μαθητάς του, ἀποτείνεται πρὸς αὐτὸν ἐκ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἰστορίας τοὺς, ὡς πρὸς τρυφερὰ τεκνία του μανθάνουμεν, ὅτι ὁ τρόπος, καθ' ὃν καὶ λέγει σαφέστερον, ὅτι μετ' ὃν οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρῶτοι χριλίγον ἀποχωρίζεται ἀπ' αὐτῶν καὶ στιανοὶ ἐξήσκουν τὴν ἀγάπην, ἐ- ἀπέρχεται ἐκεῖσε, ἐνθα αὐτοὶ δὲν δύν. φάνη εἰς ὅλον τόν κόσμον νέος. Εἰ- νανται νὰ ἔλθωσιν ἀλλ' ἀφίνει εἰς χον μίαν καρδίαν καὶ μίαν ψυχήν, αὐτοὺς μιαρ μεγά. Ιητούς τὸ πάν ήτο κοινὸν μεταξύ των, Ιητούς τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, ἐξετίθεντο εἰς ὅλους τοὺς κινδύ- ητις εἶναι τὸ ἀληθὲς γνώρισμα τῶν νους, ἵνα οἱ μὲν ὑποστηρίζωσι καὶ μαθητῶν καὶ ὀπαδῶν τους. Τεκνία, βοηθῶσι τοὺς δέ, ἵνα ἐπισκέπτων- λέγει ὁ Χριστός, ἔτι μικρὸν μεθ' ται τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ ἵνα ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς τρέφωσιν αὐτούς.

εἰπορ τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι ὅπον ὑ- Ο Ἀπόστολος Πέτρος, ἀκούων πάρω ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐ- τὸν Χριστὸν δημιούντα περὶ ἀπο- θεῖτ, καὶ ὑμῖς λέγω ἀρτί. Ἐιτο· χωρισμοῦ καὶ ἀναχωρήσεως ἐρωτᾷ Ιητούς καιρὶν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγα- αὐτόν· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; δὲ πάτε ἀλλήλους· Τὸ δὲ καιρὸν τῆς Χριστὸς ἀπαντᾷ εἰς αὐτὸν, λέ- πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης συνίσταται γων, ὅτι ὑπάγει εἰς τὸν θάνατον,

37. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, διατί οὐ δύναμαι σοι ἀκολουθῆσαι ἀρτὶ; τὴν ψυχήν μου ὑπέρ σου θήσω.

38. Ἐπεχρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ψυχήν σου ὑπέρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, Οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσει ἔως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

§ 43. Ὁ Ἰησοῦς παρηγορεῖ τοὺς μαθητάς του
(ΙΔ'. 1—81).

1. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

εἰς τὸν ὄποιον ὁ Πέτρος δὲν δύναται νὰ τὰς τὸν ἀκολουθῆσῃ, μετὰ ταῦτα δὲ θέλει τὸν ἀκολουθῆσει, διότι καὶ αὐτὸς θέλει ὑποστῆ τὸν μαρτυρικὸν θάνατον (στίχ. 36). Ὁ δὲ Πέτρος, ὅστις ἐδεικνύετο θερμὸς πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, λέγει πρὸς αὐτὸν· Κύριε, διατί οὐ δύναμαι σοι ἀκολουθῆσαι ἀρτὶ; τὴν ψυχήν μου ὑπέρ σου θήσω (στίχ. 37). Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ εἰς αὐτὸν λέγων· τὴν ψυχήν σου ὑπέρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσει ἔως οὐ ἀπαρηγήσῃ τρίς (στίχ. 38). Τοιούτος δὲ ἦτο ὁ χαρακτὴρ τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, ὃς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς περιγράφει αὐτὸν· οὗτος διεκρίνετο τῶν ἀλλών Ἀποστόλων διὰ τὴν αἱματώδη κράσιν, ἥτοι διὰ τὸ εὐερέθιστον καὶ ζωηρὸν τῆς φυντασίας, διὰ τὸ ἀστραφῆσαι καὶ στρεφτικὸν τῆς καρτερίας καὶ ὑπομονῆς πρὸς τοὺς πόνους, βασάνους καὶ κινδύνους. Οὕτω π. χ. ἐν ὁ ὑπόσχεται εἰς τὸν Σωτῆρα, ὅτι τὴν ψυχήν του θήσει ὑπέρ, ὅτι εἶναι ἔτοιμος καὶ νουσι, λέγων πρὸς αὐτούς· «Σάς

Στίχ. 1. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. Ὁ Χριστὸς ζητεῖ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς μαθητάς του, οἵτινες μέλλουσι νὰ ὑποστῶσι δυτῆρα, ὅτι τὴν ψυχήν του θήσει ὑπέρ, αἱματίαν, τὴν ὄποιαν δὲν περιμέπει αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ἔτοιμος καὶ νουσι, λέγων πρὸς αὐτούς· «Σάς

2. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἄν δύμιν· πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον δύμιν.

3. Καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω δύμιν τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήφομαι δύμᾶς πρὸς ἐμαυτόν· ἵνα, ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ δύμεις ἦτε.

4. Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε.

εἶπον, ὅτι θὰ σᾶς ἐγκαταλείψω, γους του, μεθ' ὃν συνδέει τὴν ἔτι Ἡ εἰδήσις αὐτὴ ἡς μὴ σᾶς ἀπο- πληρεστέραν παρηγορίας ἀκόλουθον θαρρούῃ, ἡς μὴ σᾶς ταράττῃ. "Ἐ- ὑπόσχεσίν του· καὶ ἐὰν πορευθῶ γετε τὴν πεποιθησίν σας εἰς τὸν καὶ ἐτοιμάσω δύμην τόπον, πάλιν Θεὸν καὶ εἰς ἐμέ». Καὶ τῷ ὄντι ὁ πιστεύων εἰς τὸν Θεόν καὶ εἰς τὸν Σωτῆρα εὐρίσκει ἐν τῇ πίστει του ἀσφαλές στήριγμα καθ' ὅλων τῶν συμφορῶν τοῦ βίου καὶ οὐδὲν δύναται νὰ ταράξῃ τὴν καρδίαν του.

Στίχ. 2. Ἐτῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἰπορ ἀρ ὑμῖν· Ὅπως ἐν- νοήσωμεν καλλίτερον τὸ χωρίον τοῦτο, πρέπει ἀντὶ τῆς ἀνω τε- λείας, τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὸ εἰπορ ἀρ ὑμῖν· νὰ θέσωμεν τελείων εἰπορ ἀρ ὑμῖν· καὶ ν' ἀποτελέσωμεν μίκην περίοδον, ἡς ἡ ἔννοια εἶναι αὐτὴ. «Βέβαιον εἶναι, λέγει ὁ Χριστός, ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου ὑ- πάρχουσι πολλαὶ διαμοναῖ· ἐδὲ δὲ δὲν εἰχεν οὖτως, θὰ σᾶς τὸ ἔλε- γον», τὸ δὲ πολλαὶ κατὰ τὸν Εὐ- θύμιον Ζυγαρίην· «ἰκανοὶ δέξασθαι καὶ δύμᾶς».

Πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον δύμην· Ὁ Χριστὸς λέγει· ἐπειδὴ εἶναι βέ- βαιον, ὅτι διπάρχουσι πολλαὶ δια- μοναὶ πορεύομαι ἵνα σᾶς ἐτοιμάσω τόπουν.

Στίχ. 3. Ὁ Χριστὸς ἐπενναλαμ- βάνει τοὺς πλήρεις παρηγορίας λό-

5. Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἰδάμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν δόδον εἰδέναι;

6. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.

7. Εἶ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἦν· καὶ ἀπ' ἅρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ ἑωράκατε αὐτόν.

8. Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.

σαρκικὸς μαθητής του Θωμᾶς, ὅσ- διζῃ τὴν δόδον τῆς σωτηρίας, τὴν τις κατὰ τὸν Εὐθύμιον Συγκεκρινὸν ὄποιαν ἐγώ ὁ Χριστὸς ἐδίδαξα, ὅ- «ψετο αἰσθητὸν εἶναι τινα τόπον, ταν οἰκειοποιήσται τὴν ἀλήθειαν, ὅπου ὑπάγει καὶ δόδον ὄμοιώς τοι- τὴν ὄποιαν ἐγώ ἐκήρυξα, φανερώ- αυτην.»

Στίχ. 5. Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἰδάμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν δόδον εἰδέ- rai; "Ο, τι δὲ συνέβη εἰς τὸν ἀπό- στολὸν Θωμᾶν, συμβαίνει καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ λησμονῶμεν πολλάκις πᾶν ὅ, τι ὄφειλομεν νὰ γνωρίζωμεν. 'Α- πησχολημένοι ὄντες εἰς τὰ ἐπίγεια καὶ κοσμικὰ πράγματα δὲν σκε- πτόμεθα περὶ τῶν οὐρανίων πραγ- μάτων. 'Ο Θωμᾶς εἶχε τὰς τα- πεινὰς ἴδεις περὶ Μεσσίου, ὡς ἐ- πιγείου βασιλέως, τὰς ὄποιας εί- χον καὶ οἱ λοιποὶ Ἐβραῖοι. 'Αλλ' ἀς ἀκούσωμεν τὸν Ἰησοῦν, τι λέ- γει εἰς τὸν Θωμᾶν.

Στίχ. 6. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰμὴ δι' ἐμοῦ. 'Ἐν ἀλλαγί- λέξειν· ὁ Χριστὸς λέγει πρὸς αὐ- τὸν· Ἐγώ καὶ οὐδεὶς ἀλλος εἴμαι ἡ ὁδὸς, τὴν ὄποιαν ὄφειλει τις νὰ βαδίζῃ, ὅπως ἔλθῃ εἰς τὸν πατέρα, εἰς τὸν οὐρανίον οἰκόν του, ἐγώ εί- μαι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ. "Ἐρχε- ται τις πρὸς τὸν πατέρα, ὅταν βα- φέοις τὸν πατέρα, ὅταν βα-

διζῃ τὴν δόδον τῆς σωτηρίας, τὴν ὄποιαν ἐγώ ὁ Χριστὸς ἐδίδαξα, ὅ- ταν οἰκειοποιήσται τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὄποιαν ἐγώ ἐκήρυξα, φανερώ- σας τὸν ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὅταν φέρῃ ἐν ἐκυρῷ τὴν ζωὴν, τῆς ὄ- ποιας πηγὴ εἴμαι ἐγώ ὁ Ἰησοῦς Χριστός, οὗτως ὥστε ο μὴ διὰ τῆς πίστεως δεχόμενος ἐμὲ ἀποθνήσκει τὸν πνευματικὸν καὶ αἰώνιον θά- νατον". 'Ο Ἰγνάτιος, ἐπίσκοπος Ἀντιοχείας, γράφει εἰς τὴν ἐπι- στολὴν πρὸς τοὺς Τραχλλ. 9· «Οὐ χωρὶς τὸ ἀληθινὸν ζῆν οὐκ ἔχο- μεν.» 'Ο αὐτὸς ἀποστολικὸς πατὴρ γράφει ἐν ἀλλῇ ἐπιστολῇ πρὸς Ἐ- φεσίους 3· «Χριστὸς τὸ ἀδιάκριτον ημῶν ζῆν.»

Στίχ. 7. Εἶ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἦν· καὶ ἀπ' ἅρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ ἑ- ωράκατε αὐτόν. 'Ο Χριστὸς λέ- γει· «Ἐὰν εἴχετε ἐμὲ γνωρίσει (διότι δὲν ἐγνώρισαν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ), θὰ εἴχετε γνωρίσει καὶ τὸν πατέ- τρα μου καὶ ἀπὸ τώρα (ἀφ' οὐ σας ὡρίσας καὶ σας εἰπον, ποιος ἐγώ είμι) γινώσκετε αὐτόν καὶ ἔχετε ἴδει αὐτὸν (ἐν ἐμοι).»

Στίχ. 8. "Αλλος ἀπόστολος, ὁ Φίλιππος δὲν ἐνόησε τὴν ἔκφρασιν

9. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν είμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; δὲ ἐωρακώς ἐμὲ ἐώρακε τὸν πατέρα καὶ πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα;

10. Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστι; τὰ ῥήματα ἂ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα.

11. Πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστιν· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε μοι.

τοῦ Ἰησοῦ ἐωράκατε καὶ λέγει εἰς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ κτλ. Ὁ Ἰησοῦς Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀφεῖ ἡμῖν. Ὁ Φίλιππος τις ἐμὲ εἶδε, εἶδε τὸν πατέρα μου, δὲν ἔβλεπε τὸν πατέρα ἐν τῷ προδίότι ὁ πατὴρ ἀποκαλύπτεται ἐν σώφῳ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' ἐπεθύμει, ἐμοὶ καὶ ἀπορεῖ, πῶς ὁ μαθητής Ἰησοῦς ἐνεργήσῃ θεοφάρειάρ του Φίλιππος δὲν ἔχει γνωρίσει τινα, οἶνα ὁ Μωϋσῆς εἶδε ποτὲ τοῦτο. Ἡ ὄμιλία σου, λέγει ὁ (Ἐξοδ. ΚΔ. 9). Καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν Χριστὸς πρὸς τὸν Φίλιππον, δεινοὶ τότε, λέγει ὁ Φίλιππος, ἡ κούνει, ὡς ἐκνυμὴ πιστεύης, ὅτι στενὴ μεῖς εἰμεθα εὐχαριστημένοι καὶ τότε βλέπομεν τὸ μέτρον τῆς εἰς τοῦ πατρός μου Θεοῦ. Ἀπόδειξις δέ, ὅτι ὑπάρχει τοικύτη σχέσις, εἶναι ὅτι δὲν λαλῶ ἀλλὰ πάλι ἐμαυτοῦ. Ἀπόδειξις δέ, ὅτι δὲν λαλῶ ἀπέμαντος ποιεῖ τὰ ἔργα. Τὰ ἔργα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ἐργα δὲ εἶναι τὰ πολλὰ θαύματά του καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν προφητειῶν εἰς τὸ πρόσωπόν του.

Στίχ. 11. Ο Σωτὴρ τελευτὴ τὴν μετὰ τοῦ Φίλιππου ὄμιλίαν καὶ στρεφόμενος πρὸς πάντας τοὺς μαθητάς του προτρέπει αὐτοὺς εἰς τὴν πίστιν, λέγων· Πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐμοὶ ἐστιν· εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἡμῖν τὸν πατέρα;

Στίχ. 9 καὶ 10. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν είμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; δὲ ἐωρακώς ἐμὲ ἐώρακε τὸν πατέρα καὶ πῶς σὺ λέγεις, δεῖξον ἔργα αὐτὰ πιστεύεις,

12. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἡ ἐγὼ ποιῶ κάκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι.

13. Καὶ ὁ τι ἄν αἰτήσῃτε ἐν τῷ ὀνοματὶ μου, τοῦτο ποιήσω· ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ.

14. Ἐάν τι αἰτήσῃτε ἐν τῷ ὀνοματὶ μου, ἐγὼ ποιήσω.

15. Ἐὰν ἀγαπᾶτε με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.

16. Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν ἵνα μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα.

17. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸν, οὐδὲ γινώσκει αὐτόν· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτόν, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται.

Στίχ. 12. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τέρα καὶ θά κάμω ὅ, τι σετς θὰ λέγει ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ, ὅτι οὐ ζητάσθητε ἐν τῷ ὄνοματὶ μου. Κατὰ μόνον αὐτὸς ἔλαβε τὸ δῶρον νὰ τοὺς λόγους τούτους τοῦ Χριστοῦ κάμνῃ θαύματα, ἀλλὰ καὶ τὸ με-ήμετς οἱ χριστιανοὶ ὄφειλομεν ἐν τέθωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς του. Καὶ ὄνόματι αὐτοῦ ν' ἀπευθύνωμεν τὰς τῷ ὄντι· οἱ μαθηταὶ του ἔκαμψαν προσευχάς μας εἰς τὸν Θεόν καὶ θὰ τοσαῦτα θαύματα, ὅσα καὶ αὐτὸς ἔλαστα μεγαλεῖτερα. Ὁ Σω-

τὴρ διὰ τὸ σημεῖον τοῦ χρόνου, καθ' ὁ διέτριψεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἔκαμψεν ὀλιγώτερα θαύματα ἀπὸ τοὺς μα-θητὰς του, οἱ διοῖοι περιελθόντες τὸν κόσμον ἐκήρυξαν τὸ Εὔαγγέλιον καὶ ἐθαυματούργησαν καὶ ἐν τῷ μεγαλεῖτέρων θαυμάτων εἶναι ὅτι αἱ τῆς ΙΙ. Διαθήκης, ἀλλ' αἱ συμ-χώρις καὶ ἔθνη μετέβαλον καὶ ἐπέ-στρεψαν εἰς τὸν χριστιανισμόν.

"Οτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι. Σετς, λέγει ὁ Χριστός, θὰ κάμπτε μεγαλεῖτερα πράγματα, βοηθεῖ, προστατεύει, παρηγορεῖ, διότι ἐγὼ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέ-ένισχεις κατὰ πάσης ἐχθρικῆς δυ-ρα μου. Ὁ ιερὸς Χρυσόστομος λέγει· νάμεως καὶ δοτις θέλει μένει πλη-ένταυθα· «ὑμῶν λοιπόν ἔστι τὸ θαυ-ματουργεῖν· ἐγὼ γάρ ἀπέρχομαι». Ὁ τοιοῦτος παρακλητος εἶναι τὸ

Στίχ. 13. Ἔνταυθα ὁ Χριστὸς "Ἄγιον Πνεῦμα, τὸ Πνεῦμα τῆς λέγει· Ἐγὼ πηγαίνω πρὸς τὸν πα-ἀ. Ιηθείας. Κατὰ ταῦτα ἡ λέξις

18. Οὐκ ἀφῆσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.
19. Ἐτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με σὺν ἔτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτε με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε.
20. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, καὶ γάρ ἐν ὑμῖν.
21. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἔκεινός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.
22. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;
23. Ἀπεκρίθη δὲ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν τις ἀγαπᾷ με,

παράκλητος, ἡ ἀπαντώσα εἰς τὴν πατρός του Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ Κ. Διαθήκη μόνον παρὰ τῷ Εὐαγγελίῳ τῆς Ιερουσαλήμ (πρόλ. καὶ ΙΔ'. 26. ΙΕ'. 26. ΙΓ'. 17. Α'. Ιω. Β'). δηλοὶ τὸν παρηγορο, τὸν συνηγορο.

Στίχ. 18 καὶ 19. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὃσον πλησιάζει εἰς τὸν θάνατον, ἔξακολουθεῖ παρηγορῶν τοὺς μαθητάς του καὶ λέγων, ὅτι δὲν θέλει ἀφῆσαι αὐτοὺς ὄφενούς καὶ ὅτι ὁ κόσμος μὲν δὲν θὰ θεωρῇ τὸν πλέον, ἀλλ' οἱ μαθηταί του θὰ θεωρῶσιν αὐτόν, διότι μετὰ τὴν ἀνάστασίν του θὰ ἔχῃ μετ' αὐτῶν πνευματικὴν κοινωνίαν καὶ σχέσιν.

Στίχ. 20. Ἐρ ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ γράψεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, καὶ γάρ εἰς ὑμῖν. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός λέγων ταῦτα ἐννοεῖ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, καθ' ἣν τὸ "Ἄγιον Πνεῦμα" θὰ επιφοιτήσῃ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀποστόλων καὶ τότε οὗτοι θὰ γνωρίσωσιν, ὅτι στενὴ ὑπάρχει σχέσις οὐ μόνον μεταξὺ αὐτῶν καὶ

μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν μαθητῶν του.

Στίχ. 21. Καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν, ἦτοι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, καθ' ἣν θὰ ἐπιφοιτήσῃ τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἄγιον καὶ

θὰ μεταδοθῇ εἰς τοὺς ἀποστόλους.

Στίχ. 22. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης κτλ. Ἐνταῦθα εἶναι Ἰούδας, οὐδὲς Ἰσκαρίων, οὐδὲς Λεβανθίος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος καὶ ὅτι ὁ κόσμος μὲν δὲν θὰ θεωρῇ (ὅρας 37 στίχ. 3), διότις ἀκούσας αὐτὸν πλέον, ἀλλ' οἱ μαθηταί του τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν παρενόησε καὶ προσεδόκα σωματικὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ ἐν τῇ μεσσιανικῇ λαχμπρότητι αὐτοῦ, ἐν φόνῳ Ἰησοῦς ἐνόει, ὅτι πνευματικῶς θὰ ἐμφανισθῇ εἰς τοὺς ἀγαπῶντας αὐτόν, εἰς δὲ τὸν κόσμον θὰ παρουσιασθῇ ὡς δικαστὴς Μεσσίας κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν.

Tl γέροντες ὅτι....=Τί συνέβη, δόστε μέλλεις....

Στίχ. 23 καὶ 24. Ἐπειδὴ Ἰούδας, οὐδὲς Ἰσκαρίων, προσεδόκα ἐπίγειον βασίλειον τοῦ Μεσσίου,

τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ παῖς μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν.

24. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος δὲ ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

25. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων.

26. Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγιον διέμψει διπά-
τηρ ἐν τῷ ὄνόματι μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπο-
μήσει ὑμᾶς πάντα ἀ εἰπον ὑμῖν.

27. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ
καθὼς δικόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν, μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν
ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω.

ὁ Ἰησοῦς λέγει εἰς αὐτὸν, ὅτι τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν οἵτοι σας τὸ βασιλείον του εἰναι πνευματι- δίδω τὴν εἰρήνην, ἣν ἐγὼ ἔφερον κόν καὶ ὅτι θὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ τῶν εἰς τὸν κόσμον, συνδιαλλάξας καὶ ψυχῶν ἐκείνων, οἵτινες ἀγαπῶσιν συμφιλιώσας τὸν ἀνθρωπὸν μετὰ αὐτὸν.

Στίχ. 25 καὶ 26. Ὁ Ἰησοῦς ἀνακεφαλαιῶν πάντα, ὅσα μέχρι τοῦδε, ἀποχαιρετίζων τοὺς μαθη- τάς του, εἶπε καὶ ἐκ τῶν ὅποιων πολλὰ ἔμειναν εἰς αὐτοὺς κίνη- ματώδη, λέγει· «ταῦτα ἔχω λα- λήσει εἰς ἐσθίς, διαμένων πλησίον σας, ἀλλ' ὁ παράκλητος, ὁ ὄποιος μετὰ τὸν ἐπικείμενον ἀποχωρισμόν μου ἀπὸ σας θὰ πεμφθῇ ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, θὰ σας διδάξῃ πάντα τὰ περαιτέρω». *Ἐκ τῷ ὄρόματι μου=ἀντ' ἐμοῦ.*

Στίχ. 27. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, ἀλλ' αὐταὶ παρέρχονται. Κολα- ειρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν κτλ. κεύεται τις νὰ πιστεύῃ, ὅτι θὰ Ὁ Ἰησοῦς ὑπόσχεται ν' ἀφήσῃ εἰς ἔλθῃ καιρός, καθ' ὃν θὰ δύναται τοὺς μαθητάς του ἀλλην παρηγο- ρίαν, ὅτις δύναται νὰ τοὺς ὑπο- στηρίξῃ εἰς τοὺς πειρασμούς. Εἰ- ρήνην ἀφίημι οἵτοι ἀφίνω, ὡς κλη- ζονομίαν, τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς, ἀνακράζῃ, ὅτι ὁ βίος εἶναι ἀνυπό- την γαλήνην τῆς ψυχῆς. Εἰρήνην φορος. Μόνος ὁ Χριστὸς δύναται

28. Ἡκούσατε ὅτι ἐγώ εἶπον ὑμῖν, Ὦπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· εἰ ἡγαπᾶτε με, ἐχάρητε ἀν ὅτι εἶπον, Πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα ὅτι δὲ πατήρ μου μείζων μου ἔστι.

29. Καὶ νῦν εἰρηκα ὑμὸν πρὶν γενέσθαι· ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσῃς.

30. Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου τούτου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν.

31. Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι δὲ πατήρ, οὕτω ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

νὰ παράσχῃ εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν τοὺς μαθητάς του, ὅτι, ἀντὶ νὰ τὴν εἰρήνην, θεραπεύων τὰ πάθη ὥστι τεταραγμένοι καὶ δειλοί, ἔμμας, κανονίζων καὶ ρυθμίζων τὰς προπεπε νὰ χαρῶσιν, ὅτι εἴπεν εἰς διασκεδάσεις μας. Μόνος δὲ Χριστὸς δύναται νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν ἑσωτερικὴν ἑκείνην χαρὰν καὶ γκλήνην, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν καὶ νὰ διατηρῶμεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν λυπηροτέρων περιστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας εὑρισκόμεθα. Όφείλουμεν λοιπὸν νὰ ἐπιζητῶμεν καὶ ἐπιδιώκωμεν τὴν τοιαύτην εἰρήνην, ἢν δὲν δυνάμεθα νὰ εῦρωμεν, εἰ μὴ ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ ὑπακοῇ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. Ο Χριστὸς γνωρίζει εἰς ποίους πειρασμούς οἱ ἀπόστολοι θὰ ἐμπέσωστε κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν παθῶν τους καὶ εἰς ποίας σχύση αὐτούς.

Δειλιάτω. Τὸ δειλιάω μόνον κόσμον. Οὗτος δὲ ἄρχων εἶναι ὁ ἐνταῦθα τῆς Κ. Διαθήκης ἀπαντᾷ, Διαβόλος, τὸν ὁποῖον δὲ Ἰησοῦς πολλάκις δὲ παρὰ τοῖς Ο.

Στίχ. 28. Ο Ιησοῦς λέγει εἰς νων καὶ ἐκτελεστῶν τοῦ θανάτου

"Οτι δε πατήρ μου μετέωρ μον έστι. Τὸ χαροποίὸν κεῖται ἐν τούτῳ, ἦτοι ἐν τῇ ισχυροτέρᾳ προστασίᾳ, τὴν ὁποίαν διείζων πατήρ θὰ παράσχῃ εἰς τοὺς ἀποστόλους, ἢ αὐτὸς (=δ Χριστὸς) ἡδυνήθη ἐν τῇ ἐπιγείῳ παρουσίᾳ του. Η μειζούσης τοῦ Πατρὸς στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ὅτι δὲ Πατήρ εἶναι ἀγέρνητος, δὲ Χριστὸς γεννητός.

Στίχ. 29. Καὶ νῦν εἰρηκα... = καὶ νῦν, ὅπου ἐπίκειται δὲ ἀποχωρισμός μου, σᾶς τὸ ἔχω εἶπει, δηλ. ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

"Οταρ γέρηται δηλ. διὰ τοῦ θαλυπτής περιστάσεις θὰ εὑρεθῶσι, νάτου μου. Πιστεύσητε = ἵνα πιστεύσητε τοῦτο, δηλ. ὅτι ἐγὼ ἐπομέσα, ἵνα προπαρασκευάσῃ καὶ ἐνισχύσῃ αὐτούς.

Στίχ. 30 καὶ 31. Ο ἄρχων τοῦ

βλέπει ἐνεργοῦντα διὰ τῶν ὄργανων πρὸς τὸν πατέρα μου.

§ 44. 'Ο 'Ιησοῦς ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινὴ^{(IE. 1-17).}

1. ΕΓΩ' είμι ήδη πελος ή ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωρ-
γός ἐστι.

2. Ήταν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἴρει αὐτό. καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρουν, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείστα καρπὸν φέρῃ.

του (πρβλ. ΙΙ'. 2, 27. Σ'. 70. Λουκ. Δ'. 13). Τοῦ κθσμον εἰναι ἀντίθεσις τοῦ κατωτέρω ἐν ἐμοι. 'Η δ' ἔννοια τῶν στίχων τούτων εἰναι κατητή: «τὰ δργανα τοῦ Διαβόλου, τὰ ὄποια εἰναι οἱ ἑκτελεσταὶ τοῦ θανάτου μου, πλησιάζουσι, πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, ἀλλ ὁ Διαβόλος οὐδεμίαν ἔχει ἰσχὺν καὶ δύναμιν ἐπ' ἐμοῦ, ἐγὼ μετὰ πλήρους ἡθικῆς ἐλευθερίας ὑποτάσσομαι εἰς τὸν θάνατον (Γ'. 18)· ἀλλ ἵνα γνωρίσῃ ὁ κόσμος, ὅτι ἐγὼ ὑπακούω εἰς τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου, θέλοντος ν ἀποθάνω, ἐντειλαχμένου ν ἀποθάνω, πράττω τοῦτο, πορευόμενος ἐνώπιον τοῦ χροντος τοῦ κόσμου τούτου· διὰ τοῦτο ἐγερθῆτε ἐκ τῆς τραπέζης (ἐν τῇ ὄποιᾳ ἐτελεῖτο ὁ μυστικὸς δεῖπνος), ἃς ἀνγκωρήσωμεν ἀπ' ἕδραν καὶ ἃς πορευόμενος ἐνώπιον τοῦ Διαβόλου, ἐνώπιον τῶν ὄργανων καὶ ἐκτελεστῶν τοῦ θανάτου μου· διότι τοιουτοτρόπως ἀπεφύσισεν ὁ πατήρ μου Θεός». Μετὰ τὴν λέξιν γεγρεθεσθε πρόπει νῷ ἔννοιόσωμεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ του γέρθησαν ἐκ τοῦ μυστικοῦ δείπνου. 'Ο δὲ Ἰησοῦς ἦται ἀγάπης τρός τοὺς μαθητάς του ἔλαβε πάλιν τὸν λόγον καὶ δρψιος ὥμιλει τὴν εἰς τὰ κεφαλαῖα ΙΕ'. καὶ ΙΓ'. ρει=τὸ καθορίζει. Καθορισμὸς εἴ-

3. Ἡδη ὑμεῖς καθαροί ἔστε, διὰ τὸν λόγον ὁν λελάληκα ὑμῖν.
4. Μείνατε ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἔσυτου, οὐαν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ· οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, οὐαν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.
5. Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Οἱ μένων ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι γωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

6. Εὰν μὴ τις μείνῃ ἐν ἐμοὶ, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἔξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι, καὶ καίσται.

7. Εὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ, καὶ τὰ ρήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ· οὐ οὐαν θελήτε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.

ναὶ ὁ ἡθικός, ὁ ἐνεργούμενος διὰ τῆς θείας χάριτος.

Στίχ. 3. Ἡδη ὑμεῖς καθαροὶ ἔστε, διὰ τὸν λόγον ὁν λελάληκα ὑμῖν. Η ἔννοια τῶν ἐν τῷ στίχῳ λόγων τοῦ Χριστοῦ εἶνα: αὐτὴν «ἡδη σεῖς οἱ μαθηταί μου εἰσθε καθαροί, ὅμοιοι μὲν κεκαθαρισμένα κλήματα, ἔνεκα τοῦ λόγου, ἔνεκα τῆς ὅλης διδασκαλίας, τὴν ὅποιαν σας ἐδίδαξα καὶ διὰ τῆς ὅποιας διδασκαλίας ἐπέδρασεν εἰς ἐσδεῖς ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ητις σας ἐκαθάρισεν».

Στίχ. 4. Μείνατε ἐν ἐμοὶ, κἀγὼ ἐν ὑμῖν ἠτλ. Δὲν ἀρκεῖ μόνον, λέγει ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅτι ἐκαθαρίσθητε, ἀλλ' ἀνάγκη πᾶσον διακριῶντας καὶ πιστῶν νὰ ἐξακολουθήστε νὰ μένητε ἐν τῇ μετ' ἐμοῦ κοινωνίᾳ. Φ' ἐμοὶ=μετ' ἐμοῦ συνδεδεμένοι, ως τὰ κλήματα μετὰ τῆς ἀμπέλου. Κἀγὼ ἐν ὑμῖν=καὶ ἐγὼ θὰ μένω πλησίον σας, δὲν θὰ χωρισθῶ ἀπὸ σας, ως ἡ ἀμπέλος, ητις δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὰ κλήματα τῆς. Οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς=δύνασθε καρπὸν φέρειν ἀφ' ἔσυτων.

Στίχ. 5. Η ἔννοια τοῦ στίχου τούτου εἶναι αὐτὴ: «σεῖς οἱ μαθηταί μου δύνασθε μόνον παρ' ἐμοῦ νὰ λάβητε τὴν ζωτικὴν δύναμιν, ὅπως φέρητε καρπούς, οὐχὶ δὲ ἀφ' ἔσυτῶν διότι χωρισθέντες ἀπ' ἐμοῦ θήτοι ἀπὸ τῆς μετ' ἐμοῦ κοινωνίας οὐδὲν δύνασθε νὰ ἐνεργήσητε».

Στίχ. 6. Ο Χριστὸς λέγει ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ: «έστιν τις δὲν μείνῃ ἐν τῇ μετ' ἐμοῦ κοινωνίᾳ, θὰ ἐκβληθῇ ἐξ αὐτῆς καὶ θὰ ξηρανθῇ, ως τὸ κλῆμα ἀποκόπτεται, ἀποβαλλεται καὶ ξηραίνεται. Ο δ' ἐκβληθεὶς ἐκ τῆς κοινωνίας μου καὶ ἐπομένως ἀποξηρανθεὶς, θὰ τιμωρηθῇ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν, διότι οἱ ἄγγελοι (πρὸ δι. καὶ Ματθ. ΙΙ'. 41) θὰ συλλέξωσι πάντας τοὺς ἐκβληθέντας καὶ ἀποξηρανθέντας καὶ θὰ τοὺς βίψωσιν εἰς τὸ οἰώνιον πῦρ, εἰς τὸ ὄποιον θὰ καίωνται». Οστε ὁ Ἰησοῦς προλέγει ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ τὸν κίνδυνον, ὅστις θὰ ἐπέλθῃ κατ' ἐκείνων, οἱ ὄποιοι δὲν μένουσιν ἐν τῇ μετ' αὐτοῦ κοινωνίᾳ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ.

Στίχ. 7—10. Ο Χριστὸς λέγει

8. Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε ἡμοὶ μαθηταί.

9. Καθὼς ἡγάπησέ με ὁ πατήρ, καγὼ ἡγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ.

10. Ἐὰν τὰς ἐντολὰς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.

11. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

12. Αὕτη ἔστιν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς.

13. Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.

14. Υμεῖς φίλοι μου ἔστε, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.

15. Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἰρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἡ κούσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν.

εἰς τοὺς μαθητὰς του· «έὰν μείνετε καὶ λείπετε με, Διὸς τοῦ ταῦτα ὁ Χριστὸς ἀνανεώσιν ἐν τῇ Ἑκκλησίᾳ αὐτοῦ καὶ κεφαλαιοῦ τὰ λεχθέντα ἐν τοῖς στίχοις ἀσθένωνται ἐντὸς τῶν καρδιῶν των χοις 1—10.

τὴν διδασκαλίαν του, πρέπει νὰ Στίχ. 12—17. Ἐν τοῖς στίχοις ὠσι βέβαιοι, ὅτι θὰ τύχωσι πάντοτς, τούτοις ὁ Χριστὸς συνιστᾷ εἰς ἡμᾶς ὅπερ διὰ τῆς προσευχῆς ζητήσουν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην καὶ σιν. Ἡ προσευχὴ αὐτῶν θέλει εἰσαγωγήν την προσεκάθισται καὶ θέλει ἐκτελεσθῆναι "Οταν ἔξελέξατο, τοὺς ὄποιους προσεκάθισται καὶ θέλει ἔργα, καλὸν βίον λεσεν, ἵνα γνωρίσωμεν αὐτόν, ἵνα καὶ φυνῶσιν ἀληθεῖς μαθηταὶ αὐτοῦ διδαχθῶμεν τὴν διδασκαλίαν του. τοῦ, τότε καὶ ὁ Θεός δοξάζεται. Ὅτι μαθηταὶ αὐτοῦ εἰναι: τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης του καὶ θὰ ἔξακολουθῶσι νὰ ὠσιν ἀγαπητοὶ μενοὶ ζητήσωμεν. Τέλος δ' ἐπανακύτθη, ὅταν τηρῶσι τὰς ἐντολὰς του, ως αὐτὸς τηρεῖ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός του".

Στίχ. 11. Ταῦτα λείπετε με, ὡφεληθῶμεν λοιπὸν τῆς ἀγαθότη-

16. Οὐχ ὑμεῖς με ἔξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἔξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέροητε, καὶ δὲ καρ- πὸς ὑμῶν μένη: ἵνα δὲ τι ἀν αἰτήσῃτε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὄνό- ματί μου, δῶς ὑμῖν.

17. Ταῦτα ἐντέλλομαι δοῦν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἄλλήλους.

§ 45. Σχέσις τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν κόσμον
(18-27).

18. Είναι χόσμος θύμας μισεῖ, γινώσκετε ότι έμεινε πρώτον θύμαν
μεμίστηκεν.

19. Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἀν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἔστε, ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μιτεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος.

20. Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὐ ἐγώ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ χυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν.

21. Άλλα ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου,
ὅτι οὐκ οἰδασι τὸν πέμψαντά με.

τος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡς με- στοιχεῖον, διὰ τοῦτο εἰσθε τὸ ἀντι- λετῷμεν καὶ σπουδάζωμεν τὸ ἄγιον κείμενον τῶν ἀντιπαθειῶν του. Διέ- Εὐχαγγέλιον αὐτοῦ.

Στίχ. 18. «Ο Χριστός λέγει εἰς «χαίρει γάρ τῷ ὄμοιῳ τὸ ὄμοιον» τοὺς μαθητὰς του· Ἡ ἀγάπη θὰ ὡς καὶ κατὰ τὸν φιλόσοφον Πλάτωνα πεποιηθεῖεν εἰς τὴν κοινωνίαν σας, ὁ τωνα «τὸ ὄμοιον τῷ ὄμοιῳ ἀνάγκη δὲ κόσμος θὰ σᾶς μισή καὶ θὰ σᾶς ζεῖ φίλον είναι».

καταδίωκη. Ἀλλὰ παρηγορθήστε διὰ τούτου, ὅτι γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ἴμῳ μεμίσκην. Τοῦ μίσους τούτου κοινωνῶ καὶ ἔγώ. Τὸ μῆσος τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι δὲν ἀγάπετε πλέον εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' εἰς ἑμές, ὅστις σας ἔξελέξαρην (πρᾶλ. στίχ. 16).

Στίχ. 20. Μημορεύετε τοῦ λόγου οὐ ἐγὼ εἰπορ ὑμέρ κτλ. Ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ ὁ Ἰησοῦς ὑπομιμήσκει ἐκεῖνο, ὅπερ ἀλλοτε εἰς τοὺς μαθητὰς του εἶπεν, ὅτι ὁ δοῦλος δὲν πρέπει ν' ἀξιοῖ καλλιτέραν τύχην τῆς τοῦ χυρίου του (πρᾶλ. § 37 στίχ. 24 κατ' Ἰω.

Στίχ. 19. Ὁ Χριστὸς ἐξακο- ΙΓ'. 16).
λουθεὶ λέγων εἰς τοὺς μαθητὰς του· Στίχ. 21. Ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ
σεῖς εἶσθε εἰς τὸν κόσμον ἔνον ὁ Ἰησοῦς λέγει εἰς τοὺς μαθητὰς

22. Εἰ μὴ ἡλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν.

23. Ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ.

24. Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἢ οὐδεὶς ἀλλος πεποίηκεν, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου.

25. Ἄλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν, Ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν.

26. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ

του· ὅτι ἐπειδὴ θὰ ὅμολογῶσι τὸ πτώσει, καθ' ἣν δὲν εἶχον ἐμφανομένου του, διὰ τοῦτο θὰ ὑποφέρω· νισθῇ καὶ δὲν τοὺς εἶχον ὅμιλήσει, σιν. Ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ παρη· δὲν εἶχον αὐτοὶ ἀμαρτίαν. Τὸ μηγορῇ αὐτούς. Καὶ τῷ ὅντι· πόσον σος αὐτῶν κατ' ἔμοι θὰ ἥτο συγπαρηγοροῦντο οἱ μαθηταὶ καὶ ὄπα· γνωστόν. Ἀλλὰ καθὼς τὸ πρᾶγμα δοὶ τοῦ Χριστοῦ, καταξιούμενοι ν' τώρα ἔχει, οὐδεμίαν ἔχουσι πρό-ἀτιμασθῶσιν ὑπὲρ τοῦ ὄντος πατέρας φασιν ως πρὸς τὸ ἀμάρτημα των, του καὶ νὰ παθωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, δὲν δύνανται νὰ ἐκφύγωσιν.
μῆς διδάσκει ἡ Καινὴ Διαθήκη Στίχ. 24. Νῦν δὲ καὶ ἐωράκασι (Πράξ. Ε'. 41. ΚΑ'. 13). Ἐκαυ· καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν χῶντο, ὑπερηφανεύοντο καὶ ἔχει· πατέρα μον. Οἱ Ιουδαῖοι εἶδον τώρον. διὰ τὰ παθήματα ὑπὲρ τοῦ ρα εἰς τὰ ἔργα καὶ εἰς τὰ θαυμα- ὄντος τοῦ Χριστοῦ (Ρωμ. Ε'. τάκου καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου, 3. Β'. Κορινθ. ΙΑ' 23. ΙΒ' 10. διότι ἀμφότεροι ἐφανερώθημεν εἰς Γαλατ. σ'. 17. Φιλιπ. Β'. 17. Α'. αὐτὰ καὶ ὅμως ἔχουσι μῆσος ἐναντίον ἡμῶν. Οὐκ δὲ εἰς ἔκεινους,

Στίχ. 22—24. Ἡ ἔννοια τῶν οὔτινες λαμβάνοντες γνῶσιν τῶν ἐν τοῖς στίχοις τούτοις λόγων τοῦ ἔργων καὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἰη-Χριστοῦ εἶναι αὕτη· «οἱ μισοῦντες σοῦ Χριστοῦ, ως καὶ τοῦ Θεού λό- τὸ δονομά μου ἀμαρτάνουσι καὶ εἴ- γου αὐτοῦ, δὲν ἀποφέρουσι κακοὺς ναι· ἀσυγχώρητοι, διότι ἡλθον πρὸς καρπούς, δὲν πράττουσιν ἔργα αὐτούς καὶ φυιλησα (στίχ. 22) ἀγαθά.

καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἔξετέλεσαν τὰ Στίχ. 25. Ἄλλ' ἵνα πληρωθῇ μεσσιανικά μου θαύματα. Ἐδώ δὲν ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐρ τῷ ρό- τὰ ἔξετέλουν ἐνώπιον αὐτῶν καὶ μετανέωρ «ὅτι ἐμίσησάν με δω- ἐμίσουν ἐμέ, τότε θὰ ἥσαν συγ- ρεάν». Οἱ Ιησοῦς Χριστὸς λέγει, γνωστοί» (στίχ. 23 καὶ 24).

Στίχ. 22. Νῦν δε—ἐπειδὴ ἐνε- του προερρήθη ἐν τῷ νόμῳ (Ψαλμ. φρνίσθην εἰς αὐτούς καὶ φυιλησα ΕΘ'. 4). Δωρεάν=ἀναιτίως. Πρόφασιν οὐκ ἔχουσι. Ἐν τῷ περι- Στίχ. 26. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Πα-

τοῦ πατρός, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπομπεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ.

27. Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἔστε.

§ 46. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς προλέγει τὸ μέλλον τῷ μαθητῷ αὐτῷ καὶ ὑπόσχεται εἰς αὐτοὺς προστασίαν
(Ις'. 1—33).

1. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.

2. Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ.

ράκλητος κτλ. Ὁ Χριστὸς λέγει, Ἐφ' οὐδὲ Ἰησοῦς ἐνεθάρρυνε τοὺς ὅτι ἐναντίον τοῦ μίσους τοῦ κόσμου ἀποστόλους του διὰ τρυφερωτάτου του, ἐναντίον τῆς ἔχθρας τῶν των ἐκφράσεων, δεικνύει εἰς αὐτοὺς ἀσεβῶν καὶ ἀπίστων, οἵτινες κατατάσσουν τὸ μέλλον, τὸ ὄποιον ἀναμένει φέρονται κατ' αὐτοῦ καὶ δὲν ἀνα-

τίχ. 1. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν

τὸν πατέρα, θὰ δώσῃ μαρτυρίαν κτλ. Ἡ ἐκφρασίς ταῦτα λελάληκα περὶ αὐτοῦ (=τοῦ Χριστοῦ) ὁ Προκλήτος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθητικῆς καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ιησοῦς.

Στίχ. 1. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν

τὸν πατέρα, θὰ δώσῃ μαρτυρίαν κτλ. Ἡ ἐκφρασίς ταῦτα λελάληκα περὶ αὐτοῦ (=τοῦ Χριστοῦ) ὁ Προκλήτος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθητικῆς καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ιησοῦς.

Στίχ. 27. Ὅστε ταῦτα λελάληκα = ώμι-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

27. Ὅστε ταῦτα λελάληκα = ώμι-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

λησα περὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς σούντα τὸν Χριστὸν καθόλου μαρτυρίαν περὶ τοῦ προσώπου μου, περὶ ποιῶν σκοπόν; Ἡρά μὴ σκανδαλισθῆτε. Οἱ ἀπόστολοι ὅφειλον νί-

3. Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ.

4. Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα, ὅταν ἐλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην.

5. Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ ὑπάγεις;

6. Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν.

7. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γάρ μη ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

αμοῦ πάθημα, λέγων, «ὅτι ἔρχεται στη ἡ ὥρα νὰ ὑποστῆτε τὰ φοβερά, ἵνα πᾶς, ὅστις ηθελε φονεύ- ρωτερα παθήματα».

σει κύτους, νομίσῃ, ὅτι προσφέρει Στίχ. 5. 'Ο Ιησοῦς λέγει εἰς (δηλ. διὰ τοῦ ἐκχυθέντος αἷματος τοὺς μαθητάς του· «πόσον σεῖς, κύτουν) θυσίαν εἰς τὸν Θεόν». Γνω- ἀκούσαντες τό· νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς στὸν εἶναι τὸ ἄξιον τῶν φυνκτι- τὸν πέμψαντά με, ἐξεπλάγητε καὶ κῶν 'Ιουδαίων· «Omnis effundens οὐδεὶς μ' ἐρωτᾷ, ποῦ ὑπάγεις; sanguinem improborum, aequa- ἀλλ' ἐπειδὴ σᾶς ώμιλησα περὶ τού- lis est illi, qui sacrificium facit». του, ὅτι δηλ. μετὰ τὸν ἀποχωρι-

Στίχ. 3. "Ορα ὅ 45 στίχ. 21. σμόν μου θὰ πάθητε τοικύτα πα-

Στίχ. 4. Ἀλλὰ ταῦτα λελάθηματα, ἡ λύπη ἐπλήρωσε τὴν ληκα κατ. Ταῦτα ητοι τὰ ἐν τῷ καρδίαν σας, ὥστε σεῖς ἐμείνατε 2 καὶ 3 στίχῳ λεχθέντα.

ἐννεοί, μὴ σκεπτόμενοι περὶ τοῦ

Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ ὑπερτέρου συμφέροντάς σας, τὸ εἰπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην. 'Ο Ιη- όποτον κεῖται ἐν τῇ ἀναχωρήσει σοῦς λέγει εἰς τοὺς μαθητάς του· μου πρὸς τὸν ἀποστείλαντά με».

«ἐπειδὴ ημην μεθ' ὑμῶν, ἐπειδὴ Στίχ. 7. 'Ἐν τούτοις ὁ Ιησοῦς εἶχον ὑμᾶς ὑπὸ τὴν σκέπην μου, εἰ ζητῶν νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτοὺς δει- καὶ ἐγνώριζον, ὅτι ὁ κόσμος σᾶς κνύει τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναχωρή- ἐμίσει, δὲν σᾶς ἀνέφερα ἐξ ἀρχῆς σεώς του διὰ τὸ ίδιον συμφέρον περὶ τῶν φοβερωτάτων παθημά- των, λέγων συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ τῶν, τὰ ὄποια θέλετε ὑποστῆ. ἀπέλθω διότι μετὰ τὴν ἀναχώ- Σᾶς εἶχον διηγηθῆ τινὰ περὶ αὐτοῦς του θὰ ἐλθῃ ὁ Παράκλητος τῶν μὲ γενικᾶς ἐκφράσεις περὶ ὑπο- νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς κατὰ τοῦ κό- μοντος καὶ καρτερίας· ἀλλὰ τώρα, σμου, ὅστις μισεῖ αὐτούς. 'Ο δι- δούτε ἀποχωρίζομαι ἀπὸ σᾶς, ἐπέ- δάσκαλος δὲν ἀφίνει τοὺς μαθη-

8. Καὶ ἐλθών ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ χρίσεως.

9. Περὶ ἀμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἡμές.

10. Περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου ὑπάγω, καὶ οὐκ ἔτι θεωρεῖτε με.

11. Περὶ δὲ χρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

τάς του ὄρφανούς, πέμπει εἰς αὐτὸν, ὅτι ὁ Χριστὸς ἦται δικαῖος τοὺς τὸν Παράκλητον. Διὰ τοῦτο Τεκμήριον δὲ τῆς δικαιοσύνης αὐτὸν πρέπει νὰ λυπῶνται. Οὕτω δὲ τοῦ εἰναι ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἡθικὸς ὁ Θεὸς στερεῖ ἡμᾶς ἐνίστε ἐνὸς τοῦ εἰναι ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἡθικὸς βίος αὐτοῦ, οὐ ἔνεκα πορεύεται εἰς σηρήγματος, ὅπερ ἐνομίζομεν ἀναγκαῖον καὶ ωφέλιμον, ἀλλὰ ἐκεῖνος γνωρίζει καλλίτερον τί μᾶς συμφέρει.

Στίχ. 8—11. Ἐν τοῖς στίχοις τούτοις ἀναφέρεται τὸ τριπλοῦν ἔργον τοῦ Παρακλήτου κατὰ τῶν ἀπίστων, Ἰουδαίων καὶ ἑθνικῶν. Ὁ Χριστὸς λέγει εἰς τοὺς μαθητὰς του, ὅτι ὁ Παράκλητος ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον περὶ τῆς ἀμαρτίας του καὶ περὶ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Χριστοῦ, θὰ κάμῃ καὶ τὸν τρίτον ἔλεγχον, ὅστις εἰναι συνέπεια τῶν δύο πρώτων ἔλεγχων, ἥτοι ὁ περὶ χρίσεως. Τίς εἰναι ὁ ἄρχων τριπλοῦν ἔργον αὐτοῦ. Ηρώτορ ὁ τοῦ ἀπίστου κόσμου καὶ ὁ ἄρχι-Παράκλητος θέλει ἐλέγξει τὸν κόσμον ὡς ιδίων τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ ἥτο τοι-οῦτος (ὅρα θ 45 στίχ. 26 ἐκεῖνος μαρτυρησει περὶ ἐμοῦ). Οἱ ἀπόστολοι φωτισθέντες ὑπὸ τοῦ Παρακλήτου ὥφειλον νὰ κάμωσι τοῦτον τὸν ἔλεγχον. Δεύτερορ ὁ Παράκλητος θέλει ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ δικαιοσύνης, ἥτοι τὸν κόσμον, ὅστις ἔθεωρει τὸν Χριστόν, τὸν Διαβόλου, ἐπομένως τὸ ἔργον τοῦ Διαβόλου διὰ τῆς πληρώσεως τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ κατεκριθῇ καὶ κατεδικάσθῃ (πρβλ. καὶ Ἰω. ΙΒ'. 30). Ὁ Παράκλητος λοιπὸν θὰ ἐλέγξῃ τιμωρῶν ἀμαρτωλὸν (Ἰω. Θ'. 24) καὶ ρῶν τὸν εἰς τὴν ἐπιχράτειαν τοῦ ἐφόνευσεν αὐτόν, ὡς τοιούτον (Ἰω. Διαβόλου προσηλωμένον κόσμον, ΙΗ'. 30) καὶ θέλει ἀποδεῖξει εἰς ὃστε οὗτος ὁ κόσμος, λαμβάνων

12. Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι.

13. Ὄταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀληθειαν· οὐ γάρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀν ἀκούσῃ λαλήσει, καὶ τὰ ἐργάμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

14. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

15. Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

γνῶσιν τῆς ἀμαρτίας τῆς ἀπιστίας τὰς εἰς τὰς διαφόρους ἐκκλησίας. τοῦ (στίχ. 9) καὶ τῆς ἀγίας δι- "Ωστε ἡ παράδοσις τῆς Ἑκκλησίας καιιοσύνης τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἀπορ- είναι ἰδρυμα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγίον λέγει ὁ στρέψῃ τὰ νῦτα ἀπὸ τοῦ ἀρχοντος Χριστοῦ (στίχ. 10) θὲν ἀστρέψῃ τὰ νῦτα ἀπὸ τοῦ ἀρχοντος τὸν ἀρχοντος Χριστοῦ, οὐδὲν ἰδίον, οὐδὲν ἐναντίον τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδυχθέντων θὲν λαλήσῃ οὐ γάρ λαλήσει ἀφ' οὐδέν τοῦ κόσμου τὸ ἐλεγκτικὸν τριπλοῦ ἔργον τοῦ Η- λητήρου.

Στίχ. 12 καὶ 13. Πολλὰ. Ὁ πον τινά; Μία είραι ή γνῶσις ἐμοῦ Ιησοῦς ἔννοει πολλά, ὅσα ἀναφέ- καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. ρονται εἰς τὸ σύνολον τῶν θείων ἀληθειῶν· διὰ τοῦτο λέγει ἐν τῷ 13 στίχῳ, ὅτι τὸ Ἀγίον Πνεῦμα ὁδηγήσει τοὺς μαθητάς του εἰς τὰς μαθητάς, θὲν τὸ ἀποκαλύψη πᾶντα τὴν ἀληθειαν. Ὁ Ιησοῦς λέγει, ὅτι οἱ μαθηταί του δὲν ἔσον εἰς κατάστασιν νὰ ἔννοησωσι πε- σσαν τὴν θείαν ἀληθειῶν, δὲν ἔδυ- ναντο πνευματικῶς νὰ ψυχθῶσιν, ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγίον, τότε θὲν φωτίσῃ τὴν διά- νοιαν καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν, καὶ θὲν ἔννοησωσι πεσσαν τὴν ἀληθειῶν. Καὶ τῷ ὄντι μετὰ τὴν φωτίσιν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος οἱ Ἀπό- στολοι ἔνόησαν πάσας τὰς θείας θρησκευτικὰς ἀληθείας, ἀνέπτυ- ξαν, ἐκήρυξαν καὶ παρέδοσαν κύ-

Καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀραγγελεῖ ἐμῦ = καὶ τὰ μέλλοντα θὲν ἀναγ- γείλῃ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγίον εἰς τοὺς μαθητάς, θὲν τὸ ἀποκαλύψη εἰς αὐτούς.

Στίχ. 14 καὶ 15. Ἡ ἔννοια τοῦ Χριστοῦ είναι αὕτη. «Ο Παρά- κλητος θὲν ἐργάζεται περὶ τοὺς ἀν- θρώπους πρὸς προσωγωγὴν τῆς δό- ξης μου, ἐπειδὴ οὐδὲν ἀλλο θὲν αναγγείλῃ η ὅτι είναι ἐμόν, ητοι τὴν ἀληθειῶν μου, ης κύριος καὶ διακείτης ἐγώ είμι». Διὰ τῶν λό- γων τούτων δηλοῖ ὁ Χριστός, ὅτι ἡ θεία ἀληθεια είναι κτήμα αὐτοῦ, παραδοθὲν ὑπὸ τοῦ πατρός του, διὰ τοῦτο λέγει ὁ ίδιος, πάρτα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν, ητοι

16. Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα.

17. Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἔστι τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ, "Οτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα;

18. Ἐλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἔστιν ὃ λέγει, τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τι λαλεῖ.

19. Ἐγγω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἥθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἰπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με;

20. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ύμεις, ὃ δὲ κόσμος γαρ οὐτεται· ύμεις δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ύμῶν εἰς γαρὰν γενήσεται.

πάντα τὰ τοῦ πατρός μου ἀνήκουν— ρωσι γενναίως τὸν ἐπὶ τινα χρόνον σιν εἰς ἐμέ, ὡς οὐδὲν, ὅστις ἐν ἐσω- χωρισμὸν καὶ παρηγορεῖ αὐτούς, τάτῃ σχέσει καὶ κοινωνίᾳ μετὰ λέγων, ὅτι μεταβήσεται εἰς τὸν τοῦ πατρός μου ὑπῆρχα (Ἰω. Α'. πατέρα του καὶ ἐμφανισθήσεται 18), ἐκ τοῦ πατρὸς ἐξῆλθον (Η'. μετ' ὅλιγον εἰς αὐτούς. Ἡ ἐμφά- 42), ἡγιάσθην (Γ'. 36) καὶ ἐπέμ- νισις του θέλει εἰναι πνευματική, φθῆν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἔργου τὴν ὄποιαν θὰ ἐννοήσωσιν οἱ μα- του καὶ ἀδιαλείπτως ζῶ ἐν τῷ πα- θηται του, ὅταν τὸ "Ἄγιον Πνεῦμα τρὶς καὶ κινοῦμαι καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐπιφοιτήσῃ ἐπ' αὐτούς. Ἀλλ' οἱ μα- ἐμοὶ (ΙΖ'. 10). Οἱ ιερὸς Χρυσόστο- θηταί, κατεχόμενοι ὑπὸ μεγάλης μος λέγει· «μία ἡ ἐμὴ καὶ ἐκείνου, λύπης, ἡρχισαν πρὸς ἀλλήλους νὰ λέγει ὁ Χριστός, διδασκαλία ἐστιν· συζητῶσι τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἔξι ὀντὸς ἐγώ διδάσκειν, ἐκ Χριστοῦ, ὅστις κατανοήσας τοῦτο τῶν αὐτῶν καὶ αὐτὸς ἐρεῖ. Μὴ δὴ ἀπαντᾷ ἀμέσως,

νομίσητε ἔτερα εἰναι τὰ ἐκείνου· Στίχ. 19—22. Ο Ἰησοῦς ἀπαν- καὶ γάρ ἐκεῖνα ἐμάξ ἔστι καὶ τὴν τῶν εἰς τοὺς μαθητάς του λέγει, ἐμὴν συγκροτεῖ δόξαν. "Ἐν γάρ θέ- δητι αὐτοὶ θὰ κλαύσωσι καὶ θὰ θρη- λημαὶ Πατρὸς καὶ Γιοῦ, καὶ Ἄγιου νήσωσιν ἐπὶ τῷ θυνάτῳ του, ὃ δὲ Πνεύματος. Οὔτω καὶ ήμας εἰναι κόσμος θὰ χαρῇ ἐπ' αὐτῷ. Ἀλλὰ βούλεται λέγων· ἵνα ὀσιτ ἐτ κα- παρηγορεῖ αὐτοὺς λέγων, ὅτι ἡ λύ- θως καὶ ἐγὼ καὶ σὺ ἐτ ἐσμέτ. (Ιω. πη καὶ οἱ θρῆνοι αὐτῶν θὰ μετα- ΙΖ'. 11).

Στίχ. 16—18 Ἐν τοῖς στίχοις δωσιν αὐτόν. Ἡ δὲ ἐπάνοδος αὐτοῦ τούτοις ὁ Ἰησοῦς θέλει νὰ συνει- γενήσεται πνευματικῶς μετὰ τοῦ θίση τοὺς μαθητάς του νὰ ὑποφέ- Παρακλήτου, ὅταν αὐτοὶ φωτι-

21. Ή γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι ἥλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἀνθρωπός εἰς τὸν κόσμον.

22. Καὶ διεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι δύμας, καὶ χαρήσεται δύμῶν ἡ χαρδία, καὶ τὴν χαρὰν δύμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' δύμῶν.

23. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμήν ἀμήν λέγω δύμην, ὅτι ὅσα ἀν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνοματί μου, δώσει δύμην.

24. "Εως ἀρτὶ οὐκ ἥτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήξεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ δύμῶν ἡ πεπληρωμένη.

25. Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα δύμην· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω δύμην, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ δύμην.

σθῶσι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς· ὡς παροιμίωσιν δὲ τῆς σατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου. Οἱ λύπης καὶ χαρᾶς φέρει ὁ Χριστὸς μαθηταὶ καὶ οἱ ἀπόστολοι τοῦ Χριστὸν θέσιν τῆς γυναικός, ἥτις λύστοις ἥτουν καὶ προσκύνοντο πρὸς πηνήν της, ὅταν ἥλθεν ἡ ὥρα τῶν τὸν Θεόν, ὡς οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὡδίνων νὰ γεννήσῃ, ὅταν δὲ γεννηθεῖται χωρὶς νὰ κάμνωσι μνείκαν τῆς μεσηνήση τὸ παιδίον, χαίρει, διότι ἐγεννήθη.

Στίχ. 23. Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδὲν ἀντὶ τοῦ λέγει, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν θὰ ἐπανίδωσιν τὴν θέσιν τῆς γυναικός, διότι, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Αγίου Πνεύματος, δὲν θὰ ἐρωτήσωσιν αὐτὸν περὶ οὐδενός, διότι, ἀλλ' οὐ φωτισθῶσιν ὑπὸ τοῦ Αγίου Πνεύματος, θὰ ἔχωσι πλέον γνῶσιν τῶν θείων ἀληθειῶν, θὰ δωσι πεπει- σμένοι πλέον περὶ αὐτῶν.

Στίχ. 24. Εως ἀρτὶ οὐκ ἥτηται τοῦ Χριστοῦ ἐνρίσκοντο ἐν τῷ ὀνόματι μαθητῶν ἀλλά λόγους (στίχ. 17), ἔχει εἶπει εἰς αὐτοὺς, λέγει ὁ Χριστὸς ἀλληγοριῶς, ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, καθ' ἣν θὰ ἐπανίδωσιν τὴν θέσιν τῆς γυναικός, διότι, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Αγίου Πνεύματος, τότε φανερὰ θὰ δηλήσῃ εἰς αὐτοὺς περὶ τοῦ Πατρὸς του. Πάντα τὰ μυ-

τήρη προτρέπει εἰς τοῦτο, καὶ ζητῶσι καὶ προσεύχωνται ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Ήμεῖς οἱ χριστιανοὶ ἀς αἰκτήτη. Οἱ Ιησοῦς λέγει, ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ τῷ Χριστοῦ αὐτῷ μεν ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ καὶ θέλομεν λάθει τὸ αἰτημά μας, ἔχομεν τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ.

Στίχ. 25. Ταῦτα, περὶ ὧν οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ ενρίσκοντο ἐν τῷ ὀνόματι τῶν ἀπορίων καὶ ἡρώτων ἀλλήλους (στίχ. 17), ἔχει εἶπει εἰς αὐτοὺς, λέγει ὁ Χριστὸς ἀλληγοριῶς, ἀλλ' ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, καθ' ἣν θὰ ἐπανίδωσιν τὴν θέσιν τῆς γυναικός, διότι, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Αγίου Πνεύματος, τότε φανερὰ θὰ δηλήσῃ εἰς αὐτοὺς περὶ τοῦ Πατρὸς του. Πάντα τὰ μυ-

26. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὄνόματι μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν.

27. Αὐτὸς γάρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον.

28. Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

29. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἰδε νῦν παρέβησια λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις.

30. Νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. Ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες.

31. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς δὲ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε;

32. Ἰδού, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἔχαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι.

στήρια θὰ γίνωσι εἰς αὐτοὺς κατα- ὅπαδοι τοῦ Χριστοῦ, προσευχόμε- ληπτὰ διὰ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. νοι ἐν τῷ ὄνόματι αὐτοῦ, θ' ἀγα-

Στίχ. 26. Ἐρ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πηθῶσι καὶ θὰ ἐκτιμηθῶσιν ὑπὸ ἐρ τῷ ὄνόματι μου αἰτήσεσθε. . . . τοῦ Θεοῦ, διότι ἔχουσιν ἀγαπήσει Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, ὅπως τύ- αὐτὸν καὶ ἔχουσι πιστεύσει, διότι ὁ χωσι τοῦ Θεοῦ δώρου, δῆλον νὰ φω- ὁ Χριστὸς ἀπεστάληεις τὸν κόσμον τισθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύμα- νπ' αὐτοῦ.

τος, ὕψειλον ἐρ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, . . . Στίχ. 29 καὶ 30. Οἱ ἀπόστολοι δῆλον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς καταβίσεως φωτισθέντες διὰ τῶν εἰρημένων λό- αὐτοῦ, νὰ αἰτήσωσιν αὐτὸν διὰ τῆς προσευχῆς, ὅπερ καὶ ἐπραξάν (Πράξ. ἀποστ. Β'. 1).

Καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρω- τησω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν. Ὁ Τὸ ἐρ τούτῳ = διὰ τοῦτο.

Χριστὸς λέγει, διότι ἀφ' οὐ οἱ μαθη- Στίχ. 31 καὶ 32. Ἄρτι πιστεύ- ται καὶ ὅπαδοι του θὰ προσεύχων- ετε; Τὴν ἔκφρασιν ταύτην τοῦ ται ἐν τῷ ὄνόματι αὐτοῦ πρὸς τὸν Χριστοῦ δὲν πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν Θεόν, δὲν θὰ εἴνε πλέον ἀνάγκη ὁ ἐρωτηματικῶς, ως Εὐθύμιος ὁ Ζυ- λδιος νὰ παρακαλῇ τὸν πατέρα του γαβηνὸς καὶ ἀλλοι νεώτεροι ἐρμη- δι' αὐτούς.

Στίχ. 27. Αὐτὸς γάρ ὁ πατὴρ καὶ. Ο Χριστὸς δῆλον λέγει· «νῦν φιλεῖ ὑμᾶς κ.τ.λ. Οι μαθηταὶ καὶ δεικνύετε πίστιν, ἀλλ' ἰδούν ἔρχεται

33. Ταῦτα λελάληκα διμῆν, ἵνα ἐν ἑμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

§ 47. Δέησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
(Ἰωάν. ΙΖ'. 1—26).

1. ΤΑΥΤΑ ἐλάλησεν δὲ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε, Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱὸν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε.

Ὥρα καὶ νῦν ἔχει ἔλθει, καθ' ἣν θὰ κλονίσθητε καὶ θὰ σκορπισθῆτε ἔκκαστος εἰς τὴν ιδίαν τους κατοικίαν καὶ θὰ μ' ἀφήστε μόνον καὶ εἰμαι μόνος, διότι ὁ πατήρ μου φιλιμένη εἰς τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, εἰναι μετ' ἐμοῦ».

Στίχ. 33. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐρ ἑμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐρ τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ γενικηκα τὸν κόσμον. Ὁ Ἰησοῦς ἀποπεράτω τοῦτο διὰ τῶν λέξεων τούτων τὰς τελευταίας διδάσκαλίας, ἃς ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς του, ὅπως τοὺς ἀποχαιρετίσῃ. Ἡ δὲ ἔννοια τῶν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ λόγων τοῦ Χριστοῦ εἶναι κατή «οἵτις οἱ μαθηταί μου κοινωνοῦντες μετ' ἐμοῦ θὰ ἔχητε τὴν εἰρήνην, τὴν ἡρεμίαν καὶ ἡσυχίαν τῆς ψυχῆς σας, κοινωνοῦντες δὲ μετὰ τοῦ κόσμου, ἢτοι μετὰ τῶν ἀπίστων κτλ. θὰ ἔχητε θλίψεις καὶ στενοχωρίας. Ἀλλὰ σας δίδω τὴν παρηγορίαν, ὅτι ἐγὼ ἐνέκησα τὸν κόσμον καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσευχήμενον πρέπει νὰ ὅσιν ἐστραχμένοι εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡώρα ἦτοι ἡ ὥρα τοῦ θαράτου δόξασόν σου... Τὸ πρῶτον δόξασόν ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς ὑψώσεως τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν οὐράνιον δόξαν, τὸ δὲ τυρεῖ, διτὶ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν νικήδεύτερον δοξάσῃ ἔχει τὴν ἔννοιαν σασκ τὸν κόσμον στηρίζεται ἐπὶ τῆς δόξης διὰ τοῦ σταυρικοῦ θατοῦ νικητοῦ ἰδρυτοῦ της Ἰησοῦ νάτου του.

Χριστοῦ.

1—26. Ἡ δέησις αὕτη, τὴν κλονίσθητε καὶ θὰ σκορπισθῆτε ὄποιαν δὲ Ἰησοῦς μεγαλοφώνως ἐν τῷ μέσῳ τῶν μαθητῶν καὶ ἀποστόλων του ἐποίησεν, εἶναι πρωδὲν εἰμι μόνος, διότι ὁ πατήρ μου φιλιμένη εἰς τὴν σωτηρίαν ἡμῶν, εἰς τὴν διδαχὴν ἡμῶν καὶ εἰς τὴν παρηγορίαν ἡμῶν. Ὁ Ἰησοῦς δέεται καὶ προσεύχεται 1) ὑπὲρ ἔκκαστον (1-5); 2) ὑπὲρ τῶν μαθητῶν καὶ ἀποστόλων του (6-19); καὶ 3) ὑπὲρ τῶν μελλόντων πιστῶν ὄπαδῶν του (20....).

Στίχ. 1. Ταῦτα ἐλάλησεν δὲ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶπε, Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν νιόν, ἵνα καὶ ὁ νιός σου δοξάσῃ σε. Ἐκ τῆς δεήσεως καὶ προσευχῆς ταύτης τοῦ Ἰησοῦ διδασκόμεθα, ὅτι οἱ ὄφθαλμοὶ τοῦ προσευχήμενον πρέπει νὰ ὅσιν ἐστραχμένοι εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡώρα ἦτοι ἡ ὥρα τοῦ θαράτου δόξασόν σου... Τὸ πρῶτον δόξασόν ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς ὑψώσεως τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν οὐράνιον δόξαν, τὸ δὲ δεύτερον δοξάσῃ ἔχει τὴν ἔννοιαν σασκ τὸν κόσμον στηρίζεται ἐπὶ τῆς δόξης διὰ τοῦ σταυρικοῦ θατοῦ νικητοῦ ἰδρυτοῦ της Ἰησοῦ νάτου του.

2. Καθώς ἔδωκας αὐτῷ ἔξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον.

3. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ δῆ ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν.

4. Ἔγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὁ δέδωκας μοι ἵνα ποιήσω.

5. Καὶ νῦν δόξασόν με σὺ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

6. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοι ἡσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι.

7. Νῦν ἔγγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν.

8. "Οτι τὰ βρήματα ἡ δέδωκας μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

9. Ἔγώ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὃν δέδωκας μοι, ὅτι σοὶ εἰσι.

Στίχ. 2. Ἡ ἕινοις τοῦ στίχου δωκάς μοι ἵρα ποιήσω· Ὁ Ἰησοῦς τούτου εἶναι αὐτῷ· «καθὼς σύ, λέγει ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν προσευ- Πάτερ, ἔδωκας εἰς τὸν υἱόν σου ἐ- χῇ του, ὅτι ἔξετέλεσε τὴν ἀπο- ξουσίαν ἐπὶ πάσης τῆς ἀνθρωπό- στολήν του, ὡς Μεσσίου, ἐν τῷ τητος, ἵνα παράσχῃ καὶ κηρύξῃ εἰς κόσμῳ.

αὐτὴν τὴν αἰώνιον ζωὴν, οὕτω δέδεκτον αὐτὸν διὰ τὴν ἐκ- πλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης εἰς αὐ- τὸν ἐντολῆς, ὑψώσον αὐτὸν εἰς τὴν οὐράνιον δόξαν.»

Στίχ. 3. Ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ Σωτῆ- ρος κηρυχθεῖσα αἰώνιος ζωὴ συνί- σταται ἐν τούτῳ, ἵρα γινώσκωσι σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ πατέρα του, νῦν ἐπιστρέφω εἰς αὐ- τὸν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Τὸ κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ περὶ τοῦ μόνον ἀληθινοῦ Θεοῦ ἀντιτίθεται εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ πολυθεϊσμοῦ.

Στίχ. 4. Ἔγώ σε ἐθόξασα ἐπὶ δόποισιν δὲ Θεὸς ἔδωκεν εἰς αὐτόν, τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὁ δώ-

Στίχ. 5 Καὶ τὸν δόξασόν με τῷρα δέδεκτον αὐτῷ, δόπου ἐγκατατείπω ταύτην τὴν ἐπίγειον ἐνέργειάν μου.

Παρὰ σεαυτῷ, ἥτοι θὰ ἐνωθῶ μετὰ σοῦ ἐν τῇ οὐρανῷ κοινωνίᾳ. δόξῃ.

Ἡ δόξα, ἥν ὁ Ἰησοῦς εἶχε πρὸ τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, ἥτοι ἡ θεία δόξα. Εὑχεται δὲ εἰς τὸν Θεόν πατέρα του, νῦν ἐπιστρέφω εἰς αὐ-

τόν, νὰ τύχῃ ταύτης τῆς δόξης.

Στίχ. 6—9. Ὁ Χριστὸς λέγει, δὲ κατέστησε φυνερὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀποστόλους, τοὺς λαζῶν αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου καὶ ὅτι

10. Καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἔστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξα-
σμαι ἐν αὐτοῖς.

11. Καὶ οὐκ ἔτι εἰμί ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὐτοις ἐν τῷ κόσμῳ
εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. Πάτερ ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν
τῷ ὀνόματί σου, οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὅσιαν ἐν, καθὼς ἡμεῖς.

12. "Οτε ἦμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς
ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἔξαυτῶν
ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ.

13. Νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ,
ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.

οἱ ἀπόστολοι ἀνήκον εἰς τὸν Θεόν, αὐτοὶ θ' ἀποθάσιν οἱ φορεῖς τοῦ ὀ-
παρὰ τοῦ ὁποίου τοὺς παρέλαβε. νόμικτός του ἐπὶ τῆς γῆς, οἱ κή-
γνητοι τούτων λοιπὸν ὁ Χριστὸς ρυκες τοῦ Εὐαγγελίου του, διότι
προσεύχεται εἰς τὸν Θεόν, λέγων, αὐτοὶ θὰ καταστήσωσι τὸ ὄνομά
ὅτι ἔχουσι τηρήσει τὸν λόγον του του γνωστὸν εἰς τὴν οἰκουμένην
καὶ ἐγνώρισαν, ὅτι ὁ, τι εἶπεν καὶ θὰ δοξάσωσι αὐτόν, ως μέχρι
καὶ ὁ, τι ἔδωκεν αὐτοῖς παρέ- τοῦδε τὸν ἑδόξασαν.

λαβεν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπίσευ- Στίχ. 11. Καὶ οὐκ ἔτι εἰμί ἐν
σαν, ὅτι ἔξ αὐτοῦ ἔξηλθεν καὶ ὅτι τῷ κόσμῳ, καὶ οὐτοις ἐν τῷ κόσμῳ
αὐτός ἀπέσει λεν αὐτόν. Διὰ τοῦτο, εἰσι.... ἵνα ὅσιαν ἐν, καθὼς
λέγει ὁ Χριστός, παρακαλῶ περὶ ήμεῖς. 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς λέγει,
τῶν ἀποστόλων, οὐχὶ δὲ περὶ τοῦ ὅτι ἀποχωρεῖ πλέον ἀπὸ τοῦ κό-
κσμον. 'Αλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἐν- σμου καὶ ἀφίνει τοὺς μαθητὰς καὶ
νοήσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀποστόλους του ἐν αὐτῷ καὶ πα-
περιεφρόνησε τὸν κόσμον καὶ δὲν ρακαλεῖ τὸν ἄγιον πατέρα του νὰ
προσηγγίθῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, διότι γνω- διατηρήσῃ ἡραμέρους τοὺς μαθη-
ρίζομεν ὅτι ἀλλοτε προσηγγίθη τάς του. 'Η πρώτη λοιπὸν παρά-
ὑπὲρ τῶν ἀπίστων (Ματθ. Ε. 44) καὶ μάλιστα ὅτε ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ
εὑρίσκετο (Λουκ. ΚΓ'. 34) καὶ δι' εἰναι ἡ ἐρωτική πάντων μελῶν
αὐτοὺς ἀπέθανεν. 'Ἐπειδὴ δύμως ἐν- της Ἔκκλησιας, τῆς ὁποίας κεφα-
ταῦθα ἔχει ὑπ' ὅψει μόνον τοὺς λὴ εἶναι αὐτὸς ὁ Χριστός.
ἀποστόλους, διὰ τοῦτο προσεύχε-
ται μόνον ὑπὲρ τῶν ἀποστόλων, λοιπῶν ἀποστόλων ἡνῶθη μετὰ τῶν

αὐτοῖς. Στίχ. 10. Καὶ δεδόξασμαι ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ, ὅτι διετήρει τὴν
αὐτοῖς. 'Ο Ιησοῦς λέγει, ὅτι προ- ἔνωσιν ταύτην τῶν μαθητῶν, ἥν εἰς
σεύχεται ὑπὲρ τῶν ἀποστόλων, λοιπῶν ἀποστόλων ἡνῶθη μετὰ τῶν
δότι ἑδόξασθη ὑπ' αὐτῶν, διότι κακῶν.

14. Ἐγώ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγώ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.

15. Οὐκ ἔρωτῶ ἵνα ἄρης αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηροῦσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.

16. Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσί, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμι.

17. Ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀληθειά ἔστι.

18. Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον.

19. Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὥστιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

20. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἔρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ.

Στίχ. 17. *'Αγιασορ αὐτοὺς ἐτρλήθεια, λέγει ὁ Χριστὸς πρὸς τὸν τὴν ἀληθείᾳ σου. Οἱ ἀπόστολοι εὐ- Θεόν. Δὲν ὕφειλες λοιπὸν τὸν εἰς ρίσκοντο ἐν τῇ ἀληθείᾳ, διότι, ὡς τοὺς ἀποστόλους διεθέντα λόγον εἶδομεν ἀνωτέρω (στίχ. 6 καὶ 12), σου νὰ περιβάλης διὰ τοῦ ἀγιάζειν; τὰ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτοὺς δο-*

Στίχ. 18. Ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ θέντα ῥήματα τοῦ Θεοῦ εἰχον πι- λέγει ὁ Χριστός: «καθὼς σύ με ἀ- στεύσει καὶ τηρήσει. 'Αλλ' ὁ Χρι- πέστειλας εἰς τὸν κόσμον, ἀφ' οὐ στὸς παρακαλεῖ ἐνταῦθι διὰ τῆς πρότερον μὲν ἡγίασας (Ιω. Γ'. 36), προσευχῆς του τὸν Θεόν νὰ περιβάλῃ μετὰ τοῦ ἀγιασμοῦ του αὐ- τούς, τοὺς εὑρισκομένους ἐν τῇ ἀ- ἀνάγκη τοῦ θείου ἀγιασμοῦ σου.»

ληθείᾳ, ἦτοι νὰ περικοσμήσῃ αὐ- τοὺς μετὰ τοῦ θείου φωτισμοῦ, προσφέρω σοὶ θυσίαν, ἐγὼ ἔχουσινας δυνάμεως, θάρρους, χαρᾶς, ἀγά- θουςιάζω ἐμαυτόν. 'Ο Χριστὸς εἴναι πηγή, ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὸ ἀποστο- λικόν ἐπάγγειλμά των. 'Ο τοιοῦτος

'Ira καὶ αὐτοὶ ὀστει ἡγιασμένοι ἀγιασμὸς ἦτοι ὁ θεῖος φωτισμὸς ἐτρλήθεια. 'Ο Χριστὸς λέγει, διτι ἔμελλε νὰ ἐπέλθῃ εἰς αὐτοὺς διὰ θυσίαζεται διὰ τοὺς μαθητάς του, τοῦ 'Αγίου Πνεύματος (ΙΔ'. 17. Ἰνα καὶ αὐτοὶ ὥστιν ἡγιασμένοι ἐν τῇ ἀληθείᾳ διὰ τῆς λήψεως τοῦ ΙΕ'. 26. ΙΓ'. 7).

'Ο λόγος ὁ σὸς ἀληθειά ἔστι. 'Ο Αγίου Πνεύματος.

λόγος σου, τὸ ῥῆμά σου, εἴναι ἀ-

Στίχ. 20. 'Ο Ιησοῦς προσεύ-

21. Ἰνα πάντες ἐν ὕσι καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοί, κἀγώ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὕσιν ἵνα δὲ κόσμος πιστεύῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

22. Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἥν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὕσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς ἐν ἐσμεν.

23. Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὕσι τετελειωμένοι εἰς ἐν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἡγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ ἡγάπησας.

24. Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κἀκεῖνοι ὕσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἥν δέδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.

25. Πάτερ δίκαιε, καὶ δὲ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

26. Καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἥν ἡγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ἥ, κἀγώ ἐν αὐτοῖς.

§ 48. Ὁ Ἰησοῦς ἐν Γεθσημανῇ (Ματθ. Κζ'. 36—46.

πρβλ. Μάρκ. ΙΔ'. 32—42. Λυκ. ΚΒ'. 39—46. Ἰω. ΙΗ'. 1).

36. Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανή, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ, ἔως οὖ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ.

χεταὶ οὐ μόνον περὶ τῶν ἀποστόλων, ὅπως φυλαχθῶσι καὶ ἀγιασθῶσιν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ περὶ

Στίχ. 24. Λάκεῖτοι = οἱ ἀπόλλων, οἱ μέλλοντες πιστοί.

στολοὶ καὶ οἱ μέλλοντες πιστοί. Στίχ. 25 καὶ 26. Τελος τῆς πάντων ἑκείνων, οἵτινες διὰ τοῦ κηρύγματος τῶν ἀποστόλων θὰ πειστεύσωσιν εἰς αὐτὸν καὶ παρακαλεῖτὸν Θεόν, ὅπως καὶ οὗτοι ὕσιν ἡνωμένοι ἔρα πάρτες ἐν ᾧσι.

Στίχ. 25 καὶ 26. Τελος τῆς δεήσεως. Ὁ Ἰησοῦς καλεῖ τὴν δι-

στεύσωσιν τοῦ Θεοῦ, διότι, μεθ' οσα περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν κόσμον ἐκφράζει, ἀπόκειται τῷ δικαίῳ πα-

τρὶ νὰ πραγματοποιήσῃ ἐκεῖνο, δημιεύει ὁ τύπος τῆς ἐνώσεως τοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πατρός του. Ο πρώτως δηλ. διὰ τοῦ Παρακλήτου.

Στίχ. 21. Ως τύπος τῆς ἐνώσεως τῶν πιστῶν χριστιανῶν χρητικούς περ ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ 24 στίχῳ, ὡς την θέλει πιστεύει, ὅτι ὁ Χριστὸς πορτος Γεθσημανῆ. Η λέξις Γεθσημανῆ εἶναι ἀπεσταλμένος τοῦ Θεοῦ.

Στίχ. 36. Εἰς χωρίον λεγόμενον τοῦ Θεοῦ. Η λέξις Γεθσημανῆ εἶναι ἐθρακή, πιθανῶς ἐκ τοῦ

37. Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.

38. Τότε λέγει αὐτοῖς, Ηερίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἔως θανάτου· μείνατε ὡδεὶς καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.

39. Καὶ προελθὼν μικρόν, ἔπεισεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος, καὶ λέγων, Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγώ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ.

ἔβρατον γὰρ=ληγάς, πατητήριον καὶ μικροψυχίας ἔνεκα ποικίλων καὶ τοῦ σεμέν=έλατια. Ὅστε Γεθ- ἐπιδράσεων ἔξωτερικῶν αἰτίων συ- σημανῆ δύναται νὰ μεταφρασθῇ χνὰ μεταβάλλονται πρὸς ἄλληλα, ἐλαστριθεῖσι. 'Ο Ιησοῦς Χριστὸς οὕτω καὶ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Σωτῆρος ἔρχεται λοιπὸν μετὰ τῶν μαθητῶν ἡμῶν, ως ἀνθρώπου. Πλείστα ἔξω- του εἰς χωρίον, ἥτοι εἰς ἀγρόν, ἐν τερικᾷ αἰτιᾳ ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτόν, τῷ ὄποιφ ὑπῆρχον ἐλατταὶ καὶ ἐπο- Ὅστε νὰ λυπηθῇ καὶ ν' ἀδημο- μένως ἐλασιστριθεῖσιν καὶ ὑπῆρχε νήσῃ, ως λ. χ. ἡ προδοσία τοῦ μα- κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην θητοῦ Ιούδα τοῦ Ἰσκαριώτου, ἡ (ΙΗ'. 1) καὶ καπος. Κατὰ τὴν πα- ἀχαριστία καὶ ἀγνωμοσύνη τοῦ ράδοσιν ὁ ἀγρός οὗτος ἔκειτο παρὰ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως εὐεργε- τοὺς πόδας τοῦ ὅρους τῶν Ἐλασίων. τηγέντος Ιουδαϊκοῦ λαοῦ, ἡ ἀρ- 'Εν τῷ ἀγρῷ τούτῳ ὁ Ιησοῦς ἀ- νησις τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ νέμενεν ἔκεινους, οὔτινες ἔμελον ἡ καταλαβούσα τοὺς λοιποὺς μα- νὰ συλλάβωσιν αὐτόν.

Στίχ. 37. Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου κτλ. 'Ο Ιησοῦς λαβὼν μεθ' ἔκαυτοῦ τοὺς τρεῖς προσφιλεστάτους μαθητάς του, Πέτρον, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, εἰσέρχεται βαθύτερον εἰς τὸν καθόπιν καὶ ἤρξατο νὰ ἐκφράζῃ εἰς τοὺς λόγους λύπης καὶ ἀδη- μονίας.

Στίχ. 38. Οἱ δὲ λόγοι τῆς λύ- πης καὶ τῆς ἀδημονίας τοῦ Χρι- τοῦ εἶναι οὐτοί. Περιλυπός ἐστιν τὸ ποτήριον τοῦτο· π.λὴρ οὐχ ὡς στοῦ εἰναι οὐτοί. Περιλυπός ἐστιν ἐγὼ θέλω, ἀ.λ.λ' ως σὺ. Παρατη- ἡ ψυχὴ μου ἔως θαράτου. 'Ο Χρι- τοῦ μεν λοιπόν, δτι τὸ ἀνθρώπινον ταῦθα, ως ἀνθρωπος. Καθὼς ἐν τῷ διαρκεῖ καὶ διαδέχεται αὐτὸ τὸ βίῳ τῶν ἀνθρώπων παρατηροῦμεν, θεῖον καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ ἔκτε- ὅτι τὰ αἰσθήματα πεποιθήσεως λέση τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ.

Στίχ. 39. 'Η ἀνθρώπινη φύσις τοῦ Χριστοῦ, ἔχουσα ὑπ' ὅψιν πάντα τὰ εἰρημένα, προσηγέρετο πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως ἀπαλλαγῇ καὶ μὴ πιῇ τὸ ποτήριον τῶν θλίψεων καὶ τοῦ θυνάτου, ἐκτὸς ἐὰν εἴνε διαταγὴ τοῦ Πατρός του Θεοῦ, εἰς τὴν ὄποιαν ὄφείλει νὰ ὑπακούσῃ. Διὰ τοῦτο λέγει· Πάτερ μου, εἰ δι- ratōr ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ

τὸ ποτήριον τοῦτο· π.λὴρ οὐχ ὡς στοῦ εἰναι οὐτοί. Περιλυπός ἐστιν ἐγὼ θέλω, ἀ.λ.λ' ως σὺ. Παρατη- ἡ ψυχὴ μου ἔπι μικρὸν, δτι τὸ ἀνθρώπινον τοῦ Ιησοῦ ἐπὶ μικρὸν ταῦθα, ως ἀνθρωπος. Καθὼς ἐν τῷ διαρκεῖ καὶ διαδέχεται αὐτὸ τὸ βίῳ τῶν ἀνθρώπων παρατηροῦμεν, θεῖον καὶ εἶναι ἔτοιμος νὰ ἔκτε- ὅτι τὰ αἰσθήματα πεποιθήσεως λέση τὴν διαταγὴν τοῦ Θεοῦ.

40. Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καὶ θεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὗτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ;

41. Γρηγορεῖτε καὶ προτεύχετε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σάρξ ἀσθενής.

42. Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηγένετο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου.

43. Καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἡσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὄφθαλμοι βεβαρημένοι.

44. Καὶ ἀφεις αὐτούς, ἀπελθὼν πάλιν, προσηγένετο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.

45. Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε τὸ λοιπόν καὶ ἀναπαύεσθε· ἴδού, ἦγγικεν ἡ ὥρα, καὶ δινὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν.

46. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν, ἴδού, ἦγγικεν δι παραδιδούς με.

§ 49. Ἀφιξίς τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου μετὰ τῆς σπείρας καὶ τοῦ ὄχλου (τι. Η'. 3—11 πρβλ. Ματθ. ΚΣ'

47—56. Μάρκ. Ι'. 43—52. Λουκ. ΚΒ'. 47—53).

3. Ο οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπείραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων.

Στίχ. 40—46. Ο ἀνθρωπὸς μὴ εἰσέλθωσιν εἰς πειρασμόν. Ο Ἰησοῦς εὑρίσκομενος ἐν ἀγωνίᾳ Ἰησοῦς ἐπαναλαμβάνει δις τοὺς βλέπει τοὺς μαθητὰς του καθεύδοντας αὐτοὺς λόγους πρὸς τοὺς μαθητὰς δοντας καὶ ἀποτείνεται κυρίως εἰς του καὶ μάλιστα τὴν τρίτην φορὰν τὸν ἀπόστολον Πέτρον, στις ἐφράζεις μετά τινος εἰρωνείας, λέγων· κανετὸ πάντοτε ἐνθουσιώδης ὑπὲρ αὐτοῦ θεύδετε τὸ λοιπόν καὶ ἀναπαύετοῦ, ἐλέγχων, ὅτι δὲν ἡδυνήθησαν σθεῖσθαι· ἴδοι, ἦγγικεν ἡ ὥρα, καὶ διὰ γρηγορήσωσι μετ' αὐτοῦ μίαν νιὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς ὕρων καὶ προτρέπων αὐτοὺς νὰ χεῖρας ἀμαρτωλῶν· γρηγορῶσι καὶ προσεύχωνται, ἵνα Στίχ. 3. Ο οὖν Ἰούδας λαβὼ

4. Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐργόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθών εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε;

5. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι· εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν.

τὴν σπεῖραν, καὶ ἔχ τῶν ἀρχιερέων σιν. Φαίνεται, ὅτι μόνος ὁ Ἰούδας καὶ Φαρισαῖων ὑπηρέτας, ἔρχεται δις ἐγνώριζε, τίς ἔμελλε νὰ συλλέκει μετὰ γαρῶν καὶ λαμπάδων ληφθῆ, οἱ δὲ παρακολουθοῦντες αὐτὸν ἔμελλον βραδύτερον ἐν καιρῷ τῆς Ῥωμαϊκῆς κορότιος. Ἡ κοδρότης (cohors) ἡτο τάγμα πεζῶν στρατιωτῶν ἐκ τριῶν σπειρῶν εἴτε, αὐτῇ μετὰ πολλῆς ἐχεμυθίας.

ἔξι λόγων ἀποτελούμενον. Ἡ παρὰ τῷ στορικῷ Πολυδίῳ κοδρότες κατατάσσεται τῷ σπειράντος κατὰ τὰ ἐργάμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθών λείπεται παρὰ τοῖς ὑστερον "Ἐλλησι εἰπεν αὐτοῖς, τίτα ζητεῖτε; κτλ. καὶ σπεῖρα. "Ωστε λέγοντες ἐνταῦθα σπειράντες δυνάμεθα νὰ ἐνταῦθα σπειράντες δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν, ἢ μέρος τῆς Ῥωμαϊκῆς κοδρότιος ἢ αὐτὴν τὴν κοδρότιον. Ἡ αὐτὴν κοδρότιον τῷ σπεῖρα ἐκφέρεται ἐνταῦθα ἐνόρθωσις, ὡς ἡ γνωστὴ δηλ. ἡ χρησιμένοντα πρὸς φρουράντα τῆς ἀκροπόλεως Ἀρτωρίας ἐτο Ιεροσολύμοις. Ἡ σπεῖρα διεκρίνετο ἀπὸ τοῦ προσδιωρισμένου ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀριθμοῦ τῶν ὑπηρετῶν.

λαμπάδων. Αἱ λαμπάδες ἔφερον ἔλαιον (πρᾶλ. Ματθ. ΚΕ'. 1. καὶ Διονυσ. Ἀλικ. 11, 40). Ἡ δὲ ἔννοια τοῦ στίχου τούτου εἶναι αὐτὴν ὃ ὁ Ἰούδας ἔρχεται μετὰ πλήθους ωπλισμένων ὑπηρετῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ μετὰ μέρους τῆς Ῥωμαϊκῆς κοδρότιος, ἥτοι μετὰ σπειράς, ἥτις ἐδόθη εἰς τοὺς ὑπηρέτας πρὸς ἀσφαλείαν αὐτῶν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ λαός ἐλάχθινες μέρος ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐκώλυεν αὐτοὺς νὰ τὸν συλλάβω-

Στίχ. 4. Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐργάμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθών λείπεται παρὰ τοῖς ἑπτεστεροῖς, τίτα ζητεῖτε; κτλ. 'Ο Ἰησοῦς δὲν περιμένει νὰ εἰσέλθῃ ὁ Ἰούδας μετὰ τῆς συνοδείας του εἰς τὸν κήπον, ἀλλ' ἐξελθῶν ἔξι τοῦ παρουσιάζεται μετὰ μεγαλοπρεπούς ἡρεμίας ἐνώπιον τοῦ πλήθους, τὸ ὅποιον ἔμελλε νὰ τὸν συλλάβῃ καὶ ἐρωτᾷ αὐτό, τίτα ζητεῖτε; Τοῦτο ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐσκόπειν ἀποφύγῃ τὸν θάνατον.

Στίχ. 5. Άργει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐγώ είμι. 'Ο Εὔαγγελιστὴς Ιωάννης, ὅστις συμπληροῖ πολλὰ κενὰ τῶν ἄλλων Εὐαγγελιστῶν, δὲν ἀναφέρει τὸ φίλημα τοῦ Ἰούδα, ἐπειδὴ ἀνέφερε τοῦτο ὁ Εὔαγγελιστὴς Ματθαῖος (ΚΓ'. 47). 'Αλλ' ὁ Ιωάννης προστιθησιν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς μετὰ τοῦ Ἰούδα ἐλθόντας εἶπεν, ὅτι ἐγώ είμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος. Ἡ παραδόσις τοῦ Χριστοῦ ἐγένετο ὡς ἔξης: «Αμαρτίας ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ κήπου, ὁ Ἰούδας προχωρήσας ἐφίλησε τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐπέστρεψε πάλιν εἰς

6. Ὡς οὖν εἴπεν αὐτοῖς· ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὄπιστα,
καὶ ἔπεσον χαμαί.

7. Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον,
Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.

8. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐγώ εἰμι. Εἰ οὖν ἐμὲ
ζητεῖτε, ἀφετε τούτους ὑπάγειν.

9. Ἰνα πληρωθῆ ὁ λόγος ὃν εἴπεν, ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ
ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.

10. Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, εἶλκυσεν αὐτήν, καὶ
ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δούλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὡτίον
τὸ δεξιόν, ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.

11. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, βάλε τὴν μάχαιράν σου
εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον δὲ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μή πιώ
αὐτό;

τοὺς συνοδεύοντας αὐτόν. Ἄλλ' ὁ ἀκόλουθοι τοῦ Ἰούδα, περιελθόντες
Ἰησοῦς, ἐκτὸς τοῦ συνθηματικοῦ εἰς ἀμηχανίαν, παρεσκευάζοντο, ὡς
φιλήματος τοῦ Ἰούδα, μαρτυρεῖ φάνεται, νὰ συλλάβωσι καὶ τοὺς
καὶ αὐτὸς ἔσυτόν, λέγων ἐγώ εἰμι. μαθητὰς καὶ ἀποστόλους τοῦ Χρι-
Τῆν εἰδήσιν ταῦτην, ὅτι ὁ ἔδιος ὁ στοῦ, οἵτινες ἦσαν ἔδωκαν πρὸς
Ἰησοῦς μαρτυρεῖ τὸν ἔσυτόν του, τοῦτο ἀφοριμάν, ἐπιδεικνύομενοι,
ἀναφέρει προσθέτως ὁ Εὐαγγελι-
στὴς Ἰωάννης.

Στίχ. 6. Ως οὖν εἰπεν αὐτοῖς,
ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὄπιστα
καὶ ἔπεσον χαμαί. Ἡ προσωπικὴ
ἐμφάνισις τοῦ Ἰησοῦ ἐνώπιον τοῦ
πλήθους, τοῦ συνοδεύοντος τὸν
Ἰούδαν, τὸ ἥρεμον καὶ γχλήνιον
τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἡ φήμη, ἦν παρὸ
τῷ λαῷ εἰχεν, ἡ φήμη μεγάλου
Προφήτου, πάντα ταῦτα κάμνουσι
βιθυντεῖν ἐντύπωσιν ἐπὶ τῶν ὄπα-
δῶν καὶ ἀκολούθων τοῦ Ἰούδα, χρῆσιν τῆς μαχαίρας του. Ἄλλ' ὁ
οἵτινες ἔκθυμοι γενόμενοι καὶ εἰς Χριστὸς ἐπιπλήττει τὸν Πέτρον
τὰ ὄπιστα ὑποχωρήσαντες ἔπεσον διὰ τὴν προπετῇ πρᾶξιν του, εἰπὼν
κατὰ γῆς.

Στίχ. 8—11. Οἱ ὄπαδοι καὶ οἱ μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς·

§ 50. Ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τοῦ ἀρχιερέως Ἀρρα
(Ἀντόθι 12—27).

12. Ἡ οὖν σπείρα καὶ ὁ γιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν.

13. Καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἀνναν πρῶτον· ἦν γάρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, διὸ ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου.

14. Ἡν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἔνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

15. Ἦχολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Ηέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς. Ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως.

16. Ὁ δὲ Ηέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος διὸ ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Ηέτρον.

πάντες γὰρ οἱ λαβότες μάχαιραν καὶ οἱ κατὰ διαφόρους κακοὶ χρημάτων μαχαίραν ἀπολοῦνται (Ματθ. ματίσαντες ἀρχιερεῖς (πρᾶλ. Ματθ. ΚΝ'. 52). Ὡραία συμβούλην τοῦ Β'. 3). Τὸ ἀξιώματα τοῦ ἀρχιερέως Ἰησοῦ, προτρέποντος τοὺς μαθητὰς ἐπὶ τῶν Ἡρωδιανῶν δὲν ἦτο ισόταξ του νὰ μὴ μεταχειρίζωνται θνάτου. Ἐκ τοῦ Ἐβραίου ιστοριοθείας καὶ καταναγκαστικὰ μέσα, γράφουν Ἰωσήπου (Ἰουδ. ἀρχαιολ. ὅταν πρόκηνται νὰ ὑπερασπισθῶσι βιβλ. ΙΖ'. κεφ. 4. § 2 καὶ κεφ. 6. τὰς ἀρχὰς καὶ διδασκαλίας αὐτοῦ. § 4) μανθάνουμεν, ὅτι οἱ τελευταῖοι

Στίχ. 12—14. Ἡ σπείρα καὶ διὰ τὸν ἐνεργείᾳ ἀρχιερεῖς πρὸ τοῦ θανατίσαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν νάτου τοῦ Ἡρώδου ἦσαν ὁ Ματθαῖος καὶ οἱ Ιουδαίων συλλαβόντες τὸν Ἰησοῦν θνάτον ὁ Ιώζαρος.

καὶ δισαντες αὐτὸν ἀπήγαγον πρῶτον.

Στίχ. 15. Καὶ ὁ ἄλλος μαθητὸν

ἐνώπιον τοῦ Ἀννα, τοῦ πενθεροῦ τοῦ Καϊάφα. Ἡν δὲ ὁ Καϊάφας ἀρχιερεὺς τὸ ἔτος ἐκεῖνο. Φαίνεται δέ, ὅτι διὰ τοῦ Ἀννας, ὅστις εἶχε

Ιωάννης ὁ Εὐαγγελιστής. Ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ πρώτην ἀρχιερέως Ἀννας συνέθησαν καὶ ἡ ἀκολούθος ἀριθμὸς τοῦ ἀποστόλου Πέτρου (16—18) καὶ ἡ προαράκρισις

ἀπεθύμησει ἀρχιερεὺς πρὸ τοῦ Καϊάφα, ἐπεθύμησει νὰ προσανακρίνῃ τὸν Ἰησοῦν καὶ διὰ τοῦτο ἀπήγαγον ταχειρισμὸς αὐτοῦ (22 καὶ 23).

Στίχ. 16—18. Ὁ Εὐαγγελιστής Ιωάννης, ὅστις ἦτο γνωστὸς

τὸ Συνέδριον τῶν Ἐβραίων ἀπετέλειον τοῦ Ἀννα, κατώρθωσε νὰ

λουν καὶ διὰ τὸν ἐνεργείᾳ ἀρχιερεὺς εἰσέλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας

17. Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ Θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ, Μή καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος, Οὐχ εἰμί.

18. Εἴστηκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν δ Πέτρος ἔστως καὶ θερμαινόμενος.

19. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἡρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.

20. Ἀπεκρίθη αὐτῷ δ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ιερῷ, ὅπου πάντοθεν οἱ Ιουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν.

21. Τί με ἐπερωτᾶς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἵδε οὗτοι οἰδασιν ἢ εἴπον ἐγώ.

22. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἰς τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκώς ἔδωκε ράπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπὼν, Οὗτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ;

αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπαγόντων τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀννα οὐχὶ ἴνα διδαχθῆ Ἰησοῦν εἰς αὐτήν, ἀλλ’ ὁ ἀπόστολος περὶ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ μόνον ἴνα λοις Πέτρος, ώς ἀγνωστος, ἐστάθη ἀκούση τι ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἔξω πλησίου τῆς θύρας τῆς οἰκίας. Ἰησοῦ, τὸ ὄποιον θὰ ἡδύνατο νὰ Τοῦτο δὲ ἴδων ὁ Ἰωάννης εἰπεν εἰς μεταχειρισθῆ κατ' αὐτοῦ ἐν τῇ τὴν θυρωρὸν νὰ εἰσαγάγῃ τὸν Πέτρον, διὰ τοῦτο ἀπήντησεν, ὅτι τρον εἰς τὴν οἰκίαν, Αὕτη δέ, ἐν παρρησίᾳ ἥτοι δημοσίᾳ ἐκήρυττε φεισήγαγε τὸν Πέτρον, λέγειαντῷ, τὰς ἰδέας του, ώς καὶ ἐν τῇ συνα-
μή καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ γωγῆ καὶ τῷ ναῷ τῶν Ιουδαίων, ἐλεεινοῦ καὶ ἀθλίου τούτου ἀνθρώπου πομένως κατέστησε φανερόν τὴν που εἶσαι; ἡ θυρωρὸς μετεχειρίσθη διδασκαλίαν του καὶ οὐχὶ κρυπτήν. τὴν λέξιν ἀγρυπνος καταφρονητι- Ἐάν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς ἐπεθύμει νὰ κως. Ὁ Πέτρος ἀρνηθεὶς τοῦτο μάθη τι περὶ αὐτῆς, ἡδύνατο ν ἥλθε καὶ ἐθερμαίνετο μετὰ τῶν ἀποταθῆ εἰς τοὺς ποιλυπληθεῖς ἀδούλων καὶ ὑπηρετῶν τοῦ ἀρχιε-
ρέως εἰς ἀνθρακιάν, διότι ἦτο ψύχος. τοὺς λόγους του.

Στίχ. 19—21. Ὁ πρώην ἀρχιε-
ρεὺς "Αννας ἤρετο νὰ ἐρωτᾷ τὸν τησις τοῦ Ἰησοῦ ἐφάνη εἰς τοὺς Ἰησοῦν Χριστὸν περὶ τῶν μαθητῶν παρισταμένους ὑπηρέτας ὡς θρησ καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ." Επειδὴ πρὸς τὸ ἄξιωμα τοῦ πρώην ἀρχιε-
ρέως δ Ἄριστος ἐνόησεν, ὅτι ἥρωτάτου

Στίχ. 22 καὶ 23. Τοιαύτη ἀπάν-
τησεν "Αννα καὶ εἰς τούτων ἐρράπι-

23. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

24. Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

25. Ἡν δὲ Σίμων Πέτρος ἦστὼς καὶ θερμαινόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, Μή καὶ σὺ ἔκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἡργήσατο ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί.

26. Λέγει εἰς ἔκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὡν οὐδὲ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὡτίον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;

27. Πάλιν οὖν ἡργήσατο ὁ Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

§ 51. Ὁ Ἰησοῦς ἐρώπιον τοῦ ἀρχιερέως Κατάφρα (Ματθ. ΚΓ'. 57—68).

57. Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν.

σεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπήντησε ἀρχιερέως τοῦ ἐνικυτοῦ ἐκείνου μετ' ἀταράχην ψυχικῆς γχλήνης, Καϊάφρα, εἰς οὐ τὸν οἶκον συνεπών· εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον καὶ τὸ Συνέδριον, συνιστάμενος περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ κανονοὶ καὶ ἐκ γραμματέων καὶ πρεσβύτων, τι μὲ δέρεις;

Στίχ. 24. Μετὰ τοῦτο ὁ Ἄννας ἡκολούθει μακρόθεν, ἵνα ἔδῃ, ποῦ ἀπέστειλε τὸν Ἰησοῦν δεδεμένον, θά λήξῃ ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ τοῦ Ἰησοῦ ἥτο (ὅρα στίχ. 12), εἰς τὸν σοῦ. Πάντες δὲ οἱ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Καϊάφρου.

Στίχ. 25—27. Ὅτε ὁ Ἰησοῦς εὑρώσι δύο πρὸς ἀλλήλους συμφωνεπεστέλλετο εἰς τὸν Καϊάφραν, ὁ νοῦντας μάρτυρας, ἐπὶ τῶν ὅποιων Πέτρος εὐρίσκετο εἰσέτι ἐν τῇ αὐλῇ νὰ στηριχθῶσι καὶ νὰ καταδικάστοντο Ὅτι Ἄννα, ιστάμενος καὶ θερμαινόμενος, ἐνταῦθα ὁ ἀπόστολος διότι κατὰ τὸν Μωσαῖκὸν νόμον Πέτρος ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου ἀπητοῦντο τούλαχιστον δύο πρὸς ἡρνήθη τὸν Χριστὸν καὶ ἀλέκτωρ ἀλλήλους συμφωνοῦντες μάρτυρες, ἐφώνησεν (ὅρα Ματθ. ΚΓ'. 74). Ἰνα στηρίξωσι κατηγορίαν κατά

Στίχ. 57—60. Ὁ Ἰησοῦς δετίνος ('Ἄριθμ. ΛΕ'. 30. Δευτ. ΙΖ'. δεμένος προσάγεται ἐνώπιον τοῦ 6. ΙΘ'. 15). Καὶ εἴναι μὲν ἀλη-

58. Ό δὲ Πέτρος ἡκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μαχρόθεν, ἵνα τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερεώς καὶ εἰσελθῶν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος.

59. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥπως αὐτὸν θανατώσωσι, καὶ οὐχ εὑρον.

60. Καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὑρον.

61. Ὅστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες εἶπον, Οὓτος ἔφη, δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν.

62. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνη; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;

63. Ό δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, δούλος τοῦ Θεοῦ.

Θέσ, ὅτι πολλοὶ ψευδομάρτυρες φράσει τοῦ Ἰησοῦ εὑρισκε τὰς ἀξιώπροσηλθον, ὥπως κατηγορήσωσι σεις του, ως Μεσσίου, ἀναστὰς εἰτοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ὅμως ἡ μαρτυρία αὐτῶν δὲν ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ πεν αὐτῷ, δὲν λέγεις τίποτε ἀκούων τὴν ὄμοιογίαν τῶν δύο τούτων Συνεδρίου ως βάσιμος, διότι δὲν μαρτύρων; Τι οὖτοι σοῦ καταμαρτυροῦσιν; εἰναι ἀληθὲς ὅτι ἀξιοῖς, ὅτι εἰσαι ὁ Μεσσίας; Ό ἀρχιερεὺς ἐζήτεινά στηρίζῃ κατηγορίαν κατὰ τοῦ Χριστοῦ, σφετερίζομένου τὸ ἀξιωμα τοῦ Μεσσίου.

Στίχ. 61. Ὅστερον δὲ προσελθόντες δύο μάρτυρες εἶπον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐκήρυττεν, ὅτι δύναται νὰ κατατάλυσῃ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν διαστήματι τριῶν ἡμερῶν νὰ οἰκοδομήσῃ. Οὔτοι οἱ μάρτυρες παρενόησαν τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ἰησοῦ ('Ιω. Β'. 19), δι' ἣς ἐδήλων τὸ σῶμά του, ἀρκεῖ ὅμως ὅτι εὑρέθησαν ἐν ὄμοφωνίᾳ, ὅπερ οἱ ἔχθροι τοῦ Ἰησοῦ ἐπεθύμουν.

Στίχ. 62. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, οὐδὲν ἀποκρίνη, τι οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; Ό ἀρχιερεὺς, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν ηθελε ν' ἀπαντήσῃ, ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως Κατίφρ.

64. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἰπας. Πλὴν λέγω σοι, Ἀπέρτι ὅψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

65. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων, Ὅτι ἔβλασφήμησε τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε, νῦν ἡκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ.

66. Τί σοι δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἐνοχος θανάτου ἐστί.

67. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν.

ἥμιν εἰπῆς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ σίου καὶ πᾶς οἱ ἔχθροι σὺντῆς θάντος τοῦ Θεοῦ· ἥτοι ἀφίνω σὲ νὰ νικηθῶσι.

ὅμοσης εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἂν Στίχ. 65. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διείσαι ὁ Μεσσίας, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Στίχ. 64. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς σὺ εἰπας. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ξις τῶν ἱματίων ἥτο σημεῖον με-ἀπέρτημα τοῦ ἀρχιερέως καταφατικῶν. Ἡ ἔκφρασις σὺ εἴπας βλασφημία κατὰ τοῦ Θεοῦ (Δ'. ἥτο τύπος, δη οἱ Ραβδίνοι μετε-Βασιλ. ΙΗ'. 37).

χειρίζοντο, ὀσάκις ἥθελον νὰ ἐπικυρώσωσι τι καταφατικῶς. Ἐνταῦθα δὲ Χριστὸς ἀπαντήσας εἰς τὸ ἔρωτημα τοῦ ἀρχιερέως καταφατικῶν, ἀπέρτημα τοῦ ἀνθρώπου, καθημερον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν ἀλλαις λέξειν· ὁ Χριστὸς λέγει, ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν του θὰ ἔδωσι, πόσον ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τοῦ Μεσσίου, κατερχομένη ἀπὸ τοῦ Οὐρανοῦ, θὰ ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς γῆς, ποίαν διαδοσιν θὰ λάβῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ βασιλεία τοῦ Μεσ-

στίχ. 66 καὶ 67. Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἐνοχος θανάτου ἐστὶ κ.τ.λ. Ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης καταφαίνεται, ὅτι τὸ Συνεδρίον εἶχε προσποφασίσει τὸν θάγαλα γεγονότα, τὰ ὄποια ἦλιον γάλου προσειότερον θὰ μαρτυρήσωσιν, ὅτι εἴναι ὁ προσδοκώμενος Μεσσίας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέρτημα τοῦ ἀνθρώπου, καθημερον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ βλασφήμου τοῦ Θεοῦ καὶ σφετεριστοῦ τοῦ θείου ὄνόματος καὶ εἶχε παραδώσει αὐτὸν εἰς τοὺς ὑπηρέτας τοῦ δικαστηρίου, οἵτινες ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολαφίσαντο· οἱ δὲ ἐφράπισαν, λέγοντες, προφήτευσορ ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστις ὁ παῖσας σε; Ἡ διαγωγὴ τοῦ Συνεδρίου ἐν τῇ καταδίκῃ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἥτο κατὰ τύπον παράνομος καὶ αὐθαίρετος, διότι οὐδεμίαν τακτικὴν ἀνάκρισιν διέταξεν, ἀλλ' εἶχε προσποφασίσει:

68. Οἱ δὲ ἐρράπισαν, λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παῖςας σε;

τὴν θανάτωσιν αὐτοῦ καὶ μάλιστα ἐπίτροπον Πόντιον Πιλάτου, ὥστε ὁ ἀρχιερεὺς Καϊάφας, εἰς τοῦ ὄποιού νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν θανατικὴν τὸν ἵεραρχικὸν καὶ ἑγωῖστικὸν συμ- καταδίκην αὐτοῦ. Ἡ δὲ πολιτικὴ φέροντα ἀντεστρατεύετο ἡ ὑπαρχίαις τῶν ι'. Χριστοῦ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ κατηγορίαν κατ' αὐτοῦ ἡγέρθη ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν του ὡς ἑξῆς· Ὁ Ἰη- παρκαδεχθῶμεν, δτι τὸ Συνέδριον εἶχεν ἀπεριόριστον ἔξουσίαν εἰς τὰ θρησκευτικὰ πράγματα καὶ ἡδύ- νατο νὰ ἐπιβάλῃ πειθαρχικὰς ποι- νάς, οὓς δὲ καὶ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου ἀρεν τῆς γράμμης τοῦ Ῥωμαίου ἐπάρχου ἡ ἐπιτρόπου ἡ διοικητοῦ, ώς τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ Ἐθραίου Ιστοριογράφου Ἰω- σήπου (Ιουδ. ἀρχαιολ. βιβλ. Κ'. κεφ. 9. § 1). Οὗτος διηγεῖται, δτι δὲ ἀρχιερεὺς "Ανανος ἐπωφεληθεῖς τῆς ἀποστίας τοῦ Ῥωμαίου ἐπάρ- χου, Ἀλέινου καλουμένου, καλεῖτο Συνέδριον καὶ δι' αὐτοῦ παρέ- δωκε τινάς, ἵνα ὑποστῶσι τὸν διὰ λιθοβολισμοῦ θάνατον. Ἀλλὰ τινὲς συναντῶσι τὸν Ἀλέινον, ἐρχόμε- νον ἔξι Ἀλεξανδρείας καὶ διδά- σκουσιν αὐτὸν «ὦς οὐκ ἔξὸν ἦν Ἀνάνῳ χωρὶς τῆς ἑκείνου γνώμης καθίσαι συνέδριον». Διὰ τοῦτο δὲ "Ανανος ἀπεβλήθη τοῦ ἀρχιερατι- κοῦ ἀξιώματος.

Ἡ κατηγορία δέ, δτι ὁ Ἰησοῦς βλασφημεῖτ κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀπο- δίδων εἰς ἑαυτὸν θείαν τιμήν, δὲν ἡδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ, ὡς βάσις, ἐφ' ἡς ἡ Ῥωμαϊκὴ ἀρχὴ στηριζο- μένη ἦθελε συναινέσει εἰς τὸν θά- νατον τοῦ Ἰησοῦ. Ἡτο λοιπὸν ἀ- νάγκη νὰ παρουσιάσωσι πολιτικὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἡτις καὶ μόνη ἡδύνατο νὰ πείσῃ τὸν φανῇ ὠφέλιμος τοῖς Ῥωμαίοις εἰς τὸν κατὰ Πάρθων πόλεμον (Ιωσήπ. Ιουδ. ἀρχαιολ. βιβλ. ΙΔ'. κεφ. 14 § 4 καὶ 5. κεφ. 16 § 4). Τῇ βοη- θείᾳ δὲ τῶν Ῥωμαίων κατώρθωσε νὰ ἔξασφαλίσῃ τὴν βασιλικήν του ἔξουσίαν ἐν Ιουδαίᾳ καὶ νὰ ἔξον- τώσῃ τοὺς πολιτικούς του ἔχθροὺς καὶ νὰ φονεύσῃ οὐκ ὀλίγους συγ- γενεῖς του (Αὐτόθι βιβλ. ΙΔ'. κεφ.

§ 52. Ὁ Ἰησοῦς ἐρώπιον τοῦ Πιλάτου
(Ιωάρ. Ηθ'. 28—ΙΘ'. 4—16).

28. Ἀγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Κατάφα εἰς τὸ πραιτώριον. Ἡν δὲ πρωΐᾳ καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα.

29. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτούς, καὶ εἶπε, Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;

15 καὶ βιβλ. ΙΕ').). Οὗτος ἦτολίσαν τὴν ὥμοτητα καὶ σκληρότητά του ὑπουλος καὶ πανοῦργος καὶ αἴμο- ἔξωρίσθη ὑπὸ τοῦ Καίσαρος Αὐ-
βόρος καὶ οὐδὲν παράδοξον, ὅτι γούστου εἰς Βιέννην τῆς Γαλλίας ἐταράχθη ἀκούσας τὴν γέννησιν καὶ ἡ χώρα αὐτοῦ, ἦτοι ἡ Ἰου-
τοῦ Χριστοῦ, ὡς βασιλέως, οὐχ δεικ, Ἰδουμαίαν καὶ Σαμάρειαν, προ-
ῆττον καὶ ἡ πόλις Ἱεροσολύμων σετέθησαν εἰς τὴν Συρίαν. Ἐπαρ-
(Ματθ. Β'. 3), γινώσκουσα τὴν χοι δὲ ἐπίτροποι (procuratores)
θηριώδειαν αὐτοῦ· ὅτε δὲ ὁ φίλος τῆς χώρας αὐτοῦ ἐπέμποντο ὑπὸ²
αὐτοῦ· Ἀντώνιος ἡττήθη ἐν Ἀκτίῳ (31 π. Χ.) ὑπὸ τοῦ Ὁκταβιανοῦ, πρὸς διοίκησιν καὶ κυβέρνησιν αὐ-
τοῦ· Ἡρώδης ἤρξατο νὰ κολασκεῖν τὸν τῆς χώρας αὐτοῦ ἐπάρχον²
τορα τῆς Ρώμης (30 π. Χ.—14 μ. Χ.), τῇ ὑποστηρίξει τοῦ ὄποιου²
ζηλεινεν ἀκλόνητος εἰς τὴν βασιλε-
κὴν ἔξουσίαν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου μεταξὺ 2).

τούτου Ἡρώδου (+3 μ. Χ.) ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης Ὁκταβιανὸς διένειμε τὸ βασιλεῖόν του, εἰς τὸν τροπεῖς νίούς του, εἰς τὸν Ἀρχέλαορ, ὅστις ἔλαβε τὸ μέγιστον διοικόμην ἐν τῇ ἀκροπόλει· Ἀν-
τωνίκ, ἔνθι εἰσῆχθη ὁ Ἰησοῦς, ὅ-
δικίν, Ἰδουμαίαν καὶ Σαμάρειαν, πως δικασθῇ.

εἰς τὸν Ἡράδηρ Ἀρτύπαρ, ὅστις Καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον. Οἱ Ιου-
ἔλαβε τὴν Γαλιλαίαν καὶ Περσίαν δικοὶ δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώ-
καὶ εἰς τὸν Φιλιππον, ὅστις ἔλαβε ριον, ἀλλ' ἀφῆκεν μόνον τὸν Ἰη-
τὴν Βατάνειαν, Τραχωνίτιδα καὶ σοῦν νὰ εἰσαχθῇ ὑπὸ τὴν συνο-
Ἀνρανίτιδα. Οἱ δύο τελευταῖοι ἐ-

κλήθησαν τετράρχαι, ἐν φόρῳ Ἀρ-
χέλαος ἐθέραρχης (Ιωσήπ. Ιούδ. γέδριον παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν εἰς
ἀρχαιολ. βιβλ. ΙΖ'. κεφ. 8 § 1. κεφ. τὸν Πιλάτον, ὡς ταραχούποιὸν τῆς

11 § 4). Ἀλλ' ὁ Ἀρχέλαος διὰ δημοσίου ἡσυχίας, ἐνόμιζεν, ὅτι

30. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.

31. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ιουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα,

32. Ἰνα δὲ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ, ὃν εἶπε σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἥμελλεν ἀποθηκεῖν.

33. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἰ δὲ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων;

34. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ή ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;

οὗτος δὲν θέλει προθῆ εἰς περαι- ἔχον τοιοῦτο δικαίωμα. Ἀλλ' ὅτι τέρω ἀνάκρισιν τῆς ὑποθέσεως τοῦ τὸ Συνέδριον ἥθελε, τοῦτο κατέ· Ἰησοῦ, ἀλλὰ θέλει ἀρκεσθῆ εἰς τὴν στησε φυνέρὸν εἰς τὸν Πιλάτον, ἀφ' ἐπικύρωσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ οὐ εἶπεν· ήμερος οὐκ ἔξεστιν ἀπο- Συνέδριού. Ο Πιλάτος ὅμως ἐζή- κτεῖται οὐδέποτε, ἡτοι ήμεταις οὐδὲν τῆσεν ὀφισμένην κατηγορίαν κατὰ τοῦ Ιησοῦ, διότι εἰς αὐτόν, ὡς ἐ- ἔχομεν δικαίωμα όχι ἐπιβάλωμεν παροχον ἢ ἐπίτροπον τῆς Ιουδαίας, εἰς τινα θυνατικὴν ποιητὴν καὶ ἐ- οὐδὲν ἐγένετο γνωστὸν περὶ τῆς πομένως ὁ Πιλάτος ὅφειλε νὰ ἐπι- ὑπὸ τοῦ Ιησοῦ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ προ- ξάλῃ εἰς τὸν Ἰησοῦν τοιαύτην, ἀφ' ζενηθείσης διαταραχῆσεως τῆς ήσυ- οὐ προσηγουμένως ἔμελλε νὰ ἔξετά- χίσες. Η δὲ κατηγορία, ἡ ὑπὸ τοῦ ση τὴν πολιτικὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ Ιησοῦ, τῆς ὀποίας ἀμέσως εἰς Συνέδριού προβληθείσα κατὰ τοῦ τὸν 33 στίγμαν ἐπιλαμβάνεται.

Ίησοῦ, οὐδόλως πιστευτὴ ἐφάνη Στίχ. 33. Ο Πιλάτος ἴδων, ὅτι εἰς τὸν Πιλάτον, ὅστις ἐνόησεν, οἱ Ιουδαῖοι ἐπιμένουσιν εἰς τὴν θα- ὅτι πρόκειται περὶ θρησκευτικῶν γνωτικὴν τιμωρίαν τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐρίθων· διὸ εἶπεν αὐτοῖς· λάβετε γνωρίζων, ὅτι ἡσαν ἐχθροί του, αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡναγκάσθη νὰ λάθῃ ὅπ' ὅψιν τὴν ὑμῶν κρήτας αὐτὸν. Ἀλλὰ τὸ πολιτικὴν κατηγορίαν αὐτῶν διὰ Συνέδριον ἐνόησε τί ὁ Πιλάτος ἡ- τοῦτο εἰσελθὼν εἰς τὸ πραιτώριον θελει διὰ τῶν εἰρημένων λόγων του καὶ φωνήσας τὸν Ἰησοῦν ἐρωτή- νὰ εἴπῃ, ἐνόησεν, ὅτι τὴν ὑπόθεσιν οὐ εἰ δὲ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων; τοῦ Ιησοῦ ὅφειλε νὰ προχωρήσει θῆ· Επίστευσε δέ, ὅτι ἔτυχε καλῆς ὡς θρησκευτικὴν καὶ νὰ ἐπιβάλῃ περιστάσεως νὰ συνδιαλλάξῃ πρὸς εἰς αὐτὸν πειθαρχικὴν τινα τιμω- ἑσυτὸν τοὺς Ιουδαίους.

ρίαν, οὐχὶ δὲ καὶ θάνατον, ως μὴ Στίχ. 34. Ο Ἰησοῦς ἀπεκρίθη

35. Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Μήτι ἐγώ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοὶ· τί ἐποίησας;

36. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἀν οἱ ἐμοὶ ἡγανίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.

37. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς είμι ἐγώ. Ἐγώ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ων ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

38. Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἔστιν ἀληθεία; Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγώ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ.

39. Ἐστιν δὲ συνήθεια ὅμιν, ἵνα ἔνα ὅμιν ἀπολύσω ἐν τῷ

εἰς τὸν Πιλάτον, ἀφ' ἔκυτοῦ κάτηρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Ὁ Ἰησοῦς μνεῖς τὴν ἑρώτησιν ταύτην ἡ ἄλλη λέγει, ὅτι ἡ οὐσία τοῦ βασιλείου λοι ὑπέβαλον εἰς σὲ αὐτήν;

Στίχ. 35—38. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐκείνου, ὅστις αἰσθάνεται τὴν ἀληθείαν, ὅτι ἀναφέρει πᾶν ὅ, τι οἱ λήθειαν καὶ μόνον πᾶς ὁ ων ἐκ τοῦ Ιουδαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς αὐτῶν τῆς ἀληθείας δύναται ν' ἀκούσῃ προβάλλοντες κατ' αὐτοῦ. Τότε ὁ τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Πιλάτος, Ἰησοῦς ἀπαντᾷ, ὅτι ἡ βασιλεία ὅστις εἰχε τὰ ὄλιστικὰ φρονήματα ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τῆς ἐποχῆς του, ἐρωτᾷ τὸν Ἰησοῦν· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου σοῦν εἰρωνικῶς τι ἔστιν ἀληθῆροι οἱ ἐμοὶ ἡγανίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· τοῦτον λέγει, ὅτι ἡ λέξις ἀληθεία βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐρτεῦ- ἔχει ἐνώπιόν του ἀνθρώπον γαρ- θερ. Διὰ τῶν λέξεων τούτων ὁ τικὸν καὶ μαινόμενον Μετὰ τοῦτο Ἰησοῦς δηλοῖ, ὅτι δὲν εἶναι βασι- ὁ Πιλάτος ἐξῆλθε πρὸς τοὺς Ἰου- λεὺς ἐν κοσμικῇ ἐννοίᾳ, ἀλλ' εἶναι διάνοιαν καὶ λέγει εἰς αὐτούς, ὅτι βασιλεὺς καὶ ἰδρυτὴς ἀλλού βασι- οὐδεμίαν αἰτίαν καὶ οὐδεμίαν ἔγ- λείου, οὐ τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ση- κληματικὴν πρᾶξιν τοῦ Ἰησοῦ εύ- μασίαν περιγράφει ως ἔξης· ἐγὼ ρίσκοι.

εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο Στίχ. 39 καὶ 40. Ἐπειδὴ εἰς ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσω τὰ προνόμια τῶν Ἰουδαίων ἀνῆκε

πάσχα· βούλετθε οὖν ὑμῖν ἀπολύτω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

40. Ἐκράγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες, Μή τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραβᾶν. Ἡν δὲ ὁ Βαραβᾶς ληστής.

1. Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε.

2. Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἴμάτιον πορφυροῦν περιέθαλον αὐτόν.

3. Καὶ ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ραπίσματα.

4. Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἰδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω.

5. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν ἴμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἰδε ὁ ἀνθρώπος.

6. Ὁτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκράγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάθετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γάρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

7. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ήμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἐαυτὸν οἴδον τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν.

τοῦτο, ἵνα εἰς τῶν εἰς θάνατον τοῦ Πιλάτου καὶ ἔζητουν τὴν τικαταδεδικασμένων κακούργων τυγχανούσιν τοῦ Ἰησοῦ.

χάνη κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Κεφ. ΙΘ'. 1—7. Ὁ Πιλάτος θέττας χάριτος, διὰ τοῦτο ὁ Πιλάτος νὰ καταπραύῃ τὴν ἔξέγερσιν λάθτος, ὅστις εἶδε τὴν ἀθωότητα τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἰησοῦ, ἥλπιζεν, ὅτι θὰ προέπειθαλεν εἰς αὐτὸν τὴν ποιητὴν σείλκυνεν εὐκολότερον διὰ τὸν σκοτῆς μαστιγώσεως, προσπαθῶν γὰρ πόνον του τοὺς Ἰουδαίους, ἐξηνέπροτὸν ἀπολλαζῆν ἀπὸ τῆς ποινῆς τοῦ τεινεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἔξασκησῃ τὸ θυγάτιον. Διέταξε δὲ καὶ τοὺς προνόμιους τῆς χάριτος εἰς τὸν Ἰησοῦν. Διὰ τῆς προτάσεως ταῦτης ἐξ ἀκανθῶν, νὰ ἐπιθέσωσι τοῦτον τοῦ Πιλάτου ἐπεκρυστὸν βεβαίως εἰς τὴν κεφαλήν του, νὰ περιβάλῃ ἀπόφασις τοῦ Συνεδρίου περὶ τοῦ λωσιν αὐτὸν πορφυροῦν ἴμάτιον καὶ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ. Πάγτες δὲ ἐμετὰ ταῦτα νὰ τὸν παρουσιάσωσιν κραυγασαν κατὰ τῆς προτάσεως εἰς τοὺς Ἰουδαίους. Οἱ δὲ στρα-

8. Ὄτε οὖν ἤκουσεν ὁ Ηιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη.

9. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦν, Πόθεν εἴς σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ.

10. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας
ὅτι ἔχουσιαν ἔγω σταυρῶσαι σε, καὶ ἔχουσιαν ἔγω ἀπολῦσαι σε;

11. Ἀπεκριθη ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἑμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἀνωθεν διὰ τοῦτο ὁ παραδιδόντος μέ σοι μετίζοντα ἀμαρτίαν ἔχει.

τιώται ἔπραξαν ταῦτα. Τότε δὲ Πιλάτος λέγει πρὸς αὐτούς· Ἰδε ὁ ἄρθρωπος, ὃτοι εἶναι ὁ οὗτος ἐν δεδυμένος καὶ παρουσιαζόμενος ἐνώπιόν σας, ὅστις πρόκειται νῦν γίνη βασιλεὺς. Ἡθελε λοιπὸν δὲ Πιλάτος νὰ πεισθή τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιμένωσιν εἰς τὴν ὥστην καταδίκην ἐνὸς δυστυχοῦς ἀνθρώπου. Ἀλλ' οὔτοι ἐρεθίσθεντες ἡρξαντο κραυγάζοντες καὶ ἀπαιτοῦντες τὴν σταύρωσιν αὐτοῦ, σταύρωσον, σταύρωσον. Τότε δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη μετὰ πολλῆς δυσκρεσκείας εἰπών· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε ἐγὼ γὰρ οὐχ ἐνέργοια ἔρ αὐτῷ αἰτιαρ. Οἱ Ἰουδαῖοι ἐνθησαν καλῶς τοὺς λόγους τοῦ Πιλάτου, ἐνόησαν δηλαδὴ ὅτι προβάλλοντες τὴν ρῶσαν σε καὶ ἐξονοταρ ἔχω σταυρούλαντας τοῦ Ιησοῦ, ὡς ἐφιεμέρονταν τὰ γόμορ ῥάμφοις, καὶ κατηγοροῦντας τοῦ Πιλάτῳ. Διὰ τοῦτο κατέψυγον πάλιν εἰς τὴν θρησκευτικὴν κατηγορίαν λέγοντες· ήμεῖς τόμορ ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν τόμορ ημῶν ὅφελει ἀποθαρεῖν, ὅτι έαντὸν νιὸν τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν. Οἱ Ἰουδαῖοι ταξίδεψαν τὸν Μωσαῖκὸν νόμον ἀνεφέροντο εἰς τὸν Λευΐτ. ΚΔ'. 16), καθ' ὃν ὁ ὑδρίαρθρωπος, ὃτοι εἶναι ὁ οὗτος ἐν τὸν Θεόν ἔπρεπε νὰ θανατωθῇ.

Στίχ. 8—10. Ὁ Πιλάτος ίδων, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἡτο ἀθύος ἐνώπιον τῆς συνειδήσεως του καὶ ἀκούσας τοὺς λόγους τῆς γυναικός του, ἦτις εἰπεν κατ' ὅραρ δι' αὐτὸν, κατελήφθη ὑπὸ τινος ἐσωτερικοῦ φόβου, ὑπὸ τοῦ φόβου τῆς συνειδήσεως του καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ Πραιτώριον δὲν ἐρωτᾷ πλέον εἰρωνικῶς τὸν Ἰησοῦν τι ἔστιν ἀληθεῖα, ἀλλ' ἐκπεπληγμένος λέγει αὐτῷ· πόθεν εἰ σὺ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἴδας ὅτι ἐξονοταρ ἔχω σταυρούλαντας τοῦ Ιησοῦ, ἀπολιτικὴν λῦσαι σε; Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ οὐκ ἔχεις ἐξονοταρ οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἡρ σοι δεδομέρορ ἀρωθερ· διὰ τοῦτο δὲ παραδίδοντος μὲν σοι μείζονα ἀμαρτιαρ ἔχει. Ἐν ἀλλοις λέξεισιν δὲ τοῦ Ἰησοῦς λέγει· δὲν θὰ εἰχες ἐπ' ἐμοῦ ἐξονοταρ, ἐὰν δὲ οὐχεις διατάξεις τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν. Οἱ Ἰουδαῖοι

12. Ἐκ τούτου ἐξήτει ὁ Πιλάτος ἀπολύσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔχραζον λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. Ήτας ὁ βασιλέα αὐτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

13. Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον, ἥγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῷ βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἐβραΐστι δὲ Γαββαθᾶ.

14. Ἡν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ ὥσει ἔκτη καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἰδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

15. Οἱ δὲ ἔκραύγασαν, Ἄρον, ἄρον σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.

16. Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.

δοθῶ εἰς σὲ ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου, αὐτὸν, ἐπαναλαβόντες τὴν πολι-
διὰ τοῦτο μείζον, Ἡ τὸ ἀμάρτητην τικὴν κατηγορίαν «ώς οὐ παρο-
μάσου, εἶναι τὸ ἀμάρτημα ἐκείνη πτέαν τῷ Πιλάτῳ διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ
νων, δι' ὧν ὁ Θεός μὲν παρέδωκεν· Καίσαρος φόβον» κατὰ τὸν Εὐθύ-
εῖς τὴν ἔξουσίαν σου. Διὰ τῶν λέ-
μιον Ζυγάθηνόν. Τότε ὁ Πιλάτος
ζεων τούτων ὁ Ἰησοῦς ἔδειξε, ὅτι ἡναγκάσθη νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς θυ-
δ θάνατός του, ἀναγκαῖος πρὸς ὑψη-
λοτέρους σκοπούς, ἀπεφασίσθη ὑπὸ διέστι ἥρχισε νὰ φοβήται τὰς κα-
τοῦ πκτρὸς του Θεοῦ.

Στίχ. 12-16. Ὁ Πιλάτος προσ-
επάθησεν ἐκ νέου νὰ σώσῃ τὸν Ἰη-
σοῦν, ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι ἐφόβισαν τὸν ἀθίσιον Ἰησοῦν Χριστόν.

ΤΕΛΟΣ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

